De poësy van de geest en deugtryke juffrouw G. Gordon de Graeuw

Geertruijd Gordon de Graeuw

bron
Geertruijd Gordon de Graeuw, *De poësy van de geest en deugtryke juffrouw G. Gordon de Graeuw*. Johannes van Heekeren, Amsterdam 1710

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/gord002depo01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

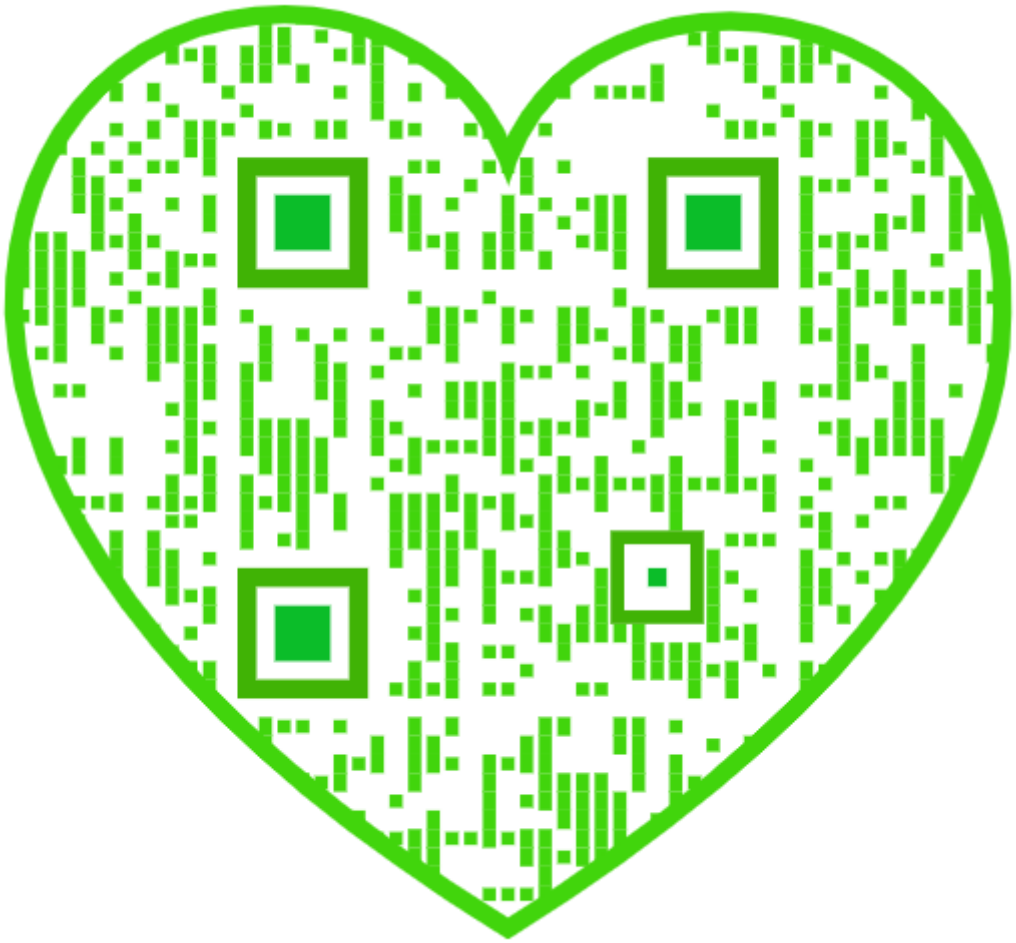

Opdragt
Aan alle Liefhebbers en waare Beleyders van de Algemeyne Leere van Gods Genade en dus der Christelyke Vryheid.

SOo drae en waaren my, Waarde Broederen en Geloovs-genoten, de Rymen van onse Wel-geliefde Suster Juff^r^. de Graeuw, niet ter hand gekomen, of ik hebbe aanstonts Uw L: aller versoek en begeerte willen werkstellig maeken, met de selve in Druk te doen wandelen door dese woeste Weereld: my selfs vleyende datse door haare aangenaame Stemmen en soet Geluyt, soo hier, soo daar, nog eene Zielen sullen ontmoeten, die haar geerne zal willen Huysvesten, en een verblyf-plaatsje in syn Hert in schikken: En al-hoe-wel ik wel voorsie, datse by de meeste Weereld soo gemeynen in-gang niet en sullen vinden, om dat die meer behaagen hebben door dwang, ende dus door vloekken en dreygementen die de Wet voorstelt, geleyt te worden, als door een Soete Euangelise Stem; soo wil ik egter niet nalaten te ontdekken, wat Vrugt die mensch genieten zal, die haar met aandagt gehoort en verstaan zal hebben.

Eerstelyk soo hy sig wel een Christen noemt, en dus een Beleyder van het Apostolische Geloove, en des evenwel nog twyfelt of hy wel Zalig is; Desen sullen zy leeren, dat des selfs twyfeling een klaar bewys is, dat hy den sin der woorden, die hy goed-gevonden heeft syne Belydenis te noemen, tot nog toe, niet verstaan en heeft, ende dat hy dus maar als een Exter of Papegay, woorden van buyten geleert heeft, sonder de beteekenis daar van te weten. Of soo hy in de tweede plaats de Sacramenten gebruykt, of nog gebruyken wil als middelen, om daar door syne Versoeninge, of syn Verbond met God te maeken, of te vernieuwen; dese

Rymen sulken den soodanigen kragtelijk vertoonen, hoe gansch en gaar hy het spoor byster is in het begrypen van het insigt Gods in het instellen van des selfs Bond-zegelen: alsoo sy hem sullen doen sien, dat deselve tot geen middelen om te bekomen, maar tot blyken van Gods reets geschonkene Vriendschap en Bondgenootschap, (door God alsoo bevolen) gebruykt moeten worden. Of soo hy in de derde plaats sig gedrukt vint onder den last van een quaad geweten, en dat hy meent dat het syn pligt is, sig ellendig, bedorven en voor als nog rampzalig aan te merken; ja soo hy meent dat Gods Woord hem selfs dat leert; den alsulken sullen sy wesen tot eene kragtige overtuyginge van de verkeertheid van syn oordeel over het Woord Gods; alsoo sy hem vertoonen sullen, dat het selve hem niet tot een Schuld-boek, maar tot een Goddelijk Testament, van synen maker is gegeven, en dus om hem te vertoonen dat het de Hooft-som is van synen Pligt, sig niet als ellendig of rampzalig, maar als verlost, en dus door synen God ryk gemaakt, en volstrektelijk gezaligt, aan te merken.

Eyndelijk sy sullen den Siekken in het Geloov tot een middel van weder-genesinge wesen, den swakken tot troost, ende den vast Geloovigen selfs tot bevestiging. Gelyk sy exemplaarlijk vertoonen sullen, hoe eenen waare God gevreyde Ziel, de dood veragten en overheerschen kan, met al haar naare gevolgen.

Maar dat hier nog het wonderlykste van allen is; alle dese dingen sullen sy te weeg brengen, en leeren aan den mensch, met hem selfs niet met al te leeren, maar alleenig met te leeren en te ontdekken, dat God dat al geleert heeft: alsoo sy wel weten dat wy nu geenen tyd meer en beleven, dat yemand sig vermeten mag sijnen Naasten te willen leeren: maar dat alle Menschen ter vervullinge van Gods beloftenisse; Jesa. LIIII. 13. Jerem. XXXI. 34. Evang. Joh. VI. vers 45. nu van den Heere selfs, geleert zyn geworden: en dat selve sullen sy hem nog niet leeren als Spreekers, edog alleenig als Klank of Echo, dat ik soo spreek, van den Spreeker en Leeraar aller dingen. Gelyk sy dan door hare troost-gevende klanken, sig aangenaam poogen te maaken by de Menschen, niet min behouden sy dien geur by Godt, wiens eere sy niet en tragten te verkorten, met yets van het syne haar aan te maatigen, maar hem alleen voor hebben toe te brengen alle Lof; Eer en Dankseggінge, tot in alle Eeuwigheid. Amen.

Wetende dan Geliefde Mede-Broederen van wat nuttigheid dese Ry-

men aan een yegelyk Mensch souden konnen wesen, soo hebbe de selve met Uw E: goedkeuring, in dit gewaat, de Weereld wel willen laten doorwandelen, in weerwil van alles wat haar smaadelyk soude konnen voorkomen: alsoo sy'er worden in gesonden met dat oogmerk om goed te vergelden, aan alle die haar quaad souden willen toebrengen: en meer en wil ik niet tot vertoog van het voordeel, dat uyt haar te haalen is, seggen: op dat ik niet eenigsins de Autrice soude schynen te verheffen in het voorstellen der nuttigheden van de uytwerksels van haaren Geest: alsoo ik weet dat haar dat selfs seer mishaagelyk wesen soude, die geen Eere en soekt buyten de Eere haares Gods, wiens Deugden derhalven ook maar vertelt en worden in alle dese verhandelingen: Edog de Poëten hebben dat voorregt datse met aengenaame woorden, groote en uytgebreyde dingen konnen voorstellen: wetende dan Geliefde dat Uw E: belang ook geen ander en is, als dat de Leere der Vryheid, ende dus der Goddelyke Genade alomme tot grootmaakinge van Gods Naam moge verkondigt worden, hebbe ik geoordeelt aan niemant beter als aan Uw E: dese Gedigten te konnen opdraagen, alsoo sy niet veyliger, als onder Uw E: opsigt, het ligt konnen sien: die Gylieden dog al geleert hebt, en nog daagelyks leert by ondervindinge, dat het Koninkryke Gods niet, als door het verkondigen van Gods geschonkene Weldaden, en dan voorts door Lyden en Bidden kan uyt-gebreydet worden. Ontfang dan met gelykmoedigheid de Gaven eener Mede-arbeytster in de Leere des Euangeliums, en laat u haaren yever aansetten tot aanmoediging in 't betragten van dat gene, 't welk gy dog met soo goeden regt Uw E: besittinge kont noemen: want het Koninkryke Gods en des selfs uyt-breydinge is u door den Heere selfs by Testament gegeven, Luce XXII. vers 29. sulks gy grond hebt om versekert te zyn, dat het besteden van Uw E: yever en neerstigheyd uw verwagting niet vrugteloos sal laeten. En al schynt gy swak om dat gy weynige zyt, vreest egter niet; want J E H O V A selfs is uwe sterkte, en het is syn wel-behagen aan syn kleyn Kuddeke het Koninkryk te geven. Hy selfs dan vermeerdere uw vertrouwen in hem, en volmaeke u in de liefde en vertrooste u meer en meer door synen Heyligen Geest tot syns Naams Eere, en tot uyt-breydinge van syns Soons Koninkryk. Sullende verblyven

Waarde Mede-Broederen,
Geheel den Uwen in 't gemeyn Geloov.
H.W.V.B.

Aan den heer Albert Schild.
Uyt-Schryver deser Gedigten.

DAt Salems Vorst voorlang waarschouwend heeft geschreven,
Myn SOON, daar is geen End van Boeke-makery,
Most door bevinding zyn, of Geest van Prophecy:
Het laatst besluyt, ik door d'Ervaarentheid gesteven.
Want al wat yets meer kan als Lesen, wort gedreven
Door Naam-sieke ydelheid; Elk wil syn Stervens ty,
Dood Zeylen: daarom swoegt de Geest van Poëzy
Om ook by 't na-geslagt haar Schryvers te doen leven.
Ik die naast and'ren oock de Digt-Kunst van na by
Gegroet heb, en myn Geest en Herssens lugt gegeven;
Dagt my t'ontdoen van dees gemeene Hoovaardy:
Maar of die niet van selfs ter sluyp ons aan bleef kleven,
Myn Vrienden houden aan, en overreden my
Te gunnen aan de Pers, t'geen vlugtig was geschreven.
Een Kraam, die slordig lag, en diende in 't net geschreven;
'T welk lang van Aassem niet te vergen was van my:
Dus by gebrek van Hand en Pen te rug gebleven,
Tot dat myn SCHILD verschynt, (op dat het eens gedy)
Wiens Nyvre hulp dit Werk een leesbaar Oog komt geven:
Die soo de Pen voert set den degen luyster by.
Schoon by de Borsten daar gy onder hebt te leven
Heer ALBERT uw Gedrag een stof tot schertsen zy:
Sulks gy in dit geval roeyt tegens wind en ty;
Gy doet de beste keur, door Eed'ler Geest gedreven,
Daar deugt en waarheid wort door tegenstand gesteven:
Want die ontmoeting is aan Christus Prophecy.
Gelukt den Druk nu van dees ernstige Rymery;
Verwagt een Stuk, soo als 't uw Hand nu heeft geschreven.

G.G.D.G.

De ernstige poësy van de geest en deugt-ryke juffrouw G. Gordon de Graeuw.

Uyt-breyding der twaelf geloofs stucken.

MYn ziel gelooft in krachtige overtuyging[+]
  Der waerheyd, die ons aangekondigt wort
In 't God'lijk Woord; dog met demoed'ge buyging,
  Daer myn vernuft verstompt en schiet te kort,
In 't peylloos diep der God-geheymenisse.
Den aanvang dan, van myn belijdenisse
  Sy GOD; die is, en WAS en wesen sal,[+]
Geen oorspronck kent, als uyt sig selfs geresen
Van eeuwigheyd: 't volmaakt aanbidd'lijk wesen,
  Een-weesig in 't dry-eenig wondertal
Der GODHEYD, EEN en nogtans DRY PERSOONEN!
  Hand op de mond! want dees verborgentheid
Te hoog en groot kan niemant klaar vertoonen:
  Geen schepsel vat die onbegrypelijckheid
In sijn verstand: maer door 't Geloof beschouwen
  Wy eenigsins de stralen van dat ligt,

[+]Ik Geloove

[+]In God

Dat ons hoe kleen sijn grootheyd doet ontvouwen.
+De VADER dan die 't groot en ruym gestigt
Van Hemel, Aard, en wat sig daar mag roeren
Geschapen heeft, door 't WOORD en zynen GEEST;
Past d'eerste Naam in ordre hier te voeren,
Die 't WOORD den SOON is barende geweest
Van eeuwigheid; die eer de bergen waren
'T afschynsel was van 's Vaders heerlijkheid,
En 't Even-beeld van zyn selfstandigheid:
En in der tyd quam tot ons neer-gevaren,
Om ons tot soons en dogters te herbaren
Des hoogsten Gods, dien *Jesus onsen Heer*
En *Christus*, lang belooft voor soo veel eeuwen;
Verwagting der halstarigge Hebreeuwen:
Hun vloek en schand, maar ons tot heyl en eer.
Die door de kragt des Heyl'gen Geests ontfangen
+Zyn menschheid uyt de Maagt MARIA nam,
Aldus een Telg gesproten uyt den Stam
Van DAVID, die van verre met verlangen,
Dien Soon en Heer groet in zyn harp-gesangen;
En meld en speld wat voor dat Heylig Lam
Te lyden stond van Basans sterke stieren:
'T verbastaard zaad van JACOBS huis, wiens wrok,
+Hem voor den stoel des Roomschen Rigters trok:
Daar Pontius door hun onstuimig tieren
Verwonnen, hem dien hy REGTVAARDIG kend
Ten kruysse doemt, na Golgatha toesend:
+Daar 't Heydens rot sijn leden vast met spykers
Aan 't vloek-hout sloeg, gelijk 't ellendig paar
Der moorders, in een selve lot met haar:
En hangt og! og! ten toon en spot der kykers.
De SON van schrik op 't dood bleek aengesigt,
(Gevlekt met bloed) beswymt verschool haar ligt;
En most zyn stem al 't aardryk niet doen beven:
Wanneer hy (doe hy 't alles had verrigt)
+Met sterk geroep heeft zynen geest gegeven.

+den Vader, schepper des Hemels ende der Aarden: ende in Jesum Christum zynen eenig geboren Soon, onsen Heere:

+die ontfangen is door den Heyligen Geest, geboren uyt de Maget Maria,

+die geleden heeft onder Pontio Pilato

+is gekruyst;

+gestorven,

Zyn harte-bloed volgd' op de steek der speer;[+]
Als Nicodeem en Joseph leer-genoten,
(Dog d'een by nagt) haer korts gestorven Heer,
Gebalsemt in sijn linnen (blyk van eer[+]
En liefde) in het nieuwe graf beslooten:
Daer hem de DOOD als overwonnen hiel.[+]
Maar wie vermelt de angsten van zyn Ziel?
Doe in den hof zyn sweet als bloed-koralen
In bangen stryd op d'aarde neder viel:
Gods toorn deê hem als in den afgrond dalen,
Omvangen van de beeken Belials
Viel onser schulden straf op zynen hals:
Ontilbaar pack geen schepsel kan het dragen;
Zyn GODHEID most zyn MENSHEID onderschragen,
Doe hy de kelk des helschen lydens dronk.
Maar kranken troost! soo in de graf spelonk
Zyn lichaem ter verrotting was gebleven;
Neen, sie hoe 't ligt der derde Sonne-schyn
Hem kragtelijk bewees GODS SOON te zyn:[+]
Hy opgestaan gaf blyken van sijn leven,
Veel dagen lank, ter voller sekerheid
Voor 't wank'lend' hart, in daden en beleid,
En lessen aan sijn Jongeren gegeven:
Voor wiens gesigt hy opwaards wierd geheven
En hene voer ter hoogster eere stand:
Geseten aan des Vaders rechter-hand;
Van waar hy eens ten Oordeel weer sal komen;
Ter boosen schrik, en vasten troost der vromen:
Geseten op de wolken als sijn Troon,
Vol Majesteyt, omringt met Seraphynen;
En levenden en dooden doen verschynen
Ter vierschaar om regtmatig straf en loon;
Voor 't Aller-laatst aan yder toe te wysen.
Dat dit gedagt een diep ontsag doe rysen
In yders hart, maar 't myne eerst en meest;[+]
Door d'invloed van den ONGESCHAPEN GEEST,

[+]ende

[+]begraven,

[+]Neder-gedaalt ter hellen,

[+]Ten derden dage wederom opgestaan van den dooden: Opgevaren ten Hemel, geseten ter rechterhand Gods, des Almagtigen Vaders: van waer hy comen sal, om te oordeelen de levenden ende de dooden.

[+]Ik geloove inden Heyligen Geest:

Die soo van SOON alsVADER uytgesonden,
In eeuwigheid met beide EEN geweest,
Ik GOD te zyn belyd, met hart en monde.
Een onderpand der Saal'ger erffenis;
+Aan yder, die een levend lidmaat is,
Der waare Kerk, die van 't begin der tyden
Haar aanvang nam in Eden ALGEMEEN;
Schoon afgepaalt in Jacobs erf alleen:
Tot voller dag de schaduw deê verglyden,
Nu Oost, West, Zuyd en Noord-waarts t'allen zyden
Wyd uyt-gebreyd, dies gansch het aardryk hoort,
Hoe alle volk en tongen GOD belyden,
In JESUS naam: op 't voorschrift van sijn woord:
Uytwendig in een ruym en groote menigt;
Dog eygtenlijk in hem haar HOOFT vereenigt,
De sulke die (ten leven voor-gekent)
Hy door sijn GEEST der eeuwiger Genade
Ontfangbaar maakt; en kragtig brengt te stade
De gaven die hy tot haar neder send
Die Zielen sijn zyn Heylig eygendom;
Die op 't lievrey van zyn genade-teekenen,
(Schoon wyd in stand en plaats verspreyd al om)
Den naauwsten graad van ziel-verwantschap reekenen:
+Gemeenschap die de harten samen smeet
Der Heyligen; daar elk sijn mede-leden
Ten dienst en nut al wat hy kan en weet,
Volveerdig en blymoedig wil besteden.
+O Salig volk! herroepen uyt den ban
En vloek der Wet; van sonden vry gesproken:
Daar yders Ziel dien quyt-brief lesen kan.
Laat nu 't gedrogt des afgronds komen spoken;
De Heyland heeft het NAGT geweld verbroken
Des naaren doods, die vorst des levens is:
Al maayt zy weg met haar geslepen sikkel
+Al wat'er leeft; hier stompt haar scherpe prikkel:
Het dierbaar pand van zyn VERRYSSENIS

+Ik geloove een Heylige algemeine Christelijke Kerke:

+Gemeenschap der Heylighen;

+Vergevinge der Sonden;

+Opstandinge des vleeschs,

Is grondsteun van het troostelijk vertrouwen,
Dat die gelooft uyt DIT zyn vlees gewis
Verheerlijkt, zyn Verlosser sal aanschouwen.
Al worden ook de boosen op-gewekt;
Het is ten smaad en eeuwigen af-grysen:
Als hy haer van zyn Aanschyn af zal wysen,[+]
Daar hun de nagt des tweeden doods bedekt.
Maar 't eeuwig deel van 's Hemels lievelingen,
(Waar van ons hier een flaauwe straal ontmoet)
Sal 't LEVEN zyn, een nooyt gegrepen goed:
Daar zal-men steeds het HALLELUJAH singen:
Gods Aangesigt, de Bron van 't eeuwig ligt
Genieten.... maer wie kan dien vollen luyster
Af-maalen? sluyt ô sterffelijk gesigt!
Door sulk een glans al schemer-blind, ja duyster.
O AMEN! die waaragtig zyt en trouw;[+]
Tot uwen lof zy myn belydenisse!
Stiert op dit pad myn voeten sonder missen:
Tot ik gevoert in Siôn U aanschouw.

[+]ende een eeuwig leven.

[+]Amen.

Uytbreyding
Van de *66ste*. Vrage en Antwoorde van de Heydelbergsche Catechismus,
Of Vertoogh van den aart en 't gebruyk der Goddelijke Bondt-zegelen, anders de Sacramenten genaemt.

G O D die aan ons heeft uyt genâ gegeven
(Door 't offer, dat zyn Soon aan 't Kruys volbragt)
Vergiffenis van sonden, en het leven,
Dat eeuwig blyft in vollen stand, en kragt;
En die ook selfs die groote Zegeningen
Geboodschapt heeft, door 't goede, en blyde woord,
Waar uyt nu elk van 's Heeren gunstelingen
Wat God beloofde, en nu vervult heeft, hoort:
Die selve God wil, ons nog bet doen smaken
Zyn goedheid, met ons meer te doen verstaan,
Wat heyl hy heeft aan ons bekent doen maken,
En dat hy sulks gewislijck heeft gedaen.
Na dit bewerp des Goddelijken Regels,
(Gods toeleg, en Gods wil is hem een Wet)
Heeft God by 't Woord tot Teekens, en tot Zegels
Het Doop-bad, en het Nagtmaal in-geset:
Twee pligten, (die bevatbaar voor de sinnen)
Door 't geen, men daer in siet, en smaakt, en tast;
Ons brengen 't groot genaden werk te binnen,
'T welk levend na die Beeldsels is gepast:
Die Zegels dan sijn T E E K E N S der Genade,
Die sonder sien gevat wort; en daar by
Zy komen tot V E R S E K E R I N G te stade:

Op dat ons hert ontleegt van twyfling zy.
Dit moeten wy in ons gedagten prenten,
Tot regt verstand van Doop en Avondmaal;
Na 't Kerk-gebruyk genaamt de SACRAMENTEN;
Maar netst gesegt BOND-ZEGELS na Gods taal:
Waar op ik 't oog niet kan met aandagt vesten,
Dat niet myn Ziel wort overtuygt met kragt,
Met welk een ernst, myn Schepper selfs, myn beste
Soo tot myn troost, als onderwys, betragt:
'T bespiegelen van dees genade panden
Stelt my myn God op 't aangenaamste voor;
Als stond hy met een kunst-penseel in handen
Om door 't gesigt te helpen myn gehoor:
'K verbeeld my thans dat ik myn God hoor spreken;
Sit neer, myn kind, die ook een doopling zyt,
En merk eens in 't beschouwen van dat Teeken
Op welk een wys ik schold uw' sonden quyt:
Ik heb u oud, vol schuld, gansch vuyl genomen,
En u gesmoort in 't Kruys-bloed van myn Soon;
Waar uyt ik u weer deed te voorschyn komen,
Gewekt, herbaart, herschept, dus nieuw en schoon:
Soo heb ick u van sonden reyn gewassen,
In mynen Soon tot Bont-genood geënt
(D'indompeling komt netst hier op te passen,
Schoon dat nu meest het sprenk'len is bekent.)
En weder, sie! hoe ik in 't Nagtmaal Schilder
Het leven, dat ik u voor eeuwig gaf:
Daar beeld u 't Brood en Wyn (bedenk yets milder)
Het Vleesch en Bloed van myn gesalfden af:
Zyn dierbaar Vlees heb ik aan 't Kruys doen slagten,
Zyn Bloed geplengt; op dat uw ziel niet zouw
Van honger, en van dorst voor eeuwig smagten;
Maar soo versaad als ryk zyn door myn trouw.
Myn SOON is't brood dat uyt den Hemel daalde,
Dat eeniglijk de wereld 't leven geeft;
Gelijk zyn Bloed dat uwe schuld betaalde,

Zyn Testament volstrekt bekragtigt heeft;
En d'opening uws erf-regts u gegeven,
Tot my en 't myn, 't welk u den Wyn-kelk wyst:
Seg wat ontbreekt nu aan uw eeuwig leven?
Daar gy door my verrykt zyt en gespyst.
Kan brood en wyn het lighaam voedsaam sterken,
Tot werksaamheid; dit Vlees en Bloed heeft kragt,
Om uwen geest uyt volheid te doen werken,
Tot leven, door vernoegen nu gebragt:
Daar gy voorheen, zynde in den dood der sonden
Niet anders wrogt als uyt begeerlijkheid,
Belust op draf die niet versaden konde:
Nu walgt uw hert van al die vuyligheid.
Leer dan, myn kind, door 't Doop-bad Brood en Beeker,
Hoedanig ik myn giften u vertoon;
Ook dat ik dus verzeglend' u verseeker,
Dat ik se u heb geschonken in myn SOON;
In wien ik die aan u gaf UYT GENADE,
Niets buyten my dat my hier toe bewoog;
'K vond u besmet, en dood selfs voor u daden;
Dog 'k sag u aan met een ontfermend oog:
En om u wel te wassen, en te wekken,
Soo 't kon bestaan met myn betaemlijkheid,
Wast nodig u my selven regt 't ondecken
In 't Eygen-beeld van myn selfstandigheid;
Dat was myn SOON die vlees had aangenomen
Tot een gordyn; die, als het was gescheurd
Zyn Majesteyt souw doen te voorschyn komen:
Gelyk sulks DOOR ZYN OFFER is gebeurt:
Want doen, is die genoegsaamheid gebleeken,
Die my met lof des sondaars GOD doet zyn:
Hy sogt, en kogt, (soek sterker liefde teeken)
Uw leven door zyn lyden, dood en pyn:
Dit alles heb ik wel bekent doen maken,
Door 't prediken van 't WOORD der Zaligheid,
Dat door myn Geest kragtdadig 't hert kan raken;

Maar dog ik kend'elks wederhoorigheid,
En traagheid, die hen dog is aan-gebooren,
Om met geloof te luysteren na myn stem:
Dies heb ick niet alleen myn woord doen hooren,
Maar hing daar aan dees Zegels tot meer klem,
Om sigtbaar myn getuygenis te sterken:
Ik gafse dan om soo tot troost, als ligt
Op uw verstant en op uw hert te werken,
Beantwoord gy myn sorg nu na uw pligt;
Wel! als myn God sig doet aan my beschouwen
Op sulk een wys, moet niet in Hem myn hert
Gerust sijn, met een onverswakt vertrouwen,
Waar door syn Wil gewis gehoorsaamt wert?
Wanneer ik ook een doopling sie besprengen
Met Water, of het Brood op 's Nagtmaals-dis
Sie breeken, en de vrugt des wynstoks plengen;
Soo leer ik dus hoe goed mijn schepper is.
En op-geleid langs dese Kerk-gebaren.
Sie ik den grond van 't vaderlijke hert:
Wiens insigt *is 't verzeeglen, en 't verklaren*
Aan elke ziel, van 't geen verkondigt wert;
Dus luyd de Taal van mynen onderwyser
Uyt Heydelberg gebragt in Nederland;
Maar weynige Och! wiens plompheid door dat yser
Is afgevylt, tot een gescherpt verstand:
Al wort dit deel van hun belydenisse
Of op-gesegt, of mondlijk, toe-gestemt,
Nog blyft-men meest het Godlijk oogmerk missen;
Als sonder hert, en herssens, daar het klemt.
Hervormde Kerk! wat draegt uw schoot belyders,
Sleur-volgers van die letters des Gebods;
Dog twyflaers aen de goedheid, en bestryders,
'T zy grof, of fyn, der waarheid hares Gods.
Wat leven, wat vergiffenis der sonden
Erkent-men; daar-men segt nog in den dood
Te leggen, en tot tienmaal duysend ponden

Zyn Schuld voor God, nog onbetaalt begroot?
Waar toe geroemt op Christus doods voldoening,
En die beweert? dus word'er vlak ontkent,
En vals verklaart de boodschap der versoening,
En 't effens 't een, en 't ander Sacrament:
Wat staat-men toe dat God kan nimmer liegen?
Terwyl men vreest door volle erkentenis,
Van 't geen God tuygt, sig haglijk te bedriegen,
En twyffelt, of 't Geloof, gelooven is.
Dit rolt alleen niet by de blinde schaaren
Steeds in, en uyt, op zoo verwarden trant;
Maar selver die men houd voor Kerk-pilaaren
Zyn dryvers van dat deerlijk onverstand:
Dus; die op 't volk als van Gods wegen setten
De Teekens, die de Zegels mosten zyn
Van Gods genâ, zyn 't, die haar meest beletten
Gelovende te seggen; God is myn.
Zy zyn 't die steeds met vrees veel zielen prangen,
Als of hun staat van hunne werken hing;
Niet van Gods doen; en doen haar hoorders hangen
Op 't best gevat, in stage twyffeling.
Soo wort Gods ligt benevelt in zyn klaarheid,
En los gezet, 't geen hy versekert heeft:
Myn taal is scherp, maar 't is een droeve waerheid,
Die van sig selfs de bitt're blyken geeft.
Myn Ziel wort zat, en moê des tegen-sprekens,
Schier staag gehoort uyt deser meesters mond;
Waar door men Gods getuygnis en Gods Teekens
Ontheyligt en aldus zyn Zoen-verbond.
'T Hoofd-leeraarschap der Hooge school geleerdheyd
Is 't selfs dat ons ook al op 't steeven koomt;
O ongeloof! ô blindheyd! ô verkeertheyd!
Die self den geest der wysten overstroomt:
Hoe wyd zyn die hoog-stygende verstanden
Geweken van de lage eenvoudigheyd,
Der woorden Gods - en zyner liefde panden!

Hoe brekense af, door hun gesaglijkheid,
In plaatse van 't Geloof met ernst te bouwen?
Hoe wort selfs door dit onbedagt bestaan,
Den sleutel van de kennis hun onthouwen,
Die andersins met lust in zouden gaan!
Maar sta myn pen: waar toe dus uyt te varen?
Die klagte was in 't eerst myn toeleg niet;
Maar 't wan-gebruyk dier wigtige Kerk-gebaren,
Heeft my vervoert tot 't geen myn Leser siet:
Laat mynen ernst op 't eerste spoor weer keeren;
'T is soetst en best te blyven digt by hem,
Die tot myn rust, vermaak neemt my te leeren,
Gelijk myn ziel gelokt is door zyn stem:
Laat andere dan door 't slingeren der gedagten,
En twyffeling, een Zee-golf zyn gelijk;
My wort geleert wat ik NU moet betragten,
Tot opbouw van myn Heylands Koninkryk.
Men heeft voor my, soo dra ik was geboren,
Na 't Kerk-gebruyk door water-sprenkeling
Heel statelijck de werelt af-gesworen;
Ik doe gestant aan dees verzegeling;
Ik heb gelooft, ik heb dat rond beleeden;
En na myn Doop, ook door myn Nagtmaal-gaan
My zelfs verpligt, als by gestaafden eede,
Om strydbaar in myns Heeren dienst te staan.
'T woord SACRAMENT komt leersaam hier te stade,
Een uytheems woord, dat niet Schriftuurlijck is,
En zwaarlijk op de Zegels der genade
Toepass'lijk dan in dees beteekenis.
Myn Kruys-Vorst heeft, my (seg ik) ook beëedigt
Tot eenen kryg, die nimmer stilstant lyd,
Om dat hy in zyn leden steeds beledigt,
Door zynen geest, hun aanvoert in den stryd;
Waar door, hy nog zyn erfnis in moet krygen,
Die nu nog is in 's helschen vyands magt;
Waarom hy, wil dat wy niet sullen swygen,

Wyl door 't gehoor 't geloove wort gewragt:
Dit 't welk door Gods getuygenis en leering,
My steeds vermaant, en steeds versekert wert,
Moet ik weerom, myn naasten ter bekeering
Voorhouden tot versterking van zyn hert.
'K ben dan *Gedoopt tot noeming der Dry-eenheid*,
Tot eer myns Gods, en 's Naastens Zaligheid;
Getroost des leeds, en stryds by al-gemeenheid
Na 's Meesters lot, zyn Dienaars aan-geseyt:
Ook 't *Nagtmaal-gaan, verpligt my te verkonden*
Des Heeren dood, tot zyn gedagtenis:
Die 't leven, door vergiffenis der sonden,
Ons heeft gemaakt ter eeuwige erffenis.
Soo sullen my de Teekenen en Zegels
Nu meer-gemeld, niet enklijk troost en ligt
Verschaffen, maar de beste levens-regels
Verstrecken, en een spoor zyn tot myn pligt.
Geef gy, myn God, hier toe, uw Geest en Zegen
Aan my, en elk, die uw gekruysten Soon
Voor Hooft erkent; op dat sig aller wegen,
'T gewrogt van uw Genâ met kragt vertoon:
En voorders wil uws grooten Eeds gedenken
Aan Abraham, en ons zyn zaad gedaan,
En eens 't geloof van uwe Waarheyd schenken
Aan die nog niet gelooven, nog verstaan.

Uytbreydinge
Van Rom. VIII. vers. 12, 13.

D'Apostel leert my wat verpligting op myn leid;
Ik ben nu schuldig, niet den vleesche; dat 's te seggen,
Te loochenen den eysch die 't vlees my voorblyft leggen.
Mits ik een andren geest, als dien der dienstbaarheid,
Die in my wrogt tot vrees, heb van myn God bekomen,

Waar door ik ben als kind voljarig aan-genomen;
Die roepend in myn hert, daar Abba vader seyt:
Geest die met mynen geest getuygt, dat ik myn God
Tot kind geworden ben, en erfgenaam bedegen
Myns God, en met Gods Soon geregtigt tot de zegen,
Die hy bevogten heeft; 'k moet deelen in zyn lod:
Dies my, om my met hem verheerlijkt te verblyden,
Niets als *voor zynen naam*, en dus *met hem* te lyden,
Met allen noodig is, 'k heb anders geen gebod;
Sulks dat nu een van tweên volgt sonder tusschen stand;
Dat ik my als een kind, en vrye moet beschouwen,
Of dat God anders my sal voor een vyand houwen,
En daar na voelen doen, zyn gunst of strenge hand:
Na zyn regtvaardigheid moet hy my overgeven
Ter dooding, dat 's geseyt, om troosteloos te leven,
Soo 'k my nog dienstbaar stel, en dus aan 't vlees verpand.
Maar soo 'k *de werkingen* van 't stoff'lijk *lighaam*, dat
Niets goeds en heeft, en steeds my leugens wys komt maken,
Groothertig *door den geest* kan dooden en versaken;
Soo sta en ga ik voort op 't regte levens-pat:
'T is regt by God in sulk geval my troost te geven;
En vrede en vreugd' in hem, dat is de ziel van 't leven,
En 't leven van de ziel: hoe 't ook de wereld vat.

Inval
Over een Periode in 't derde lid van 't Doop Formulier. Namelyk, *Dat wy door den Doop vermaant ende verpligt worden tot een nieuwe gehoorsaamheid.*

MYn Schepper die met my heeft op-geregt,
Een *nieuw Verbond der eeuwige genade*,
Op 't Bloed zyns Soons, met my daar in te baden;
'T welk mynen Doop my wislijk toont en segt:
Heeft dus een *Nieuw bevel* my op-gelegt,
'T welk wesen moet het rigt-snoer van myn daden.

Gehoorsaamheid aan God, of na 't bevel
Dat hy ons geeft, te doen met alle kragten;
Dat komt nu voor *gansch nieuw* aan myn gedagten,
Voor henen *oud* by 't eerste I S R A E L ;
Want den *waarom* verandert het gestel:
Nu is 't *Geloof*, *doe* was het maar *verwagten*.

Gebod en dienst was na *dien tyd* gepast,
Een jok gansch hart, een strengen toom der leden;
En na het geen zy deden of misdeden,
Was dreyging en belofte daar aan vast:
Maar nu is my myn *pligt niet* meer tot *last*,
Om dat myn hert inwendig is besneden:

In Tafelen van steen niet, maar van *Vlees*,
Heeft God zyn *Wet der vryheid* in-geschreven;
Ik worde uyt *Lust* dan tot myn pligt gedreven,
En geensins meer uyt *dwang* door *hoop* of *vrees*:

Dit was 't waar op de letter *voormaals* wees:
Nu als de vrugt van Christus dood gegeven.

Den Water-doop, die nette schildery,
Van dat ik met Gods Soone ben begraven,
En op-gewekt, (en soo aan al zyn gaven
Gemeenschap heb) toont my myn selfs als vry,
Herstelt vernieuwt, en dus *vermaant* sy my,
Tot een gedrag, regt anders als der slaven:

Dat is; myn God gansch willig, gansch bereyd,
(*Om dat* ik hem heb tot myn deel ontfangen,
Niet meer *op dat* ik mag myn Heyl erlangen,)
Te dienen met een blyde werksaamheid:
(*Volkomen nieuw* is *dees gehoorsaamheid*:)
Hier in den geest, geloovig aangevangen.

Die in 't bestier der leden wort ontdekt,
En soo het hert dat God my heeft gegeven;
Om na *zyn Eer* en 's *naastens Heyl* te streven;
Wyl gans myn wensch tot zyn bekeering strekt:
Soo vind ik nu wat zeyl-steen dat my trekt,
Door *liefde Gods*, niet *myn belang* gedreven.

Dat oude 't welk natuurs en zede-wet,
My had geëyst na myn verblinde meenen,
Is uyt myn geest op 't *nieuw* gesigt verdwenen
Des pligts, aan my als Doopling voor-geset:
En of my 't vlees belemmert altemet,
Gods sterkte breekt door die beletsels heenen:

My wysend' op myn Doops verzegeling;
Ter Zalige gehoorsaamheids verpligting:
Och gave God door zynes Geests verligting,
Dat nieuw verstant aan elken Doopeling!
Soo was'er geen die niet zyn Doop ontfing
Tot vollen troost, en zegenende stigting.

Wel-geschikte Voor-bereyding, Regte aansitting, wyze scheyding, Van des Heeren Avondmaal, Niet gepast na slendertaal; Maar *Op-gehaalt en vertoont uyt* 1. *Cor.* 10. *vers* 16. *en Cap.* II. *vers* 26.

WIlt gy THEOPHILE gaan *aan des Heeren Dis*,
Niet als een *kind*, maar soo 't een *man* betaamlijk is
In Christus, laat geen sleur u binden of verblinden,
Gy sult van uyt den grond gehaalt, uw pligten vinden
Voor, *in* en *na* de daad, geeft gy behoorlijk agt,
Op 't *eygen werk* dier plaats, en *waar toe* gy 't betragt.
Twee Texten leeren dat; die van het Nagtmaal spreeken;
De Nagtmaals-beeker, *eerst* wort als een merkbaar teeken,
Genaamt *de Beker* der *dankseggingen*, om dat
Die daar tot danck-bewys, aan God werd op-gevat:
Daar na als Paulus zyn Corinthers heeft beschreven,
De overdragt van 't geen hem Christus had gegeven
Segt hy; *dat t'elkens als men gaat aan 's Nagtmaals dis,*
Elk daar van 's Heeren dood, een boodschap brenger is:
1. Dees twee gedagten zyn de grond-steen uwer pligten,
Gy moet dan tot dees twee uw Voor-bereyding rigten:
Gy gaat God danken; wel! sie dat u nu niet past
Dat gy uw besig houd met uw gebrek en last:
Maar dat gy overdenkt, 't goed uv an God gegeven;
Hy vond u in de dood, Hy bragt u tot het leven,
Door 't Kruys-bloed van zyn SOON; waar door uw schuld geboet,
En gy gezegent zyt uyt zynen overvloet:
Gy gaat om *Jesus dood* met een *bekent te maeken*;
Door woorden niet, maar doen, hoe sult gy daar genaken?

Gelijk 't een dienaar past van 't nieuwe Testament?
Als, dat gy eerst voor af, uw oogen ernstig went,
Op 't mensdom dat gy in onwetenheid siet leggen,
En overweegt wat gy haar door uw doen moet seggen,
En dus den inhoud van uw Boodschap oversiet:
Die Voor-bereyding is betaamlijk daar toe, niet?
2. Voorts; wilt, *gy sittend' aan Gods dis* u niet besondigen,
Denk aan uw pligten weer van danken, van *verkondigen*;
Hier past geen hangend hooft, nog diepe treurigheid,
Veel min een slaafse schrik, voor 's Hemels Majesteyt;
En 't meenen dat men daar nog sal verzoening halen:
*Maar dank te offren, uw geloften te betalen.
Wat dan? het hert om hoog; terwyl gy drinkt en eet,
Seg; ô, myn God heb dank die uwe gunst soo breed
'My toe-gemeten hebt, en op soo hoogen wyse,
My 't Bloed en Vlees uws SOONS vergunt tot drank en spyse:
Die my door 't openen van 't Nieuwe Testament,
(Door 't Bloed des Middelaars) myn Erf-regt maakt bekent;
Tot U tot uwen Geest, tot al de Zegeningen
Die daar 't gevolg van zyn, en, onder andre dingen,
Het werk-loon uwes SOONS, der Heyd'nen erffenis:
Dees Beeker, is hier van het Zegel aan uw Dis.'
†Seg wederom; myn God gy siet met wat gewisse,
Ik eet en drinke tot uw SOONS gedagtenisse,
Dat is, dat ik zyn Dood dus doende maak bekent
Aan mynen naasten, die daar op zyn oogen wend,
Om zyn Geloof aldus te planten of te sterken:
Dat hem dit sigtbaar woord, aansette om te merken
Het selfde dat gy my geleert hebt: 't welk myn hert
Uw heeft betuygt, waar van myn doen het Zegel wert.
Siet myn THEOPHILE dus zult gy weerdig eten
En drinken Brood en Wyn, verstandig aan-geseten.
3. En scheydend' als-men U in vrede heen doet gaan.
Wat dan? als dat gy denkt op 't geen gy hebt gedaan:
Gy hebt gedankt, gy hebt verkondigt, is't geen reden,

* Ps. 50.
† 1 Cor. II. vers 25.

Dat gy 't verrigte dan besluyt met uw gebeden?
   En siende op alle bey, uw hert verheft tot God,
   En smeekt hem, dat hy geef, dat gy, die voor 't genot,
Van soo veel heyls hem daar gedankt hebt, blyk moogt geven
Van dees uw dankbaarheid, in uw gedrag en leven:
   Daar na; vermits gy zyt verkondiger geweest
   Van uwes Heeren dood, dat uwes naastens geest
Gewekt door dat gesigt, uw planten en begieten
Van wasdom achtervolgt, gy moogt die vrugt genieten
   Aan d'ander kant; na dien uw Mede-disgenoot,
   Aan-sittend u weerom vermeld heeft JESUS dood,
Met al desselfs gevolg, soo vol van vreed en vreugden;
Bid, dat dees Schildery van uwes Scheppers deugden
   Uwer op nieuws vertoont, daar door de kragt der zaak,
   In uw geopent hert te dieper indruk maak.
4. En eyndelijk schoon gy met danken hebt begonnen,
Dank-tuyging sal in 't slot ook plaatse nemen konnen;
   Niet voor de weldaad selfs, daar stoflijk af-gebeelt,
   Maar voor het middel dat uw God heeft toe-gedeelt,
Tot sterking uws geloofs; met dat hy Brood en Beker
Voor uwe oogen set, daar d'Eters met den Spreker,
   'T zy sy 't verstaan of niet, u seggen door haar doen
   Dat Jesus storf, en gaf zyn Ziel voor uw rantsoen.

Houd gy THEOPHILE het Nagtmaal op dees gronden,
Een weerdig dis-genoot wort gy van God bevonden.
   Wierd 't hans dit Kerk-gebaar soodanig aan-geleid,
   Soo brak-men weer het Brood na d'eerste eenvoudigheid;
Geen twee drie weken tyds, tot boet, tot selfs beproeven,
En onderlinge soen, en sou men dan behoeven:
   De tussen-tyd van d'een tot d'andre Nagtmaals-dag,
   Gunt ons geen wisselbeurt van ruym of eng gedrag.
Dan souw geen Bruylofts-kleed, aan flenters weg gesleten.
Waar af (schoon Paulus heeft nooyt woord daar van geweten)
   Tot overwalgens toe soo sterk gereutelt wert,
   En tyd en ernst verquist, meer komen op in 't hert:

Men souw den Sone Gods (als nu) niet huychels kussen,
Soo min met Verkens-drag *gemaakten honger* blussen:
Want sie! 't is beter spys? nu stelt-men ons versaat,
Maar morgen, ja, wel flus, weer in berooyden staat.
Wat! 't is met God en met sig selfs den spot gedreven;
Heeft God my niet het Vlees zyns SOONS tot spys gegeven?
En blyf ik hongrig nog, ja dood? wel dan is 't uyt:
Maar drift en vuur komt op, waarom ik teffens sluyt.

De kragt van 't regt gebruyk van des Heeren Avond-maal.

HEt Nagt-maal is een Schildery,
Waar in myn Schepper toont aan my
Soo sijn geschenken als myn pligten;
Om daar myn wandel na te rigten;
Want Brood en Wyn verbeeld aldaar,
Het vlees en Bloed zyns SOONS heel klaar;
Aan 't Kruys gebrooken en vergooten,
Voor 't leven van zyn Gunst-genooten:
En 't Bloed van 't Nieuwe Testament,
Is door de Wyn-kelk uyt-geprent,
Die wyst myn regt om nu te erven
'T geen Christus na-liet door zyn sterven.
'T bemaakte Erf-goed is myn God,
Zyn Geest zyn Zegen, en myn lot
Met Christus, is de ziel myns naasten,
Tot wiens bekeering ik moet haasten:
Soo Godlijk is myn ziel *verrykt*;
En, als-men dit naar eysch bekykt,
Hier door is dan myn ziel *verzadigt*,
Getroost, verheugt en begenadigt:
Soo onbedenklijk dat haar lust,
En aardse droefheid is geblust.
Dog 't overwegen dier *geschenken*,
Doet my straks aan myn *pligten* denken:

Ben ik myn Heylands Dis-genoot,
Dat is om mynes *Heeren doot*,
Aan mynen naasten *te verkonden*;
Ter blyde boodschap af-gesonden,
Dat Jesus, die aan 't vloek-hout stierf,
En 't heyl des mensdoms soo verwierf,
Zyn Testament onbreekbaar stelde:
Ik moet dan door myn doen vermelden,
Aan andren, 't geen alreeds aan my
Bekent staat, uyt dees Schildery:
Om mynen naasten soo te leeren,
Wat ter *gedachtenis des Heeren*
Hem noodig en betaamlijk is.
Dit moet 't zy *aan* of *van* dien dis
Het meet-snoer zyn van al myn pligten:
Om soo myn mede-mensch te stigten:
Dat is te maken dat zyn hert,
Een Tempel Gods als 't myne wert,
Daar *Jesus Doods-gedagtenisse*,
Woont in een goed en reyn gewisse.

Aanmerking op gewoone segging, van met het Bruylofts-kleed aan des Heeren Tafel te verschynen.

SOo 't Avond-maal gelyk-men wilt, een Bruyloft is,
(Hoewel wy nergens dat in 't Evangeli lesen,)
Maar wel, *het eten tot Gods Soons gedagtenis*,)
Wat zal myn Bruylofts-kleed op deese maaltyt wesen?
Is 't niet den mantel van Gods Soons geregtigheid,
Door een opregt Geloof gehoorsaam aangetogen?
Die my verschynende voor Hemels Majesteyt,
Genoeg is, om te sijn behaaglijk in sijn oogen?
Maar dees Geregtigheid is eeuwig; en daarom
Wie vier-werf 's jaars dat kleed ons voorstelt als *versleten*,
Vergist zig al te grof, spreekt oneerbiedig dom:

En eyst ons 't geen sig nooyt een schepsel mag vermeten:
Te weten 't lappen, en herstellen van dat kleed,
'T welk (boven lyding) niet verslentren kan nog scheuren;
Onmogelijk dwaas bestaan! hoe derft-men soo gereed,
Door drek en slyk van 't vlees dat Godlyk wit besmeuren?
Nooyt, nooyt veroud het kleed der Bruylofts kinderen Gods;
Maar al wie niet gelooft, laat na dat aan te trecken:
Och! kendet gy de klem des Saligen Gebods,
Gy soud niet alles op de leest der twyff'ling rekken:
Soo wort het arme volk sijns Heylstands onbewust,
Van Christus afgewend, en hinkt op twee gedagten:
Waar zal myn ziel de grond oyt vinden van haar rust,
Moet ik die op myn doen, berouw of tranen wagten?
Of, op dat ik nog blyf by ons gelykenis,
Sal 't Godlijk bruylofts-kleed, myn ziel niet konnen passen,
Om waardig en met regt te treden aan Gods dis;
Ten zy eerst yder reys genêt door traanen plassen?
Geen knypend diep berouw, en suyvert ooyt het hert,
Gelijkt in Cain en in Judas is gebleken:
Indien de ziel niet *door 't Geloof* gereynigt wert,
Zy blyft altoos van troost en heyligheid versteeken.
*Ik lees de blydschap wel, van dry-werf duysent tal,
Bekeert op 't Pinxter-Feest; maar niet haar treur-gebaaren,
Wanneerse eenvoudiglijk God lovende over al,
Van huys tot huys by een om 't Brood te breeken waaren.
Hoor, ‘geen boetvaardigheid kan goed of zalig zyn
Dan uyt een regt bevat, van Gods genâ gebooren:
Wyl sonder dat, (dus segt de groote ziel Calvin,)
Geen mensch sig agten kan aan Gode toe te hooren.’
Dit ernstig overleg wort 't hans als spotterny
Befaamt (ô Paulus kyk eens op, en weest verwondert!)
Ja als een boos vergif, en snoode kettery
Voor elk in 't openbaar gedoemt, en uyt-gedondert:
O spreekers luystert eens; is sulk een doen uyt hem
Die ons geroepen heeft? staat gy als sijn Gesanten?

* Hand. II. 46, 47.

Dat segt uw last-brief niet: gebruyck u taal en stem
Om *Vrede door 't Geloof in Liefde* voort te planten.
Versmaat de kleynheid niet, van die u dit vermaant,
Gy wort trouwhertig met eerbiedigheid gebeden:
De schuwe achterdogt, en laat geen weg gebaant,
Om nader tot gesprek van mond tot mond te treden,
Verdraag de vryheid dan, van een geringe pen;
'T is liefdens-pligt betragt die ik u schuldig ben.

Ondersoek wie Wet Predikers zyn?

WIe dog zyn Predikers, en Leeraars van de Wet?
Zyn sy 't die schermen met de bloote klank der woorden;
Dog soo veel in haar is, het *insigt* Gods vermoorden
In al den toestel eens aan Horeb voor-geset?
Die nog haar hoorders tot den tastelijken Berg,
*(By Paulus uyt-gedient, daar 't stormt en dondert,) brengen
En die soo 't voor-beeld met zyn tegen-beeld vermengen,
'T welk SION is, de Stad der zielen sonder erg:
Zyn sy het die Gods wet, en dus de wille Gods
Begrypen als een eysch; en die de wet der zeden,
Voordragen hoofdeloos, als slegts een toom der leden,
Tien woorden sonder sin, en grondslag des gebods?
Of zyn sy 't die met ernst en kragt, des *levens wet*
Die Jesus heeft ontdekt, en met zyn Geest gegeven,
En dus in 't hert zyns Volks na zyn verbont geschreven,
Voorstellen als een goed by testament beset?
Die wel haar hoorders in 't behandlen van dat punt,
Eens rugwaarts met den Geest, aan SINAÏ geleyden;
Op datse tyd, en tyd, verstandig onderscheyden:
(*Doe* wiert de schets vertoont, *nu* is de saak vergunt.)
Zyn sy 't die letten op het sprenk'len van het bloed
Aan SINAÏ gestort, door d'eerst-geboren Soonen;
Om 't bloed des Testaments op 't levendst te vertoonen,

* Heb. XII. 18. &c.

Dat d'erfgenamen Gods zyn goederen erven doet:
Zyn sy 't die by gevolg, de kennis van Gods wil
Die eeuwig is vernoegt, als zyn geschenk beschouwen,
[a]En met haar naasten 't Woord des levens voor te houwen.
Voorligters zyn, en staan als Rigters in 't geschil?
Voorwaar die Paulus stelt, en Moses nevens een,
En siet wat Moses [b] deed, en Paulus [c] heeft geschreven;
Die sal van God geleert dees uytspraak moeten geven,
Dat d'eerste 't gansche spoor, als blind, bezyden treen:
[d]Sy willen Leeraars zyn der Wet, hoe wel sy niet
Verstaan, het geen zy selfs bevestigen of seggen,
Die PLATO, SENECA, nog nevens PAULUS leggen,
En dus vernietigen 't geen hen de Wet gebied.
Sy agten dat-men sterk de Tien Geboden preekt,
Wanneer-men leert den mensch *door doen* zyn *vryheid soeken*,
En bind de Wet op 't hert met schelden, dreygen, vloeken!
'T welk Gods verzoening dekt, en zynen toorn ontsteekt.
Dus wort door *'t Woord der wet* den *sin der wet* ontleent,
Die van Gods vryheid eyst *'t erkennen en 't belyden*,
En die te loochenen door al ons doen te myden:
Op dat hy die-se ons gaf, behoorlyk zy geëert.
Die dus de zaak bevat, gevoelt de kragt van 't *Woord*,
Dat scherp twee-snydend swaard, dat door gaat, door de deelen
Van ziel, en geest, en merg; (die wonden zyn tot heelen)
En oordeelt 't geen de mensch diep in zyn boesem smoort.
Die aan zyn naasten dan Gods wet aldus ontvoud,
Die stelt-se op 't scherpste voor; en 't moet op 't herte klemmen
En stom doen staan die 't hoort, en nog niet toe kan stemmen:
Een vrugt die God aan zig als vrye gever houd;
Derhalven dank ik hem (ik segt volmondig uyt)
Die tot myn hert door 't oor, een werk-tuyg heeft gesonden;
Waar door ik *van de Wet*, ben *door de Wet* ontbonden:
Die my heeft klaar doen sien, Gods eeuwig heyls besluyt:
Die my geboodschapt heeft, dat ik gehoorsaam ben,
En dus regtveerdig *door 't Geloof*, niet *door myn werken*,

a Philip. II. vers. 15, 16.
b Exod. XXIV. vers. 4-8.
c Hebr. IX. 15-20.
d 2 Tim. I. 7.

Met my als erfgenaam myns Scheppers aan te merken:
Met dat ik God myn goed, en dus, my zalig ken.
En schoon ik niet altyd myn zal'ge vryheid toon.
In 't struyk'len ben ik nog *in 't stellen van dien Regel*
Gehoorsaam, als ik dan de waarheid Gods verzegel,
Met dat ik hem beschouw in sijn gekruysten SOON.
Myn God, die my beschonk met een gehoorsaam hert,
Dien bid ik, na sijn wet myn daden ook te rigten;
Dat mynen wandel soo myn even-mensch mag stigten:
Dat die niet hooren wil, door sien gewonnen wert.

Scherpe Prediking van de Wet der Tien Geboden.

GY menschen, die den Christen Naam
Op 't voor-hooft voert, en op derft geven,
Gods Wet den Zegel van uw leven
Te zyn, ik roep u al te saam;
Niet tot een praetjen slegs in 't hondert:
Maar tot het luystren na Gods stem,
Op datse u digt op 't herte klem:
Schoon 't (als op SINA) hier niet dondert.
Gy slaafsche Geesten! die altyd
Van *Werken* praat, *en dwang van wetten*;
Ik maan u, om eens op te letten
Wat gy met eygen mond belyd:
Gods Tien Geboden zyn gegeven,
Dat segt gy selfs, (om eens herhaal
Te maken van uw' eygen taal,)
Ten regel van uw doen en leven;
Maar 't slipt 't en zy met dit verstand,
1. Dat gy JEHOVA, die 't geseyt heeft,
2. Voor God houd, en die u geleyt heeft
In vryheid uyt Egypten-land:
3. Die u verpligt, u stipt te wagten,

(Na 't voorschrift voorts door hem gemaakt)
Dat gy die vryheid nooyt versaakt
Door woord of werk, uyt al uw kragten:
4. En dus de *Liefde* tot uw *God,*
En naasten uytdrukt in uw leven:
Dat heeft Gods SOON u op-gegeven,
Als 't eerste en tweede Hooft-Gebod.
Dit vier-tal segt gy met te seggen,
Myn levens-regel is Gods Wet:
Maar mits niet een uyt hondert let,
Wat saken in die woorden leggen,
En loopt-se daarom dom voor by,
Soo wil ik 't u en my doen hooren:
Gy zielen leent uw hert en ooren,
Kent wat de kern dier saken zy.

Eerste Rust of Pause.

1. Kom dan beneffens my te merken,
Voor eerst dat gy JEHOVA kent
Als 't *grond-begin*, en *uyterste endt*,
Uyt wien we, en *tot wien* we werken:
'T woord GOD behelst dien sin, en Hy
Wier my tot God met sig t'ontdecken,
2. Wiens werken tot het middel strecken,
Van 't *worden 't geen hy was*, aan my.
Dat Zalig wesen van Naturen,
3. Heeft sijn vernoegen nooyt gesogt,
Door alles wat hy heeft gewrogt;
Maar goed en wys in sijn besturen
Heeft my doen sien door klaar vertoon,
Dat hy uyt volheid my wouw geven,
Vernoegen, rykdom, ligt en leven,
Met sig te geven in sijn SOON:
In welken SOON hy my versoende

Met sig; en schold myn schulden quyt:
Aan my betoont te deser tyd,
Als alles tot myn welzijn doende.
4. Waer uyt dan volgt, dat niet alleen
Hy *gever* is, en dus de werker;
Maar selfs de *gift*: dit bind nog sterker,
Myn Heyl en Heyligheid met een.
'T erkennen van J E H O V A A S wesen,
Is my het eeuwig leven, en
Daar in dat ik die Godheid ken,
Vind ik myn deugtsaamheid te lesen.
5. Dus heb ik H E M tot God gekregen,
Die, met dat hy dat wierd aan my,
(Daar hy my vond in slaverny,
In Baäls en Afgods-dienst gelegen,
Niet min elendig als godloos,)
My aan J E H O V A A S Heerschappye,
En dus den waaren God, als vrye
Heeft onderworpen, voor altoos.
Dus ik *niet door*, maar *voor myn daden*
Gelukkig wierd, en 't samen *goet*,
Of heylig: 't welk men weten moet,
Om regt te wegen Gods genaden:

Tweede Rust.

Het tweede voorts, dat ik bely,
(Niet sonder lastering t'ontleggen)
Is, dat ik op J E H O V A A S seggen,
My houw verlost van slaverny:
Hy heeft my uyt Egypten-lande
Geleyt, en dat wel na den geest;
(Myn lighaam is'er nooyt geweest,)
Maar wel myn ziel in swaarder banden.
Dat is geseyt; J E H O V A vond,
My dienstbaar aan de wet der werken;

En nog te blind, om 't regt te merken:
Waar van hy my tot eener stond
Ontheven heeft, met my te geven,
'T *Geloof* en *Vryheid* tot een wet.
2. Te vooren was myn geest geset,
Om slaafs, na Satans wil te leven:
En soo 'k yeds schyn-goeds al bestond,
Het most, met mynen wil te tomen,
Heel lastig worden ondernomen,
Waar van JEHOVA my ontbond:
Die van myn hals dat jok geligt heeft,
En my te doen *myn wil* en sin
(Want daar bestaat de Vryheid in)
Geregtigt, en met een verpligt heeft;
3. Maar *Wil* die my Gods Geest vertoont,
Niet die my 't vlees poogt wys te maken:
In desen moet ik glad versaken
Myn vlees, waar in niets goeds en woont:
Ik moet na 't geen myn sinnen seggen:
Geen vonnis slaan in dit geval;
'T getuygnis myns Gods, dat sal
Hier over tot myn voordeel leggen:
4. Sulks my voor af bevoolen wert,
Eer ik yeds spreek of doe, te denken,
Dat selfs JEHOVA, my quam schenken
Een nieuwen geest, een ander hert:
Dat hy aldus van lust tot sonden,
Heeft door 't Geloof myn hert gekuyst;
Dus ik der weereld ben gekruyst:
Soo leef ik heylig on-gebonden;
5. Als die te werken ben geset;
Niet *uyt gebrek*, nog *tot versaden;*
Maar *tot betoog van Gods genaden*
Uyt liefde, dat is nu myn wet:
Pligt, die geen last meer, maar myn lust is:
Myn slibb'ren dan, bestryd niet min

Myn eygen, als myn Scheppers sin;
Gelijk 't geloovig hert bewust is.

Derde Rust.

Hier staat nu myn verbintenis;
Door woord en werk, tot allen tyden,
My voor 't verloochenen te myden
Der Vryheid, die soo God'lijk is.
1. Wat is dat nu; als my te wagten,
Dat ik in 't geen ik doe of seg,
Myn Naasten geenen aanstoot legg',
Dat hy my onverlost souw agten:
2. En dat ik der begeerlijkheid
Nog dienstbaar was: en dus gedreven
De sonde 't vol gebied te geven,
In 't geen de sinnen dreygt of vleyd.
3. Te dieper leyt myn selfs verpligting;
Dat, daar myn doen tot and're gaat,
Myn denken over mynen staat,
Is tot myn vryspraak of betigting:
'K moet, eer ik yeds besta, voor al
Selfs 't ongeloovig twyff'len myden,
Of ik ook een van Gods gevryden
Souw wesen? en in dat geval
4. Myn oordeel geensins onderwerpen,
Aan 't sin'lijk, dat ik voel en sie:
Maar aan den Geest des Heeren, die
De kern des deugts my in komt scherpen.
Des al myn daden, schoon gerigt
5. Na 't bloot gebod en klank der letter,
Quaat blyven sijnse nog niet netter
ge-ëvent na Gods peyl gewigt!
Al wat des wets is, is met eenen
Niet wettig; en ook alsoo min

Soo 'k spreek, of doe na menschen sin,
Om op te volgen 't geen sy meenen.
Maar myne daden sullen wel
En goed zyn, in myn Scheppers oogen,
Indiense strecken tot betoogen,
Dat ik my vry, door Christus, stel:
Aan desen toets-steen moet ik 't stryken;
Myn doen of seggen, sonder dat
Wort sonde by myn GOD geschat:
Wyl 't maar myn on-geloof doet blyken.

Vierde Rust.

Dus moet het oeff'nen van myn pligt,
In myne vryheid te ontdecken,
My 't middel tot betoog verstrecken
Dat my het teerst aan 't herte ligt,
De liefde Gods en mynes naasten:
In welke twee Gods Soon vervangt,
Daar Wet en Prophecy aanhangt:
Des moet ik spreeken, werken, haasten;
1. Op dat ik 't eynde des Gebods,
In enkele liefde te bepaalen,
Mag als myn eenig doel-wit haalen,
In 's naastens heyl, en eer myns Gods:
2. Sulks is nu in geen sleur gelegen,
En staatlijkheit van Kerk-gebaar,
Dat alles kan een Huychelaar,
Een Heyden kan ook liefde plegen,
Met sijnen even-mensch in nood
Hulp, geld, en voedsel toe-te-deelen;
Schoon onbewust sijn ziel te heelen,
En dus te redden van de dood.
Dies, in myn naasten t'overreden,
Dat met volslagen Heerschappy,
JEHOVA ook sijn Konink zy;

Op dat hy in Gods Eed mag treden,
Als onderdaan van Christus Ryk:
Hem Satans slaverny 't ontrecken,
Met hem de Vryheid Gods 't ontdecken,
Dat is myn hoogste liefde-blyk:
Die liefde my van God gegeven,
Keert op-waarts dus; door 't middel van
Myn naasten, die ik vrugbaar dan
Myn Schepper weder-baar ten leven.
3. Hier toe alleenig uyt-gestrekt,
Moet al myn kragt en pooging wesen;
En om te voorderen in desen,
Moet myne vryheid sijn ondekt:
Op dat myn naasten mag gelooven,
'T geen ik van Gods genade seg;
Soo moet ik ruymen uyt den weg,
Al wat die stralen schynt te dooven:
Hoe breed ik roemen mogt van vry,
En bleef nog dienen met myn leden,
Wraak-laster-sugt, begeerlikheden.
Myn doen souw tuygen tegens my:
'T souw voor myn tong een breydel strecken,
En grendel voor myns naastens hert;
Dat andersins gewonnen wert,
(Al komt het sijn gehoor 't ontrecken)
Voor 't woord) als was het sonder woordt,
Door mynen Christelijken wandel,
Verdraagsaam, goed in al myn handel;
Gelokt door 't geen het siet en hoort.
Soo moet soo kan ik zielen vangen;
En die dat doet, is goed en wys;
De leere der gena tot prys,
Die geeft het geen hy heeft ontfangen.

Besluyt en toepassing.

OP dat ik dan bepaal in 't kort,
'T geen God tot u niet min als my seyt;
1. *Erken uw staat*: 2. *Betoon uw vryheid*
Dats 't al, dat ons geboden wort:
Maar van hoe grooten, uyt-gestrektheid!
Is hier in schets nu voor-geset,
'T geen ons de wond'ren van Gods Wet,
Te sien geeft in haar onbevlektheid.
*Volmaakte wet! die 't oog verligt
De ziel bekeert, maakt wys den slegten:
Koom hier gy zielen! merkt ten regten,
†Uw aan-geboren aan-gesigt;
Niet na het vlees, na d'eersten Adam:
Weg, weg daar meê; dat is geweest:
Maar soo ons God door sijnen Geest
Herschiep in JESUS, die hem na quam.
Dees herten-spiegel die niet vleyt,
In uwen *staat* en *pligt* 't ontdecken;
Stelt u ten toon uw schennis vlecken,
Van stêge ongehoorsaamheid:
Sooge ongeloovig en ondankbaar
Ontkent, veragt, het Heyl uws Gods,
Vergeet den grond-slag des gebods,
En houd die snoode munt voor gankbaar,
Van uwes selfs geregtigheid,
‡(De slag-veer uwer Gods-dienst pligten,)
Voor uwen Schepper op te rigten:
Ten hoon van sijne Majesteyt.
Ik swyg van sporeloose slagen;
Waar van sig ook een Heyden schaam:
'T is sonde selver, dat den naam
Van deugt tot uwent wert gedragen.

* Ps. XIX. 8, 9.
† Jac. I. 23-25. 2. Cor. V. 16, 17.
‡ Rom. X. 3.

Waar in dog kan uw deugt bestaan,
Die nog ondeugsaam segt te wesen?
[a]Waar sag-men druyf van doornen lesen?
Kan slaaf als slaaf in vryheid staan?
Ontwaak, sie toe; hoe nauw dit luystert;
[b]God eyscht geloof, voor alle werk:
Op dat de ziel zig dus versterk,
Van 't vlees beset, aan 't vlees gekluystert:
De beste zielen die 't begin
[c]Des deugts erkennen, haar gegeven
Van God, om na sijn Wet te leven,
Niet stuks-wys maar met vollen sin,
Bevinden nogtans in haar leden,
Een wet die met d'erkentenis,
Van haare vryheid strydig is,
En haar verrast tot overtreden:
En tegens dese geen verset
Voor 't overromp'len, als 't bespringen;
En redding van dees struykelingen,
Als d'onderwerping aan Gods Wet:
Die met haar vryheid t'onderstellen.
(Gelijk J E H O V A is haar God,)
In 't pit en kragt van elk gebod,
Het oordeel tegen 't vlees sal vellen;
Om haar te heffen boven 't vlees,
'K meen 't vleeslijk oordel, S A T A N S spinsel:
Want uyt dat vals vervloekt beginsel,
Ontstaat de schuld, 't verwyt en vrees.
'T verstand van 't vlees, dat steeds wil werken
Tot wel-zyn, niet *uyt* dankbaarheid,
Wort middag-klaar ten toon geleid,
Aan die Gods Wet, [d] soo 't hoort bemerken.
De sonde en sondelijken aart
Wort dus ontdekt, en wy gedreven,
Te vaster Christus aan te kleven

a Matt. VII. 16. Gal. V. 1.
b Rom. IV. 5.
c Rom. VII. 22, 23.
d Vrage van de Catechismus, 115.

Regtvaardig door 't Geloof verklaart:
En om de levendige trecken
Te toonen van Gods Even-Beeldt;
Waar na we sijn vernieuwt, herstelt,
Sal dit tot hand-geley dan strekken.
God die in sijnen Soon besat
Een vol vernoegen; en sijn werken
Gebruyckte, op dat wy 't souden merken;
En houd niets voor sijn Beeld, als dat
Wy onse volheid in dien Soone
Erkennen tot geregtigheid;
En wat wy zyn in heyligheid,
Door onse daden steeds vertoonen:
Dat is het vyer, waar mee Gods Geest
Ons aansteekt; liefde, om de waarheid
'T ontdekken in haar eygen klaarheid,
Die eerst verborgen is geweest:
Haar Schildery, was selfs haar deksel,
Op SINAÏ aan Israël;
Maar, ô! aanbiddelik bestel!
Nu sienwe sonder over-trecksel
Dees selve wet, in 't grond bewerp
Ontleed gevat, en voor-gedragen;
Om God (niet menschen) te behagen,
Die soo haar predikt, *preektse scherp*:
Als 't woord, dat d'innerlijkste deelen
Van 't hert doorsnyd, daar 't ingank vind;
En die bewindselen verslind,
Die 't wortel-quaad voor 't oog verheelen:
Dees Wet soo suyver voor-gestelt,
Toont dat de Leere der genade,
Geen open laat voor lust ten quade;
Als die ons deugt en vryheid spelt.
Die Geest maakt levend, daar de letter
De dooden vast houd in de dood:
Een wan-gebruyk thans laas! soo groot,

Dat selfs den bitt'ren naam van Ketter
  Een ziele, die haar God bemint,
En die hier derft de waarheid spreeken,
Soo staande-voets wort aan-gestreeken
  Van 't gros der menschen steeg, en blindt.
Maar blinde, sta; hoor eens! waar heenen
  Laat gy u dryven? in de gragt?
  Wat heeft u JESUS aan gebragt?
Is sijn genâ vergeefs verscheenen?
  Hoe duur sal u den Christen naam
Nog staan, gedagvaart voor Gods oordeel!
Blyft gy versaaken 't regt en voordeel
  Dat bond-genooten Gods betaamt!
Gods Wet, is aan Gods volk gegeven
  Aan Gods verlosten anders geen:
  Erkent gy ook u vry? soo neen,
Hoe kunt gy na Gods Wet dan leven?
  *Gy zyt aan sijn geregtigheid
Niet onderworpen; uw gewisse
Blaast dreyging ter verdoemenisse
  Wat schim, wat spook van Christenheid
G'omhelst de schaduw, en laat vaaren
  De saak, en let niet eens op 't end,
  Ik roep u toe; ik bidd' u; wend,
En koom tot luystren, en bedaaren:
  Hoor wat JEHOVAAS Wet uw segt;
Daar aan moet gy geloove geven:
Dan wort-se 't rigt-snoer van uw leven,
  Als Christen, wettig en met regt.

* Rom. X. 3.

Uyt-breydinge over het Vader Onse.

Onse Vader die in de Hemelen zyt.

O Groote Majesteyt! die my een sondig Niet
Soo hoog begunstigt hebt, dat gy my t'hans gebiedt
Dat ik u noemen moet *myn Vader*, als herbaart
Door uwen Geest, en dus versaak myn eersten aart:
Deelagtig uw natuur, en volgens dien uw kind,
Dat door herboorte sig uw erfgenaam bevind:
Die alles kent voor 't myn, vereenigt met uw Soon;
Die niets begeer, als dat uw volheid sig vertoon;
Na dien uw goeden Geest, door wien myn ziele leeft,
Myns levens werk-kragt is, die dat tot doel-wit heeft.
Ik hef myn hert tot u die in den Hemel zyt;
Wiens onbegrypelijkheid geen plaats omschryving lydt;
Geen voorwerp wesen kan van sinnen of verstand;
Al wie u poogt te sien, bedekt gy met uw hand:
Nogtans wort gy van elk, die gy 't geloove geeft,
Als d'eerste wortel-bron van al dat wesen heeft,
Gesien, dog sonder sien; myn hooft uw Soon beschouwt
Uw Aanschyn, dat hy my verwonderlijk ontvouwt,
In welken Soon gy schept oneyndig uwen lust,
En in uw selfs besit een nooyt gesteurde rust;
En volle Zaligheid in 't ongenaakbaar ligt,
Wat ook den aard-worm sig vermetelijk verdigt:
Den Hemel die ik zie is een gering vertoon,
En schets der Heerlijkheid van 't ongeschapen schoon.

Uwen Naame worde Geheyligt.

MYn ziel die denkende dus opwaarts wort geleyd,
Brengt haar begeerten in uw tegenwoordigheid;
Na datse by haar selfs gesogt heeft, en beproeft
Watse eens vergelden sal aan u die niets behoeft.
Versinnen kanse niet waar meese u tegen koomt;
Nadien gy selfs haar met uw volheid overstroomt:
Gy, die haar uwen NAAM JEHOVA hebt ontdekt,
En my aldus om u te noemen ook verwekt;
Des sietse nederwaarts op haaren even-mensch;
En dat die u erkenn' is 't top-punt van haar wensch;
Maar dat en sietse niet, soo lang hy dwaas en stout,
Al die u waarlijk noemt *daarom* onheylig houdt;
Soo lang hy oordeelt dat de blyde erkentenis
Van uw genâ, de baan tot goddeloosheid is;
En als ik uwen Naam belyde met myn mond,
Sulks houdt voor leugen, en vergiftig in den grond:
Soo doet nogtans het gros der menschen dag aan dag,
Om dat de duysternis het ligt niet lyden mag:
En wort uw Volk hierom gelastert en gehaat,
Soo wort uw Naam in ons ontheyligt en gesmaadt.
Ontwaak dan eens, myn God uyt yver tot uw eer;
Want hierom werp ik ook myn smeeking voor u neer:
Wreek u, en ons in u; niet met haar te verslaan,
Maar met haar ongelijk hen naakt te doen verstaan;
Verligt haar oordeel, en ontnevel haar 't verstand,
Op datse sien, dat wy de maaksels van uw hand,
Na uwen Naam genoemt, niets kunnen als dien Naam
Te dragen als een kroon, die onsen staat betaam:
Op datse, overtuygt uws Naams belydenis
Goed keuren, als den pligt van al wat menschlijk is.

Uw Koninkryke kome.

DAn, soo dit wigtig, deel 't geheele niet vervangt;
ik stel ô God! u voor, waar na myn ziel verlangt!
Wat baatet of 't verstand het beet're siet als goedt,
Als onder dies de wil het slimste volgt en doet?
Soo lang de sonde voert de teugels van 't gebiedt
Der herten, schoon een straal uws ligts door 't oordeel schiet,
Waar door men wel uw Woord als hersen-werk versta;
Maar hangen blyft aan 't laf en vrugteloos B Y N A ;
Wyl 't hert gesloten blyft, en hardt als diamant,
En hoe men overbuygt aan ruym of enger kant
Sig keert, maar niet tot u; om dat des levens wet,
Nog niet een voet-stap in de zielen heeft geset.
Erbarm u dan, myn God! en gun dees beed aan my,
Dat dog uw Ryck koom! schoon 't al gekomen zy
Tot yder ziel, die gy getrokken uyt de magt
Der helsche duysternis, en over hebt gebragt,
In 't Koninkryk uws Soons, gemaakt tot deel-genoot
Der erfnis, en des loons soo cierlijk en soo groot:
Het werk-loon dat uw Soon den dood-snik heeft gekost;
Dat erfgoed immers kan niet blyven onverlost!
Verbreek dan eens het jok van haare dienstbaarheid,
Ontsluyt haar hert voor 't woord van Heyl en Zaligheid.
Onthef haar van den last der letter van de Wet,
Ter tyd der tugt-voogdy voor desen voor-geset:
Nu met den voorhang weg; na dien uw Soon de soen
Verworf, met aan uw eysch door sterven te voldoen,
Sulks nu ter tyd op elk die sig in hem beschout,
De sonde nog de wet, geen regt nog magt behoudt.
Maak haren wille door dees overtreding, vry
Dat haar gehoorsaamheid van uw geschonken zy,
In, *met*, en *door* uw Soon: waar van 't getuygnis
Uws Geestes door het Woord een Pand en Zegel is.
Waar doorse neffens ons bekennen, dat dan eerst

De ziele rust, wanneer (door uw genâ beheerst)
Zy door dat minnelijk bestier en zagt gewelt
Bewogen, blydelijk sig u ten dienste stelt.

Uwen Wille geschiede gelijk in den Hemel, (alsoo) ook op der Aarden

MAar souw d'uytnementheid dier grootheid uwer kragt
Wel blinken, soose niet uw onderdanen bragt
Tot sulk een Zede-kunst, die overtreft al 't geen
Een wysen Heyden kan, of 't puyk der Phariseën!
Men kan geen blyken sien der goedheid van den boom,
Indien geen vrugt daar van by blad en bloessem koom:
Derhalven, ô myn God! myn hert en staat niet stil.
By 't ligt van oordeel, en de *Heyliging der Wil*:
Maar *wenscht een werksaamheid*, die vaardig onvermoeydt
Uyt soo vernoegden wil, en oordeel neder-vloeydt:
Dat elk die u erkent, als Koning, sig gelijk
En even-redig draag, der Wetten van uw Ryk,
Uw Volk geen *last* maar *lust*, wanneer-men onvermengt
De hooft-som van die wet, tot twee gedagten brengt:
1. *D'erkentenis dat gy ons volmaakt hebt in uw Soon,*
2. *En dat ons doen den swier van dat erkennen toon*:
Soo eyst myn ziele dan ook voorts van u (gemerkt)
Dat gy het doen soo wel als 't willen in ons werkt)*
Dat uwen Wil, die dog, of 't schepsel wilt of niet,
Van 't schepsel wort gedaan, regt soo, als gy 't gebiedt
Worde uyt-gevoert, van ons uw kinderen voor elks oog:
Gelijk de Geesten der regtvaardigen om hoog,
(Tot wienwe door 't Geloof gebragt zyn) sonder vrees
U dienen buyten last, en tegenspraak van 't vlees.
Dat yder ziele die uw Geest tot Leyds-man kreeg,
Haar leden na die kragt, en dat bestier beweeg;
Op datmen *hier* als *daar* de selve toonen sla,

* Tit. II. 13.

En soo als vrye past, in Christus vryheid sta:
Op dat te klaarder blyk, dat hy die in ons leeft,
Genade voor genâ uyt sijne volheid geeft.

Ons dagelijks Brood geeft ons heden.

GY ziet ô Vader dan wat ik van u begeer;
Ja, wat gy my getuygy myn wensch te wesen Heer:
Want daar ik niet en weet te bidden soo 't behoort,
Leert gy 't my door den mond uws Soons uw levend woord:
Uw Geest verzegelt dat, en maakt my te gelijk
Een werk-tuyg in uw hand tot op-bouw van uw Ryk.
Een gunst in welks gepeyns myn ziel haar selfs verliest,
Want, Salig moet hy zyn die gy daar toe verkiest,
En door uw Geest bewerkt, om dat sijn werksaamheid,
Ryst door 't genoegen dat in Godlijk kindschap leyt:
Soo is myn ziel gestelt, sulks dat haar des bewust,
Geen leven meer in 't vlees, als tot dat eynde lust,
(In 't vlees dat onversorgt, geen dag bestaan en kan;)
Om datse in dit uw werk u niet dan dienen kan,
Door 't middel van haar vlees, op dat se in der tydt,
Uw deugden melden mag dat gy JEHOVA zyt.
O Vader! die my dan dit lichaam hebt bereyd
Als 't werk-huys van myn ziel, en in myn mond geleyd,
Een beede die u eyst myn nood-druft, en al 't geen
Myn vlees niet missen kan soo lang het leeft beneen.
Myn daagelijkse Brood geeft my dan *heden* Heer:
Een daaglijks brood, wyl ik geen overvloed begeer,
Maer myn bescheyden deel, 't geen matig voed en dekt;
Niet 't geen de weelde wenst, of wat de lust verwekt:
Bescheyd gy my een deel, dat meer dan nooddruft schyn,
'T sal tot goed-dadigheid, en voor myn naasten zyn:
Want om het bloot genot eysch ik die schepsels niet;
Dog *heden* slegts, wyl gy d'onnutte sorg verbiedt
Voor morgen: weet ik wel of morgen komen sal?
Uw sorg is over my in alle tyds-geval:

Wyl gy myn Vader zyt, geef my dan brood als 't *myn*;
Soo sal 't geen anders sweet, nog 't brood der luyheid zyn.
Schikt gy myn leden soo tot tydlijk werk bedryf,
(Terwyl myn geest by u en in de hoogte blyf,)
Dat myn beradentheid in 't schicken van den tyd,
Myn haters toon, dat gy myn tyds bestierder zyt.

Ende vergeeft ons onse schulden gelijk wy ook vergeven onse schuldenaaren.

MAar och! hoe klopt myn hart terwyl ik dit begeer,
Dat tegens my getuygt, wanneer ik inwaarts keer,
En over elk bedryf, my selven ondervraag;
Ik sie met schaamt en smert, dat ik een lichaam draag,
Behoeftig niet alleen, als dat uyt stof ontstaat,
Maar dat *nog dood is om de sonde* met der daadt:
Myn geest is leven, ja: om u geregtigheid
En staat dus: daar myn vlees bedorven neder-leid,
*Myn vlees waar in (gelijk ik weet) niet goeds en woont;
Dat myne weer-party ten dienst, sijn nucken toont,
Met t'elkens mynen geest te werpen overstag:
Die al te los den toom laat slippen van 't gesag,
Met in uw vryheid niet te staan, gelijk behoort,
Met niet geduriglijk te steunen op uw Woord:
Maar al te dikwils 't oor te leenen aan dat vlees;
Hier, tot begeerlijkheid, daar, tot een laffe vrees,
Of wat het zy, waar door ik my bevind in schuld:
En reden heb van vrees, dat gy my straffen sult,
Niet met de Dood of Hel; wyl geen verdoemenis
Voor die sig in uw SOON beschouwen meer en is:
Maar met my niet de wensch te geven van myn hert,
Wyl om myn struykelen de waarheid dikwils wert
Gelastert: soud gy my dan hand'len soo 'k verdien,
Gy soud m'op Aarden nooyt myn Erfnis laten sien:

* Rom. VII. 18.

Dat is, myns naasten ziel, door my u toe-gebrogt,
Regt soo als 't MOSES ging, wien, hoe hy 't ook versogt
Het Aardsch Kanâân te erven, wert ontseyt:
Dien gy dus boeten deed syn wederspannigheidt.
Des koom ik, ô myn God! voor uw genaden Throon;
Vrymoedig op 't geleyde en voorgang van uw SOON:
En bid op syn bevel: *Wil my myn schulden dan*
Vergeven, even soo ('t geen ik betuygen kan)
Ik myne schuldenaars vergeef hun mis-bedryf:
En schoon myn naasten my beledigt, nogtans blyf
Van wrok en wraak-lust vry, die waarlijk als sijn vriendt
Syn rust en welzyn soek, hoe wel hy 't niet verdient:
Om dat ik sulk syn doen meedoogende beschouw,
En dat, als 't is, een blyk van syn verkeertheid houw,
En dus word aangeset te bidden voor den man,
Die sonder uw genâ niet beters doen en kan:
Gelyk ik heden smeek dat dog uw goeden Geest
Die zielen levend maak, of haar gebrek geneest;
Doe soo aan my myn God, sie met barmhertigheid
En als een Vader aan myn kindse uytspoorigheid:
En swacke vlagen die steeds in myn levens loop
Benevelen myn troost, belemmeren myn hoop;
Geef my myn Erffenis, al is 't myn doen niet waard:
En wil de na-smet van myn sondelijken aard,
Door 't vuyr van uwen Geest uytbranden langs soo meer.
Op dat ik rustig staan, selfs door myn vallen leer.

Ende leyd ons niet in versoekinge maar verlost ons van den boosen.

MAar staan, dat door 't Geloof, en uwe kragt geschiedt;
Want buyten dat, myn God, en kan en ben ik niet.
Myn Helsche weerparty, die steeds myn rust belaagt
(Gelyk hy dag en nagt uw Volk by u verklaagt)
Bedient sig van myn vlees, uw Majesteyt ten hoon;

Is 't niet door grof bedryf, hy trekt een sijnder toon,
Tot quelling van myn ziel, den aller-swaarsten last:
Verslinden kan hy niet, uw fondament staat vast;
[*]*Gy kent die uwe zyn*; dog daar hy tegens pleyt,
En vraagt of ik ook wel van ongeregtigheid
Doe afstand soo 't behoort? en of myn hert niet liegt,
Als 't in uw liefde rust, en my aldus bedriegt?
En dan, of waarlyk met uw liefde kan bestaan
Dat die u lief heeft, steeds heeft lyden t'ondergaan?
Gy weet dat sulke zyn de pylen die hy schiet;
Soo 'k my dan op myn doen, en niet op u verliet,
'T souw volgen dat ik straks in twyffel trecken souw
Of uw getuygenis ook *waarheid* is *en trouw*:
Of 't ook wel seeker is, dat gy my hebt gekent
Van eeuwigheid, en my uw SOON hebt ingeënt?
Of ook 't geen gy begond, sal worden eens volbrogt?
En diergelyk geteem waar door gy wort versogt;
Als Israël wel eer muytsugtig in den aard,
Dorst vragen, of gy ook in 't midden van haar waart?
Waar door soo nu als doe synde eerst uw Woord mistrout,)
Uw Hoogheid wort getergt, en Satans ryk gebout:
Soo 'k hier een stroo breed wyk, straks wint myn vyand veld;
Hoe souw 'k dan soo gestelt, of liever ongestelt,
Uw Name noemen tot uyt-breyding van uw Ryk,
En worden in myn doen een Hemeling gelyk?
Soo om u selfs wil dan, gelyk uw SOON gebiedt
Ik bid u *leyd my* dog *in* dees *versoeking niet*:
Ik eys niet dat gy my van sugt tot sonde ontslaat;
(Sulks komt niet over een met myn verlosten staat)
Of myn Geloove niet door druk beproeven soud;
Daar voor is 't lyden, als de smelt-kroes voor het goud;
En 't is genade dat te dragen voor uw Naam;
Maar dat gy, ô myn God! gelykt uw Magt betaam;
My wilt verlossen van des boosen overlast,
Die briesend' als een Leeuw geduyrig op my past:

* 2 Tim. II. 19.

Die met geweld van list, myn listig vlees bekoort,
Met vragen, als wel eer aan Eva, van uw woord;
Is 't ook wel waar, dat God heeft soo en soo geseyd?
Waar door myn geest dan tot versoeking wort geleyd:
Geheng dat niet myn God, dat ik uw liefd', en trouw
Een ander proef als uw getuyg'nis vergen souw;
Als waar te weynig, eens myn Heylands bloed en dood:
Ik immers ben uw kind, al word een steen geen brood
Uw Vreede-boodschap is 't die Satans werken stoort:
Maar gy die eens myn ziel bevryd hebt, sult my voort
Van al des boosen werk verlossen te gelyk,
En dus bewaren tot uw Hemels Koninkryk;
Dat hier aanvankelyk gy eens volmaken sult;
Daar dan geen *daaglyks brood* geen *oversien van schuld*
Van nooden meer sal zyn; waar na myn ziel verlangt,
Om eens ontdaan te zyn van 't vlees'lijk dat haar prangt.

Want uwe is dat Koninkryke ende de Kragt, ende Heerlijkheid in der eeuwigheid.

DOch hier in komt gy nu myn swakheid te gemoet,
Nadien gy my niet los daar heenen bidden doet;
Maar leert my selfs waar op myn beden syn gegrond,
De rede legt gy my bescheyd'lijk in de mond:
Om dat u 't Koninkryk, de Kragt en Heerlykheid
alleen, alleen, behoort in alle eeuwigheid.
Uw is het Koninkryk, het komt u toe alleen:
De Duivel heeft geen regt te heerschen als voorheen.
Kreeg *sonde* en *dood* geweld van doe dat Adam viel
Om door de wet en vloek te heerschen in de ziel?
Hing Jacobs huys wel eer (wien gy uw Wet eerst gaf,
Doch aan geen ander volk) van 's Priesters lippen af?
Die tyds-bedeeling, met dat meesterlijk gesag
Was 't beeld en deksel doe, van 't geen verborgen lag:
De wereld kend u niet voor Koning; maar uw Soon,
Die nu verheven heerst als Priester op sijn troon.

Heeft stervende vertrapt al 's vyands nagt geweld;
En voorts alle overheid, en magt ten toon gestelt.
Soo sit dan niemant meer op Moses stoel, maar gy
Voert door gebleeken regt volstrekt de heerschappy;
Daar is geen middel-muur, die Jood en Heyden scheyd,
De gansche aarde is vol, van dees uw heerlijkheid,
Soo verr' 't geluyd sig spreyd van uw genade-woord,
Daar 't door uw kragt niet min omhelst wort als gehoort.
Dat regt, als opperste gebieder van 't gemoed,
Heeft uwe Soon ontdekt, door 't storten van sijn bloedt:
Den vleeschelijken arm der aardsche mogentheid,
Die 't lighaam dwingen kan is hier glad uytgeseydt;
Al hebt gy haar gestelt, om u ten dienst te staan
Tot rust der goeden, en betooming van de quaan:
En of hun overmoed het spoor te buyten slaat,
Dan zynse op 't hoogste geseyd uytvoerders van uw Raadt.
Want *uwe is ook de Kragt*; gelyk het vol gebiedt,
En sonder u beweegt nog roert sig 't schepsel niet:
Dus wat geweld het schynt te toonen, 't wort altydt
Van u bewogen, die de groote werker zyt:
Uwe is de Kragt alleen, als gy 't beveelt het staat,
Dus gaat uyt uwen mond, het goede met het quaad.
'T quaad dat gy Heyliglijk gehengt, bestiert bepaalt:
En ligt uyt duysternis alsoo te voorschyn haalt
'T goed, dat gy eygentlijken werkt, en steeds be-oogt:
En sult volmaken, wat daar 't schepsel tegen poogt.
Dus wel bysonderlijk, in dit uw Koninkryk
Zyt gy *Gebieder* en *Uytvoerder* te gelijk:
Maakt dan Appollos nat, wat Paulus heeft gpelant,
Sy wagten eenlijk nog den wasdom van uw hand:
Gy selfs werkt alles, en in allen na uw Raad,
En wel-behagen, dat in eeuwigheid bestaat:
Daarom behoort aan u alleen *de Heerlijkheid*,
En roem in 't groote werk van 's menschen saligheid:
Waar door uw hoogste lof, in 't opperst kruyn punt stygt,
Daar gy na uw bevel, en door uw kragt verkrygt

Uw uytterste eynde, des gy regt hebt om alleen
Te seggen ik heb sulks gedaan en anders geen,
Want *uyt* U, *door* U, en *tot* U is alle ding
Geschapen; wat voor waan dien dwasen ook beving,
Die wandlend' op sijn dak dees woorden hooren liet,
Dit pragtig bouwsel, is 't het groote Babel niet,
Dat ik door myne magt en sterkte heb bereydt,
En dus voltooyt, tot roem van myne Majesteyt?
Dog dien gy staande-voets dat woord in sijnen mond
Deed stremmen, en met een hem by de beesten sond,
Ten toon-beeld elk, die sulk een trotsheid derft bestaan,
Gy agtse hooger niet als beesten, die vergaan.
Sy vallen teffens met haar heerlijkheid in 't stof;
Maar eeuwig, eeuwig duurt uw ongemeten lof:
Gelijk uw eerstheid, die van niemand af en hangt,
Uw mogentheid en kragt, in eeuwigheid vervangt:
Soo wort men in uw te roemen nooyt beschaamt,
U prysen eeuwiglijk is 't dat uw volk betaamt.
Dus siet gy, ô myn God! *wat* ik voor u betuyg
En *waarom* ik de knyen myns herten voor u buyg:
Is 't niet uw werk dat selfs myn ziele dat begeert,
Gelijk gy door uw Soon my dus te bidden leert:
Ik bad myn *daaglijks brood, vergeving van myn schult*
En *dat gy my niet in versoeking brengen sult*;
Maar deese dingen sijn myn uytterste eynde niet:
Dog midd'len in der tyd om dat myn ziele siet
Op 't *Heyl'gen van uw Naam*, op 't *komen van uw Ryk*,
En *dat* uw *wil soo hier geschieden mag gelijk*
Daar boven; en waar toe ook dat van u versogt?
Om dat gy hebt in my d'erkentenis gewrogt
Dat *uyt* u, en *door* u, en tot u alles zy;
Erkentenis, die niet kan ledig zyn in my,
Maar baart een vurigen en uytgestrekten wensch,
Dat dese waerheid blyk aan mynen mede mensch:
Kan ik na hooger saak als na uw eere staan?
Als ik dat eynd verkryg, dan is myn ziel voldaan,

En eerder niet myn God, *dat uwe* is ook 't *myn*:
Gy weet dat ik het seg, en meen, hoe wel het schyn
Een woord van trots, van waan, en van onsinnigheid
In yder vleeslijk oog, en soo myn vlees my seydt;
Maar op uw woord, een woord van waarheid, van verstand
En diepste ootmoedigheid: gy hebt met eygen hand
My uwen Soon (hoe is 't begryplijk) ingeënt;
Op welken grond myn ziel nu geen belang meer kent
Als *'t Uw* en *'t Syn*, daarom ik ook myn selfs niet meer
Maar mynes naestens ziel, om uwent wil begeer:
Het sijne niet, *maar hem* en dese wensch verslind
Al myn begeerten, die ik daer verswolgen vind.
Soo dan myn bidden kan niet blyven onverhoort;
Want dan verviel uw Naam, uw Waarheid met uw Woord,
'T welk immers niet kan zyn, dus bid ik met bescheyd,
Van herten en met regt, en in verseekertheid
Om 't Heyl'gen van uw Naam, want U het Koninkryk
De kragt, en heerlijkheid dog toekomt eeuwiglijk,
En dat uw Koninkryk dog kome, want dat Ryk
De Kragt en Heerlijkheid u toe-komt eeuwiglijk.
Dat uwen wil als in den Hemel ook op Aard
Geschieden mag, want u (uyt eygen regt dat waard)
Behoort het Ryk, de Kragt en Roem in eeuwigheid,
Die tot het hoogste my langs lager trappen leyd.
Geef my myn dagelijks brood dan daar toe want dat Ryk,
De Kragt en Heerlijkheid is uwe eeuwiglijk:
Vergeef myn schulden dan, gelyk ik aan hen doe,
Die my beledigen, want U, ô God! komt toe,
Het Koninkryk, de kragt en roem in eeuwigheid:
Voorts bid ik dat gy my niet in versoeking leyd,
Maar van den boosen my verlost, my, die u noem:
En toe ken eeuwiglijk, het ryk, de kragt, den roem.

Amen.

IK die die door uw genâ myn hert voor u ontsluyt
Dat vuyriger begeert, als 't wel met woorden uyt,
Seg AMEN op al 't geen ik biddend' heb geseyt:
Gy selfs hebt my dat woord in hert en mond geleyt,
'T is soo, en *'t sy alsoo*: en dees versegeling
Sluyt dus een looch'ning in van wils verandering:
Gelyk ik 't met verstand, en aandagt heb geseyd,
Seg ik 't geseyde weer, en met volstandigheid:
'T gewenschte wensch ik nog, en niet voor my alleen
'K heb alles met uw Volk, en sy met my gemeen.

Ons en wy.

UW volk, uw eygendom, het Lighaam en de Bruyd
Van uw gesalfde SOON, na 't eeuwige besluyt,
Dat gy gemaakt hebt in en met den selven SOON;
En stelt dat uytgevoert in uwe Kerk den toon:
In 't ruym verschiet en maat der gaven die gy geeft.
Dat groote lighaam dat soo veele leden heeft,
Aan welke gy uw SOON tot hooft aan allen schenkt,
[*]*Door* eenen Geest gedoopt, *tot* eenen Geest gedrenkt:
Waar van ik immers my een levend lidmaat ken,
En dus onscheydelijk daar meê vereenigt ben:
Gelyk hier *ons* en *wy* in 't bidden dat beduyt;
Voor 't wel bewust gemoed geen sinneloos geluydt;
Maar regt gevat een woord van *wigt* en goet *verstand*.
Dat my de kragt vertoont van dien onverborgen band,
Die door geen afstand ooyt 't ontstrikken altyd klemt.
Daar ons begeerte hier beneden 't samen stemt
Met al de zielen die reeds rusten; ja uw SOON
Bid nergens anders om, verheven in sijn troon:
Hy bid voor ons, gelyk hy ons te bidden leert,

* 1 Cor. XII. 13.

Geef ons dan, 't geen uw SOON tot uwen roem begeert:
Verblyd ons eenmaal met die groote biddens vrugt,
Waarom al 't schepsel als in baar-wee 't samen sugt,
En rekhalst en verlangt *te sien* de heerlijkheid
Der vryheid die gy voor uw kinderen hebt bereyd:
Waar van gy schoon ons 't vlees belemmert en omkleeft
Ons d'eerstelingen reeds en vaste proeven geeft:
En sien doen door 't geloof de wondren die gy doet.
O God! myn ziel vol vuurs, en smeltend in dien gloed,
Als buyten sinnen, dog verstaande wat sy seyt,
Vergeet haar selven in dees opgetoogentheid;
Verheugt sig boven maat in dat geluk soo groot!
Te *mogen kunnen*, ja te moeten in uw schoot
Uyt-gieten vryelijk al wat haar leyt op 't hert,
Te vinden rust en troost, in alle leed en smert;
Wyl 't vlees waar inse woont, en dat sy met sig draagt
Haar 't elkens neerwaarts perst, en haren loop vertraagt.
Of ik ô Vader! dan myn lippen somtyts sluyt;
Ik wensch; ik wagt; en dus, myn bidden heeft nooyt uyt,
Soo lang gy t'samen houd myn losse levens knoop;
Ja nog niet als dat vlees al rusten sal in hoop,
Tot dat ik voor u in onsterflijkheid verschyn:
Wanneer al 't bidden, al 't verlangen uyt sal zyn.

By-voegsel over 't WEL bidden.

EEn seekre klank en tal van woorden diemen uyt,
Van 't geen men wilt en eyst, met smeekende geluyt,
Ist *waare* bidden niet; nadien een huychelaar
Dat uyterlijk kan doen, om eer, met bloot gebaar:
En selver dat men al in vurige ernst begeert,
Al wat natuur en nood wel aan een Heyden leert:
Die 't wesen dat hy houd voor magtig, aansoek doet
Is het *regt* bidden niet dat JESUS keurt voor goed:
God, die een Geest is, wilt in *Waarheid* en in *Geest*

Ook aan-gebeden zyn, gelijk men doorgaans leest:
Den ongeloovigen den sondaar hoort hy niet,
Want sulken bidden nooyt in *waarheid* en geschiet:
Maar valsch, onwetende, en om *vleeschelyk* genot,
Om in 't geschapene te rusten, niet in God;
En daarom geen Gebed wort in den geest gedaan
Dan van een ziele, die omhelst heeft en verstaan;
(Geloovende gebragt tot selfs verloochening)
Wat goed'ren datse *in* en *met* Gods Soon ontfing.
Die vast-gaande op sijn WOORD gedurig Amen seyd
Op 't bidden van haar Hooft, tot 's Vaders Heerlijkheid.
Sy vind, wel ingesien, al 't bidden sonder klem,
Waar door yeds in der tyd gesogt wort buyten hem;
Des volgtse sijn geley, na dien dog elk het wit
Moet missen, die niet regt na Jesus voorschrift bid,
Ons door de Wysheid Gods in hert en mond geleyd
Om saaken in dit blad wydlustig uyt-gebreyd;
Waar van de Hooft-som tot vier dingen ingekort,
1. My leert in d'Eerste plaats dat my geboden wort
Te nadren tot myn God, niet dienstbaar, maar als vry,
Wyl ik door sijn genâ een van sijn kind'ren zy.
2. Daar na dat ik niets wensch als d'aanwas van sijn Ryk.
En daar toe 't geen my hier tot hulp dient tydelijk:
3. De reden myns Gebeds, is dees erkentenis
Dat Godes 't Ryk, de Kragt, en Roem dog eeuwig is,
4. 'T besluyt is, dat myn wensch (soo JESUS my gebied)
In ernst, in waarheid, en volstandelik geschied.
Dus bid ik na Gods wil, hoewel geen mensch dat hoort,
Dus bid ik in den geest al spreek ik niet een woordt:
Maar als ik handen hef en sprekend buyg myn knien,
Is 't om myn mede mensch door 't hooren te doen sien,
Wat myn begeerten zyn, en dit bewegen strek
Een buyten middel dat sijn ernst en aandagt wek;
Of voor my selven, soo ik 't in 't verborgen doe,
Myn leden komen God, gelijk myn ziele toe;
Des Hy in beyde sy verheerlykt: 't blykt dan klaar

Dat niet der woorden klank, nog 't by-gevoegt gebaar
Is 't bidden eygentlijk, of dat dat God behaagt;
Maar dat sulks toonen moet wat hert een Christen draagt,
Die sien en dulden moet, met bitter herten leet
Hoe dwaas de menschen zyn, en wat men bidden heet;
Die wyl hy ook een stap tot haar genesing set,
Van hen den laster lyd *als hater van 't Gebedt*.
O God! vergeef het haar, sy doen haar selven quaad;
Maar sijn des onbewust, tot dat gy metter daad
Haar oordeel als haar wil verandert en de kunst
Van WEL te bidden leert, uyt louter liefd en gunst.

Inhoud van 't Hand-geleyd, &c. In Rym gebragt.

SOo bied APPOLLOS sijn THEOPHILUS de hand,
Op dat hy *Christelyk* sijn Christelijke pligten
Betragte; wyl na 't regt of na 't verkeerd verstand
Men 't Heylige, of wel of qualyk zal verrigten:
Gy, segt hy, wilt dat ik van uwen pligt u spreek;
1. ik wil 't soo seer als gy: dog 't moet ter goeder trouwen
Op vaste gronden zyn, op dat ik niet en breek
Tot uwe en myne schâ, dan, als ik meen te bouwen.
Wy waren 't, so gy weet, hier *eens in*; (1) datmen moet
Syn vlees bestryden: (2) *en 't Gebed;* en (3) *Wet des Heeren*
Het voorschrift laten zyn, van 't geen men bid en doet:
Dog vonden straks, wat eerst voor af ons stond te leeren.
(Nadien Gods Soon moet sijn den hoek-steen van 't gebouw)
Drie pligten, die 'k u weer te binnen breng by desen:
(1) dat elk sig Christen ken: (2) sig voor versadigt houw,
(3) En dus een soeker van sijn naastens ziel te wesen.
2. Hoor, weet THEOPHILE! dat gy een Christen zyt:
Dat maakte u God, met u in sijnen Soon te enten:
Dit moet gy, 't zy gy werkt, spreekt, gaat of staat altyd,

(Als 't geen on-wrikbaar blyft:) in uw gedagten prenten,
Want sonder dat, *'t Geloof*, *de Doop* en *'t Avondmaal*,
Des *Heeren wet*, 't *Gebed*, zyn maar om u te branden:
Wat gy belyd, is slegs een sinneloose taal,
En 't Heyl'ge tast gy aan met on gewasschen handen:
Dog soo dat waarheid is, niet min aan d'andre kant
3. Is 't waarheid, dat die sig blyft onversadigt agten,
En loochent, dat hem God dien trek heeft ingeplant
Van voortaan niet als 't heyl sijns naasten te betragten;
En onder dies, sig stout een Christen noemen derft,
Dat, seg ik, buyten regt hy sulken naam wil dragen,
En met dien ydelijk te dragen, 't grof verkerft;
Hy mist sijn Scheppers Beeld, hoe kan hy hem behagen?
Een Christen is gesegt, gesalft met Christus Geest;
Een salving, die terstont sig op doet in twee trecken
Van 't Godlyk Even-beeld: God is vernoegt geweest
Voor alle werk; en wouw *door* werken dat ontdecken:
Die soo sig selfs begrypt na Gods getuygenis,
Heeft regt, ja is verpligt, sig aan te sien als Christen:
Wien in sijn God vernoegt, geen saak begeerlijk is,
Dan dat hy 't blykbaar toon voor, elk die 't wil betwisten.
4. Dees dry THEOPHILE, stel by u self dan vast,
Eer u Gods Wet kan zyn een regel van uw leven:
Want neemt die gronden weg, gy maakt een slaafschen last
Van 't geen u God ten wet der vryheid heeft gegeven!
Want stel, (schoon met den mond een Christen) dat gy nog
Behoeftig, hong'rig tragt te stoppen uw begeeren,
En dus u selfs nog soekt, soo segme *waarom* dog
Gy rigten wilt uw doen na luyd der Wet des Heeren?
Peynst; suf, 't komt hier op uyt, gy wilt uw God voldoen,
Op dat hy u voldoe: dien *waarom* van uw poogen
Verkerft, bederft het al, versaakt Gods Soon en soen:
Die huygel-pligten zyn maar Baäls dienst in Gods oogen.
Elendige! ik schreeuw tot u, om eens gehoor
Te krygen, en u uyt dien dood-slaap op te wekken:
Bedogt gy ooyt *wanneer, aan wien, van wien, waar door,*

Gods Wet gegeven is, om u Gods ligt 't ontdecken:
Tree in, bepeyns dat stuk; en word een overtuygt,
Gods Wet en raakt u niet, soo gy uyt regt van kindschap
Door JESUS Kruys-bloed vry, niet voor JEHOVA buygt,
En blyken geven wilt van Gods geschonke vriendschap.
5. Siet myn THEOPHILE, soo staat het met Gods Wet,
En soo gy uw gebeën wilt sonder sonden rigten
Na 't Heylig Voorbeeld, door Gods SOON u voorgeset,
'T moet wesen op den grond der dry bewuste pligten:
En meent niet dat ik seg, dat gy niet bidden moet;
Neen: 'k wil het tegendeel; maar 'k eysch dat gy sult letten
Aan wien gy bid; en *wat*, *waarom*, en *hoe* gy 't doet,
Om soo uw willen op een regten leest te setten:
Gy spreekt uw Schepper aan als Vader; en dat stelt,
Dat gy sijn kind moet zyn, geregtigt tot Gods goed'ren:
Gy segt dat u sijn Naam, sijn Ryk, sijn Wil, meest gelt,
Welks Eer, welks komst, welks doen gy wenscht naast uwe broed'ren:
Waar toe gy *daaglijks brood* en *schuld-vergiffenis*
Vervolgens bid, en voorts *verlossing van den quaden*,
Op dat gy dus bekoomt 't geen u het dierbaarst is:
Uw *waarom* is den roem van uwes Scheppers daden.
Dit alles sluyt gy met een Amen, en dus met
Een ziels getuyger dat met aandagt, met verstande
Gy 't zegel op elk woord van uw volhardig set,
Als of gy heel door 't vuyr van God'lijk yver brande.
Neem nu THEOPHILE, gy had het ongeluk
Geen Christen, onvernoegt, vol eygen-min te wesen,
En denk wat domheid gy begaan soud in dat stuk,
Met herten ernsteloos die beeden op te lesen;
Ja let beneffens my, wat door-gaans wort gedaan,
Hoe veele dit Gebed doen rollen van haer lippen,
En seggen dus 't geen niet gemeynt wort nog verstaan,
Op eene leugen nog geen twintig te bestippen:
'K seg leugens, die men met een schaamtloos voor-hooft stelt
Voor 't aanschyn Gods: want proeft die bidders eens te vragen,
Soo dra op 't blinde Rooms, die woorden zyn gespelt;

Wat voor begeerten, daar zyn Gode voor gedragen;
Dat 's glad vergeten, en de toonen die men slaat,
Gelyken nergens na dat voor-schrift der Gebeden;
Maar doen u blykbaar sien, hoe 't ongeloof bestaat
Met leugens in de *hand* en *mond* voor God te treden.
6. Niet min onwettig wort den soo genaamden stryd
Van geest en vlees gevoert: niet dat ik poog t'ontleggen,
Sulks uwen pligt te zyn; dat is het t'aller tyd,
En 't groote hoofd-punt daar soo veel van valt te seggen:
Wyl elk natuurlijk mensch voor sijnen self-stryd houd
Het krylig worst'len van sijn driften met sijn reden;
Maar 'k seg met een, dat God met weer-sin die beschouwt,
En segt, dat dan sijn Geest ook wort door 't vlees bestreeden:
Een mensch van lust tot wraak by voorbeeld, aan-getast,
Gevoelt hoe tegens een, en lust en reden stooten;
En voert hy 's uyt of niet, 't staat egter by hem vast,
Hy vind sig soo hy 't had in ongeloof beslooten:
En dus gehoorsaamt hy, die die begeertens dwingt
Syn vlees, met dat hy doet den wille der gedagten;
Waar door hy dan den Geest des Heeren tegen-dingt:
Die leert dat *eygen-selfs* groothertig te veragten.
Die hem door 't woord getuygt, dat hy gereynigt zy
Door Christus Bloed en Geest, van trek van lust tot sonde,
Op dat hy 't geen hy voelt, door loochening bestry,
Wyl daar den regel nooyt van waarheid word gevonden:
Wie dan sijn vlees gelooft, hoe eng, hoe fyn hy 't stelt,
Bestryd des Heeren Geest in 't stremmen van sijn togten:
Maar die Gods Geest gelooft stygt boven haar gewelt,
Want hy beschouwt sig door de leugen aangevogten:
Hy vind geen leden die ten dienst der sonde staan,
Soo lang hy door den Geest sijn vlees kan kort doen swygen,
Dat vlees 't welk, (ik bekent,) versuymt men 't ga te slaan,
Ons duysent maal den voet weet op den nek te krygen.
Laat ons T H E O P H I L E , dewyl het hier soo nypt;
Dan stryden op den grond der pligten, die wy weten,
Waar van een geest'loos mensch niet eene regt begrypt;

Waar toe selfs 't onderwys wort in onse eeuw vergeten:
Daar yder door het vlees, sijn vlees wil tegen staan,
En agt dat wy den toom aan onse lusten vieren,
Om datwe seggen, dat van slaafs begryp ontdaan,
De geest der vryheid ons volkomen kan bestieren:
Maar agt gy door de wet u aan de wet gedood,
Soo wort gy *boven* lust in Godes soon verheven,
En hebt dan van den stroom der meenigte geen nood,
Na lust, of *tegens* lust wys-gieriglijk te leven.
7. Daar meê THEOPHILE, sluyt ik dit hand-geley
Door u van my begeert, en voor u ondernomen;
Dog 'k moet u nog voor-af vertoonen, eer ik schey,
Wat overdwarsingen u tegen staan te komen:
Is het, geliefde ziel, ten dienst van Abrams God,
Al 't uwe en u selfs, ten offer op te setten;
Is 't ernst uw even-mensch te soeken als uw lot,
Bedenk voor-af wat u den in-gank kan beletten;
Gelust u ganschelijk dien toorn, ja tempel-bouw?
Sit eerst dog neder om de kosten te bereekenen:
Maar ga te rade met uw Schepper, en vertrouw
Op hem, die 't grond-bewerp u eerst quam af te teekenen:
Die sal ook met u zyn in 't werk als in den stryd,
Die zal gereedschap en de wapens u beschicken:
Dien hem in nieuwigheid des geestes, in der tyd:
Laat laffe zielen voor gedreygde quaaden schriken:
'T Geloove overwint de wereld door den Geest
Die waarheid is, daar 't vlees maar toe-legt op verleyden:
Hy heeft de vreese Gods, die niets gebeurlijks vreest,
Nadien geen ding hem kan van Christus liefde scheyden.

Volgt soo THEOPHILE Appollos aan de hand:
Sy vinden beyde in 't sien, en oeff'nen van haar pligten
Soo ligt, als vreugt, en troost: welke yver met verstand
Uyt God, *na* God, *tot* God doet al haar daden rigten.

Kort sommier
Op 't antwoord op vyf vragen

1. Watmen doen moet { om sijn vlees te bestryden?
2. Watmen doen moet { om God te dienen?
3. Door wat band dat wy met malkandren sijn vereenigt?
4. Door wat scheydinge onse tegensprekers van ons af-gesondert sijn?
5. Wat de oorsaak zy van onse verdrukkingen?

1. 'T *Bestryden van ons vlees*, is in 't *bedwingen*, niet
Dat *driften*, maar in die te *loochenen* gelegen;
Want Gods getuyg'nis moet het oordeel overwegen
Van 't vlees, dat wyst en tuygt na 't geen het voelt en siet,
Die lust wil *teug'len* houdt de taal van 't vlees voor waar;
Dog diese gladt versaakt, gelyk hem Gods genade
Verligtende onderwyst, *gaat met Gods geest te rade:
En 't blykt hem dat hy regt sijn vlees bestrydt, dan klaar.

2. De waare Gods-dienst is; *niet letterlyk* Gods wet
Te houden als Gods eysch, en voorts na sleur te leven;
Men dient God nu, wanneer, van letter-dienst ontheven
Men sig beschouwt tot *staan in vryheid* nu geset:
Want dan geschiet Gods wil wanneer ik regt erken,
Gehoorsaam *door 't Geloof* voor eenig werk der leden,

* Titum II. 11, 12.

[*]Dat God my aan sijn SOON in Huwlyk wouw besteden:
Hem stellende tot Hooft daar ik een lid van ben.
Dit is door 't Kruys-bloed van dien SOON te weeg gebragt,
Wy dus der Wet gedoodt om Gode vrugt te dragen:
Al wie der WET nog leeft, en kan God niet behagen,
Om dat hy wat hy poogt *Gods wil verkeert*, betragt.

3. *'T geen ons als Christ'nen* bind, is niet den plaaster schyn
Van d'eyge meyningen, of Kerk-gebaar, of Zeden;
Maar datmen t'samen-stemt, *hoe* dat *ons Vlees bestreden*
Op Christelyke wys en *God gedient* moet zyn:
Dat is, gelyk het straks vertoont is; want die weet
Die punten alle bey soo grondig te beschouwen
Sal, die 't met hem gevoelt, voor mede lidmaat houwen:
Waar aan hy liefde en dienst, als Broeder agt besteed.

4. De *Scheyds-muur* dan, die *ons van andre* scheyt, ja scheurt
Is juyst geen strydigheid in Kerk-pligt of in Zeden;
('K sie ingetoog'ne als hervormt te voorschyn treden!
Die staande houden 't geen by ons is af-gekeurt.)
In klanken is men 't eens; *het vlees moet zyn bestreen*.
En *God moet zyn gedient*: maar Hoe? daar komt te voorschyn
De nevel-wolk van 't vlees, die aan den Geest geen doorschyn
Van zuyver oordeel laat, dat stelt ons tegens een:
Sy willen *lust door vrees bedwingen;* soo bevat
Men 't stryden tegen 't vlees; men wil *Gods wil volbrengen*
Door werken van de Wet, en soo de tyden mengen,
Als of die tugt-voogt nog niet uyt-gedient en had.[†]
Wy anders overtuygt en kunnen haar de hand
Van Geestlijk Broederschap, dan op dien grond niet geven;
Dat schilpunt baart een steeds en heftig weder-streven:
Al schyntmen buyten dat, van eenerley verstand.

5. *De oorsaak dan van ons verdrukking* is niet wyt
Te soeken; merk, dat wy hier lyden onderstellen,
En dat is openbaar men poogt ons vlees te quellen,
Maar *waarom doetmen 't* ? is de vraag te deser tijd;

* Rom. VII. 4. Gal. II. 19.
† Gal. III. vers. 23, 24, 25.

Al d'ongeloovige, schoon haar belydenis
Al suyver klinkt, verstaan niet wat sy selfs belyden,
Want God te dienen en sijn togten te bestryden
Na 't meenen van het vlees, Gods meening tegen is.
Wy daar en tegen, die gelooven, stellen vast.
a Dat *door den Geest het werk van 't vlees moet wederstaan zyn*,
En dat de *wille Gods* moet door 't geloof gedaan zyn,
Dat stelt de slag-veer toe van haren overlast:
Wy schynen in hun oog veragters van 't Gebed.
b Wet-schenders, sonder tugt, en Pesten van goê Zeden;
Sy meynen, sulk gespuys dient niet te zyn geleden,
c 'T is Gods-dienst datmen sig met kragt daar tegen set.
Maer wy, wat weten wy, ons brengende op de toets
Van Gods onfeylbaar woord? wy weten dat wy *lyden*
Voor Christus, voor sijn N A A M , en voor de waarheid stryden
d Van 't Euangelium, en 't regt tot alles goedts.
Dit Godlijk-zalig ligt, dat in ons herte viel,
Leert ons gedurig ons in ons geluk verblyden;
En d'ongeluckige werk-tuygen van ons lyden,
Laat die met deerenis ontsteeken onse ziel!
e Hun tegenstand is ons een blyk der zaligheid,
Van Gode, maar aan hen datse *in 't* verderf nog leggen;
Wat voegt ons bet, dan steeds al sugtende te seggen
O Vader! treckts'er uyt, na uw barmhertigheid!
f Is die genade groot, daar 't lyden voor den N A A M
Van Christus, wort gepaart met in hem te gelooven;
Dit moet *geen vrees alleen*, maar ook *de driften* dooven
Van 't kribbig vlees, gemerkt wat ons te regt betaamt.
Geen weder-schelden, maar de lydsaamheid van hem,
Die voor sijn kruycigers heeft aan het Kruys gebeden:
Die goedheid moeten wy na-volgen als sijn leden,
En regte kinderen van Gods Jerusalem.

Bepaling Van den Stryd tussen Vlees en Geest.

DE Stryd van Vlees en Geest (wel ingesien bestaat
Niet daar in, daar in dat de lust en reede weer-zyds raat
Tot *op te volgen* of *te breyd'len onse togten;*
Wyl voor dat overleg de geest en vlees-stryd gaat:
Sy twee getuygen, *d'een van 't goede*, die *van 't quaat*,
Dat is de *waarheid*, door de *leugen* aangevogten:
Gods Geest, de waarheid, tuygt, wat van myn *wesen* zy,
Myn staat, en wil, myn wil; die 't werken past als *vry*,
Myn staat *vernoegt* te zyn: ik een van Jesus leden;
Myn vlees, dat leugen is, aan d'and'ren kant stelt *my*
Nog *op myn selven*, en myn *staat* in slaverny;
Myn *wil*, als werkende *uyt* en *tot* begeerlijkheden.
Die tegenstemming, als Rebeccaas tweeling-dragt;
Daar Esau 'k meen het vlees, wel d'eerste voort gebragt
Van Jacob of de Geest, gevat wort by de verssenen;
Die t'samen stooting, wert den regten stryd geagt
Van vlees en geest te zyn, 't welk syn bewys en kragt
Door ondervinding toont, aan wel beproefde herssenen.
Ik, soo ik zyde kies, en mede stem als waar
Myn vlees in 't geen het seyt, 't is van sig selven klaar,
Dat onregtveerdig, ik dien twist besta te slegten;
In d'onlust die ik stel, en sinnelyk gevaar,
Gods waarheid swygen heet: al 't overleg daar naar
Door lust en redenstryt, en brengt my nooyt ten regten:
Tot dat ik hooger styg; myn *vlees* en *my* versaak,
Door 't luystren na Gods Geest, en soo my ruymbaan maak:
Nadien de wapenkreet van 't vlees my vals gebleeken,
Ik poos en stilte vind, spyt al de tegen-spraak.
Een stryd die duren zal dit leven, tot ik raak
Ter rust, daar 't Vlees Gods Geest niet meer sal tegen-spreken.

Seekere tegenwerpinge
Uyt de 68. vrage van de Catechismus opgelost.

MOet *ik* van myne zaligheid
Niet seeker zyn, maar twyflig dugten,
Tot ik *door werken* als myn vrugten
My den grond daar toe bereyd?
En dus goê werken doen, *op dat*
Ik mag myns staats verseekert wesen?
(Gelyk men my na sulk bevat,
Myn onderwysers les komt lesen:)
En mag ik Gods getuygenis,
De blyde boodschap van myn leven,
Derhalven geen geloove geven,
Voor 't met myn doen bevestigt is?
Dog welk een *doen* dat niet voor *goed*
By God kan worden opgenomen,
Wyl 't uyt een twyffelig gemoed
En ongeloof is voort-gekomen:
Helaas! soo staan myn saken slegt;
Maar leert my sulks myn onderwyser?
Myn aandagt wet sig op dit yser,
'K moet nader insien wat hy segt;
Spreekt hy ook soo, gelyk men 't vat?
Neen dog; myn Christus word gelesen,
Dat *Hy* ons heeft vernieuwt, *op dat*
Elk syns geloofs souw seeker wesen.
'T geloof nu *onderstelt* myn *staat*
Door God ontdekt; dus myn gerustheid
Daar over ryst uyt een *bewustheid*
Die *voor* myn goede werken gaat.
Maar Christus die my tot syn Beeld

Vernieuwt, met my syn *Geest* te geven;
Heeft dus my 't waarpant toegedeelt
Daar myn geloof door wort gesteven:
Dien geest, dat Beeld, syn vrugten van
'T Geloof in my, die dat versterken;
En dese vrugten *Christus werken*,
Niet myne, 't welk ik toonen kan,
Uyt kragt der woordekens, *op dat*
Daar voorgestelt als Christus *insigt*
Dat hy in myn vernieuwing hadt:
Sie wat een sterk gevolg daar in ligt,
Dat ik 't niet ben, nog wesen moet
Die myn verseekring sal betragten;
Maar Christus die myn vryheid wragte
D*oor koop-regt met syn Eygen Bloedt*:
'T welk die hier antwoord vooren af
Ook onderstelt (dit mostmen merken)
Dus dat hy weet dat God hem gaf
Om niet verlossing, sonder werken.
Sulks dat my hier in wort geleert
Dat die *voor sig door* syne daden
Soekt Gods *geschonkene* genade,
Ondankbaar handelt en verkeert.
Waarom dan? vraagt-men evenwel
Moet ik tot goed-doen werksaam wesen,
Die myn verlossing seker stel?
Hoor! let op d'antwoord die wy lesen;
Daarom dat Christus die ons kogt,
Ons gaf syn Beeld, door 't nieuwe leven;
En heeft alsoo 't Geloof gesteven
Door vrugten van hem selfs gewrogt:
Dat is; dat hy syn Beeld en Geest
Ons gaf tot waarpand, merk en zegel
Dat wy *gehoorsaam* zyn geweest
Niet aan het *vlees*, dien valschen regel,
Maar *Hem*, met op syn enkel woord

Te steunen, voor alle ondervinding:
On-scheydbaar is dees t'samen binding,
Godt waarheyt brengt de liefde voort.
Die liefde, die niet werkeloos
In 't hert kan syn, betoont haar kragten;
Daarom syn wy verpligt altoos
Om goede werken te betragten
Als onsen lust, niet onsen last:
Sulks na te laten was t'versaken
Van 't geen ons Christus quam te maken:
'T welk seker geen vernieuwde past.
Gods doen eyst prys met dankbaarheid
Die my herschiep na syn behagen;
En door dien stand verseekertheid
Bequaam maakt, om hem *vrugt* te dragen:
Dat leert myn onderwyser my,
Dus wilt hy *geensins* dat myn oordeel
In 't geen myn Schepper tot myn voordeel
Getuygt, zal wank'len, tot het zy
Bevestigt door myn doen: de vrugt
Van myn gewaant Gods-dienstig poogen:
Dat is maar schermen in de lugt,
Want anders stelt hy my voor oogen;
Te weten dit; dat God my heeft
Den Geest en 't Beeld syns Soons gegeven;
En *door de werking* van dat leven
My myns Geloofs verseekring geeft:
En stelt my dus in sulk een staat
Dat, *soo ik niet door goede werken,*
Myn ligt voor andre schynen laat,
Op datse in my Gods deugden merken;
Ik die ondankbaar dan verdoof,
Door blyken van myn ongeloof.

Ondersoek, Waar voor Christus Gestorven is.

HEt Woord des vredes (na 't bevel dat Christus gaf
Soo als hy stond, gereed ten Hemel op te vaaren,)
Te willen Hemels-breed boodschappen, en verklaaren,
Sulks maaltme als kettery met swarte verven af:
'Dus (schreeuwt-men) bantmen 't pad tot alle sorgeloosheid,
En sie hoe grofmen dwaalt! *is Christus dan gestorven*
Voor allen hooft voor hooft. Hoe! (wie souw 't denken dorven;)
Is het leven dan ook den verworpenen bereyd!'
Komt yemand ons dit punt soo werpen voor den boeg,
Wy hebben regt, *'t waarom* te vragen, van dat vragen;
En voort, wat ligt, of troost den hoorder weg sal dragen,
Van d'opgeworpen twist: dat weegtmen niet genoeg.
Voldoet dat niet, maar houd den tegenspreker aan.
Soo laat ons, om hem die misduyding ook t'ontleggen,
Den sin der waarheid, soose ons voorkomt, duyd'lijk seggen;
Op dat de saak daar 't klemt niet wort te kort gedaan:
Men segt, wy dryven dat Gods SOON *voor allen* stierf.
Wy seggen, neen: dat komt niet op in ons gedagte,
Maar seeker, ja hy stierf *voor 't menschelijk geslagte*,
Dog let eens in wat sin, en wat hy dan verwierf:
'T is dwaling soomen dit persoonelijk bevat;
Gods Soon heeft ons natuur, de menscheid aangenomen,
Waar in hy voor ons stierf, om ons te doen bekomen,
'T begryp dat God selfs van de waare menscheid hadt:
Ons wan-begryp daar van baarde al ons wan-bedryf;
Wy die ons op ons selfs aan-sagen als persoonen,
Hy stierf voor ons, om ons *sig selven* te vertoonen
Als Hooft, en *elk van ons* als leden van syn lyf:
Op datmen na den geest souw kennen Man nog Vrouw,
Nog Jood, nog Griek nog Vry, nog Dienstbaar nae het meenen

Van 't vleesch; maar door 't Geloof versmolten in den eenen:
Slegts eenen nieuwen mensch in Christus vinden souw.
Daar dit begrepen wort is d'oude mensch gedoodt,
Door 't Kruyce van Gods Soon; en Jesus is gestorven,
Op dat het *Denk-beeld*, dat de menscheid had bedorven,
In ons van *wesen* en van *werking* wiert ontbloot.
Want onse *wesentheid in 't ongeloof* voorheen
Was *'t Vleesch de schildery van ons verborgen wesen:*
Dus *enkel* sonder meer gelijk wy duyd'lijk lesen,
Staat *mensch*, *en menscheid*: *Oud*, en *Nieuw* vlak tegens een.
*Neem Paulus tot bewys: Ik ben (segt Hy) der Wet
Gedoodet? op dat ik aan Gode soude leven:
Is hy uytwendig niet de selfde Mensch gebleven?
Wat *ik* leeft hier? wat *ik* is in het graf geset?
Sie wat hy verders nog tot syn Galaters seyt:
†Hy leeft, dog niet meer *Hy*: wat komt ons hier tot voordeel?
'T veranderen van dood tot leven, legt in 't *Oordeel*:
Want 't geen ik sie, en voel wort hier niet afgeleyt.
De grond nu, waar op dat verandert oordeel rust,
Is dese *Boodschap* die aan *elk* moet zyn *verkondigt*,
Om 't oordeel weg te doen, waar door elk mensche sondigt,
Op dat'er niemand sig met regt houde onbewust.
Wie aan dat woord gelooft, vind zyn behoudenis;
Wie dat verwerpt, die wort verdoemt, en gaat verlooren;
Om dat hy weygert met gehoorsaamheid te hooren
De Zaal'ge boodschap, die het Woord der waarheid is:
Hy mist Gods Heyl om dat hy niet en gaat te werk
Na Gods ontdekking, maar na zyn verdorven reden,
Daar God een nieuwen mensch, in Christus, hooft en leden
Aan onsen geest vertoont, Gods Soon met syne Kerk:
En 't Euangelium, dat elk gelooven moet,
‡Waar na God *nu*, en *oock hier na* sal 't vonnis spreken
Vervangt en onderstelt dees waarheid, die gebleeken
Aan 't onderwerpend hert, haar Zaal'ge werking doet.
Om al dees om swier nu te trecken digt in een:

* Galat. II. 19.
† VI. 20.
‡ Catech. antw. op de LXXXIII Vrag. aan 't eynd.

Gods Soon liet eygtenlijk *voor allen* niet het leven;
Maar stierf om yeder, die hem aanneemt yedts te geven
Als S A R A kreeg, doen sy in Abra'am is besneën:
Want Vader Abraham, als hy besneden wiert,
Ontfing het Zegel van Gods eeuwig Bond-genoodschap,
En S A R A dat in hem, uyt kragt van Egt-genoodschap
Schoonse onbesneden bleef: en *soo stierf Jesus hier*
Voor ons, dat is, om ons sig tot sijn eygendom
Te maken, als Hy in syn Lighaam ons deed sterven:
'T zyn dan weerspannige, die dat getuygnis derven
Versmaden, daar het God doet Prediken alom:
Dit wort uytdruklijk juyst, met woorden niet gedaan,
Maar ingewikkelt, met gevolgen te gaan trecken
Die niet en volgen; maar hun duyster hert ontdekken,
Dat door het ongeloof Gods Geest blyft wederstaan:
Dog wat zal onsen pligt omtrent die zielen zyn?
Niet tegens hen weerom met vinnigheid t'ontsteken;
Maar liever God voor haar met gantsch ons hert te smeken
Dat, tot hun Zaligheid, syn ligt haar ook beschyn.

Een Christens Blydschap en Roem.

Uws Gods ooyt ingetreden,
Beschouw daar van verwond'ring stom,
Syn goedertierentheden;
Erken (in 't deel des Zaal'gen lots
In Jesus u geschonken)
U Erfgenaam der goed'ren Gods:
En wort van vreugde dronken.
Dit siet gy niet, als in het light
U toe-gedient van boven;
Het regt gebruyk van dat gesigt
Is leven door gelooven.
Wast ongeloof myn zielen doodt,
'T gelooven is haar leven:

Dit heeft den Soon in 's Vaders schoot,
   My door syn doot gegeven.
Hy opgestaan, heeft my gewekt
   Uyt mynen dood der sonden;
In hem dan word ik onbevlekt
   Van schuld en smet bevonden.
Wat meer? hy aan Gods regter-hand
   Ten Eeren Troon geheven,
Heeft my syn Geest ten liefde pand
   In eeuwigheid gegeven.
Die Geest getuygt met mynen geest,
   Dat God is mynen Vader:
Waarom ik t'elkens on-bevreest
   Tot synen SOEN-THROON nader:
En word ik door dien Geest geleyd
   Soo leer' ik als een vrye,
Myn vlees versakende, als het seyt
   Gy ligt in slavernye.
Soo was ik eertyds; dog niet meer,
   Dat oud is heen gedreven:
Soo dien ik mynen Trouwen Heer
   In dit myn nieuwe leven.
O! wonder-daad, hy uyt genâ
   Schenkt met sig selfs al 't zyne;
Soo waar ik dan myn oogen sla,
   Ik wandel in het myne.
Laat komen voor en tegen-spoed,
   En selve dood en leven.
'T geen is, en worden zal; het moet
   My vrugt ten goede geven.
Laat buyten buyen, dat het raast,
   De vrede Gods van binnen,
Stilt t'elkens, als ik ben verbaast
   Myn ligt beroerde sinnen.
Dit Ryke Gods is spys nog drank,
   Maar heyl en vred' en blyschap;

Een weg, waar langs ik vry en vrank,
  Al 't sienlijk ver' voorby stap.
In soo verheven innigheid
  Beschouwt myn geest het hooge;
De werelt noem 't uytsinnigheid,
  Dat wil ik blyd'lijk doogen.
En of ik 't lighaam deses doods,
  Nog met my om moet dragen;
Myn geest geholpen door wat groots
  Stilt t'elke reys myn klagen:
't Geloof, den schild waar meê 'k my dek.
  Blust Satans vuur-geschigten,
Gods Name blyft myn hoog vertrek:
  Syn Aanschyn zal my ligten.
Is in de Zee dier goedigheid
  Myn sonden berg gesmeten;
Soo zal de Zaalige eeuwigheid
  Doen al myn leed vergeten.
O, eeuwigheid! wanneer, wanneer!
  Sult gy dan tot my komen?
'K Genietse al, als ik inwaarts keer,
  Daarse aanvang heeft genomen.

Vervolg.

DOe wierd myn ziel het *Heyligdom*
  Daar God is, ingetreden;
Dus niet meer dood, en doof en *stom*,
  Dien nagt is weg, 't is *heden:*
Sy roemt in 't Heyl des Ryken *lots,*
  Van boven haar *geschonken*:
Dien neder-vloed der volheid *Gods*,
  Maakt haar van blydschap *dronken:*
Uyt kragt van 't Goddelijke *ligt*
  In haar gedaalt *van boven*:
Waar door sy toont voor elks *gesigt*

Haar leven door *Gelooven*.
Hy die haar uyt der sonden *dood*,
In synen Soon deê *leven*,
Eyscht dat sy uyt den ryken *schoot*,
Sal levens vrugten *geven*.
Want zynde in Jesus *opgewekt*
Sy leeft niet meer *der sonden*:
In syn volmaaktheid *on-bevlekt*
Van schuld, en *smet bevonden*.
Hy heeft aan 's Vaders *Rechter-hand*
Myn vlees met sig *verheven*;
En my syn Geest ter onder-*pand*
Tot dat hy komt, *gegeven*:
De werk-kragt van dien goeden *Geest*,
Van syn en mynen *Vader*,
Versterkt my tegens 't geen men *vreest*:
Syn liefd' en gunst gaat *nader*.
Souw 'k onder sulk een hoog *beleyd*
Niet leven als een vrye?
Want myn bederflyk vlees ook *seyt*
Van sonde en *slavernye*.
Dat vlees'lyk worde langs soo *meer*
Door 's Hemels Geest *verdreven*;
Door wien ik myn getrouwen *Heer*
Van herten soek te *leven*.
Die my verstootene *uyt gena*
Gekogt heeft tot de *syne*;
En 't geen ik dankbaar gade *sla*,
Geworden is de *myne*.
Wat is dan voor of *tegenspoed*?
Wat is dan dood of *leven*?
Dat kan aan 't wel bewust *gemoed*,
Niets nemen of niets *geven*.
Wat ongestuymig tiert en *raast*,
De sterkte woont *van binnen*,
Die 't swacke steunt als 't wort *verbaast*:

En leeft niet door de *sinnen*,
Maar geestelyke spys en *drank*;
En on-gevalschte *blydschap*;
In Jesus: dus ik vry *en vrank*
Het aardse (als niet) *voor by stap*.
En dikwils in die *innigheid*
Beschouw als van om *hooge*
Des werelds dwaase *uytsinnigheid*
Met oogen van meê-*doogen*:
Die onder 't juk der sonde en *doods*,
Den dood nog vrugten *dragen*:
Te meer erken ik, als wat *groots*
My vry van 't eeuwig *klagen*.
O God! terwyl uw SCHILT *my dek*,
Voor al des Boosen *schichten*,
Zy myne ziel het stil *vertrek*
Waar in uw goedheid *ligte*;
O Sonne der *Geregtigheid*!
Uw'klaarheid *ongemeten*,
Straalt door tot in de *eeuwigheid*;
Die 't tyd'lyk doet *vergeten*.
Dit wagt myn ziel in hoop *wanneer*
Sy singt U lof vol-*komen*:
Myn geest en vlees met eenen *keer*
Tot U zynde *op-genomen*.

Roem tegens de dood.

DE Christen heeft van sijnen God
Ontfangen sulk een Heylryk lot;
Dat hem de *breek-nek* selfs der tydelyke dingen,
De *dood*, met rede niet vervaart:
Nadien Gods SOON, die meer als haar gewelt kan dwingen,
Haar selfs verandert heeft van aart.

Hy, om my van dien schrik t'onslaan,

Heeft met den doot te ondergaan,
De dood haar prikkel (dat 's de sonde) glat benomen;
Dus sie ik my ontsondigt aan,
Door myn Verlossers Bloed; om voortaan niets te schroomen,
Dat my de vrees heeft aangedaan.

De magt der sonde is de wet;
Van God den mensch soo voorgeset,
Om door dien teugel hem een staag verwyt te geven,
Dat hy geheel ondeugend was:
Maar Jesus heeft my van die last des vloeks ontheven,
Met dat hy myne ziel genas.

Ik door de Wet der Wet gedood,
Ben van de sonde buyten nood;
Ik met myn hoof vereent, heb in hem overwonnen
De dood, de sonde en de wet:
Soo datse (God zy dank) my niet meer schaden konnen,
Als verr' beneden my geset.

Die naare grim, en schim, en schyn,
Moet my ten dienst, een middel zyn,
(Nadien dog vlees en bloed Gods ryke niet kan erven;
Als die ten dienst der sonde staan)
Om met dit sterflijk vlees de sonde af te sterven:
En dus ten leven door te gaan.

Als dan dit leemen Hutje breekt,
Als daar myn God de hand aan steekt,
'T zal wesen om by God, by Christus in te woonen;
Hoe bly gedoogt myn ziel die scha!
Die God wel dubbel met onsterflijkheid zal kroonen,
Door 't wecken van myn vlees hier na.

Die troost-grond doet my 't ondersoek,
En lesens-last van boek op boek,
(Tot troosters voor de dood geleerdelijk geschreven)
Verdenken, als beswarenis

Voor mynen vryen geest: wat heeft men moet te geven,
Daar 't schrikk'lijk weg-genomen is?

Aan Mevrouw E.D.G.

MEvrouw; dit kort gering herhaal
Der gisteren gevoerde taal,
Word onderdanig aan uw Heusheid opgedragen:
Een flauwe schets dier schoone stof
Sal aan uw Ernst en Geest (dog om de stof) behagen,
Die onse ziel door d'ooren trof.

Selfs-verloochening Eens Christens bestaande in 't verzaaken van zyn

	Syn wesen,
Oordeel over	Oorsprong,
	Wil en
	Schat.

WIe agter my (dus segt Gods Soon)
Wilt komen, moet hem *self* verzaken.
Wat is dit, S E L F ?, om 't wit te raken,
Hoeft een naauwkeuriger vertoon;

Wat anders, dan het eygen oordeel
   Myn *Wesens*, *Oorspronk*, *Wil* en *Schat*,
   Dus lang natuurlijk opgevat,
Verwerpen tot myn geestlijk voordeel?

   De Heyden, vremd van 't leven Gods,
Mogt van de kennis van sijn selven
Breed stoffen; maar dien grond te delven
   Was dwaaslijk ploegen, op een rots.

Hy die een breydel voor sijn lusten
   Kon vinden, bleef nog ver van Huys;
   Want haar te naag'len aan het Kruys
Was boven hem, hy buyten ruste.

Hier toe was 't noodig dat Gods Soon
   Self neder-quam, om 't my te leeren,
   En met dat alles om te keeren,
Al 't walglijk maakte luyster schoon.

Die heeft myn oordeel zoo verandert,
   Nae sijn getuyg'nis *over* my;
   Sulks ik door looch'ning nu bestry
(In 't dienen onder sijnen Standert.)

Dat *oude self*, dat in my huyst,
   En stoflijk werkt nae sien en voelen;
   En hoe verstuykt, niet laat te woelen;
Schoon 't al in Jesus is gekruyst:

Nae welks berigt, ik my voor desen
   Dees uyt-gestrektheid, met een ziel
   Vereenigt, die haar 't samen hiel,
En op my selven dagt te wesen:

Die met my myn geboorte Stad,
   En tal van jaaren op te teekenen,
   Geen ander *af-komst* kan doen rekenen
Dan 't vleeslijk maagschap dat ik had:

Die mynen *wil* my deed beschouwen
Behoeftig, rustloos, onvernoegt;
Die altyd draaft, en sweet, en swoegt
In 't sigtbre voor sijn *schat* te houwen.

Dus was ik ag! in slaverny
Terstond als ik begon te wesen;
Gods Soon, in eeuwigheid gepresen,
Maakt my van dienstbaar, vry en bly:

Die heeft my 't sondig self onttogen,
Nadien ik 't niet voor 't myn en houw;
Maar my een lid van hem beschouw,
Met door sijn Geest verhelderde oogen:

Dit wierd ik waarlijk door sijn kragt,
En Zaalige Verryssenisse,
En ben nae sijn getuygenisse;
Aldus te ZION voort-gebragt:

Het vry Jerusalem daar boven
Myn Moeder, en den Hoogsten Godt
Myn Vader; O gelukkig lot!
My kenlijk door een vast geloven.

Myn ouden wil, en wilt niet meer
Gods gunst verwerven, door haar werken;
Hem *algenoegsaam* aan te merken,
Geeft die gedagte een anderen keer.

En zoud 't de ziele niet versaden,
Die al haar schat in JESUS heeft?
Schoon 't heele schepsel haar begeeft,
Hy is de Heyl-bron der genaden.

Waar blyft de sukkelende ziel,
Die nog niet uyt haar self kan stappen?
't Geloove moet aan stukken kappen
De keten, die haar rugwaarts hiel.

Wat wil het vleeslijk oordeel dryven?
Wat bondigs brengt het by, dat klemt?
Wyl 't eeuwig nooyt te samen stemt,
Gelooven en *natuurlijk* blyven.

Maar die het *eygen ik* versaakt,
Syn sondig oordeel, en gedagten;
Heeft een gewissen troost te wagten,
Die eyndeloos den Geest vermaakt.

Een vloed van troost, die d'aardsche dingen
Verdwynen doet tot enkel niet;
Soo dikmaals als de ziel sig siet
Gestelt by Gods verhevelingen.

Wie stoft'er op sijn Adeldom?
Ik kan van Godlijk af-komst roemen;
Gods Soon myn oudsten Broeder noemen:
Al sijn besit myn eygendom.

Het oordeel Gods is regt en waarheid;
Waar onder 't myn demoedig buygt;
En overtuygend overtuygt,
Steeds wenst te wand'len in die klaarheid:

O Jesus myn Gezegend Hooft!
Myn tong en kan uw lof niet swygen;
Soo moet uw kragt een doorgank krygen,
In luyster, die geen laster dooft:

In glans van onbesmette seden,
En beeldnis uwer Heyligheid:
Doe my, van uwen Geest geleyd,
Dus voort-gaan in uw mogenheeden?

Vyf-ledig middel Tot Bekeeringe onses Naastens.

1. Wilt gy THEOPHILE met vrugt uw Naasten leeren,
En in eenvoudigheid sijn ziel tot God bekeeren;
Soo maan hem, dat hy op Gods Boek sijn oogen went.
De gansche Bybel draagt de NAAM van *Testament*:
Waar van de maker God, wil datmen hem sal houwen:
Als gever die verrykt, tot grondslag van vertrouwen:
Niet voor een BAAL die eyst 't goed dat hy heeft bereyd
Of d'Erfnis, is Gods selfs, een deel in eeuwigheid:

2. Vervolgens breng hem dan te binnen, de benaming
Van 't Nieuwe Testament, (den twyflaar tot beschaming)
'T Heet *Euangeli*, dat 's een Boodschap bly en goedt;
Het Woord der waarheid datmen seeker houden moet:
Welks hoogsten inhoud is, dat Gods beloftenissen
Van veertig Eeuwen lang, vervult sijn sonder missen.
In sijn verresen Soon: dien hy tot Hooft en Heer,
Aan ons gegeven heeft; dus wy ons selfs niet meer,
Maar Christus eygen zyn, wien God ons ingeënt heeft,
Door 't geven van sijn Geest, en soo sijn Beeld herprent heeft:
Getrocken uyt den kolk van die rampsaligheid,
Waar in al 't Mensdom was, tot Heyl en Heyligheid;

3. Vertoon hem voorts (soo hy nog nooyt daar op gelet heeft;)
Dat self sijn Schepper die *het Doop-bad* ingeset heeft,
Hem 't selfve leerde van sijn Eerste kindsheid af;
En van 't onsigtbaar Heyl, hem 't sigtbaar Zegel gaf.
Dat d'onder-dompeling in 't water, (of 't besprengen
Na 's Lands gebruyk,) hem in gedagtenis moet brengen
´T Bloed van Gods Soon, waar in hem God begraven heeft,
En weer daar door verwerkt; Sulks hy in Christus leeft.

Herschaapen wederbaart, van alle smet gewassen:
Wien nu geen schuld-verwyt nog knaging meer kan passen.
Maar dat hy sig beschouw als lidmaad van Gods Soon,
En deese waardigheid door mond en leden toon.

4. Doe ook uw Leereling aandagtelyk bemerken,
Dat God, die soo 't Geloof wil planten, als versterken,
Daar toe den Kerken-dienst heeft ingestelt alom;
Op dat Gods huys gebouwt, tot volle groote kom!
Dus zyn d'Apostelen en Leeraars af-gesonden;
De hooft-som van hun last is *trouwlijk te verkonden*
Het Euangelium: soo heeft het twaalef tal
En Paulus ook gedaan; soo is men over al
Nu nog verpligt te doen, schoon 't meerder-deel vergeten
Hoe hun bevel-brief luyd, ten praam voor hun geweten:
En datse in plaats van heyl en leven, dood en vloek
Voor setten eerst voor af, als d'inhoud van Gods Boek.
Schoon hare spreek-plaats sweet en rookt van SINAAS donderen,
Of datse sagter met bekrompenheid uytsonderen,
Wie dat'er *al* wie *niet* het Woord van Gods genâ,
Sig eyg'nen mag tot troost en vreugde; (sla dog gâ:)
Sy blyven op het sterkst verbonden uyt te meeten
De Liefde Gods tot ons, in haare lengte en breete;
En hoogt en diepte, die 't Geloof (geen ooge) peylt:
En doense 't niet, 't is mis en buyten streek geseylt.
Sy zyn ontrouwe knegts die Gods Talent versteeken;
Dan is men geen geloof verpligt aan 't geen sy spreeken;
Dog datmen toetse aan 't Woord dat niet bedriegen kan,
Wat yeder Leeraar seyt, en geef syn oordeel dan.

5. Laat ook THEOPHILE uw Leerling niet vergeeten;
Hoe Huys-gemeensaam God door drinken en door eten,
Van Brood en suyvre Wyn *in 't Heylig Avondmaal*
Syn Goedheid heeft getoont als door een sigtbre taal;
En dus verzegelt heeft; hoe dat hy tot het leven
Der weereld, 't Vlees en Bloed syns Soons ons heeft gegeven,
Gebroken en gestort; soo dat als Brood en Wyn

Voor 't Lighaam, dit de ziel tot drank en spys moet zyn.
Dat hem de Beeker in het Nagt-maal doe gedenken,
Aan al de goed'ren die de Vader ons wouw schenken,
En wis heeft toe gebragt met JESUS bloed'ge dood:
Die soo zyn Testament bekragtigde en besloot.

Dit zyn THEOPHILE, betaamelijke wegen,
Om uw naasten in 't verderf en dood gelegen,
Te trekken uyt dien drek: 1. toon hem Gods Testament,
En 't Oud door 't 2. Nieuw verklaart, 3. maak hem sijn dood bekent:
4. Ook in den Kerken-dienst GODS oogmerk: doe hem denken
5. In 't Avondmaal aan sijn geluk, en Gods geschenken:
Plant soo en maakt soo nat, en wagt dan vroeg of laat,
Met lydsaamheid en vlyt Gods Zegen met der daadt.

Wat Religie, en wat Gods-dienst zy.

HOe overheerst de domme blindheid,
Het Volk in allerley gesintheid!
Elk schryft sig een Religie toe;
En 't sijn is best, in yeders meening:
Schoon onbewust *waarom en hoe*,
Gods Bond-genoodschap tot verkleening:

Syn sleur-dienst die hy Gods-dienst heet,
Noemt hy *Religie*, die hy meet;
Niet met Gods meet-snoer, maar na 't seggen
Van 't geesteloos natuurlijk hert;
Dat in sijn vleeslijk overleggen,
Van 't regte spoor getrocken wert.

Maar soo elk waarlijk 't sijne kende;
Hy hield sig aan geen keur van Bende,
In min of meerder Kerk-gebaar;
Met sig na dees of die te noemen:
Soo wist hy wat sijn Gods-dienst waar,
En van *Religie* regt te roemen.

Ik die 't met aandagt overleg,
Tot regt verstant van 't geen ik seg;
  Siet 't woord *Religie* van LATYNEN,
In onse Kerk en TAAL gebragt:
  Van wiewe nog meer woorden mynen,
Bedienstig om haar wigt en kragt.

Dit woord dan suyver in sijn vinding,
Betekent *Band* of liefst *Herbinding*,
  Myn Godt heeft my gebragt tot hem,
Gelyckt sijn 't Hoogheid kan betamen:
  Syn Geest is 't bind-snoer dat met klem,
Ons beyde voegt en houd te samen.

Dog voeging die geen menging lyd,
Want in die binding, blyft altyd
  Een werk, en werker onderscheyden:
Maar dese spreek-wys dient my vast,
  Om myn gedagten op te leyden
Tot al wat tot dit denk-beeld past.

T'er innert my de zaalge kundschap,
Te staan met mynen God in vrundschap,
  In wil en oordeel, met hem een;
'K soek sijn belang, hy myn genoegen:
  In vriend en vyandschap gemeen:
En al met sig tot my te voegen.

O Zalige vereeniging!
Waar van hy my verzegeling,
  Heeft in den water Doop gegeven;
En dus geteekent met sijn merk,
  Op dat ik hem niet my souw leven:
Wat worden dees gedagten sterk!

Soo troostelijk, als vol van stigting;
Door diere en diepe schuld verpligting,
  Dat ick een religieuse ben,

Dat is *door God met God herbonden*:
Die nu myn zaal'ge vryheid ken,
Eerst Satans slaaf, ten dienst der sonde.

Myn Gods-dienst dan, is anders niet,
Als dees genâ aan my geschiedt,
Door woord en werken te vertellen:
Na luyd des zaligen Gebods:
Waar in ik moet voor onderstellen,
'T *Bond-Eed* ja *Egt-genootschap* Gods.

Ik kan myn Gods, geen dienst bewysen,
Op dat daar uyt sijn Gunst souw rysen,
Te my-waarts, soo 't de weereld vat?
Maar even als een egte Vrouwe,
Haar Man ten dienste staat, *om* dat
Sy t'samen een zyn, door de trouwe.

Myn Gods-dienst is, Gods Koninkryk.
(Op dat myn bond-genootschap blyk)
Aan onderdanen te doen wassen:
Dat eyst myn *Eed* in 't selve lot.
Myn Gods-dienst ('t geen een vrouw moet passen;)
Is vrugtbaar wesen aan myn Godt.

Myn Maker, Man, en Heer te geven;
Al kosten 't eer en goed, ja leven,
(Soo Rachel kreeg haar Benjamin)
Veel kind'ren na sijn beeld herbooren,
Tot meerd'ring van Gods Huysgesin,
Door 't woord des levens te doen hooren.

Dat is myn Gods-dienst, dat alleen;
En niet dien slender van 't gemeen,
Hem stout als Gods-dienst aan-gereekent:
Maar sonder leven, sin en sout,
En op de swarte rol geteekent,
Van 't geen myn Godt voor huyg'len hout.

Ik tart hem die het derf betwisten;
Wie heeft *Religie* dan een Christen?
Maar Christen door verstant en geest,
Niet met den naam, door ydele klanken:
Wiens Gods-dienst past op sulk een leest,
Waar voor, waar door, sijn God te danken.

Die dese dingen niet en weet,
Al komt hy nog soo hoog soo breet,
Van Gods-dienst van Religie stoffen,
'T is wind, 't is niet, hoe vast hy 't hout:
'T moet slippen en ter neder ploffen
In 't end, als 't huys op zand gebout.

Uyt-breyding Over Psalm 73. vers 24.

HEt is een grond van sterk vertrouwen,
Dat ik myn Schepper heb te houwen,
Voor *Raads-man* die my trouwlijk seyt
In voorspoet, en verlegentheid,
Hoe dat ik zal myn daden rigten:
Om af te leyden al myn pligten
Uyt syn genâ, om dat hy gaf
'T geen van begin der weereld af,
Belooft was *met syn Soon te geven*,
Aan my tot *Hooft* tot *Heyl* tot *Leven*;
Tot *Wysheid* tot *Geregtigheid*,
Na synen Raad van eeuwigheid,
Met dien Gesalfden Soon gesloten.
Ik onder syne Bond-genoten
Als ik maar let op mynen staat
Sie klaar dat my syn liefde *Raadt*,
Dat mynen wandel dog vertoone,

Wat hy my schenkt in sijnen Soone.
Op dat hoe hol het ook mag gaan,
Myn geest blyft door die blydschap staan.
Nooyt *Raadloos*, 't zy de rampen dreygen
Of treffen; ook, om niet te neygen,
Wanneer de weerelt lokt en vleyt,
Na 't glimp-ryk slyk der ydelheid.
Soo is Gods Raad myn hand-geleyde;
Wat zal my van syn liefde scheyde?
Nog hoog nog diep: het onderpand,
Syn Geestes houd my in dien stand.
Dit heb ik in de tyd te wagten;
Maar styg nog hooger myn gedagten;
Daar na wat dan? wanneer geen tydt
Die nu de stonden meet en snydt,
Meer zyn zal, zal ik tot hem komen
In Heerlijkheid zynd' opgenomen:
Hy zal my voeren in dien stand
Wiens raad, my nu leyt met de hand.
Ik zal dan hier niet altyt blyven
In 't vlees verpligt tot tyds-bedryven;
En onderworpen aan den last
Der sonde, die den geest verrast
En nederdrukt in *slavernye*:
Schoon in *myn Regt* en *Staat een vrye*.
(Dog alles bast hier tegens aan,)
Neen, neen, ik sal eens overgaan.
Het zal alleenlijk niet gebeuren,
Dat God die vodden weg zal scheuren,
En sloopen myn gevankenis:
Maar die myn *tegen-spreker* is,
Zal eens myn *mede-spreker* wesen;
Als dit myn vlees uyt stof verresen,
Verheerlijkt zynde met Gods Soon,
Ik met hem aan sijn Troon en Kroon,
Een deel genoot (nu door 't Geloove)

Maar dan *volstrekt* zal zyn daar boven.
Soo 'k hier nog ooyt voor schepsel boog;
Dat zal myn zege-pralend oog,
Als zynde een van Christus leden,
Voor myne voeten sien vertreden.
Ik wagt die volle Heerschapy,
In Christus toegeseyt aan my.....
Maar... 'k voel hier mynen geest verslinden!
Waar zyn hier woorden toe te vinden!
Ik keer te rug daar ik begon.
Uw Raad des vreedes is de Bron,
O God! van dat gy my sult *leyden*
Hier *door uw Raad*, en hebt bescheyden,
In heerlijkheid te nemen op,
Soo voert gy myn geluk in top.

'T was door den Geest der prophecy,
Dat Asaf die ook schreef voor my;
Hoe kragtig heeft die Ziel gesprooken!
Hy sag maar sterren in de nagt:
Nu is het dagligt doorgebrooken,
Sie wat myn God dan van my wagt!

Sommier Van V.M. Brief aan M.B.

WIlt gy de *waarheid* van *veragters* en *bestryders*
Ontlasten daarse soo van overdrongen wert.
Versuym niet waar gy kunt, om bloote mond-belyders
Met kragt, te maaken tot geloovers met haar hert;
Wilt gy de *krankheid*van het *Christendom* genesen,
('Kwil seggen, daar toe zyn een werktuyg in Gods hand,)
Soo speurd haar siekte na; de wortel-grond zal wesen
In 't midden van het *ligt* haar agtloos *onverstand*.

De mensche die g'ontmoet, sijn t'samen *dopelingen*,
'T *Geloof*, *Gebed* en *Wet* sijn mede in haar mond:
Een groot gedeelte komt ook aan *Gods Tafel* dringen,
Al sonder overleg van 't eeuwig Soen verbond.
Maar vraag haar ernstig af, na een geschikt ontvouwen
Van yeder Formulier, of sy zig Gods gena
Soo eyg'nen, datse sig soo *goed* als *Zalig* houwen?
Gy krygt op 't best, ter nood, een af-gewrongen ja.
Soo gy haar vorder perst, sy zullen u ontslippen;
Of setten tegens u als een gespoorden Haan
Sig toornig, op bedugt dat gy op blinde klippen,
Het scheepken van haar ziel, in stukken wilt doen slaan.
Dit moet myn B... u niet ontsetten nog verdrieten;
Uw werk is Godes werk, de nood u opgelegt:
Vaart gy maar rustig deur, soo sult gy doel beschieten.
Soo redg' uw even mensch uyt sijn rampsaligheid.

Korte schets Der ses Lessen getrocken uyt de verhandeling van Ephes. IV. vers 11-16.

[+]1. WIe *meer* forteringen van Kerken-dienaars stelt,
Als Paulus regt ter plaats, aan syn Ephesen melt; [+]Wat
Heeft al sijn hert vertuyd, aan menschelijke vonden:
'T zyn Wolven, of gehuurt, van Christus niet gesonden.

[+]2. Een trouwe Leeraar, moet als een geschenk van Godt
Beschouwt zyn, dat gaat vast: dus, wie de liefde tot [+]Christus heeft geven
Gods Koninkryk in sig of andre wil beproeven,
Bemerk, of 't hem een stof van *blydschap* of *bedroeven*,
En dank of bidden geeft, als God *veel Herders* wekt,
Of als hy dat getal tot *weynig* t'samen trekt:
Die onverschillig is in sulken aard van saken,
Die toont van Gods belang heel weynig werk te maken.

[+]3. Het is den eygen pligt der Leeraars niet alleen,
Maar *aller Heyligen* en *Leden* in 't gemeen,
Den *wasdom* yverig *van 't lighaam* te betragten;
Nooyt sig t'onttrecken, en op 's dienaars hand te wagten:
Schoon dit voor oordeel thans leyt spiessen diep in 't hert
Der menschen, en beswaart daar uyt gegraven wert.

[+]waartoe

[+]4. Het is der Herders pligt Gods schapen soo te weyden,
Datse alle *Heylige bequamelijk* bereyden,
Ten *werke en dienste* Gods; op dat soo yeder *deel*,
Door *hegte voeging werk tot opbouw van 't geheel*.

[+]de leeraars syn gegeven vers 12, 14.

[+]5. Wie Gods verkoorne tot haar *volle wasdom* tragten
Te brengen , moeten 't niet uyt *Sede-lessen* wagten,
Of *Kerk-geschillen*, of gevallen van 't gemoed:
Maar *'t kennen van Gods Soon* en 't regt tot al sijn goed.

[+]tot hoe lang vers 13.

[+]6. Wie 't gansche Christendom door twist van een gescheurt,
Van vroomen overlang gesien, beklaagt, betreurt,
Bevredigen en dus door liefde t'saam wil voegen,
En moet sig met een klank van woorden niet genoegen,
Waar in men 't samen stemt, maar haar tot *d'eenigheid*,
Doen komen van 't Geloof 't welk *in die kennis* leyt
Van Christus, dat verstand zal alle haat bekoelen,
Al bleef me int mind're nog verscheyden van gevoelen.

[+]Hooftsom van 't leerstuk, 13.

De Vrage, wat de eerste Waarheid is? tweesints be-antwoord.

OP 't vragen, wat is *d'eerste Waarheyd?*
Natuurlijk genomen, is
Het eerste waar (ik meen sulks klaar leyd)
'T geen elk, eerst waar gebleeken is:
Dog *wat* dat was, en weet ik niet;
God deed ligt eerst wat *anders* weten

Aan u als my, ons bey vergeten,
In d'eerste kindsheid vroeg geschiedt:
Maar soo men wilt in 't *Geest'lijk* spreeken,
En dan na *d'eerste Waarheid* vraagt;
Wat *nu* (al 't vleeslijk weg-gestreken)
Den naam van *Eerst geregtlijk* draagt?
Soo dient met aandagt ondersogt;
Of niet de *Eerstheid* is gelegen
In 't woord, dat swaarst my quam te wegen:
Wyl 't my tot Christus heeft gebrogt?
Welks hooftsom is, de zaal'ge boodschap;
Dat ik ben Jesus inge-ent,
Tot Gods Natuur en Geest genootschap
Is niet die waarheid 't *Fondament*,
'T begin en hoek-steen van 't gebouw,
Waar *uyt* en *op*, het werk moet rysen?
Eerst wyl ik haar *niet kan bewysen*,
Maar door 't Geloof waaragtig houw.
Geen redekaveling van vooren
Gelijk de wysgeer dat verstaat;
Ook hand, nog oog (alleen myn ooren
Tot luyst'ren) komen my te baat:
Na dien 't gelooven door 't gehoor,
Ontstaat van Gods Getuygenisse,*
Dat is een waarheid sonder missen:
Al staander rede en sinnen voor.
God wouw van deese kant beginnen;
Den Doop geeft dies verzegeling:
Dees waarheid sluyt veel waarheên binnen,
Niet nut als in haar omme-kring:
Want trek eens af *die groote Post*
Van 't geen in 't God'lijk *waar* moet heten;
(Schoon meest ontkent, of ligt vergeten)
Dat wy in Jesus syn verlost:
'T kan u van twyff'len niet bevryden;
Dat leerd alsints d'ervarentheid.

* Rom. X. 17.

Blyf al beweeren en belyden
Gods wesen en dry-eenigheid:
Gy steltse in schyn, maar steltse niet;
Want sonder Geest, syn doode letters
Die waarheên, en uw wysheid Ketters:
Om datge vleeslijk 't stuk besiet.
Daar tegens (wie 't ook derf betwisten,
Die 't spoor der School geleertheid houwt)
Wie 't *onbewyslijk waar,* als Christen
Omhelst, en op die gronden bouwt,
Voor onderstelt Gods Wesentheid,
Dry-eenheid, Schepping en meer saaken,
Die *buyten dat* geen doel en raaken,
Maar *klemmen*, daar van af-geleid.
Wat dan? wie ons na *d'eerste Waarheid*
Komt vragen wort bescheyd gedaan;
Het woord des Heyls 't welk Jesus klaar seid,
Moet *eerst in order* by ons staan:
'T geen aan d'Apost'len was belast
Tot alle Volkeren te spreeken;
Van agtren goed en *waar* gebleeken,
Sy 't regt van *Eerstheid* toe-gepast.

Invallen Over 1 Cor. cap. 1. vers 28-31.

'K Had in myn ongeloof gedagt,
Dat God my hadde voort-gebragt
Om *yedts te zyn*, en *yedts te hebben*;
Maar zynde door 't Geloof bekeert,
Is my dien waan soo vals ontleert:
Dat doet den vloed des hoogmoeds ebben.
Na datme in Christus is ontdekt

Het wesen dat de dôôn verwekt:*
En die het N I E T dat *noyt kan wesen*,
Door syn bevel gedagtens geeft.
Ten blyk van dat Hy is en leeft;
Soo denk ik anders als voor desen.
Niet slegts dat, doe ik al begon
Geen *yet* kon *zyn* nog *hebben* kon;
Maar 't geen nog hooger komt te stygen,
Dat wordende I K , wierd min als 't N I E T ;
Mits ik 't volstreckt en *eeuwig* J E T
Verslond, om myn bekomst te krygen.
En *ik die niets had*, kreeg *nog min*
Als niet ('t is wonder!) maar waar in?
'K wierd schuld en straf baar sonder weten:
Ja straf baar, mits ik niets en wist,
En egter my door Satans list,
Het *zyn* en *'t hebben* had vermeten.
Sie daar myn staat soo reddeloos,
Myn schuld onboetbaar voor altoos;
Had God, die na het wel-behagen
Syns willens werkt, *van eeuwigheid*
Niet al een middel *voorbereyd*,
En in de tyd my *voor-gedragen*:
Dat is hem selfs als die *yedts* had
Dat hy al in 't begin besat,†
Soo overtuygent te bewysen,
Dat ik door diepe erkentenis
Der waarheid die oneyndig is,
Uyt mynen jammer-poel mogt rysen.

* Rom. VI. 17.
† spreuk. 8.

Een ander.

HOe salmen voor den Geest 't verstand van 't vlees doen buygen;
Of (met een hooger woord geseyt)
Al 't geen sig *yedts* stelt van sijn nietheid overtuygen,
Elks Y E D T H E Y D is de pop, waar voor hy schermt en pleyt:
Elk *is*, Elk *leeft*, is *wys* en *werkend'* in syn oogen;
Elk houd dat waar met sulken kragt,
Dat hy die 't eerst bestond als leugen te betoogen,
Als een Gods-lasteraar om 't leven is gebragt.
*Nogtans ik lees, dat God, *'t geen niet is heeft verkooren*,
Op dat hy maakte gantsch *te niet*
Het *op-geworpen yet*, dat yeder aan-gebooren,
Syn Opper Majesteyt, nooyt on-bevogten liet.
Wel seg ik, vond God goed, 't geen *niet* is te verkiesen;
Om dat geen vlees voor hem en roem?
Ik volg hem myn getroost met Y E D T H E Y D te verliesen;
Hoe dwaas, hoe ergerlijk de weereld dat verdoem.
Soo kan de Wysheid Gods de weereld overtuygen,
En voert voor d'ingebeelden schyn
Syn Waarheid in; dan valt ons tot gestel in duygen:
Hoe zaalig wort men dwaas om Gode wys te zyn:

Op een Print waar in het Hert van een Mensch vertoont wort.

D'Onleed-kunst merkt, in na te speuren
Ter *regte* en *slinke zy* van 't Hert;
Hoe door het elf-tal van syn deuren,
Het bloed ons ziel-sap *in* en *uyt* gelaten wert,
Ter regte zyde, na de Longen,
Die deese vlees-klomp dekt, en opent sig, en sluyt,

* 1 Cor. I. 28.

(Op yeder adem-togt) en vloeyt geduurig uyt
Na *hol* en slag-aar na de linker-zy gedrongen.
Soo verr' is aan 't gesigt in prent
Dit stuk vertoont met grove trekken;
Schoon fyn gemaakt om aan het leersaam oog t'ontdekken
Hoe verr' dit innig deel van 't lighaam is bekent.
Ons lighaam is een wonder-boek,
Daar veele duysenden van letters in-geschreven,
(Den Kunstenaar tot lof) stof aan ons mensjes geven,
Tot een eerbiedig ondersoek.
Op datwe sien de diepe wysheid,
Die God in 't menschelijk gestelsel heeft gewrogt:
Op dat hy door dat vlees, een beeldnis geven mogt,
Van 't werk van synen Geest, waar in syn Godheid prys leyd.
Dit brokje vlees soo net gespiert,
Dat ik gemeen heb met veel grof en tam gediert;
Is immers niet het Hert *dat aan my te bewaren*
Soo dier bevolen is, waar van 't beginsel trekt
Myn *wel zyns* of *myn quaalijk varen*:
Dees klomp is met myn Borst gedekt.
Maar 't is 't inwendige bewegen
Van al myn doen, waar op ik ernstig letten moet,
De *reede* en 't *toeleg* maakt myn daden quaat of goed
Daar, daar in, is myn Hert, en 't hert der saak gelegen.
Maar wat voor raad, om dit myn Hert
Te hoeden, en aldus gerust en wel te leven;
Indien 't myn Schepper niet ter hand gestelt en wert,
Die my het leven heeft met werksaamheid gegeven?
O God myn Maker! Gy alleen
Zyt magtig om myn Hert, dat 't Uw is te bewaaren;
Gy hebt het *Vlees* gemaakt, *te vooren wast van steen*:
Bestiert gy 't na uw wil, het kan niet quaalijk vaaren.

Uyt-breyding Van Matth. V. vers 14. 15. 16. De Heere segt;

GY Zielen die myn woorden hoort,
En *toestemt* en *belyd* het woord
Der Zaligheid u voor-gehouwen;
Ik wil (op dat gy werksaam zyt,
Soo 't u betaamt met ernst en vlyt)
'T geen ik u maakte u gaan ontvouwen.
Des Aardryks sout, des weerelds ligt,
Een Stad op eenen berg gestigt,
Die niet en kan verborgen wesen;
Een kaars die aangesteeken is:
Beschouw dees vier gy sult gewis,
Dus 't innigst uwer pligten lesen:
Soo d'aarde ligt nog sout en hadt,
('T zy eerst lighaamlijk op-gevat)
Wat zoud'r zyn verwart, in 't duyster!
En alles souw in stank vergaan:
En d'Aarde geestelijk verstaan,
'T zouw nagt zyn gaaft gy geenen luyster.
Ik heb u soo gestelt in 't hoog,
Dat al u doen blikt elk in 't oog;
Verkloekt u vry: want ofge in desen
U decken, of onttreckken wout,
Gy wert een laf en smaakloos sout,
En laat de weereld ongenesen.
Soo selfs nu 't sout verliest sijn kragt,
Hoe wort'er souting aan-gebragt:
Het deugt niet, als om weg-gesmeten,
En tot vertreding gantsch te zyn.
Beschouw in sulk een slegten schyn.

Al die hier los hun pligt vergeten.
'T was beter nooyt den weg gekent*
Des regts, als honds sig omgewent
Tot braak self, reeds al uyt-gespoogen;
Dus waard den Kerkelijken Ban:
En self 't veragtsaam voorwerp van
Die louter d'ydelheid be-oogen.
Daarom myn hoorders weest als 't sout,
Dat *uyt* bederf de dingen houdt;
Ja 't welk geen stoflijk sout kan geven,
('k Schetsz maar met flauwe water-verf,)
Redt uwen Naasten van 't bederf,
En stank waar in sijn hert blyft kleven:
Met dat gy van begeerlijkheid
Syn wil geneest, want daar door leid
De weereld in bederfenisse,†
En leer hem werken *tot betoog*
Van liefde, die hy van om hoog
Bequam, door rust van sijn gewisse.
Dit sult gy doen, wanneer gy *ligt*
Van *kennis in het oordeel stigt*
Uws naasten, 't welk geheel verduystert
Is door 's verstands onwetenheid,
In zaken Gods: waar door hy leyd
In eenen nagt des doods gekluystert.
Leer hem bescheydentlijk soo 't hoort,
Wat hy uyt kragt van 't vreede-woord,
Van *God* en *Godes* wil moet denken;
En van *den mensch* en *'s menschen wil*
Een hooft-som (overweeg het stil)
Der kennis van Gods gunst-geschenken.
Dus sult gy werksaam zyn als 't ligt;
Waar toe gy kragtig zyt verpligt:
Want al wat ik tot u deed dalen,
Bepaalde ik niet in u alleen:

* 2. Petr. II. 20, 22.
† 2 Petr. I. 4.

Ligt is bedienstig voor 't gemeen;
Om weer op and'ren af te stralen,
Gelijk het van sig selven spreekt;
Dat niemand ooyt een kaars ontsteekt,
Om met een koorn-maat die te dekken,
Men steltse op den kandelaar,
Om af te schynen, en van daar
Al 't huysgesin, tot dienst te strekken.
Wel dan myn hoorders, 't kaars ligt moet
U voorbeeld syn in 't geen gy doet;
Sorg soo de menschen voor te ligten
Dat gy in uw gedrag vertoont,
Wat Geest van goetheid in u woont:
Om haren gang tot God te rigten.
Maak dog dat yeder duyd'lijk merk,
Dat gy de *goedheid* van uw *werk*,
In 't geen een Heyden self kan prysen,
Nog by-geloof, en sleur-dienst stelt,
Maar dat gy hem myn deugden melt:
Om syn vernoegen te doen rysen.
Als gy hem hier van overtuygt,
En syn *verstand* en *wil* soo buygt,
Dat hy stelt *myn erkentenisse*
Tot *hoek-steen* syner *zaligheid*:
Soo wort *myn Vaders Heerlijkheid*
Verbreyt, door syn belydenisse.
Na dien gy dus veel vrugten draagt,
Waar in myn Vader sig behaagt,
Die u tot eed'le Wynstoks ranken
Gemaakt heeft, en besproeyt, op dat
Die spreekt, en die 't gehoorde vat,
Gelijk'lijk hunnen landman danken.
Soo wort gy t'samen ligt en sout:
En werkers die myn Tempel bout
Op eenen Rot-steen, door geen *Winden*,

Nog *regen-plassen*, nog geen *vloed*
Van Golven die soo grouwsaam woed
En aanstoot, immer te verslinden.

Uytbreydinge Van de 28. vrage en antwoord van de Catechismus.

WAarom most onder Pontius
Dien Roomschen Voogt, myn Heyland lyden?
En hoe kon 's Regters oordeel dus
Ons van het oordeel Gods bevryden,
Dat streng'lijk over ons souw gaan?
Syn wy gestelt om dat te draagen,
En even-wel daar van ontslagen?
Hoe moetmen dit met vrugt verstaan?
Hoe is dat? is de vraag nog eens.
'K hoor vraag en antwoord uyt veel monden;
Maar 't hans is 't heel wat ongemeens
Dat sin en schakel wort gevonden:
Het naakt *op dat* voldoet my niet;
Tot dat ik dieper in-getreden,
Tot overtuyging vind een reden,
Die wyst *waarom* het is geschiedt.
Nu; als *van wie*, en ook *om wat*
Voor misdaad Christus is veroordeelt,
Gevat is, meen ik, dat men 't vat,
Met hem te stellen tot een Voorbeeld;
Wie doemden hem? den Joodschen Raad,
Die seyden, hy en mag niet leven;
En om haar doem syn klem te geven,
Hem heene rukten voor Pilaat:

Het Kerklijk vonnis lag gevelt;
Maar magt en regt een mensch te dooden,
Ontbracker 't weereltlijk gewelt
Der Roomsche byl, was hier in van nooden.
Pilatus dan heeft Cayafas
Gevolgt, en 's Priester-werk gesteven,
Met dien ter dood aan 't Kruys te geven,
Die in syn oog onschuldig was
Maar *wat* was Jesus dood'lijk seyt,
Waarom men schreeuwde weg met desen?
Om dat hy had sig selfs geseyt
Gods Soon en Judaas Vorst te wesen.
Die waarheid scheen voor 's Priesters geest
Gods-lastring, diemen voor quam setten,
Ten kreuk van 's Keysers magt en wetten;
Dat maakte Pontius bevreest:
Des Keysers vriend en blyft gy niet,
(Wast seggen) schenkt gy desen 't leven;
Waar op Pilatus 't slippen liet:
Tot daar, aan Jesus sy gebleven.
Pilatus dan, en Cajafas
Verwesen Christus bey tot sterven,
Om dat hy sey (ô vreemt verkerven!)
Dat hy Gods Soon, en Koning was.
Soo nogtans most Gods Raad bestaan,
Onwrikbaar in haar schiks bepaaling;
Gods Soon dat oordeel ondergaan,
Als 't volste blyk van 's mensdoms dwaling.
God gaf den Hoek-steen van syn huys,
Aan soo gestrengen oordeel over;
Sie Gods gesalfde! (kon het grover,)
Wierd als vervloekt gehegt aan 't Kruys.
Dog Jesus die gansch *sonder schuld*,
Voor Pontius te regt gestaan heeft,
Was meer als 't voorbeeld van geduld
Aan ons, in 't geen hy onder gaan heeft.

Hy ons Verlosser door syn Bloed,
Wouw *soo* syn Volk in vryheid setten,
Dat op haar geest geen dwang van Wetten,
Meer legt in saaken van 't gemoed:
Hy wist dat God den Lydens-kelk,
Syns naams-belyders souw doen drinken;
Dit lyden sterkt de ziel van elk,
Om 't herte niet te laten sinken:
Wanneer der grooten dom geweld,
(Als was een woede der Tyrannen,)
Op 't woord der Kerkelijke Mannen,
Wort tegen hen te werk gestelt:
Die vol Geloof als kind'ren Gods.
Sig 't Woord des levens niet en schamen:
Soo strydende om het deel haars lots
Als Christus mede-erfgenamen.
Al is de vloek-doem nog soo fel,
Van Wolven in haar Schaape vagten,
Met hulp der weereldlijke magten;
Waar door men 't vonnis werksaam stel:
Men staar-oog op Gods lieven Soon,*
Al vrees en twyfling op komt rysen;
Syn schuldloos lyden staat ten toon,
Om 't vlees'lijk van de hand te wysen:
Tot rustig staan en door te staan,
De smert van allerhande lyden;
De Kroone past op 't wettig stryden:
In beyds is Jesus voor-gegaan.
Syn lyden onder Pontius,
Komt ons in desen sin te stade;
'K vind ook geen klem nog sin, als dus:
Daar kom dan smerte, schand, of schade.
Dat Voorbeeld dient ons 't aller tyd:
Voor die niet uyt een los vermeten,
Maar met een goed en vry geweten,†

* Hebr. XII. 2.
† Vrag. 32.

Sig geeft in 's Heeren werk en stryd:
Dan wort *Gods oordeel* onder-gaan,
Dat is *syn vrye wils behagen*,
Wanneer wy met een kloek bestaan,
De smaatheid syns Gesalfden dragen:
Maar soo dat Christus ons *bevryt*,
Van een beschuldigend gewisse;
Vast-gaande op syn getuygenisse,
Dat *ons vertroost*, en *niets verwijt*.

Ondersoek, *Over*, en bepaalinge *van* des Menschen vryen Wille.

GY menschjes die soo los als scherp den Vryen wil,
Des menschen u vermeet te looch'nen, en te dryven;
Leert eerst verstandelijk den Vryen Wil beschryven.
Op dat gy kent en siet den staat van uw geschil:
Is 's menschen *Wille vry* door *onafhanklijkheid?*
Dat was te bot gedagt; hier komt den Heer van allen
Als Opper-oorsaak toe: die na syn wel-gevallen,
Een magt tot willen heeft in yeder mensch geleyd:
Sulks *Wil* als *Wil* gestelt, is in der daad gansch *vry*
In desen opsigt; dat geen wesen die kan *dwingen*:
Dees *onderworpentheid*, en *vryheid* syn twee dingen,
Waar over tussen ons geen stryd te maaken zy.
Wat dan? waar kyft gy om? nog om den *Vryen wil?*
Nog eens [dan] 't stuk besien. Laat u gedagten leyden,
En leer den *tyd* en *staat* des menschen *onderscheyden*:
En staa dan eer gy 't *ja* of *neen* dryft hier dog stil.
Daar is een *tyd geweest*, dat yeder was verpligt
Syn selven *sonder Wil die vry was* te belyden;

Nu is 't de *Zaal'ge tyd*, dat elk sig *Gods gevrydde*,
Moet agten na den Geest; en leven na dat ligt:
'K seg dat eer Jesus quam (door wien wy syn verlost,)
Elk mensch syn wel-syn sogt, in al syn doen bewogen,
Door *'t eygen selfs belang:* sulks *'t willende* vermogen
In hem geen and're naam, dan *dienstbaar* draagen kost:
Dog *nu* dat *Christus*, door 't volbrengen van den last
Die hem syn Vader gaf, *ons wel zyn heeft verkregen*,
Siet yeder Ziele die de *weldaad* regt kan wegen,
Dat haar 't *betoonen* van 't ontfangen WEL zyn past.
Dus werktse *willig*, om van haar verkregen wensch,
Tot eer des gevers een geduyrig blyk te geven;
Dit is een Vryen Wil, soo vry te willen leven:
Die heeft een Christen wel, *maar nooyt een mensch als mensch.*
Sulks niemand meenen moet, dat desen *Vryen Wil*:
In hem een *spoor* souw zyn en *middel ter bekeering*;
Of *tot* de vriendschap Gods; (dit is een dwaase leering,)
Die veel te diep legt by de voerders van 't geschil.
Neen dog; de Vrye Wil die hier beschreven wert,
Is een *Vrugt* van Gods versoening, gunst en Vriendschap
En Zaalige eygenschap van 't Goddelijke kindschap,
Tot Gods-dienst sonder vrees, met een genegen hert.
Een punt dat buyten twist en twyffel wort gestelt,
Soo 't *Woord verlossing* wort in syne kragt genomen,
'T welk leert dat *nu* den mensch syn vryheid heeft bekomen
Door Christus, dog *geweest* in dienstbaar slaafs gewelt.
O! dat gy dit bedagt die al te vinnig zyt,
Hier in door *Neen* en *Ja* malkanderen te bestryden;
Gy soud uw Vryheid in JEHOVAHAS gunst belyden,
En kwisten in krackeel geen praat, nog pen, nog tydt.
Dees loochent, en die stelt de vryheid van de Wil,
Daar 's menschen wil *als mensch* dog dienstbaar blyft ten quade.
Maar mensch als Christen wilt uyt vryheid door genade,
Soo gy dit beyde vat, 't is uyt met uw geschil.

Vryen en slaafsen wil kortelijk vertoont.

DE *Wil* beschouwt als WIL; *een ingestort vermogen*,
Dat God die menschen gaf, is buyten alle dwang;
Maar sulks is *vry* of *slaafs*, na datmen wort bewogen
In 't willen tot het werk, uyt liefde of om belang:
Dien Wil is *dienstbaar*, die *vernoegen wil* bekomen:
En daarom werkt uyt *vrees* voor straf *of hoop* van loon:
Maar *vry* dien wil die uyt *vernoegens* overstroomen,
En wel-behagen werkt, op datse 't blykbaar toon.
De mensch dan, is als mensch met slaafsen wil gebooren,
Wyl hy in alles soekt sig selfs, anders niet:
Maar mensch, als Christen, heeft dien eersten WIL verlooren,
Die op syns Naastens Heyl, (niet syns) in 't willen siet.*

Regt en verkeert insigt van 't Nagtmaal gaan vertoont.

'T Gebrooken Brood, geschonken wyn,
Die seekre Zegel-teekens zyn,
Dat door het Vlees en Bloed myns Heeren,
Myn ziel gespyst is, en gedrenkt,
Wyl Jesus met sig 't syne schenkt!
Om myn gebrek en angst te weeren;
Diên Beeker seg ik, en dat Brood,
Heeft Christus snagts voor syne Dood:
Belast dat wy gebruyken souden,
Tot syn gedagtenis: 't herhaal
Van dese daad heet Avondmaal,
By weynige, soo 't hoort gehouden.
Want och! wie merkt op 't *insigt* dat
De Heyland Jesus heeft gehad?

* Phil. II. vers. 4.

Met ons het Brood en Wyn te geven,
Als Panden van syn Liefde en Trouw?
Waar in hy ons *vertoonen* wouw,
Schuld-quyting met het eeuwig leven:
'T welk hy ons *schenkt*, *niet schenken zal.*
'T blind ongeloof, schier over al
Beheerst den geest en bind de sinnen:
Sulks datmen siende niet en siet;
En alsmen Brood en Wyn geniet,
By God nog Soen en Gunst wil winnen:
'*Syn schuldig t'eff'nen, 't Bruylofts-kleed*
Aan flenters, ruym ter halver sleet,
Te heelen, en *op nieuws t'herhaalen*,
Het opgerigt *Verbond met God*:'
Dees vonden, buyten syn Gebod
Zyn 't *insigt* meest van 't Avond-maalen.
Helaas! is dat het Brood en Wyn,
Die seek're Zegel-teekens zyn
Van 't Lighaam, en het Bloed myns Heeren,
Gebruyken na syn wil? ô neen!
Maar droevig misbruyck, t'hans gemeen,
Soo by de Leeraars, als die leeren:
De Spreeker stampt syn hoorders in,
Elk Avondmaal, dat hy begin
Of 't nooyt geschiet was, '*God te krygen*
Aan syne zyde, door syn doen:'
Dat 's immers looch'nen 't vol rantsoen
Van Jesus, en syn Bloed doen swygen.
'T schynt wel, 't Geloof wort voorgestelt;
Maar soo een Ziele daar toe helt,
En blyd'lijk aan Gods dis wil treden,
Gelijk het een verloste past,
Dien roem wort daadlijk aangetast:
En als *laatdunkentheid* bestreden.
Hoe krimpt my 't hert als ik dat hoor!
En 't komt my dan gevoeligst voor;

Als ik myns Heeren dood zal melden:
Dat d'eerste Kerk nu 't hooft opstak,
[*]Die 't Brood eenvoudig daaglijks brak,
Het hedendaagse souw sy schelden.

Aan seekeren Vriend.

O..... Soon! gy vlugge Geest,
Wiens radde Pen u doet ons Bergse Drukpers heeten;
Wyl die, al wat gy met behagen stigt'lijk leest,
Houd in bewaarnis voor 't vermissen of vergeten:
Seg my wat heb ik u gedaan,
Dat my 't verhaal uws vriends ('k hebt ongevraagt vernomen,)
My als der eersten een, te lesen toegestaan,
En van uw' hand gewagt, niet is ter hand gekomen:
Was dat Historische vertoog
(Dat by de Vrienden soo ik merk, heeft omgewandelt
In 't afschrift,) dan te waard te komen voor myn oog?
Dat is, myn Vriend, niet wel na schik en regt gehandelt.
Maar ik en wil niet geemlijk zyn;
'K heb selfs myn schâ geboet met dat geschrift te lesen,
Schoon sonder uw verlof, toevallig na den schyn;
Kryg ik op 't *laaste* dat my eerst was toegewesen.
Dees brief die jokkend ernst bevat,
Heb ik dan met myn oog en met myn geest doorloopen:
'T schrift, dat syn meester lykt, vertoont van blad tot blad.
Hoe hy het hertje van den sleurdienst heeft doorkroopen;
Want daar toe van syn vroegste jeugt
Geneygt en aangeset, dagt hem die swier van leven
Het middel, om *syn Heyl te soeken door syn deugt*:
Daar in door 't scherp gekyf van Predikers gesteven.
Maar als hy digt sig by hen gaf,
Die Sions sagten wind door Sinaäs stormen dooven;
In waan, dat ernst en tugt droop van haar slippen af:

* Hand. IV. 46.

Is in dien ommegang 't streng masker afgeschooven.
Hy sag haar een ondraagbaar pak
Op nek en schouders van haar domme hoorders binden,
Daar nogtans haarder geen een vinger selfs aanstak,
‘Het ernstig gaf geen pas, ten dis by Wyn en Vrienden.’
En dus verdween d'eerbiedenis,
Aan 't Kerk'lijk swart gewaat, eenvoudig toe-gedraagen:
Syn n'yvre leersugt sweem, en sloeg tot d'erffenis.
Om neerstigheid en tyd als ydel, te beklaagen.
Om dat (hoe vierig dat hy 't sogt)
Hy nooyt voor synen geest haar rust punt had gevonden:
Ook selfs de Wiewaart niet, daar hy 't met houden mogt,
Van daar als onreyn in de weereld weer gesonden:
Die Geest nooyt sat van ondersoek,
(Hoe zedig buyten dat) die den *waarom* wouw weten
Der dingen; stond daar swart by 't meesterschap te boek:
Daarom voor smetlijk en ondraaglijk uyt-gekreten:
Nadien hy niet gewillig blind,
Sig aan haar leyding als volmaakt, wouw onderwerpen,
Wierd hy, (eerst lang vermaant, als leerling, en als vriend,)
Een voorwerp om haar haat tot vloekdoem toe, te scherpen.
Soo was het met die Vriend gestelt;
Die uyt-gedreven, met syn geest niet liet te swerven:
(Schoon op syn selven stil) 't welk hy u daar vertelt,
En beeld syn sukk'len uyt, met levendige verven.
Soo dubde ik, segt hy; tot op 't lest,
‘God die my selver sogt, my deed een ziel ontmoeten,
Welks ligt my was tot ligt, en die my heeft gevest
Op hegten grond, om al myn tyd verlies te boeten:’
Dog hoe dat net is toe-gegaan
Daar af wagt gy 't verhaal ô .... te bekomen.
Belooft als 't tweede deel dit eerste staat my aan:
Beschaamt syn Schryver niet, *de sotskap uytgenomen.*

Aan den selven

O....! Ernstige radde Schryver!
Ik dank het uw gesetten yver,
Die weer van 't dobbel ons bedient,
Des tweeden Briefs van uwen Vriend:
Ik heb wel tydig dien gelesen;
En zouw ondankbaar agtloos wesen,
Indien ik niet aan u daar af,
Een schets van myn bevatting gaf.
Uw Vriend die u syn woord wil houwen,
Komt in dit tweede deel ontvouwen,
1. Wat hy heeft *nu* geleert, 2. en wat
Hy *nu* van *God* en *Gods-dienst* vat.

Om dit met orden te behand'len;
Doet hy ons syn gebouw door wand'len;
Waar toe het eerste of voor-portaal,
Den toegank maakt door een verhaal;
Dat hy van 't in-getrokken leven,
Op Vrienden raad sig had begeven,
(Om 't nood-behoeftige belang)
Tot Borgerlijker ommegangh;
Met weeklijks sig te laten vinden
Te Kerk; en voorts by Wyn en Vrienden;
Om wel by 't Geestelijk gesag,
Te staan door rekkelijk gedrag;
Maar onder desen swier van leven,
Heeft God die gunst ten prooy gegeven.
‘Eer dat ik 't wist, (so gaat hy voort)’
Syn raads-besluyt om 't eeuwig woordt,
Der waarheid aan myn ziel t'ontdekken,
Most voortgaan met myn oor te trekken.
Ter selver tyd, om aan dien mond
Te hangen, die hy tot my sond.

Een man ook van de Priester-orden;
Dog 't voorwerp van haar haat geworden,
  Soo fel dat hy nog teekens draagt,
  (Uyt haar vergad'ring streng gejaagt,
En d'ingang toe, met grendel slooten,)
Van 't vuystslaan syner Ampt-genooten:
  Daar over doen het onderwerp
  Van praat, en oordeel, sagt en scherp.
Ick van nieuwsgierigheid gedreven,
Om niet myn vonnis los te geven,
  Sogt t'samen-spraak met dese ziel.
  Wiens minlijkheid my straks geviel;
Die 'k was soo ongewoon geworden,
Te vinden by die heersch-sieke orden:
  Hy sey, syn naasten troost en deugt
  Te leeren, was syns herten-vreugt.
Hier wierd myn leer-sugt weder wakker;
Myn geest beschouwde ik als een Akker,
  Die lang wel braak gelegen had;
  Dog nieuw beploegt, syn zaysel-vat)
Sogt ik de waarheid na te spooren.
Die groote ziel deed ons steeds hooren,
  ('t Is u myn Vriend naast my bekent,)
  Wat God in 't Nieuwe Testament,
Aan syne Kerk tot ligt en leven,
Al goed'ren mild'lijk heeft gegeven;
  Met aan haar (zaalig' die 't gelooft!)
  Syn Soon te schenken, tot haar hooft.
Ons Heyl het puyk-stuk van Gods werken,
Deed hy ons in Gods wysheid merken;
  Nu onder dees, dan geenen swier,
  Al t'uytgestrekt voor dit papier.
Daar na al 't voorstel deser dingen,
Begon hy nader aan te dringen;
  En vroeg my af, of ik my kost
Beschouwen Heylig en verlost?

Ik wat beteutert op dat vraagen,
My nooyt voorheen soo voor-gedraagen;
   En wist niet sonder veynsery,
   Als dit te seggen; dat ik my
Die goed'ren nog niet toe dorst passen,
Tot dat ik beter op-gewassen,
   In goed en Christelijk gedrag,
   Een grond myns deel-genootschaps sag.
Wel sey hy; Vriend! dat moet u missen;
Verdenkt gy Gods getuygenissen,
   Als ongenoegsaam: en uw werk
   Vertrouwt gy dat, als 't seeker merk?
Verwart, verkeert zyn dees gedagten
De oorsaak op haar vrugt te agten
   En saaks gevolgen, *voor 't begin.*
   Uw wandel heeft niet Christ'lijcks in.
Soo lang gy 't Zaalig deel genootschap
Aan Christus volgens 's levens boodschap,
   Niet voor uw werken onderstelt:
   Is u die waarheid nooyt gemelt,
Schoon hert en herssenloos beleden?
Wel aan myn Vriend, ik seg u heden
   Dat uwe Schepper voor uw doen,
   U seg ik in syn Soon en soen,
En Zaligheid en deugt quam schenken.
Dit gaf hy my in diep bedenken,
   (Naar eysch der stof wyt uyt-gebreyd,)
   Dat ongeloofs ondankbaarheid
My dog den ingank niet mogt weeren,
Van 't ryk en ruste mynes Heeren.
   Daar gink ik peynsen op dees les;
   Die waarlijk staande-voets geen bres
Ten doorgank, in myn hert kon maaken:
Toe-eygning van die groote saaken
   Op sulken wys, en hoord' ik nooyt:
   Schoon wel te grabbel wierd gegooyt,

Den klank daar af in cierlijk spreeken;
Hoe aan Gods Kerk was nu gebleeken,
Den schat van 't Nieuwe Testament,
Aan elk geloovigen bekent:
Maar waar, en wie die menschen waaren,
Was met DIOGENES lantaaren
Niet op te speuren, die t'Atheen
's Daags menschen sogt, maar vonter geen.
Gods brood wiert dus wel voor-gesmeeten;
Maar wie eens toe greep om te Eeten,
Kreeg vinnig op de kneukels klop;
'Sy hebben waan-wind in de kop,'
So riepmen; 'die sig eyg'nen derven,
'T welk, maar ter nauwer nood op 't sterven,
Een ziel mag worden toe-gepast:
Op 't eynde buyten struyklens last. *&c.*'
Ik kon, met heften, leggen, mengen,
Niet over-een nog t'samen brengen,
'T geen ik te hooren was gewoon,
Met desen nieuwen ernstigen toon.
'T voor-oordeel van myn kindse jaaren
Steeds aangequeekt, wrogt dit beswaaren;
Te meer (denk hoe 't my praamde om 't hart,
Om dat ik onlangs was verwart
In 't net van vyf-en veertig teekenen,
Om 't deel-genootschap uyt te reekenen
Aan Christus, en der Zaligheid,
Van 's menschen daden af-geleyt.
Nogtans; (dat wil ik niet ontveynsen,)
'T scheen my soo toe in 't sterk bepeynsen.
Dat op dit punt wel opgelost,
De gansche Gods-dienst drayen most:
Dus, om dit nood'ge na te spooren
En nieuw voor my, schoon oud te vooren,
Na dien 't een eeuw'ge waarheid was:
Greep ik een nieuwe moed; en las

't Verhaal van Lucas, daar hy 't leven
En dood van Jesus, heeft beschreven.
   Op dat ik 't *insigt* vatten mogt,
   Dat Jesus heeft in 't vlees gebrogt.
1. Daar vond ik *eerst* het deel-genootschap
Der Herders, aan de blyde boodschap
   Des Engels, niet voor haar alleen,
   Maar *allen volken* in 't gemeen:
Dat haar de Christus was gebooren.
2. *Daar na*, hoe SIMEON te vooren
   Vermaant, in 's Heeren Tempel quam,
   En 't Kintjen in syn armen nam,
(Aan God als eerst'ling op-gedraagen)
Reysvaardig, wyl syn oogen saagen
   't Heyl middel Gods, de Zaligheid,
   Der Heyd'nen ligt: en Heerlijkheid
Voor Israël: in welks beschouwen,
Gods Heyl voor yeder staat ontvouwen.
   3. *De derde* aanmerking die ik nam:
   Was 't Woord dat uyt den Hemel quam;
Dees is myn Soon, myn *Welbehagen*:
Alsoo ontsag'lijk voor-gedraagen,
   Soo als hy uyt het Water-bad
   Na 't Doopen, weer te voorschyn trad.
Die God-spraak dogt my sonder missen,
Met SIMEONS getuygenisse
   Gelijk; wyl wel-behaaglijkheid,
   Een saak is met die Zaligheid.
4. Het vierde dat my op deed letten,
Was 't doel-wit dat Gods Soon sig sette,
   Geduyrig dat Getuygenis
   Steeds vast te maaken, dat hy is
Het Wel-behaagen van syn Vader:
Daar leed, daar storf hy voor; 't welk nader
   God buyten tegenspraak bewees,
   Als Jesus uyt het Graf verrees.

Den last die syne Dienaars kregen,
Bevond ik ook daar in-gelegen;
De volmagt van 't Aposteldom,
Had geenen inhoud, als alom
Die blyde boodschap voor te draagen;
Dat Jesus 's Vaders Wel-behaagen,
De Christus, en de Heere zy:
En 't Ryke Gods, nog *flus na by*,
Nu by vervulling was *gekomen*;
'T Profeetisch woord wierd waar-genomen,
En dus den Joden voor-gesteld,
Dat Christus doorgaans was gemeld.
En als sy tot de *Heyd'nen* spraaken;
Sy quamen haar bekent te maaken,
In Christus haar geschonken regt:
Door God 't zaad Abrams toegesegt.
Kort om ik vond in al myn lesen
De boodschap van Gods Soon te wesen,
'T bevang van 's mensdoms zegening,
Die aan een bly omhelsen hing.
Maar nergens voor-beding van daden
Als dienst-verdrag, eer Gods genaden
Sig 't eygenen geoorloft was:
'K seg; 'k vond dat niet, waar dat ik las.
Dit soo gesien en waar-genomen,
Most ik ook tot my selven komen;
Als mede een hoorder van dat woord
Der Zaligheid: waar op ik voort
Besloot, geen overleg te maken,
(Als 't geen myn wel-zyn quam te raken)
Of ik 't gelooven souw of niet:
Waar van my God geen keur en liet.
'K sag myn gehoorsaamheid te wesen
'T gehoorde, en 't geen ik had gelesen,
Waar in myn Heyl geboodschapt wert;
'T aanvaarden met een dankbaar hert.

Dog, in dees soekens besigheden,
Versuymde ik geen gelegentheden,
  Om desen Heer, die groote Ziel;
  Wiens ernstig woord my soo geviel,
Te sien: en hooren hem ontfouwen,
Veel stoffen die hy tot beschouwen
  Der hoordren aandagt overgaf,
  En toonden ons de schets daar af.
Ook Texten soose t'samen hangen;
En dus den sin die sy vervangen,
  Te op'nen: om ons met de hand
  Te leyden, tot een regt verstand
Van 't zalig, Heyl'gend woord der Waarheid:
En dus met onderscheyden klaarheid,
  Heb ik van hem geleerd, *waar voor*
  God wil gedankt zyn, en *waar door*.
Maar niet vernoegt in dit te vatten,
Begon myn leersugt uyt te spatten,
  Tot synder saaken ondersoek;
  Die meer tot lust, als nut te boek
Self in myn geest geteekent stonden:
Dog dat ge-oppert, 'k heb bevonden
  Dat hier myn spreeker schaarsser hand
  Gebruykte, 't zy hy myn verstand
Hield ombequaam om sulks te vatten,
'T zy dat hy spaarde dese schatten,
  Voor grooter Geesten als de myn
  Hoe 't zy, 'k moet altoos dankbaar zyn
Aan God, voor 't geen ik door hem leerde:
'T welk my van 't valsche denkbeeld keerde,
  Dat ik van God voor desen had:
  Als was den mensch gemaakt, op dat
Hy eerst door werk, God souw vernoegen,
Die dan, of loon of straf souw voegen,
  Na dat de mensch de klank der Wet,
  Die God hem streng had voor-geset,

Door 't bloot bewegen syner leden,
Gehoorsaamt had, of overtreden.
'K had nu een ander denk-beeld van
Myn God, en dat geen mensche kan
Op Christus door 't Geloof vertrouwen,
En niet met een sig Zalig houwen.
Sie daar myn Vriend (segt uwen Vriend)
'K heb u van myn verhaal gedient,
Op welke wys en *langs wat wegen*,
Ik heb een regt begryp gekregen
Van *God* en *Gods-dienst.* Hoe ik nu
Die saaken vat, moet ik aan u
Om als een Vriend myn woord te houwen,
Hoe hoog het opstreet, gaan ontvouwen.
Maar eer gy voort gaat neem wat rust,
Verquik uw geest, om met meer lust
Een verschen aandagt te besteden,
Aan 't geen ik straks u meen t'ontleden;
En eer gy volgt, neem desen staf
(De weerga houw ik selfs daar af,)
Om niet malkander te verliesen,
Op weg, alswe elk wat anders kiesen.
Houd vast dan als ik spreken zal
Van *God* en *´t Godlijk*, u voor al
Te myden van geschapen saken,
Ooyt tot uw onderwerp te maken:
En als ik zal van *Gods-dienst* spreeken,
Dat koppel-woord is dan een teeken
Van dienst die op geen schepsel past.
Houd dese twee gedagten vast:
Want 'k moet door woorden gaan verklaren.
'T Geen was, eer datter woorden waren.

Dus verr'; ô.....! heeft myn Geest,
Uw Schryver op den voet geweest;
Maar kan vermoeyt niet langer volgen:

Myn ernst in 't eerste deel verswolgen
Vint dit soo staatlijk en soo fyn,
Dat sulk een grof penceel als 't myn,
Te kort schiet om het af te maalen,
Met diepen, hoogen aan te haalen:
Ik kan met Philosophsen swier,
Die stof niet stellen op 't papier.
Des schuyf ik hier als ongelesen,
Syn keurlijk denk-beeld van *Gods* wesen,
On-aangeroert geheel voorby:
Tot dat hy wat de Gods-dienst zy
(By and'ren soo verwart beschreven,)
Na syn gevoelen op zal geven.
De Gods-dienst segt hy, wort bepaalt
Na dat Gods dienaars zyn; en haalt
Daar aan de redeloose dingen,
Al t'samen onderworpelingen
Aan God, waar door hy brengt ten end,
Den Raad die syne wysheid kent.
Maar om geen Vlees met Geest te mengelen
Van Zaal'ge zielen, met de Engelen
Wort sonder lighaam soo hy agt,
Op 't *eygentlijkst* Gods dienst volbragt.
Met datse in haar bespiegelingen
Van God, syn HALLELUJAH singen.
Van welken dienst een tak of spruyt,
Sig verder strekt door 't lighaam uyt;
Van hen die door Gods goedheid kregen,
De kennis Gods en van syn wegen;
Soo wys aanbiddelijk, en goed,
Als volle blyschap voor 't gemoed.
Die zielen syn het die haar leden,
Ook in den dienst haars Gods besteeden,
Wanneer sy haaren even mensch,
Ook brengen tot syns herten wensch:
Met hem geloovige gedagten,

Van 't wesen dat hy God moet agten
Te geven: siet! soo wort verbreyd
Met ziel en lyf Gods Heerlijkheid.
Hier souw 'k myn pen weer moeten scherpen,
Om 't opgehaalde tegenwerpen,
Daar uyt Jacobus Brief gemaakt,
Te volgen, maar myn rym luym haakt
Na 't eynde; en my lust te sluyten:
Dus, (allen omme-swier hier buyten
Gelaten) 'k meen gy onderkent
In 't lesen, waar 't myn oordeel went:
Want 'k heb het eerste deel gepresen,
In myn bevatting net te wesen;
Klaar, *kragtig*, *vloeyend* opgestelt:
Maar 't tweede meer *door kunst beknelt*.
Myn herssens kunnen niet verdragen
De sterke spanning, die 't behagen
Van uwen Schryver schynt te zyn:
D'eenvoudigheid weegt meest by myn
Men moet die onbeschaafde Geesten,
(En die zyn in getal de meeste,)
Ook sien te winnen voor Gods Soon.
Hier stygt spits-vondigheid ten troon,
Die nooyt by kinderlijke sinnen
Tot noodig nut, kan ingank winnen.
Dit seg ik rond; schoon niet bewust
By my, van twist of knibbel-lust,
Als die uw schrand'ren Schryver even,
Het selve regt op my wil geven,
Dat ook syn oordeel 't myne toets:
Ik die na liefde des gemoeds
Uw Vriend niet na laat te beschouwen,
Als een die om Gods huys te bouwen
Bequaam gemaakt, sig overgeeft;
En na de staat eens Christens leeft:
Hy schikt (den sleur-dienst af-gesneden)

Gods-dienst na Gods betaamlijkheden.
Op datmen God als God vereer:
Och hadm'er sulke nog veel meer!

Uyt-breyding Van 't eerste Lid van 't Hooge-Priesterlijck Gebed onses Heeren. Johannes XVII. vers 1-5.

1. O *Vader*! die my hebt dit lighaam toe-bereyd,
Op dat ik 't Priesterschap, waar toe 'k van eeuwigheid
By u ben aangestelt, volkomen souw bekleden;
'K ga tot het slot myns werks, myn bloedig Offer treden,
Verheerlijk nu uw' Soon, na uw geregtigheid:
2. Den Joodschen Grooten Raad, die u nog my en kent,
En 't blinde Volk op my uyt nyd heeft aangeschent,
En aan der Heydenen Hooft ter dood gaat overgeven,
Heeft my vlak uyt, gedoemt, onweerdig om te leven:
Om dat ik noem uw Naam, O! Vader die my sent.
3. En mits ik, dat ik ben uw Soon, rond uyt verklaar;
Soo sterf ik aan de Galg, als een Gods lasteraar,
En daal in 't Graf; maar gy, doe my daar uyt verrysen,
Om soo op 't kragtigste myn Soonschap te bewysen:
Soo wort myn Heerlijkheid, en Godheid, openbaar.
4. Maak los door uwe kragt, de banden van de dood.
Op dat myn waardigheid, en mogentheid, soo groot,
(Als die op uwen troon, als Heerscher ben geseten,)
Tot Overtuyging by de weereld zy geweten,
Die 'k eer de weereld was, besat in uwen schoot.
5. Sie! Vader, dus wil ik van u verheerlijkt zyn;
Dog niet om mynen 't wil, ik heb geen eygen myn:
'K wil myn verheerlijking, doen tot een middel strecken;
Om uwe Heerlijkheid, Doorlugtiger t'ontdecken.

Die in my zynde uw Beeld, heeft haaren vollen schyn:
6. Als blykbaar wort, hier in, de Hoogheid van uw Troon;
Dat gy voor 't Scheppen, Heer, en Vader, van een Soon
Die God is neffens u, geweest zyt; die de dingen
Haar wesen gaf, *tot wien* gy alles weer wilt brengen:
Hem, die u diende als knegt, om menschen tot syn loon.
7. Dit insigt heeft uw Soon, als hy u voordraagt, hoe
Hy wil verheerlijkt zyn: eysch die ik billik doe;
Gy soud u ongelijk, en niet regtveerdig wesen,
Indien gy my; uw Soon, myn beede onthielt in desen:
Uw Raad, myn *doen*, en *d'uur*, verpligten u daar toe.
Want wat uw Raad belangt, uw wil van eeuwigheid,
8. Was; dat ik 't leven, of volstreckte Zaligheid
Aan allen schenken souw, die gy my hebt gegeven:
Haar doende kennen, u, (want dit is 't eeuwig leven)
Alleen den Waaren God, en myn Hoog-waardigheid.
9. Tot dees ontdecking nu, hebt gy aan my de magt
Die over alle vlees, of 't menschelijk geslagt,
Ten oordeel des gerigts, sig uytstreckt, op-gedragen:
Als of gy 't mensdom, van uw Ryks-dwang had ontslagen,
En alle Heerschappy, op my uw Soon gebrogt.
10. Uw wil was dat geen mensch, ooyt door syn eygen doen
Ten leven komen souw, maar *ik* uw Soon, en Soen
Voor losser, zynde erkent, en oorsaak van dat leven,
Elk dan uyt liefde, tot syn pligt souw zyn gedreven:
Met overgaaf syns selfs: voor myn betaalt rantsoen!
11. Sulks dat gy na de Wet der eerste Schepping niet
'T groot Vonnis wysen wilt; bewust, soo dat geschiet
Dat voor geen Adams kind, behoud'nis is te vinden:
Des wouwt gy elk tot een gehoorsaamheid verbinden,
Soo als myn Ryks-wet der verlossing, dat gebiedt.
12. Dit Vader hebt gy voor 't begin des tyds gedaan;
'T geen aan of door geen vlees, ontdekt is nog verstaan;
'T welk nogtans volgen moet: verheerlijkt dan uw Soone
Met my (uw Koning) aan de weereld te vertoonen:
My, die uw met goed regt, om 't loon myns arbeyds maan:

13. Want, wat myn *doen* belangt, gy weet hoe 't daarme staat;
'K heb uw verheerlijkt op der Aarden, 'k heb uw Raad
Volkomen uytgevoert, *'t werk my te doen gegeven*
Vol-eyndigt; sie my aan als reeds berooft van leven:
My 't voor-gekende Lam, dat soo ter slagtbank gaat.
14. Dit had gy met myn wil, als Borg, my op-geleyd;
Doe 't mensdom (eer 't nog was,) in syn verdoemlijkheid
Lag voor uw oog, van u syn oorspronk, heel verbastert;
Dat u verandert, en uw Godheid had gelastert:
En dus gekreukt, geschend uw Hoogste Majesteyt.
15. 'K heb d'eerbreuk u geschied, van myne kant herstelt;
Met dat ik my uw Soon, en Dienaar heb gemelt,
In 't vlees om laag gedaalt, door al myn doen en seggen:
Self op uw Gebod, myn leven af te leggen,
Daar myn getuygenis, nog niet als waarheid gelt.
16. 'K heb opentlijk betuygt, voor wien dat ik u houw;
God die myn Vader zyt, op wien ik soo vertrouw
Dat ik u magtig ken, my weer te doen herleven,
Als ik voor uw belang, my heb ter dood gegeven:
Op dat ik d'eerstling uyt, den dooden wesen souw.
17. 'K had uw een Bruyd gevergt, en kinderen uyt haar schoot,
Gy wouwt dat ikse kogt, door mynen dienst en dood.
'K heb dat verdrag voldaan, met dat ik stel myn leven,
Ten offer voor haar schuld: nu past u my te geven
Myn loon by my geschat, soo dierbaar en soo groot.
18. Ontdekt haar (nu nog blind) myn Godheid en gesag;
Dat ik als Man, en Hooft, en Koning, heerschen mag
In 't hert van allen, die myn waarheid vry zal maken:
Doet dit met uyt den slaap des doods te doen ontwaken
My, die d'onsterflijkheid, moet brengen aan den dag.
19. Voorts aangemerkt *de tyd*, by u daar toe gestelt,
d'Uur isser Vader, 't welk ook hier ter sake gelt;
De veertig Eeuwen, der verwagting zyn verstreeken:
En t'is op 't eynde van, de tien-maal seven weeken,
Die gy aan Daniel, te voren had gespelt.
20. Van tyd, tot tyd, is van uw sienders ondersogt,

En aan myn Geest gevraagt, wat tyd het wesen mogt,
En haar hoedanigheid, waar in ik soude lyden?
En van myn Heerlijkheid, straks volgend' op dat stryden:
Der tyden teekens syn, op 't slot-punt nu gebrogt.
21. Soo dan, O Vader! toont dat gy de selfde zyt,
Die 't geen gy had voorsegt, net uytvoert op syn tyd;
Laat uwe waarheid, myn gehoorsaamheid niet wyken:
Doet op 't doorlugtigst nu, myn Troon en Kroon-regt blyken:
Soo zal uw Opperheid, bekent staan wyd, en zyd.

Gedagten Over de vrage, *of het Schepsel God is?*

GY vraagt my, of het Schepsel God is?
Maar 't is een vraag, die sonder slot is.
Stelt gy yets sulks? ik denk van neen:
Wat meent men dog ten buyt te krygen,
Met ons, na denkend, op te tygen
'T geen nooyt gesteld is, nog beleen?
Maar dat ik stel met vollen monde
Een waarheid, die 'k nooyt vatten konde,
Soo 'k ging met vlees en bloed te râ:
Eens Geestes met Gods Soon te wesen;
Den blyden zal'gen Roem in desen,
Die duytmen ons op 't haatlijkst na:
Als wild ik God en 't Schepsel mengen,
Een Monster soo te voorschyn brengen:
Dog dat nog niet ter voller dragt,
Als dood'lijk gif schuylt in 't verborgen,
En sterk in 't groeyen schier of morgen,
Op ryper tyd en ruymte wagt:
Men maalt ons af, als reukeloosen
Serveet, of Hobbes en Spinôsen;

En dat, om datmen niet en merkt
Op d'agtbaarheit van myn getuygen;
Waar voor myn overleg moet buygen,
In 't gaa-slaan wie'er *lyd* of *werkt*.
Wie sot'lijk wil wat anders dryven;
Het onderscheid zal eeuwig blyven,
Dat tusschen God en 't Schepsel staat:
Dog onvermindert die vereening,
Die wis na Jesus Woord* en meening,†
Dog myn begryp te boven gaat.
'K verwerp spitsvond'ge wan-begrippen,
'K weet van Bepaalen, nog bestippen:
'T oneindige is een Oceaen,
Die my (maar ik haar niet) moet meten:
'K eysch buyten Christus niet te weten;
Daar hy my op-houd blyv' ik staan.
Ik souw op d'uyt-gekipte vragen,
Op dese stof my voor-geslagen,
Tot voedsel der nieuws-gierigheid
Van keur'ge Geesten, vlug en schrander,
Wat kunnen seggen naast een ander:
Maar 'k meen myn God daar neen toe seyd.
Ons is geboden te verwerpen
Strik-vragen, die twist-lust scherpen:
En dese zyn van sulken aard,
Waar uyt geen wysheid is te leeren:
Dat is niet uyt den Geest des Heeren;
Maar wel 't geen rust en stigting baart.
Maar, segt gy; 't wort ons voor-geworpen.
Wel! laatse hun eygen braaksel slorpen,
Die 't seggen; het bekom hun wel!
Sy sullen beter van ons denken,
Als God haar meerder ligt sal schenken,
Den Rigter, daar ik my voor stel.

* Johan. XVII. 21-23.
† 1 Cor. XI. 16.

Ondersoek, Waar in het Atheistendom bestaat?

WIe is voor God een Atheïst?
Ist die *ontkent* of syn *betwist*
Een wesen, God by hem geheeten;
Gevormt na 't denk-beeld dat elk maakt:
'T welk hy tot demping van 't geweten
Of dartel, met den mond versaakt?

Der sulke zyn een hantje vol;
Een stukje van de groote Rol
Die Paulus t'effens heeft ontwonden;
Wanneer hy 't gansche Heydendom,
Verwyst als Atheïst bevonden;
Schoon 't God en Godtheën diende alom.

*Dat stelt hy syn Ephesers voor;
En scherpt haar duyd'lijk in *waar door*
Sy waren *sonder God* te vooren;
Te weten dat, bedekt *in 't vlees*,
Hun ligt ontbrak, om na te spooren
Hoe 't schepsel op den Schepper wees.

Sy waren sonder God, om dat
Sig Christus niet ontdekt en had,
Aan haar, als Hooft, en 's Vaders wysheid;
Die in het geven van dien Soon
Sig gaf, waar in syn Godsheids prys leid,
En syn genoegsaamheid ten toon.

†Geen wesen heeft ooyt God gesien;
Nog kent hem, dan de Soon en dien
De Soone hem wil openbaaren,

* Ephes. II. 11. 12.
† Johan. I. 18. Matth. XI. 27.

Als Bron en Schenker alles goeds:
Met sig werkdadig te verklaren,
Als gifte, en rykdom des gemoeds.

Dien Soon, aan 't mensdom *lang belooft;*
En *nu als God*, als Man, als Hooft,
Bekent aan die hem waarlijk noemen;
Geeft ons (van Atheïstery
Verlost) *in God, als God* te roemen,
Syn ligt maakt ons soo wys, als vry.

Syn Ligt, syn Geest wrogt sulks; maar geen
Natuurelijke kundigheên;
Hoe hoog, hoe breed, ook op-gegeven,
En op het fynste toe-gerigt:
'T Ploft neerwaarts, al wat op wilt streven
Tot God in 't ongenaakbaar ligt.

De Griekse en Roomse wysheid sogt
Vergeefs sig moe en uyt-gedogt:
God is alleen door God te vinden.
Swygt glimpige nieuwsugtigheid;
Die t'hans die knoop-strik wilt ontbinden,
Door 't ligt der rede maar geleyd.

Die aan 't Schriftuurelijke Ligt,
Uw beste dingen zyt verpligt,
Die d'oude niet en konden ramen;
Maar die gy vlees'lijk overbuygt,
En dwingtse met uw rede t'samen:
Die nooyt volkomen overtuygt.

Want ofse een straal der Godheid siet,
Wie dat God is, ontdektse niet;
Die is hy in syn Soon gebleeken,
Door wien hy sprak ten tweede-maal:
De wond'ren die syn werken spreeken.
Syn sonder dat een duystre taal.

De Starren maken nooyt den dag;
Om God te kennen; 't selfde mag
Men van 't begryp der mensheid seggen;
Al die syn eygen wesentheid
Wil kennen door syn overleggen,
Wort van de waarheid afgeleid:

Soo veel 't begryp der Godheid raakt,
Als ook de rede toe-leg maakt
Met diep te graven hoog te stygen,
By weg van redekaveling,
Om kennis van sig selfs te krygen;
Al de uytkomst is verydeling.

Al stond de sin-spreuk KEN USELF,
In 't voorste van het Kerk-gewelf
Te Delfos, trots te pronk geschreven;
De weetgeer sterk in 't ondersoek
Syns selfs, is gansch verwart gebleven
In 't letter-spellen van dat Boek.

Het ligt van 's menschen eygen geest
Is swak, ja in de weeg geweest
In desen, sonder meer verklaaring:
'T verstand bleef hangen in den schyn,
En 't tastlijk; door Gods openbaaring,
Getuygt een Beelt'nis maar te zyn.

De waare mensheid *'t tegen-beeld*,
Van 't geen voor d'oogen sigtbaar speeld,
Is niet te vatten door de reden,
Die steeds de SELFSHEYD staande houwt;
En sig als Hooft, met romp en leden,
Met Aristoteles beschouwt.

Ik blyf onkundig wat ik ben,
Ten zy ik *my in Christus* ken;
Die (my van God tot Hooft gegeven,)
My heeft een lid van hem gemaakt:

't Persoonlijk is niet meer gebleven,
Daar dus de selfsheid is versaakt.

Ik leev niet meer, *Hy leeft in my*,
Myn leven is; maar wat dat zy
Da tis met hem in God verborgen,
Daar staat myn ZYN, en WELZYN vast,
Voor eeuwig om gansch niet te sorgen,
Al lyd de stof-klomp nog veel last.

Selfs kennis van een Philosooph
Zal nooyt hem voeren, daar *'t geloof*
Hem met een stap zal binnen brengen;
En daarom, 't schokt en stoot altyd,
Wanneer men dit, met dat wilt mengen:
Wyl d'Arke Dagon niet en lyd.

Die op den Hoek-steen Christus bouwt,
Zal vinden dat haar nooyt berouwt,
Haar overleg aan band te leggen;
Verwonnen door 't getuygenis,
'T welk onbedrieglijk haar zal seggen,
Wie God en *wat de mensheid is*.

Wyl zy daar door 't gesigt bekoomt,
Dat *Gods gena haar overstroomt;*
En datse aandeel heeft bekoomen
Aan Gods Natuur: dien nedervloed,
Doet haar *tot and'ren* overstroomen:
Ons Heyl te kennen maakt ons goed.

Maar wat ooyt Wys-begeerte gaf,
Is schyn-verlaat, en Verkens-draf;
Sy soekt, sy tast, maar sonder vinden,
(Al ist haar ernst) het Denk-beeld van
Een wesen, dat haar zal verslinden,
Om datse 't niet voldoen en kan.

* Gal. II. 20.

Sy strykt dan voor 't Geloof het zeyl,
Genoeg dat zy *Gods werken* peyl;
Niet God: soo dientse ook aan een Christen
Als *School-vrouw niet*, maar *Dienaares*,
Die volgen mag; maar nooyt betwisten,
'T geheim in 's Hoogsten Leeraars les.

Maar, (om tot slot op 't eerste spoor
Te komen,) stelt ons Paulus voor,
Wat mensch ik Atheïst moet houwen?
Na 't Oordeel Gods; dit is het slot:
Die buyten Christus sig beschouwen
In 't vlees, syn *sonder God*, *voor God*:

Schoon met den naam in 't Christendom.
Dus sien wy 't Atheïstendom:
Soo wyd sal 't ongeloof, sig strekken.
Hoe sedig, wys en door-geleert:
Wie sig *tot Christus* niet laat trekken,
Blyft heyl'loos *van God* af-gekeert.

En wat sig selfs te kennen raakt,
'T verstand dat trots en ydel maakt;
Al wie sig niet uyt God geboren,
In Christus (buyten 't vlees) beschout,
Heeft *sig* en syn *geluk* verlooren,
In 't geen hy voor de mensheid houdt.

Inval.

WAt is de Tempel Gods vol rook!
[*]Dees vegt, geleert met *geest en spook*,
(Een scherp gedoemt en schadelijk twisten!)
[†]En die, brengt *een Proces voor God*,
Ter vierschar van alle Atheïsten:
O yever scheef, en blind en bot?

O sterk gewrogt van Satans list,
Het scheelt hem niet *waarom* men twist;
Als maar Gods vrede wort verlooren,
In yeders eygen sinnigheid:
Soo wort de Gods-dienst af-geswooren,
Selfs, alsmen voor de Gods-dienst pleyt.

Ondersoek, Van het insigt des Schryvers van de Betooverde Weereld.

'T Geen onbevatbaar is, te willen vatbaar maaken,
En 't onbepaalde paal te stellen, na de maat
Van 't eyndige begryp, is weer te willen smaken
Het dood'lijk ooft, waar door ontdekt is goed en quaat.
Langs desen weg het hert van vrees voor geest en spooken,
En dus de weereld van betoovering t'ontslaan;
(D'ontschuldigen wel eer soo bitter op-gebrooken)
Is soo vergeefschen, als gevaarelijk bestaan:
Neem dat men doel beschiet, en door dees redeneering,

* Beckers betooverde weereld.
† Ridders Proces voor God, &c.

Soo *Geest als Engel van te werken wort versaakt;*
Brengt dat begryp een ziel tot Christus door bekeering?
Men toon'er eene soo uyt Satans strik ontwaakt.
Blyft elk dan soo hy was, wat voordeel sal 't hem geven,
Te zyn van *schrik voor spook*, en *'t by-geloof* ontdaan;
Ja *'t on-geloove*, door dat *twyffelen* gesteven,
Is stouter wyl 't alleen op *Rede* t'zeyl wil gaan.
Sal ik de Duyvels met myn sot verstand verjagen?
Dien aards-bedrieger siet syn saken even schoon:
(Sulk moord-tuyg is ons niet door Paulus voor-gedraagen)
Gods levend Woord alleen verschopt hem van syn Troon.
Veel Bybel-Texten dan te drayen te verwringen
Na 't stout gespitst verstand, is met vermetenheid
(Schoont onvermerkt geschiet) syn Schepper selfs bespringen,
Die af nog toe doen doogt van 't geen hy heeft geseyt.
O schrandre Geesten die de weereld wilt verbasen!
Het is niet uyt den Geest, die ons geroepen heeft,
Door scherpe spotterny d'uytsinnigheid der dwasen
Te heek'len, maar een doen dat troost nog nog stigting geeft.
Gods Soon en wysheid vond dit middel nooyt van noode;
Schoon tweemaals is daar toe gelegentheid geweest:
Eens *voor* eens *na* syn dood* te seggen; wat, gy bloode,
Houd eens voor al dat vast; *daar is nog spook, nog geest*.
Soo kan myn ziel, daar niet behaaglijks in bespeuren,
Sta af, vernufteling! van al uw yd'len waan:
Wort kinds, wort dwaas, en leerd Gods wysheid goed te keuren,
Nooyt door spitsvoudigheid maar door 't Geloof verstaan.
Hebt gy een ryk talent, wel! leg het aan op woeker
Na Paulus styl, die 't op geen spook nog toover-kraam,
(Regt weerwerk voor de geest eens Grieks, een wysheid soeker)
Gemunt had, maar in kragt te melden Christus naam,
Die 't woord van 't Kruys gelooft, sal spook nog schimmen vreesen;
Om dat de slangs-kop is verplet door 't Vrouwe zaat:
En buygen syn vernuft, voor 't geen hem God doet leesen,
Die selfs de Reden is van al wat wort of staat.†

* Matth. XIV. 26.
† Luce XXII. 37.

Wie dan de Duyvels wil te niet doen of verjagen,
Betwiste niet haar syn, maar *breek haar werken af*,
Met Christus soo in 't woord der Waarheid voor te dragen,
Dat met Gods hulp elk leer wat hem syn Schepper gaf:
En soo de liefde van dat alvernoegend wesen
Beschouwe, dat hy niets daar buyten wenst of vreest;
Op dat de weereld van betoovering genesen,
Al herssen-spook voortaan, verjaag uyt haren geest.

Ondersoek Wat de *Schaduwagtige* en Wat Gods *Waare* Wet zy.

NAtuur-wets inspraak segt dient God betragt het goed,
Vermyd het quaad; dus luyd den eys des Wets der zeden;
Maar die en segt ons niet *wat God* men dienen moet:
Nog wyst van 's menschen pligt ooyt aan de *regte Rede*.
Daar na komt *Sinaas Wet*, die aan 't verkooren Volk,
Segt, dat Jehova is haar God die haar verloste;
Dus wierd den grond haars pligts vertoont, dog in een wolk
En donk're Schildery, van 't geen sy wagten mosten.
Wat was dat? dat God eens, *door 't schenken van syn Geest*,
De Wet des levens in het hart syns Volks souw schrijven;
Hier toe is Christus bloed noodsaakelijk geweest:
Om ons tot onsen pligt te *leyden*, niet te dryven.
Dat is gesegt; *nu* is 't de aangenaame tyd,
Dat elk geloovig hert, sig selfs vermaant inwendig;
O ziel! *toont* door u doen *den staat* waar in gy zyt:
Jehova is uw God; dat maakt u Heyl bestendig.
Dees Wet is 't Erfgoed van *het Nieuwe Testament*,
Gods wil, en *God is een;* en dus dat Zalig wesen,

Dat niet dan liefde en is, maakt sig aan ons bekent:
'T welk *sterven* wouw, om ons ten leven te genesen.
Geen grooter rykdom als de kennis Gods; waar in
Ons eeuwig leven is. O afgrond van genade!
Gods Wet eyst niets van ons als; (dits haar waren sin)
Schik na uw Zaal'gen staat, in Heyligheid uw daden.

Gedagten Over de Heylige Drie-eenheid.

WAnneer ik myn gepeyns wil rigten na betamen
Tot God, d'aanbid'lijke Dry-eenheid; k' wil myn geest
Niet moede maken met geleende buyten namen,
Die ons Gods woord niet spelt; schoon lang gebruykt geweest:
Die van Persoonen, en haar eygenschappen spreken,
Haar wyse van bestaan, en wat dies meer 't vernuft
(Sint d'eerste een-voudigheid is uyt de Kerk geweken)
Uyt-denkend' heeft verdigt, daar 't in Gods saken suft.
Het vleeschelijk begryp maakt over al bevlektheid;
Den Vader; Soon, en Geest my toonend' opdien voet,
Als wesens op sig self, en elk als uyt-gestrektheid,
En dus een vreemden God, daar 't hart van ysen moet.
Gevolglijk wil ik ook geen lyst van spreuken tellen,
Om dus de Godlijkheid van Vader, Soon, en Geest,
In *Namen, Deugden, Eer* en *Werking* voor te stellen,
De woorden synder wel, maar sonder kragt en keest.
Wat onderneemtmen Gods dry-eenheid te bewysen?
'T is Gods geen menschen werk; geen redekaveling
Van menschen stelt yets vast, dat uyt 't Geloof moet rysen:
Dus seg ik and'ren voor, 't geen ik van God ontfing.
Hoe doe ik dat? als met myn naasten vroed te maken
Dat God, met dat hy my aan 't ligt der waarheid bragt,
My 't vorig denk-beeld, van de Godheid deed versaken,

Dus sie 'k afgodisch, 't geen my doe aanbid'lijk dagt:
Dit moet ik wyslijk tot myn even mensche spreken;
Als die in 't seggen niet beooge tot myn wit,
Dan in hem *Liefde Gods*, en *s'naastens* te ontsteken:
Door 't welk alleen men *Deugt*, en *Zaligheid* besit.
Tot desen eynde moet ik wel te deeg bedenken,
Dat niemand in der daad tot desen is bereyd,
Dan die erkent dat God hem kon, en wouw beschenken,
Met sulke goederen, als boven is geseyd.
Hy toont my dat hy voor myn wel-zyn eeuwig waakte,
En my die met te zyn, bedorven ben geweest,
Weer deugtsaam, zalig, God en menschen lievend maakte,
Die dit Gelooft, belyd den Vader, Soon en Geest.
Dit was met my syn Soon kragtdadig in te lyven,
Soo sie 'k een Lid te zyn van 't Lighaam, daar het Hooft
De Heere Jesus is; dus hield ik op te blyven
Een heele mensch, 't geen ik voor desen had gelooft.
'T Geloove Gods leert my een ander denkbeeld maken,
Van *God*, van *synen Wil*, en volgens van *syn Wet*,
Al 't geen ik aan my self, (door stooffelijke saken,
En sinnelijkheên verblind) als waar had voor-geset:
'T verstand des vleesches kan 't niet in gedagten vallen,
T'erkennen soo het hoort, voor Hooft, en dus voor Heer
Hem die maker is, en dus een Heer van allen,
Dus synen Vader noemt en God (dit eyst nog meer)
Den geenen, dien hy ons tot God en Vader maakte,
Die *Heer is van den Heer van alles*, en waar van
Hy *Genereerder* is wel Zal'ge ziel! die raakte
Tot sulk een hoogt', als daar dit denk-beeld stygen kan.
Den mens dus synen God, den God des Sondaars siende
Die hem regtveerdigt, siet op sig, als 't arbeyds-loon,
Dat God volkomelijk aan synen God verdiende,
So wort des Vaders *Wil* geheyligt in den Soon;
En dus erkennen wy Gods Geest op 't hoogste Heylig;
Wiens Zalige besit, een onuytputbre Bron
Van Heyligmaking is, voor yeder ziel, die veylig

In Christus als haar Hooft haar selfs beschouwen kon,
Sy beeld sig niet meer in, gelijkse deed voor desen
Dat God, (die 't Schepsel na syn vry-behagen schiep)
Door 't doen des Schepsels heeft getragt vernoegt te wesen;
Wiens algenoegsaamheid geen schepsel hulpe riep:
'T is al *door* Christus en dus al *tot* hem geschapen;
Op dat Gods eeuwig wel-behagen dus ontdekt
In hem, ons doe de vrugt van dees ontdecking rapen:
Daar al Gods werk tot blyk van eeuw'ge waarheid strekt.
Soo wort de Heyligheid van Godes Geest bewesen,
Die aan het duyster hart dus niet te vooren quam,
Maar, of begeerte, en gebrek in God geresen,
Hy 't werken maar uyt die *beweging ondernam*:
'T geen dan onheyligheid noodsakelijk souw stellen
In God 't geen verre sy van een herboren ziel,
Die Gods volmaakheên, nog syn deugden niet kan tellen:
Sy loochent nu plat af, 't geen s'eerst voor waarheid hiel.
Dat is de Heylige Dry-eenheid regt belyden,
In hooge eenvoudigheid, en in den Geest beschouwt:
Wat eygen-wysheid leert, loopt hier het pat bezyden.
Men volg 't beschreven woord, 't welk ons dat ligt ontvouwt.
Hier is een strammen inkt, en stamelende veder;
O Hoogte, diepte, breedte, en lengte! myn bestaan
Was hier te stout, myn pen legt sig met schaamte neder;
Dog *'t willen tot wat groots is eenigsins gedaan.*

Ander.

GOd Vader, en God Soon, syn *Twee*, en nogtans *Een*,
Als hebbend' eenen Geest, en Werk kragt-saam gemeen;
Dat's *God uyt God*, *aan God* door eenen Geest gebonden:
Het eeuwig God'lijk Al 't welk in de tyd ontdekt
Uyt Niet een tyd'lijk Zaat ter eeuwigheid verwekt,
Daar Gods NATUUR, en Geest, en Beeld in wort gevonden.

Korte gedagten Over Rom. X. vers 5-10.

MEn stel eens dat een *Jode* met een *Christen*,
Heel strydig om den weg des levens twisten;
  En dees al die sig Moses leerling seyt:
  De *Jode* bouwt *syn selfs geregtigheid*:
De *Christen* wil Gelooven en Belyden;
Elk dryft syn stuk, en styft het van syn zeyde.
  Daar Paulus komt ten nagang die hun twist
  Verneemt, en die met Moses selfs beslist.
Heeft Moses 's *Wet* geregtigheid beschreven;
De mensche die dit *doet* zal daar door *leven*.
  'T zy soo; dog niet des Wets regtvaardigheid,
  Maar des *Geloofs* volvoert het als sy seid;
En segt dus niet; wie zal ten Hemel stygen?
Dat is Gods Soon van boven neerwaarts krygen;
  Of anders; wie daalt in den Afgrond neer?
  Dat 's Jesus uyt den dood verwecken weer,
Soo vergt men 't geen volbragt is andermaalen;
En als een saak door afstand wyt te haalen:
  Maar 't is *na by* en in U *mond* en *hert*,
  En dit is't Woord dat u verkondigt wert;
Belyd u mond den Heyland Heer te wesen,
Gelooft u hert hem door Gods kragt verresen,
  't Gelooven strekt u tot *Regtvaardigheid*:
  Gelijk u mond *belyd* ter *Zaligheid*:
De Jood dan, die God paayen wil met werken,
Toont op den sin van Moses niet te merken;
  Die nu, by na syn dienst-werk afgeleyd
  Een glinstring geeft des levens, eer hy scheyd:
Niet door de Wet die hy aan Horeb stelde;
Maar die hy gaf in Moabs vlacke velden,

'T Geen wel gegrond den Christen heeft beweert:
En Paulus wil dat ook de Jode leert.
Want niet den eysch; *doe dit*, *en gy sult leven*,
Maar dit *naby* in *mond* en *hert* gegeven,
Was *zegening* en *leven;* daar den *vloek*
Regt overstond in 't *Wetsche Reken-boek*.
Soo was de Wet tot sonde en doods ontdecking;
Dog gaf aan 't vlees geen kragten tot voltrecking:
'T Geloove siet de schuld en straf voldaan:
En neemt den Borg (soo algenoegsaam) aan,
De Joode siet niet Mose, maar syn deksel;
De Christen schuyft dat lastig overtreksel
Van d'oogen weg, bestraalt van 't aangesigt,
Dat hem door 't sien, verheerlijkt met syn ligt.
O weldaat Gods! met ons 't Geloof te geven,
Herbrengt hy uyt den dooden ons in 't leven:
Kant mog'lijk syn, dat yemand in der tyd
Die gunst ontfangt, en danklijk niet belyd?

Op de vrage; Wat het zy, de Weereld te verlaten: ende den Dood des Heeren te verkondigen?

'T Is een ydel windrig praten
'K wil de *weereld* gaan *verlaten*;
Dus te seggen toont men wis
Dat men in de weereld is.
Wil de mensch uyt eygen kragten
Dit als synen pligt betragten?
Nietige Aard-worm! 't is nog nagt;
'T is een werk van hooger Magt.
Want dat Jesus syn verkooren,
(Doe de weereld was verlooren,)

Van de weereld heeft verlost
Heeft den dood-snik hem gekost.
Dus de weereld te verlaten,
Is haar sondig wesen haten;
En te wesen in dien staat,
'T voorwerp van des weerelds haat:
Wort hy niet met schimp geteekent,
Die sig *een* met *Jesus* reekent?
En den stoffelijken schyn,
Niet syn wesen agt te syn:
Of een deel van d'uytgestrektheid.
Soo hy't in syn herts bedektheid,
Met de weereld had gedogt;
Nu tot hooger ligt gebrogt.
'T is myn pligt dan dat ik oordeel,
Dat Gods Soon tot mynen voordeel
Van des werelds oordeel, my
Door 't Geloove maakte vry,

En verheffe myn gedagten,
In 't geduurige betragten
Deser blydschap tot Gods Troon;
Die in 't sterven van syn Soon
My veroordeelt, en ontsondigt.
'T geen myn naasten dient *verkondigt*,
Om *in 't* zalig Broederschap
Hem te setten met een stap:
Uyt en *van* syn herts-verkeertheid;
Averegtse Gods-geleertheit!
In 't begrypen van een God
Sonder Soon; die syn Gebod
Eyst voldaan door 's menschen werken,
Dus behoeftig aan te merken,
Even of hy die ons schiep,
'T schepsel tot vervuldsel riep

Syns vernoegens, en begeeren:
Dient men niet heel om te keeren
Sulk een denk-beeld dat Gods Wet
Soo tot syn betragting set,
Om syn wil en lust te toomen?
Dien Gods wil dan voor moet komen,
Als heel strydig met de syn;
Wien de Wet der werken schyn
Nodig en met een genoegsaam
Ter voldoening Gods gevoegsaam:
Ongeloof! wat brouwtg' al snoods!
Die de Wet, den dienst des doods,
Meent te syn den weg van 't leven:
God met synen Soon te geven
In den dood, betoonde klaar
Dus den mensch een leugenaar,
Syn genoegsaamheids versaker:
Hy met syn verdigten maker,
Moeten beyde gaan te niet,
Eermen 't nieuwe schepsel siet
Dat JEHOVA kan behagen,
In den Soon hem voor-gedragen.
Sie myn ziel dat is uw pligt,
Dat gy dit ontfangen ligt,
On-ophoud'lijk sult vertoonen,
In de *Boodschap* dat *Gods Soone*
Doe geen mensche leven kost,
Sterven kon, en sterven most;
En dat gy in hem gestorven,
Soo uw leven hebt verworven,
Uyt den Hemel af-gedaalt,
Eeuwig-duyrend, onbepaalt.
Om uw even mens van 't oordeel
Nog soo dwaas, tot synen voordeel
Eens t'ontdoen: op dat hy vry
Sie syn voor'ge slaverny.

Wapen-rustinge Gods Uyt Ephesen VI. vers 13-18.

KRuys-helden Gods! die tegens vlees en bloed
Alleenig niet, maar Overheên en Magten,
Soo Weereldlijk als Geestlijk stryden moet;
En wederstaan des boosen list en kragten:
Die door 't Geloof den Wyn-stok inge-ent,
Uw sap uyt hem ontfangt als Ed'le ranken;
En (daar gy u als Jesus leden kent)
Door 't dragen van veel vrugten hem wilt danken:
Die boven al syn Zielen-Koninkryk
Wenst uyt-gebreyd; uw mede mens getoogen
Uyt Satans magt, op dat Gods Heyl hem blyk:
Komt herwaarts aan, om niet vergeefs te poogen.
Gy vangt wat groots wat meer dan menslijks aan;
Gods wapentuyg en rusting dient genomen,
Om moedig *in den boosen dag te staan*:
En toe-gerust ten vyand op te komen.
De bloode en vertsaagde druyp vry heên;
Myn Gideon eyst rustige gesellen.
Ik sie, niet Saul, maar Davids Soon met een
Syn waapenen aan U ter handen stellen:
Die Konink self, wiens Voor-beeld David was,
In 't Kampen met den Reus der Philistynen;
Schenkt sulk een kleed, dat yeder krygs-knegt was,
Om sonder vrees ter vegt-plaats te verschynen.
Het wapen-huys staat open; doe maar aan
Elk stuk voor stuk, het komt u al te vordel:
En tot gemak in voor-tret en in 't slaan,
Zy eerst voor al de *Waarheid* tot een *gordel*,
Het flodder-kleed van al den omme-slag
Der tydelijk en noodige bedryven,
Waar van men sig niet kan ontdoen, nog mag,

Dient opgeschort om onverlet te blyven
Met eenen riem van duur doorwrogte stof,
En wonder-kragt; welk is die? 't is de waarheid,
Die 't oordeel dat soo duyster was en grof,
En overreed en ligt geeft, door haar klaarheid.
Sy is 't die 't waar en loogen onderscheid;
Den *schyn* verschuyft, en toont het *syn* der zaken:
Niet slegs hoe God syn wys en mogentheid
Deed blyken met dit schoon heel al te maken:
Maar ('t geen meer klemt) dat wat de sinnen vleid
'T mag rondom ons, om laag, of opwaarts wesen,
De Beeldsels syn van grooter Heerlijkheid,
Waar van 't berigt staat in syn Woord te lesen:
Hoe blinken daar Gods Deugden luyster schoon!
Die voor sig selfs genoegsaam, niet kon wenschen,
Als t'eeuwige behaagen in syn Soon,
Door wys beleyd t'ondekken aan de menschen.
Die kragt en vrugt van 't eeuwig Testament,
Belooft, voorbeeld, en onder sinne-speeling
Beschaduwt, in die Windsels schaars bekent;
Wierd openbaar in later tyds bedeeling:
Waar onder wy ('t geen ons de waarheid seyt,)
Al 't kinder-tuyg des ouden tyds verwerpen:
(Want mannen past een and're deftigheid)
Geen stooflijk schoon mag onsen lust meer scherpen:
Verliesbaar goed en is geen goed, maar schyn;
Wat valt daar af te vreesen, of te poogen?
De *waarheid* dan salse ons een *gordel* zyn,
Stelt Jesus selfs als 't eeuwig Goed voor oogen:
En sulk een goed dat waarlijk 't onse is;
Kragt-dadig om de doode te doen leven:
Daar 't herte stemt op dit getuygenis
Ons in het Woord, en door den Geest gegeven.
God self had hem het Lighaam toe-bereid;
Daar na verhoogt, omse al tot hem te trecken
D'erkentenis van syn *geregtigheid*,

Zal in den stryd het *Borst-pansier* verstrecken.
Die 't hert en al de Eedele deelen deck:
Wat wroegen kan nog blyven in de zielen,
Daar Jesus al de schuld en 't Erf-gebrek
Versoende, met de slangs-kop te vernielen?
Souw niet Gods toorn gestilt syn, daar Gods Soon
Gestorven is, gewekt, en op-genomen
Ter regter-hand des Vaders, in syn Troon
Nog voor ons bid? wat kan ons tegen-komen!
Soo is 't met al de aanklagt glad gedaan,
Of sig ons vlees en Satan des bemoeyen.
Souw sulk een heyl, soo 't innig wort verstaan
Met vaardigheid dan niet de *voeten schoeyen*?
Die doorgang soekt voor dees gewensten dag,
Om dus de magt des duyst'ren ryks te stooren;
Met over al waar 't ingang vinden mag,
Die Boodschap van Gods vreede te doen hooren.
Maar onderneem eens uyt die nare kuyl,
Op Gods bevel de zielen op te trecken;
Straks brak de Hel uyt d'op-gespalkten muyl,
Al wat daar aan tot hindernis kan strecken:
Zaayt strikken, steen en doornen langs den grond;
'T welk (soo het deel waarme wy d'aarde raken
Belemmert, dus beseert wort en gewond)
Het struykelen en vallen ligt moet moet maken.
Waar tegens die geswinde willigheid,
Om over al Gods name te belyen,
Terstond genoemt, 't beschutsel heeft bereyd
Dat d'enkels-dek en scheenen tot de knyen.
Een wackerheid die Gods verloste past,
Ten dage van de Heyr-kragt hares Heeren:
Dit schoeysel set haar stand en treden vast,
Dat buyten vrees een slag en stoot kan keeren.
Van d'eygen stof met dien getrouwen *Schild*
Dat overduur, dat kostelijk *Geloove;*
Waar op vergeefs de Satan pylen spilt:

Wyl 't al den *gloed van haar vergif kan dooven;*
Wie telt'er van dien duysent Konstenaar.
De schigten die gereed zyn op syn kooker?
Men brenge liefst tot twee Geslagten maar
Het listig tuyg van desen Helschen stooker:
Laat d'eerste soort het *ongenoegen* zyn,
Dat droefheid, toorn, haat, wraak-lust moet vervangen:
De and're sy *'t begeeren*, op den schyn,
Door 't oog gevat, waar aan de sinnen hangen.
Hoe veele syn door dit vergiftig vuur
Bedorven, met het vratig op te slocken!
Soo is geschent de schoonheid der natuur,
En die 't soo pleegde in syn bederf getrocken:
Want lust en geld en staat-sugt die haar rol,
Of beurt om beurt, of t'samen kunstig speelen;
Betoovren soo haar slaven, datse dol
En sinneloos gepast zyn met dat streelen:
Maar vleyery, die onder 't lagchen nypt,
Haar spys is wind, en kan geen ziel verzaaden,
Tot dat Gods wraak haar by den halse grypt,
En neerstort in den afgrond aller quaaaden.
Die siet myn Held, en straks die pyl al doof
Syn lust is dood, door 't innige beschouwen;
Om dat hy is verzadigt door 't Geloof,
Met Jesus voor syn lust en schat te houwen:
'T geen sigtbaar is en tydlijk, raakt hem niet;
Hy staat te hoog om 't aardsche groots te kiesen:
(Om dat hy den onsienelijken siet)
Giert na geen winst, nog schrikt voor geen verliesen.
Wat wonder dan dat d'ongestuymigheid,
Of *d'ongenoegt* om 't sagter voor te stellen,
Die andre schigt die soo veel splinters spreyt,
Syn geest soo stil, niet quetsen kan nog quellen?
D'uytspoorigheid van eenen onverlaat,
Die onregt suypt, en weder uyt moet braaken;
Die self hem schelt, en als in 't aansigt slaat,

En kan hem niet in euv'len moed doen blaaken:
'T Geloof bewyst dat sulk een schepsel lyd,
(Al schynt het doen) in Satans klauw gegrepen;
Die met een heyr van togten hem bevryd,
En niet en laat onsinnig voort te slepen.
De tuymeling in 't menschelijk bedryf,
Hoe dese toont en quetst, en die verdedigt;
Wat baren sig verheffen in 't gekyf,
'T beroert hem niet, met synen God bevredigt.
Gods Woord is 't snoer waarmee hy alles meet;
En regel van syn oordeel en besluyten:
Dus peylt de Geest de diepten Gods, en weet
En onderkent, *wie binnen* is, *wie buyten*.
Soo leerd hy sien die desen schild gebruykt,
Wie 't voorwerp zy van blydschap, of medoogen:
En als hy op elk aanval snedig duykt
De pylen dood, en vrugtloos af-gevloogen.
Soo past voor al 't geloof-schild aan den arm,
Om yeder deel geswind'lijk mee te decken:
Gelyk den *Helm* die 't opper-deel bescherm,
Met eenen tot een Hoed van eer zal strecken.
Maar wast van ouds, dat die ten Oorlog ging,
Al eer den Helm op 't strydbaar hooft te planten,
Eerst statelijk een afscheyd-kus ontfing,
En weder-gaf aan Vrienden en Verwanten;
Gods Krygs-knegt segt vaarwel, aan vlees en bloed,
In zaken Gods, kent vader nog te moeder:
Maar die den wil des Hoogsten Vaders doet
Als Krygs-genoot, als Suster en als Broeder:
Te samen *een*, in Jesus 't dierbaar Hooft,
Met wien wy reeds geset zyn in de Hemelen.
Die Zaligheid in haar beschouwing, dooft
Al watter nog voor 't sterflijk oog blyft wemelen:
De Christen siet daar boven soo 't betaamt
Den Leydsman des Geloofs, die 't uyt sal werken:
Gewisse Hoop! die d'uytkomst nooyt beschaamt,

Die 't hert in liefde en lydsaamheid zal sterken.
  Dus is de *Helm de Hoop der Zaligheid*,
In 't kragtige beginsel reeds verkregen;
  Die 't Hooft bewaart, een Kroon der Heerlijkheid.
Die Caesars krans en purper, op kan wegen.
  Nu is het kleed versorgt en toe-gestelt,
De Wapens tot beschutten en verdedigen;
  Wat rester nog als *'t Swaard* dat aan den Held
Ter handen sta tot treffen en beledigen?
  't Getuygenis Gods, dat levend kragtig *Woordt*,
Twee snydender dan eenig staal kan wesen:
  Wiens scherpte tot in 't merg der ziele boordt,
In 't oordeel der gedagten op te lesen.
  Dat *swaard des geests*, dat als in het herte kleeft,
Brengt leven en genesing aan de zielen:
  Maar daar 't gestut geen waaren doorgang heeft,
Volkomen werkt tot dooding en vernieling.
  Gods Krygs-knegt sta met dit geweer bereyd;
De Koning mag dit Swaard op zyde binden,
  Tot teeken van gesag en Majesteyt:
Maar 't lemmer bloot, past aan sijn Ryks-gesinden.
  Om dat die Leeuw die Hell'-vos sonder rust
Rondom ons loert, ook als wy in 't minst niet denken;
  Waar toe Gods Geest door oeff'ning maakt bewust
Der hand-greep om te voeren en te swenken.
  Want Geestlijk zyn dees Wapens altemaal;
En in ons selfs niet kragtig, maar in Gode,
  Niet vleeslijk, als 't getempert blinkend staal,
En moord-tuyg, dat het lighaam maar kan dooden.
  Of nu, en hoe Gods Ryk wort voort-geset
Door 't stoflijk swaard? des valt hier geen betwisten;
  Wy hebben niet in dit gesprek gelet,
Waar toe een Vorst bevoegt sy? maar een Christen.
  Dit weten wy; dat onse God dat swaard
Den Magtigen en Rigters heeft gegeven,
  Als Dienaars Gods; op dat syn regt bewaart

Zouw zyn, en wy daar onder vredig leven.
Maar dese stryd soo Geestlijk, voordert dan
Geen lighaams kragt, van armen nog van spieren;
Sy onderkent in Christus Vrouw nog Man:
Die dees als die, stelt onder syn Bannieren.
'T schaad Barak niet dat hier een Débora,
'T heyr Jabins ook derf onder d'oogen kyken!
Priscilla doet, beneffens Aquila
Gods wegen aan Appollos nader blyken.
'T gemeen belang dat Jesus Koninkryk
Zy uyt-gebreyd, eyst dat syn groot vermogen
En wonder-kragt, in 't swacker schepsel blyk;
De Draak ten spyt, die eerst haar had bedrogen:
Hier toe behoeft geen uytterlijk gelaat;
Maar 't innig schoon van ongesmukte zeden,
En stillen geest, om, ook die tegen staat,
Dus sonder woord te mogen overreden.
Soo breng elk by tot opbouw van Gods Huys,
'T geen God hem gaf tot afbreuk van den Satan:
En volg alsoo den Heyland, die aan 't Kruys
Verwonnen heeft den Helschen Leviäthan.
Dus lyd het Ryk der Hemelen geweld;
Geweldigers bemagtigen 't int midden
Van lift en kragt; dat Heyr is ongetelt;
Ons storm gevaats is soeken, kloppen, bidden;
Ja bidden is 't en smeken t'aller stond.
Stantvastig en geduursaam, vlytig waken;
Dan legt de Geest de woorden in den mond,
Dat God dog syn belofte wil volmaken.
JEHOVA, God! die onse Vader zyt,
Gedenk des eeds aan Abraham gesworen;
En 't arbeyds-loon uws Soons, datwe in der tyd
Sien toe-geleyd die tot uw erfnis behooren.
Toon eens uw kragt, uw uyt-gestrekte hand,
Ontblood uw arm, verblyd uw gunst-genoten:
Der menschen hert, hart als een diamant,

Wort eens voor 't woord van uw genade ontsloten!
Soo bid de Geest ons voor, wy volgen hem;
En dus te doen is *in den Geest gebeden:*
Dit is het snoer en bindsel dat met klem
De wapens Gods doet passen om de leden.

Opdragt van dit Vers aen.....

DIt komt tot u myn Heer, want 't komt u wettig toe;
Soo agt ik 't, wyl gy met die keur-stof eerst t'ontleden,
Myn aandagt scherpte en lust gaf om in rym te kleden;
'K heb myn gedagten bot gelaten, sta 't my toe:
Ik ben myns selfs niet meer, maar 't geen ik denk en doe
Is eenlijk om den lof myn Heylands uyt te breeden,
Die d'Arme penningskens der Weduw nam in 't goë,
Dit pondjen was het uwe, en brengt syn winning meede.

Sin-spelende inval, Over Cant. II. vers 6. en cap. VIII. vers 3.

WAt eyst de Bruyd in 't Hooge Liet
Van haren Liefsten, met tot tweemaal toe te seggen:
'k wens dat syn slinke-hand myn onder 't hooft mag leggen,
En ik d'omhelsing van syn Regte-hand geniet?
De slinke-hand waar op sy wil haar hooft doen rusten,
Wat is die? en de Regte-hand,
Na welks omhelsing sy soo uytstrekt al haar lusten?
Ik soek hier af het regt verstand:
So uw niet de linke-hand beteek'nen
Al wat Gods Volk voor heen *sag*, *hoord*, en ook *genoot*.
Al t'samen wond'ren Gods: daar onder ook te reekenen
Het woord der Prophecy, tot Jesus komst en doodt.
En souw syn Regte-hand niet wesen,
Al 't werk der Zaligheid met sterken arm volbragt:
Vol luyster voor-gestelt als Christus is verresen,

En aan de Regter-hand geseten van Gods kragt?
Waar op de Bruyd met groot verlangen
Soo ster-oogt, datse hem wenst van synen troon beneen,
En om met hem te worden een,
Hem als den Suygeling haars Moeders te omvangen?
Myn vragen is 't heel buyten 't spoort?
'K meen neen; dog, wil men sulks verwysen:
Ging niet Gods minder kragt, als schaduwagtig, voor
Die groote werk-kragt, om syn Soon te doen verrysen?
Die werk-kragt; die geen ziele raakt
Met haar de liefde Gods, soo in als toe te spreken,
En op te drukken door *het dubbel zegel-teeken:
En niet met een die levend maakt:
Moet dat de *Regte-hand* niet wesen,
Die Jesus Bruyd om-armt op 't lieflijkst? en haar hooft
Steunt met syn *Linke-hand*? de sterren syn gedooft:
Eens wysers van den dag, en Son, *nu* opgeresen.

Verrukend inval, Over de woorden, het is Zaliger te geven als te ontfangen.

1. GRoote God! wat zyt gy goed,
Die uw Gaven, die uw Schatten,
Die 't Geloof (geen hand) kan vatten,
In ons herte dalen doet:
Met ons uw getuygenisse,
(Als een waarheid sonder erg)
Soo te prenten in 't gewisse,
Dat het gaat door been en merg.
2. 'T is voorwaar een Zaligheid,
Die wy krygen in 't *ontfangen*,

* Doop en Nagt-maal.

(Met aan uwen mond te hangen)
Uyt uw algenoesaamheid;
Maar nog Zaliger is 't *geven*
Uyt die volheid; want die *geest*,
Toont sig van *gebrek* ontheven,
Dat nog aan 't ontfangen kleeft:
3. Dat 's gesegt, het geeft wel rust
Dat wy troost van u bekomen;
Maar tot and're overstroomen
Van die troost, geeft soeter lust;
Onuytspreeklijk is 't genoegen
Van een ziele, die ontmoet
Ooren die sig leersaam voegen
Tot het voorstel datse doet:
4. Als sy van uw deugden spreekt:
Om haar even mens te leeren,
Nevens haar tot u te keeren,
Uyt den ramp waar in hy steekt.
Ja, dan wort den Geest als dronken
Van uw Geest, dat levend vogt;
Door die straalen, door die vonken
Als in vollen brand gebrogt,
5. Vuur dat aangeblaasen wort
Van uw adem, om uw leven
Oversettende, te geven
Aan myn naasten, daar 't hem schort.
Om syn ziele te genesen
Van syn siekte, door dat woord,
Dat syn leven, dat syn wesen
Toont, aan elk die 't innig hoort.
6. Zaal'ge mede-deelsaamheid!
Af-gedaalt uyt Gods onfermen:
Kan een gever ooyt verarmen,
Die Gods pond op woeker leyd?
Brood en Vis in Jesus handen,
Soo veel duysenden tot spys;

'T overschot in soo veel manden:
Beeld my af en werk en wys.
7. Die dan andere besproeyt,
Wort selfs dauw en vroege regen;
Nooyt om stof en taal verlegen,
Die van boven neder vloeyt.
Siet soo zaalig is het geven
Boven 't krygen: want die krygt
Voert een dood en werkloos leven,
Als hy van Gods deugden swygt.

Verrucking Eener Ziele die Gods Soon als haar oudste Broeder beschouwt.

1. HOe aanbid'lijk is myn grond,
Van vertroosting en vertrouwen!
Die ik stevig vast moet houwen,
Als een waarheid uyt Gods mond;

Dat ik heb Gods Soon tot Broeder;
s'Vaders Wysheid, 't Heylig Lam,
Die sig koos een Maagt tot Moeder,
Daar hy Vlees en Bloed uyt nam:

2. Vlees en Bloed van 't selfde als 't myn,
Tot een grond-slag van verpligting;
Om bequaam tot syn verrigting;
'T welk myn lossing was, te syn:

Want, myn leven te besorgen,
Had hem God van eeuwigheid,
Als myn Bloed-vriend en myn Borge,
Op syn aanbod op-geleid:

3. Sie myn God daar, deel-genoot
Myns natuurs, om myne saken
By syn Vader goed te maken,
Door syn Lyden en syn Dood:

Want hy most myn dood-schuld boeten,
Onderworpen aan de Wet;
Uyt syn mensheid rees dat moeten,
Als myn Middelaar geset.

4. Hy na 't Sterven, op-gewekt,
Wierd myn Hooft en 's levens oorsaak
En hy blyft nog steeds myn voorspraak,
Die by God myn seylen dekt.

Dus ik vry, en blyd'lijk nader,
Niet tot een verteerend vuur,
Maar tot myn versoende Vader,
Ook bedeelt van syn Natuur:

5. Door 't geschenk van Jesus Geest,
Door 't Geloove ter herbaring,
In syn eygen-selfs verklaring;
'T welk myn duyster oog geneest,

Blinder als des blind-geboornen.
Verr' moet dan myn vreese zyn,
Dat myn God op my zal toornen:
Jesus Regt, en Ryk is 't myn.

6. Hoogst verheven Eeren trap!
Die geen schepsel uyt kan denken;
Daar my God op stelt, door 't schenken
Van die zaalig Broederschap;

Sie ik, rugwaarts op 't voorleden
'T oude elendig is voorby:

En in voorwaarts uyt te treden
Al wat komt, is goed voor my.

7. Sla 'k maar een geloovig oog,
Op al 't geen my kan gebeuren;
Weg met bang syn, weg met treuren,
Want myn Broeder sit om hoog,

Aan het groote Roer der Zaaken;
Met volkomen Magt en hert,
Om soo schoon als ligt te maaken
Soo myn smetten, als myn smert.

8. *Smet* van wegens 't sondig slyk,
Dat my in dit broose leven,
On-ophoud'lijk aan blyft kleven,
Tot myn eygen swakheids blyk:

Al myn stuypen, niet myn daden
Siet hy al myn struyk'len aan,
My tot les, op syn genade
Soo veel sterker 't oog te slaan.

9. *Smert*, van wegens 't leed en last
Die 't beloop der aardse saaken,
Swaar en bitter komt te maaken;
Want hy heeft myn lot gepast,

En myn leed op ´t nauwst gewoogen:
Hy, te vol van liefde en trouw,
Dat hy zal of kan gedoogen,
Dat ik gansch beswyken souw.

10. Vind hy goed dat ik syn Naam,
Door myn *lyden* zal *belyden*;
Lust en roem is in dat stryden:
Als ik syner my niet schaam,

Wel getroost, den smaad te draagen,
Van syn Kruys myn Roem en Eer;
'T welk ik doende met behaagen,
Dus syn voet-spoor volgen leer.

11. Hy en schaamt sig myner niet,
(Dit doe alle schroom verdwynen)
Die myn lyden noemt het syne,
Hy die 't groot Heel al gebied:

En den hoon eens streng zal wreken,
Hem, in ons nu aangedaan;
'T feyt'lijk bloedig tegen-spreken,
Dat syn Geest heeft weder-staan.

12. Blinde weerld! die meent en seid,
Dat dees troost-belydenisse,
Alle deugden weg souw wissen;
En tot alle godloosheid

Ruym de deuren souw sluyten:
Neen; als sig dees waarheid set,
Staat de lust tot sonde buyten,
Soo men ernstig daar op let:

13. Want het wyst sig selven af,
Dat een ziel door dese Broeder
Wel getoest, na 't vuylste voeder
Hongren souw, op aardsen draf:

Soo 'k yets anders ooyt wil smaaken,
Als syn algenoegsaamheid
'T beurt, door niet genoeg te waaken,
Tegens myn vergeteheid.

14. Wel dan Heylig is dees grond
Van vertroosting en vertrouwen;
Die 'k als dierbaar vast moet houwen,

'T is de waarheid uyt Gods mond:

'K heb Gods Soon tot oudste Broeder,
Afgedaalt uyt Davids Stam:
Die myn Hooft is Man en Hoeder,
'T gansch onnoosel, smetloos Lam.

Uyt-breyding Over de eerste Stellinge van de eerste Vrage van de Catechismus.

IK die my noem Gereformeert;
En ben van jongs af aan geleert,
Myn staat getuygenis te geven,
Dat *ik met lyf en ziel niet myn*,
Maar Christus eygen weet te zyn,
Niet min *in 't sterven als in 't leven*;
Ik die naast duysenden dat seg,
Neem thans in ernstig overleg
Wat ik versta door dese klanken?
Want spreek ik woorden sonder sin,
En legt geen troost, nog deugt daar in;
Waar voor zal ik myn Schepper danken?
Ik seg dan, dat *ik niet meer* ben
Myn selfs, waar door ik wis erken,
Dat eens het eygen myn *te vooren*,
Myn Geest in syn besitting hiel:
Een meesterschap, waar door myn ziel
Was slaafs, en schuldig en verlooren:
'K was dienstbaar *aan* en *om* 't genot,
Van 't schepsel gansch daar op versot,
Door quaâ begeerlijkheid verdorven;
Soo wierd de Majesteyt geschent,
Wiens Opperheid ik had miskent:

Gansch verre van hem af-gesworven.
Maar door 't veranderen van Heer,
Nam mynen staat een ganschen keer;
Nu word ik van Gods Soon beseten:
Die my verloorne, heeft gesogt,
Ja voor den prys syns bloeds gekogt:
Wiens Liefde en Magt is ongemeten.
Ik ben het dierbaar Eygendom
Van hem, die sterk genoeg is, om
'T geen syn is, eeuwig te bewaren:
En die soo goed is, dat hy zal
Beschicken, dat geen tyds-geval
Ten quade my kan weder-varen.
Maar segt-men, al en helpt het niet,
Te wesen onder 't vol gebied,
Van hem die Heer is over allen;
Dat zy soo, maar *d'erkentenis*,
Dat Christus myn besitter is,
Is my door schenking toe-gevallen.
Syn woord en Geest heeft my verligt,
En tot het Zaalige gesigt
Gebragt van dees syn Heerschappye,
Die nooyt erkent wort, sonder dat
De ziel die sulks geloovig vat,
Door dese waarheid wort een vrye.
Ik ben dan syns, om dat ik hem
Door onderwerping mede stem,
In syn getuygenis en oordeel.
Soo ik nu agt geef, op wat wys,
Ik wierd myns Heylands goed en prys,
Dan ryst in top dit God'lijk voordeel;
Want hy, myn alder-trouwsten Vriend,
Heeft 's Vaders Raad en wil gedient,
(Daarom J E H O V A H S knegt geheeten;)
Op dat ik syn belooning wier:
Dog niet als eenig tuyg of dier,

Van synen meester wort beseeten:
Maar op dat ik syn Bruyd met een,
*Vlees van syn vlees, been van syn been
Souw zyn, (wat eer kan hooger stygen?)
Regt soo als Jacob onderging,
Een seven-jarig dienst-verding,
Om Rachel tot syn Bruyd te krygen:
De lieve Rachel, die syn ziel,
Soo aan haar min gebonden hiel,
Dat hem geen arbeyds-last beswaarde:
Gelijk syn tegen-beeld Gods Soon,
Uyt liefde tot my synen troon
Verliet, ja selfs syn ziel niet spaarde.
Maar hy weer van den dood verwekt,
En op-gevaaren, is ontdekt
Myn Bruydegom en Hooft te weesen:
Hier daalt de hooge Boodschap van;
Hoor Ziel! *uw maker is uw Man!*
'T is God in eeuwigheid gepresen.
Ik kan dan niet myns Heeren zyn,
Of hy is ook met eenen myn:
En syn besit voor 't myn te houwen:
Gelijk 't met schoone Abigel was,
Die Koningin most syn, soo ras
Als Nabals-Weeuw wierd Davids Vrouwe.
Dog, Jesus is dan soo myn Heer,
Op dat ik hem de vrugten weer,
Van 't God'lijk Egt-verbond souw geven!
Dat zyn de kind'ren na syn Beeld,
Door 't Eeuwig blyvend' woord geteeld,
Dus ben ik hem verpligt te leven.
Daarom is 't *niet myn ziel alleen*,
Maar 't is *myn lighaam ook met een*,
Dat Christus toekomt; om te strekken
Een werk-tuyg tot Gods Heerlijkheid:

* Ephes. V. 30.

Die soo myn leden heeft bereyd,
Om ook daar door syn kragt t'ontdekken.
Sulks 't boven-wenschelijk gesigt
Myns staats, my aldersterkst verpligt,
Tot deugdsaamheid, in al myn daden;
Nadien geen Gods-dienst reed'lijk is,
Dan die uyt ware erkentenis
Ontstaat, der eeuwige Genade.
'K seg eeuwig; wyl geen tyds-geval
Nog dood, te wege brengen zal,
Dat desen troost my souw begeven;
Dat ik myn Jesus eygen blyf:
Want *ik ben syns met ziel en lyf;*
Soo wel in 't sterven als in 't leven.
Daar, daar in, legt de Zaligheid
Den dooden duyd'lijk aangeseid,
Soo veel'er *in den Heere* sterven:
Dat zynse, die als 's lighaams band
Ontstrikt wort haaren geest in stand,
Verëent met Christus houden derven.
Die houden 't sterven voor gewin;
Om dat hun geest by Christus in-
Gaat woonen, en hun vlees zal rusten,
In hoop op 't onverganklijk lot,
Als vlees en geest, hervoegt, in God
Sig zal volmaaktelijk verlusten.
Dit alles seg ik, met een woord;
In 't korte voorstel flus gehoort;
Dat ik in sterven als in 't leven
Niet myns, maar Christus eygen ben:
Dog soo ik 't waarlijk niet erken,
Wat zal my 't woord der lippen geven?
Gy dan, O zielen, wie gy zyt,
Die 't selfde neffens my belyd,
En spreek dog niet meer on-aandagtig,
Dat groot uytdruksel sonder sin:

Trek beter die belyd'nis in,
Of houdse dankbaar voor waaragtig.

'T Waar en vals Goed.

1. GOd heeft door 't Bloed syns Soons hem tot myn hooft gegeven,
2. Van straf my vry-gekent, 3. van slaverny ontheven,
4. Aan my bewesen dat hy Ryk is van Genâ;
5. Door hem ontdekt, met myn Verlossing uyt te werken:
6. Ik vind my vry met Gods vergiff'nis regt te merken:
7. Waar toe 't gestorte Bloed van Christus komt te stâ:
Hoe troost'lijk is het *dat* toe-eyg'nend te beschouwen,
'T geeft wysheid, als wy *wat* en *hoe* geschikt ontvouwen:
Hoe Zaalig is 't gepeyns op 't eeuwig duursaam goed!
Soo is 't met aards besit, en slommer niet gelegen,
Die maakt beswaarnis om de ziel als neer te wegen,
Dat Goed, heet *Goed*, dog maar om dat het dekt en voed.

Verrucking Over Ephes. I. vers 6.

O God myn Maker! die ik voor myn deel erken,
Geënt in uwen Soon, wiens eygendom ik ben;
In wiens gemeynschap gy my hebt soo Ryk gezegent,
En overstroomende met uw genâ bejegent.
Hoe wort myn ziel verrukt als ik daar aan gedenk:
Gy hebt my toe-gedient, niet dit of dat geschenk,
Maar alle goed ja *al*, geen zegen uyt-gesondert:
My, nietig sondig stof! ik sta verbaast, verwondert,
Star-oogend op een punt, dat nu myn hert meest raakt;
'*Gy hebt my in uw Soon u aangenaam gemaakt.*'
Soo minnelijk, soo soet, soo reyn van schuld en smetten,
Dat niets den uyt-vloed van uw liefde kan beletten
Te mynwaarts; eeniglijk, om dat gy my beschouwt

In hem, met wien gy my voor eeuwig hebt getrouwt.
Uw op-gewekten Soon hebt gy aan my gegeven,
En syn geregtigheid als myn, my toe-geschreven:
Met syne schoonheit hebt gy myne ziel bekleet:
Hoe meer ik dit beschouw, nog wey ik niet te breet,
Myn ziele laat sig vry door dit gepeyns verslinden,
In Gods geliefden Soon sig soo volmaakt te vinden!
In hem, niet *buyten hem*! want soo ik elders keer
'T is al afsienlijk, en myn swakheid drukt my neer;
Och dat myn herte steeds kon in dees Hoogte blyven!
Hoe souw dat Godlijk schoon door alle myn bedryven
Deur-straalen! maar myn God, die selfs de wysheid zyt,
Tot Prys van uw Genâ, geheng dat niet altydt;
Op dat ik struykelend u de eere toe souw wysen.
Most myn geregtigheid uyt myne werken rysen,
Of bragten die yeds toe, soo was niet heel volstrekt
Uw goedertierentheid, die myn gebreeken dekt.
Die my geregtigt hebt dat ik in Christus nader
Tot u vrymoedig, als tot een versoende Vader;
Voor wien ik open leg myn krankheid en myn leet:
Om dat gy helpen wilt, en die te heelen weet.
Myn God! gy hebt myn ziel gereynigt door 't Geloove;
Of 't broose vlees een poos die luyster wat verdoove,
En dat een duyseling of stuyp myn hert verrast:
Ik blyf u aangenaam *in Christus*, dat staat vast.
Gy wilt my somtyts nog myn swakheid sterk vertoonen,
Op dat ik meer verlang, om by u in te woonen,
Verlost van 't lastig pak van 't swakke vlees en bloed:
Dat mynen geest ten spyt, veel dwerse sprongen doet,
Ik moet hier *door 't Geloof*, nog *niet door aansien* wand'len,
Gy sult na uwen Raad my leyden en behand'len:
Terwyl myn beede blyft, by, die my hebt *soo schoon*
In uwen Soon gemaakt, gun dat ik dat vertoon.

Korte schik-en-bevatting Van Gal. III. 24-29

1. MYn Schepper heeft my *in 't Geloof syns's* S O O N S gebragt,
2. *Wien ik dus eygen wierd*, niet meer myns selfs gebleven,
3. 'T welk my in mynen *Doop* verzegelt is met kragt:
4. *Dus trok ik Christus aan*, my tot myn kleed gegeven.
   5. Ik vind maar *eenen mensch*, daar ik een lid van ben,
In Christus, die my doet alle onderscheid versaken
   6. *Van Jood, van Griek*; van Vry, van Slaafs; die 'k niet meer ken,
Selfs om geen schifting meer *van* M*an of Vrouw* te maken:
   7. Maar 'k vind my door 't Geloof nu *een van Abr'ams zaat*,
8. En uyt dien Hoofde tot een kind myns Gods herbooren:
   Waar op gegrontvest is myn Rykdom en myn staat,
9. *'T beloofde Eerf-goed Gods*, weet ik my toe te hooren.
   Dit Erf-besit-regt nu waar in ik ben geset,
Als kind myns Gods, langs dees betamelijk wegen,
   Besluyt dit; *dat ik van de tugt-voogdy der Wet*
Volstrekt ontslagen ben, als mondig nu bedegen:
   Nu Christus eygen, die my wierd tot Man en Hooft,
Die myn syn Liefde en Geest gaf tot myn wet en leven;
   D'ontdecking van syn ligt, en 't geen hy heeft belooft,
Heeft door de Waarheid dus myn vryheid my gegeven.
   'K seg dan, nadien 't Geloof met hem gekomen is;
De Wet heeft uyt-gedient met dreygen, straffen, dwingen,
   Schoon hy *voor henen* ('t welk by my ontwistbaar is)
D'omtuyning en de wagt, was van Gods gunstelingen.

Toegift.

GOd die voormaals was *Beloover*,
   Is nu *Gever* van het goed,
Nu ontdekt door den Geloover,

(Die alleen gelooven moet)
Na het storten van syn Bloed.
(Hy maakt alle ziel tot lover,
Stroomende van blydschap over)
Die hy Geest'lijk smaken doet,
Door 't Geloof het innig zoet:

Lieflijkheyd uyt bitterheid getrocken, Of Aanmerking over en gebruyk van Heb. V. vers 7. eerste Lid.

EEn mens mishandelt en bebloed,
Aan 't hout genagelt, en doorsteken;
Moet niet ontroeren ons gemoed,
Om 't oog van traanen te doen leken,
Door vleeschelijke deerenis;
Die gaande wort door sulk beschouwen:
'T welk meest den laffen toe-leg is,
In Christus lyden voor te houwen.
Waarom men met veel om-spraak weyd,
Door alle syn mishandelingen;
En dus het hert wort af-geleid,
Van tot de kern der saak te dringen:
Die vind ik, op 't geopend spoor,
Soo Paulus syn Hebreërs doet lesen;
Daar steld hy Christus lyden voor,
Niet na de schors, maar 't innig wesen:
Hy spreekt van spree, nog bloed, nog sweet;
Maar van de smeekende gebeden,
Die Christus aan syn Vader deedt,
(Als Priester voor ons in-getreden)
Om ons verlossing; en met een

Dat wy geheyligt mogten wesen:
Met sterke roeping en *geween*,
(Gelijk wy daar met nadruk lesen;
Dog *kragt van ernst* (geen stem-getier)
En droefheid (juyst geen vloed der oogen,)
Waar door Gods Soon inwendig wier,
Tot ons *om* ons *voor* ons bewoogen:
Als Hy op onse ellende sag,
En onsen Heyl-stand wouw verwerven,
Met van den vloek die op ons lag,
Ons vry te maaken door syn sterven.
Dat bidden, en *dat smeeken* daar,
Als *d'Offerhande* voor-gedraagen,
Die Christus leyde op ons Altaar,
Was 't dat den Vader kon behagen:
Als 't wel-gevalligste gesigt,
Dat hem op 't hoogste most vermaken:
Van dese zyde, komt ons digt
Tot troost, en deugd aan 't hert te raken,
Het Lyden van myn Heylands ziel,
Als regt *de ziele van syn lyden*:
Want 't geen den Vader soo beviel,
(Wien 't leed des Soons niet kon verblyden)
Was niet den naren ommeslag
Der aangedane smaad, en smerte;
Maar dat Hy door dien bolster sag,
Op dat volslagen lievend'herte,
'T welk voort-gink, soo als 't had begost,
In 't Heyl des mensdoms uyt te werken:
En voor syn Moorders bidden kost.
Op dese Liefde moetmen merken;
Als op den eeuw'gen Geest, waar door
Hy sig onstraff'lijk heeft gegeven
Aan synen Vader, die daar voor
Schenkt aan syn Broed'ren ligt, en leven.
O Zaalige overdenking van

Dees Liefde, on-eyndig ongemeten!
Die 't Hert als 't wankelt, sterken kan
Voor 't schuld-beklag van ons geweten:
Stond Christus in syn liefde vast:
Selfs tot die hem aan 't Kruys-hout klonken;
Sulks moet, al syn wy steeds verrast
Van 't vlees uyt swakheid, ons ontvonken,
Om sonder schaamte toe te gaan
Ten Zoen-throon Gods; en sonder schroomen,
Dat als een roekeloos bestaan,
Sulk doen ons qualijk zal bekomen:
Want ons vertrouwen is gegrond;
Wy gaan tot hem, die syn behaagen,
In d'overmaat der Liefde vond,
Die Christus ons heeft toe-gedraagen.
Maar; is 't soo tussen onsen God
En ons gestelt, die troost verpligting
Zy ons het hand geleyde, tot
Een spoor der Liefde, en dus tot stigting
In Christus aangedaan geweest,
Met soo uytsteekenden meê-doogen:
Wy moeten door den selven Geest,
Tot onsen Naasten syn bewoogen;
Om wegens buyten-sporigheid
Geen mens, wie 't zyne mag, ooyt te haten,
Maar datwe aan syne Zaaligheid,
Van herten ons gelegen laten:
En selfs als hy ons scheld en smaad,
Vervolgt, en drukt, met teerheid poogen,
Dat wy syn Ziel eens uyt den staat
Der onbekeertheid trecken mogen.
Doen wy d'aldernetste stap,
Die Soon en Vader sal behaagen:
Het middel-punt van 't Leerlingschap
Van Christus, is syn Kruys te draagen.
Op sulken wys, gelijk hy deed

Met die ons haten, te beminnen,
In spyt van al 't geleden leed,
Om haare ziel tot God te winnen.
O leersaame overdencking van
Het pit en merg van Christus Lyden!
'T welk ons geen Schilder geven kan:
Hier staan Penceel en Verf bezyden.
'T past niet, dat Hy, die nu bewoont
Het ongenaakbaar Ligt des Vaders,
Ons wert door konst, of tong vertoont,
Bleek schreyend, met geopende aders:
Eens was Hy *een mishandeld mensch*,
Maar *boven lyding nu verheven*:
Om ons, syn Leden, onsen wensch,
Syn Liefde en Lydens-vraagt te geven.

Van de Ware kennisse onses Selfs en onses Gods.

1. BY alle Zielen die maar eenige ernst betragten,
Staat vast, dat yeder *God* en *sig* regt *kennen* moet;
Maar, *dat sulks is een vrugt van 't uytgestorte bloed*
Des Nieuwen Testaments, komt weynige in gedagten:

2. Nogtans is 't seeker; want om van my selfs te spreken,
Soo 'k my na de waarheid sal begrypen, daar toe is
Myn oordeel al te swak, maar Gods getuygenis
Moet zyn myn regel, en myn Doop het sigtbaar teeken:
'T natuurlijk oordeel segt; myn hoofd met romp en leden
Myn eygen selfs te zyn, uyt-makende een persoon.
Myn Doop segt; dat ik ben een lidmaat van Gods Soon:
Aan hem gewassen (dog van Adam af-gesneden)
Om my hervormt, bekeert en heylig aan te merken;
Deelagtig aan het sap van dien Olyven-Stam,
Waar toe myn eygendom niet meer te stade quam,
Als eenig takje kan yeds tot syn enting werken,

3. Hierom is 't noodig, glat *myn selven te versaken*,

Met dat ik keur voor vals myn oordeel over my,
Op dat ik Christen, en myns Heylands Leerling zy;
Waar toe door geen bedwang der togten is te raken,
Soo alsmen doorgaans meent; want sulks kan ook een Heyden
Die van geen Christus weet, gelijk het staat bekent,
Ook alsmen tot dit punt een weynig aandagts went,
Men siet *verloochnen*, en *bedwingen* gansch verscheyden:
Het laatste *onderstelt* het *wesen*, en het *poogen*,
Van yeds, dat als een paard, voor 't hollen wort gestuyt;
Daar 't eerst altoos, of *'t zyn*, of *'t poogen* buyten sluyt:
Met 't geener is gestelt te houden voor een loogen!

4. 'T is dan noodsakelijk ook om de selve rede,
Dat ik op desen voet myn eygen vlees bestry:
Want mis is 't meenen, dat die stryd gelegen zy
In 't stremmen van den lust, door 't dwingen van de leden;
Neen; in het tegen-gaan van 't vals getuygenisse
Des vleesches, 't welk my steeds *'t oud eygen ik* vertoont,
En niet met een levend lit, daar Jesus Geest in woont,
Bestaat de Rede-stryd, tot rust van myn gewisse.

5. En by gevolg soo 'k my na waarheid sal beschouwen,
'K moet agten dat *Gods Soon* niet is gedood *alleen*
Na 't vlees, maar dat *ik* ben *in hem gedood* met een;
En dus nog *Hy*, nog *ik* een voorwerp zyn te houwen:
Te weten; om voortaan bevatbaar aan de sinnen.
Gelijk 't een kunst-penceel vertoont in Schildery
Na vlees te zyn gekent; dat denk-beeld is voorby:
Ik vind Gods Soon en my, dog *in den Geest* en binnen.

6. Soo staat het ook met *God te kennen*; want in desen
En moet ik niet met myn verstand te rade gaan:
Maar na myn Scheppers wil, my onderwerpen aan
'T getuygenis, my door den dood syns Soons gewesen.

7. Want is door Christus Dood niet met der daad gebleken,
Dat God een wesen is, dat al van eeuwigheid
Heeft door syn eygen Dood gesogt myn Saligheid?

Die wonder-rede quam myn Heylands Bloed te spreken:
Een waarheid door natuur niet vatbaar voor verstanden;
Want elk sig 't wesen Gods verbeeld in sulk een schyn,
Als of God door ons doen, en leed vernoegt wouw zyn,
En dus behoeftig sogt den dienst van menschen handen.

8. Daar nogtans 't God'lijk Boek, dat wy den Bybel heeten,
Door 't woord van *Testament* met nadruk is bekent,
Ja Christus Bloed, het Bloed van 't eeuwig Testament
Genoemt is, om ons dus Gods wil te leeren weten:
Want dees benaming selfs moet ons te binnen brengen,
Dat God geen wesen is, dat voordeel van ons sogt:
Maar 't geen ons met sig selfs verryken wouw, en wrogt
Dat groote Raad-slot uyt, door 't Bloed syns Soons te plengen.
Gods Boek dan, schoon (soo 't schynt de meeste sulks niet dorven,
Moet ik beschouwen als een schriftelijk bescheyd,
Van 't eeuwig Erf-goed door Gods loutere mildigheid
Aan my *bemaakt, belooft,* en wis *nu aan bestorven*.

9. Langs desen weg is 't ligt den sin van 't woord te vatten,
Dat in den kennis Gods, het Eeuwig leven is; *
Want na dat yemand God begrypt, zal hy gewis
Sig selfs gansch Zalig, of on-eyndig heylloos schatten:
Want komt hy ernstig God als eysscher te beschouwen,
Hy vind geen los-geld voor syn ziel in eeuwigheid;†
Maar siet hy dat hem God een Erf-goed heeft bereyd
Dat eeuwig is, hy moet sig overluckig houwen!

10. Waarom de Hoof-som ook van Gods beloftenissen
Aan Abr'ham, en zyn zaad, als 't schepsels hoogste lot,
Bevat wierd in dit woord; *ik zal u zyn tot God*
J E H O V A H *die myn woord gestand doe sonder missen.*
Want Hy, *die 't geen hy is* ontdekt door syne werken,
Wort ons tot God, wanneer Hy sig soo maakt bekent,
Dat Baäl uyt ons Geest daar in hy stont geprent
Geschopt wort, die sig als een vuur-vorst aandeed merken;
Die Baäl-God die voor J E H O V A H wierd genomen;

* Joan. XVII.
† Ps. 49.

Nooddruftig' eysscher, om door ons te zyn voldaan:
*Daar God in Christus regt komt tegen over staan,
Met vergenoegt *om ons te dienen* hier te komen:
Die syn Ziel tot ons randsoen gaf, tot betooning
Der eyndeloosheid van syn Liefde sonder peyl;
Op dat Hy selver ons vernoegen wierd en Heyl;
En eyscht maar dat wy sulks erkennen tot belooning.

11. Hierom dan nu wort God met gansch myn Hert gebeden;
Dat door syn Geest ons langs soo meer op 't herte klem,
Dat wenschelijk begryp soo *over ons*, als *Hem*,
Verkregen door 't Geloof, niet door ons dwase reden:
Ja dat hy wil zyn woord, en Sacramenten Zegenen;
In soo een mate, dat dees kennis uyt-gebreid
Tot veelen, yeder mogt met dank en Heerlykheid,
Als Gods gezegende syn Schepper steeds bejegenen.

Gedagten Over de Voldoening van Gods Soon.

GOds Soon heeft 's Vaders *Regt* en *Eysch* en *Wraak* voldaan,
En maakte door syn Dood by God *myn schulden effen*;
Maar zal ik grondig dat beseffen
Ik moet Gods Regt en Wraak en myne schuld verstaan:
Wat was Gods Regt en Eysch? syn Eer syn Heerlyckheid;
Eer, die in 's Eerders oordeel leid
En niet in God; wanneer des menschen geeft verpligting
Ontfangt, om Gods uytnementheid
Te kennen, en daar in syn diepste dank verpligting.
Om Gods voortrefflijkheid, wiens Heerschappye strekt
Selfs over Hem die God en Heer is over allen,*
'T vol voorwerp van syn wel gevallen;
Die 't leven schenkt aan elk, waar aan hy sig ontdekt.

* Matth. XXI. 28.
* Ps. XLV. Ps. CX.

'T was Gods begeerte; dat erkend wierd en verbreid,
Dat hy in desen Soon kon worden sonder krenking
  Van syne Wet, en Majesteyt,
  Den Sondaar tot Geregtigheid:
Dees algenoegsaamheid steeg boven alle denking.
Hier in heeft Jood en Griek te kort en mis-geraamt;
  En dat was 's mensdoms moeder-sonde,
  Schuld, die het nooyt betalen konde,
Om dat het altyd dogt van God, 't geen niet betaamt.
Dat was een schennis die God tergde, om sig te wreeken;
  Hy most door straf ons doen verstaan
  Den Hoon door elk van ons syn Hoogheid aangedaan,
In 't grof mis-kennen van syn Vaderschap, gebleeken
  Doe Christus *daarom* heeft Kruys-Dood ondergaan.
  Dat oordeel heeft Gods Soon gedragen in syn Vlees,
En onsen *ouden mensch* die *vloek-schim* soo doen sterven;
Hy kon voor minder prys, voor ons geen soen verwerven
  By God, als dat hy sig ons Hooft te zyn bewees.
  Hy heeft syn Vader *Eer*, geen *Rykdom* toe-gebragt.
Dus heeft hy in het stuk van *schande* niet van *schade*
Voor onse schuld geboet, met dat hy syn genade
  Getoont heeft, in haar volle kragt,
Aan yeder die niet meer gaat met syn vlees te rade.
  Die ziel, en die alleen, op Gods getuygenis
  Weet haaren Schepper eer te geven;
En doet soo ongeveynst, als bly, belydenis
  Der sonde tegens God bedreven.
Kent hem de Zeege toe, wanneer hy straft en wreekt;
  Om datse vat de kern van Christus Doods voldoening;
  Maar al wie van Gods wraak, en onse schulden spreekt,
  Dog nog niet door de bolsters breekt
Der woorden ('t welk hem van boetvaardigheid versteekt)
En smaakt niet, ja ontkent de Boodschap der versoening.
  God Wreekte sig op 't strengst aan my, om myne schuld
  Als hy myn geest ont-deed van 't eerst lastrend oordeel;
  Die straf was myn on-eyndig voordeel;

[*]Hy heeft door synen Soon *syn* regt aan my *vervult*.
Den dag der wrake Gods is op die tyd geweest
Als Jesus 't blyde Jaar des Heeren quam verkondigen,
Daar toe gesalft met 's Vaders Geest;
Om syne treurige te troosten door 't ont-sondigen:
d'Aandagtige merk op, die 't leeft.[†]
Hier valt dan niets te doen, als met een dankb're ziel
T'erkennen dat (Gods wraak vergolden
Door Christus synen Soon, dien hy my niet onthiel)
Gods eysch voldaan is, en myn misdaat quyt gescholden.
Wie dan nog praaten blyft van Gods regtveerdigheid
En d'openstaande schuld, en wraak op 't herte leid;
(Hoe wel hy dat Gods Soon voldaan heeft
Aan God, met woorden sterk bepleyt)
Betoont dat hy tot nog, Gods meyning niet verstaan heeft.

Swaarigheid Voorgewent uyt Jacob V. 14. 15. 16. opgelost.

WAnneer na 't lighaam siek en krank,
Een ziele lydsaam: ja met dank
Die druking draagt, en keurt die wegen
En hand'ling haares Gods heel goed
Men werp haar niet Jacobus tegen
In dese soort van tegenspoed:

Als sig een ziel getroost en stil
Ja bly vind, in haar Scheppers wil,
Van schuld verwyting niet genepen;
(Waar van de Talm-geest altyd kreunt)
Wylse eens voor al heeft aan-gegrepen
Haar Heyland, daarse vast op-steunt:

Waaromse voor geen sterven schroomt,

* Rom. VIII. 3-4.
† Jesai. LXI. 2.

Om 't voordeel dats'er door bekoomt;
Al heeftse ook geen verdriet in 't leven:
Om datse aan Jesus haren Heer,
Sig heeft vrywillig weg-gegeven,
Voor syn belang, syn Ryk, syn Eer:

Al dikwils strekt soo Zaal'gen Roem,
Aan and'ren tot een stof van doem;
By sulke een vals gevley geheeten,
En hoovaardy van 't geestloos hert:
Aan 't struyk'len wort alleen geweten
Gods-Tugt, door lighaams-ziekte en smert:

Het ongeloovig on-bescheid,
Noemt *Christen-rust* soet-voerigheid,
'Die met de sonde ligt te stellen
In dommel-slaap het herte wiegt;
Selfs als Gods plagen 't lighaam knellen,
Maar sig gevarelijk bedriegt.'

Sy meenen dat d'Apostel haar
Hier toevalt; want de Text is klaar,
'Soo yemand krank is van u lieden'
'T bevel is; (houd dat nu geen klem?)
's Volks Ouderlingen dan te ontbieden
Op datse bidden over hem:

''t Gebed zal zyn behoud'nis zyn;
De Heere zal van siekte en pyn,
Hem helpen en aldus genesen:
En soo hy sonden heeft gedaaan:
Die sullen hem vergeven wesen,
Dat set tot schuld' belyd'nis aan.'

Hier leydmen dit besluyt van af;
'Hoe is de krankheid niet een straf?
En is gesondheid niet een Zeegen?

En blyk van schuld' vergiffenis,
Die anders op 't gemoed blyft wegen,
Waar toe 't gebed een middel is?'

Maar sagt! voorbaar'ge domme geest,
Die niet op merkend' slordig leest;
Die biddens-wys, dat schuld-belyden,
Daar tot de Zalving in-gehaalt,
Heef
Heeft God aan d'Eerste morgen-tyden
Van 't Evangelium bepaalt:

Het groote woord der Zaligheid,
Most door de weereld zyn verspreyd;
En om een bress' in 't hert te maken,
Door wonderdaden zyn verselt,
Daarom syn *doe* in alle spraken
De groote daden Gods vertelt:

De kragt die staande-voets genas;
Soo kranken als beseet'nen, was
Den ongeloovigen een Teeken,
Dat met de Talen 't samen ging;
Om 't vuur in haaren geest t'ontsteeken,
Gegrepen van verwondering:

De gave der genesing dan,
Te merken als een middel an,
Om vaardiger 't Geloof te planten;
Waar toe God wrogt door synen Geest,
Is Gods Getuygen en Gesanten,
Ontwyff'lijk hoog en duur geweest.

Waar op d'Apostel schynt te sien;
En wilt dus, dat-sig elk bedien,
Van syn verstrooyde vreemdelingen,
In krankheid, van dees wonder-kragt,
Die op 't *Gebed der Ouderlingen*,

En Zalving, doe wierd voort-gebragt:

'T welk hy soo 't lykt belooft; schoon dat
Sig yemand swaar vergrepen hadt,
Met sig een quaal op 't lyf te haalen,
Dat de aanstoot van dees struykeling
Gods magt hier geensints souw bepaalen,
Als maar *'t Geloof* met alles ging.

En waar toe al dees plegtigheên,
't Belyden, Zalving en Gebeên,
't Welk tot des kranken hulp most strecken;
Als om by die gelegentheid
Den ongeloovigen te trecken
Tot Eerbied en opmerkentheid.

Voorwaar; indien d'Apostel dit
Niet had op 't oog, wat was syn wit?
Souw hy syn selven tegen-spreeken?
En als een lidt in krankheid viel
Dat leggen als Gods gramschaps teeken
Ten lood-last op syn Naastens ziel?

Neen dog, daar hy na d'eerste groet
Syn Broed'ren dees vermaning doet;
'T is stof van vreugde, geen bedroeving
Wanneer gy veelsins wort versogt,
'T welk van uw Schepper tot beproeving
Van uw Geloof wort toe-gebrogt.

De proef of toets bestraft geen goud,
En soomen 't op 't herstellen houd.
Als was Hiskias lot een Zeegen,
Voor allen in volstrekten sin,
Hoe is 't met Paulus keur gelegen,
Die 't sterven houd voor syn gewin?

Wat dan? kort om; 's Apostels last
Was aan die eerste tyd-kring vast;
Maar nu ('t welk yeder toe moet stemmen)
God niet meer op die wyse werkt,
Kan dat bevel ook niet meer klemmen;
En dit most worden aangemerkt.

Gesont te worden met een set,
Is nu geen stof van myn Gebedt;
(Want de Oly-kruyk is leeg gegooten;)
Maar dat ik, 't zy ik sterf of leef,
Als een van Christus Geest-genooten,
Van myn Geloove blyken geef.

'T wort niet ontkent, dat wel het vlees,
Vaak voor de smerten krimpt van vrees:
Maar als dat beurt, 't zyn swacke vlaagen,
Nooyt op der pligten lyst geweest:
Dat broos gestel te onderschraagen
Ist eygen werk dan van den Geest.

En als 't geschied hoe ongewoon,
'T is wensch'lijk, pryslijk, goed en schoon
Dat sig een ziel soo sterk kan buygen:
En wort een Leeraar dan gehaalt,
Laat die ook zyn een oog-getuyge,
Hoe Gods genâ door 't siek-bed straalt.

Maar als Gods *Toorne* of *Gunste* wert
Gemeten na des lighaams *smert*,
Of *frisheid*, en daar toe geboogen,
De Test daar even ondersogt,
Soo wort de saak aan 't sien der oogen;
En niet ter regter-toets gebrogt.

Gesont te zyn is wel gemak;
Maar vindm'er geen die als een pak,
De frisheid van hun leden draagen,

In spooreloose overdadigheid,
Sterk-dingende om te zyn ontslagen,
Van 't geen een *Zegen* wort geseid?

Strekt sulke haar gesontheid tot
Een blyk der gunste van haar God?
Sy hollen in haar 's herten wegen:
Wat dan? *gesont* of *krank* te zyn;
Is *eygentlijk* geen *straf* of *zegen*;
Schoon 't sulks aan 't vlees of sinnen schyn:

'T zal straf, of zegen zyn, na dat
Het beyde *slinks* wort op-gevat,
En buyten 't insigt Gods geboogen:
Of dat het *regt* wort aangesien,
Met Christelijke en Geloovige oogen.
Wel hem die sig daar van bedien!

Uyt-breyding Van Rom. VIII. vers. 35-37.

IK ben verwinnaar als ik myne weer-party
Ontwapen, en hem dwing te doen na myn behagen;
Maar, als die vyand ook volwillig kiest myn zy,
'K moet dan den Naam van meer als *overwinnaar* draagen:
Sulks, als een Christen, 't welk ons Paulus kragtig meld,
Die onder 't lyden selfs het lyden kan veragten,
Getroost voor Christus Naam, het bitterste geweld
Te draagen, ja sig als een Schaap te laten slagten:
Die ziel verwint, wanneer haar koene lydsaamheid
Haar pynigers verbaast; en dees bekentenisse
Hun af-dwingt, datse sterkt door lyden 't geense seyt,
Van haar verheven staat, en haar gerust gewisse.
Dog komt'er dan nog by, dat dese kragt van geest

Door 't oordeel dringt in 't hert van die eerst 't moord-tuyg droegen,
Dat sy, die eerst om 't selfst vervolgers zyn geweest,
Sig met den lyders self in doen en lyden voegen,
Om ook beneffens hem tot stervens toe te staan
Voor Jesus NAAM en EER, door d'yever Gods ontsteeken;
Dan wort het woord van *meer* in dit geval voldaan:
Soo is het Martel-bloed het Zaad der Kerk gebleeken.
Dit nu geschied *door hem* die ons heeft lief gehad,
Dat is; uyt kragt van 't hoog beschouwen van de Liefde
Des Soons, die schoon hy op den Troon des Vaders sat,
Neerdaalde, en storf voor ons, uyt teerheid die hem griefde.
Die Liefde Christi is 't, die ons inwendig dringt
Om onsen mede-mens tot ligt en troost te weesen.
Syn waarheid stelt ons (wat en wie daar tegens dingt)
Voor heden wel te vreen, voor morgen buyten vreese.
Een ziel aldus gestelt heeft eerst *verdraagsaamheid*
Geleert; van God gesterkt, om al wat last mag heeten,
Niet blootlijk aan te sien met even-moedigheid,
Maar ook haar eynde, daar sy 't brengen moet, te weeten.

Gedagten Over 2 Cor. V. 19. 20.

1. GOd die *in Christus* was, gelijk Gods kist, de WET,
Of wille Gods in sig verborgen hield voor desen;
Heeft 's weerelds sonden, niet de weereld toe-gewesen,
Maar al haar schuld tot last van synen SOON geset.

2. *Met dat te doen bragt God de* weereld (daarse stond
In vyandschap met God en weereld) *tot Versoening*;
Mits 's weereld schuld geboet door 's weerelds Heer voldoening,
Men Godes wil geen eysch, maar Heyls-besluyt bevond.

3. Aldus heeft God van uyt des Satans dienstbaarheid,
Waar in de weereld lag, de weereld op-getoogen;

Dat is, den aardsen mensch door 's Hemels Geest bewogen,
Gemaakt ten dienste Gods, soo willig als bereid.

4. Vervolgens is 't dat God soo in den *mond*, als 't hert,
Van yeder *die gelooft*, dat *woord des Soons gelegt heeft*,
'T welk Jesus meld als Heer, en die het spreekt tot knegt geeft
*Van synen mede mens, die soo genoodigt wert.

5. *Dit* alles *was Gods doen, in den voorgaanden tyd*;
Van Adam af; tot dat Gods Soon syn Geest, syn leven
Ten Paradyse sond, in 's Vaders hand gegeven:
Dus wierd den weg tot God voor 't mensdom ingewyd.

En waar toe dat? als om, van doe af, dat Gods Soon
Syn leven weder nam, de boodschap der Versoening,
Die niet aan 's menschen werk, maar aan des Soons voldoening,
Te stellen als het kern der waarheid *nu* ten toon.

Soo zyn wy, dien 't Geloof van Jesus wort gegunt,
(Met selfs verloochening van 't onse) te gelooven,
In 't Ampt-genootschap en de Roeping Gods van boven
Ter hoogste waardigheid gevoert: ô wigtig punt!

Soo zyn wy Priesters Gods, *in plaatse van ons Hooft*;
Aan d'onversoende (schoon versoende) tot Versoenders:
Als Spreekers, *Bidders*, en Belyders, geensins doenders.
Rampzaal'ge! die 't verwerpt, WEL Zaal'ge die 't gelooft.

Wie ons in Christus Naam ontfangt, ontfangt ons niet,
Maar Christus ja God selve in ons; en daar en tegen,
Wie ons *om 't Woord versmaad*, 't is soo daar meê gelegen,
Dat *in ons*, al dien hoon *aan Christus selfs*, geschied.

* 2 Cor. IV. 5.

Korte hooft-som der lessen getrocken Uyt het ondersoek van Hebr. XIII. 7-15.

O Broeders! die genegen zyt,
'T Geloof dat uwen mond belyd,
In ongeveynstheid te beleven,
Kom luystert neerstig na 't vermaan
Door Paulus den Hebreên gedaan,
En t'onsen nutte aldus beschreven:

[*]Gedenk aan Gods Aposteldom,
Verkondigers des W O O R D S , *al-om*
Dat God met Jesus op te wecken
Ge-uyt heeft; volg 't geloovig spoor
Van deese die u gingen voor;
Hun wandels uyt-komst, moet u trecken.

Hun wandel was 't Geloofde woord
'T gewysde Gods, te planten voort,
Van Volk, tot Volk, met alle kragten:
Doet 't geen sy hebben voor-gedaan,
'T koomt op geen dood nog lyden aan:
Soo hebt gy loon naast haar te wagten.

[†]Draag sorge voor uws Naastens *hert*,
'T welk van verwyt en vreese wert
Ontdaan, wanneer gy 't *Gods genade*
Voor oogen stelt en dus *versterkt*:
Dat *goed* wort nimmer uyt-gewerkt,
Met last tot last op 't hert te laden.

Wort door geen *Leeringen* verwent
En *om-gevoert*, die God niet kent

* Vers 7.
† Vers 9.

Voor 't syn, maar *vremt*, die soo *verscheyden*
En *veel* zyn, datm'er in verdwaalt:
[*]*Een* Hooft-punt is van God bepaalt,
Om ons tot troost en deugt te leyden.
[†]Trekt op van uyt den tuyn der Wet;
(Want Jesus is'er uyt-geset:)
Laat ons die leger-plaats verlaten;
Getroost *en smaatheid die hy droeg*
Te draagen, 't is ons Eers genoeg
Vervolgt te zyn van die *hem* haten.
Dient nu geen Tabernakel meer.
Door Moses Tent vertoont wel eer;
Den Altaar, die om van te eten
Uw God u gaf, is buyten 't oog
Al hooger op als Hemels-hoog:
Des sy des weerelds dienst vergeten.
[‡]En laat ons daarom tot een slot,
Door Jesus 't aller tyd, *aan God*
Slagt-offeren des Lofs op-draagen:
Diep overtuygt, dat onsen staat
(Hoe 't nypt) ons nooyt verlof en laat
Tot morren of tot moed'loos klaagen.
Soo zynwe in staat, met regte sugt,
Door Jesus onsen God de vrugt
Der lippen die syn Naam belyden;
('K meen zielen door het woord aan God
Herbaart, te geven als ons lot:
De hoogste stof van ons verblyden.
Soo wie dees Lessen neemt in agt,
En in eenvoudigheid betragt;
Vind altyd werk, om syn bedryven
Te schoeyen op al sulk een leest,
Dat Huychelaar, en laster-geest
Beschaamt mag worden, en mag blyven.

* Vers 8.
† Vers 13.
‡ Vers 15.

Verklaaringe en gebruyk van de stelling van Petrus Act. X. 36. aan 't eynde.

HEt groot en hoog Geloofs punt, *dat*,
De Soone Gods is Heer van Allen,
Moet ons ter leering wel-gevallen;
Eenvoudiglijk, of fyn bevat:
Want (soo den enk'len klank daar leid)
Wat mensch is, komt dus toe aan Gode,
Soo wel den Heyden als den Jode:
'T geslagt maakt hier geen onder-scheid.
Waar uyt twee Lessen ons ontstaan,
D'een *voor 't Geloof een sterken Zegel,*
En d'andre tot *een liefdes Regel*,
Hoe 'k met myn naasten om moet gaan.
Want eer, is 't troost'lijk, dat ik moet
Als mens, my 't eygendom des Heeren
Erkennen; die myn quaad zal weeren,
Uyt liefde tot syn eygen goed:
En zal syn Schaapken gade slaan,
Tot myn vernieling nooyt ontsteeken;
Maar ree te heelen myn gebreeken:
Dat doet my vrylijk tot hem gaan.
Maar kom ik dan van my het oog
Op mynen mede-mensch te keeren:
De minste is 't eygendom des Heeren
Als ik, al sat ik nog soo hoog:
Geen staat nog aansien geeft my regt
(Leer dit gy Magtigen en Grooten)
Tot ruw bejegenen, slaan of stooten,
Op myn geringsten mede-knegt;
*Daarom gy Heeren handelt sagt,
Met die geen strengheid kunnen wreeken,

* Ephes. VI. 9.

Hun saak souw voor Gods Vierschaar spreeken:
Die niets persoonlijks neemt in agt.
Sie welk een voedsaam onderwys,
Niet min tot *stigting* als *vertrouwen*.
Geeft ons 't eenvoudige beschouwen!
Maar dieper sin geeft vaster spys:
'K sie dan op nieuws myn Text weer na;
Daar 't woord van *allen* my komt leyden
En tot den *Jood* en tot den *Heyden*;
Als *Beelden* daar ik 't oog op sla:
Den Heyden van al 't vreemt geslagt
Onkundig van J E H O V A H S Zegen;
Dat wandelt in syns Herten wegen,
En op Gods Wetten niet en agt.
Den Jode, van het Erfdeel Gods,
Syn uyt-verkoorne Bond-genooten,
Syn planting voor hem op-geschooten;
De waare yev'raars syns Gebods.
Nu strekt de volle Heerschappy
Van Christus over die, als desen,*
Niet een in opsigt van syn wesen,
Die niet Gods Soons besitting sy.
† En onderworpen soo aan Hem,
Dat geen van allen sig kan roeren,
Als om syn wil stipt uyt te voeren,
Gehoorsaam op syn wenk en stem:
Soo dat syn Wil geschied niet min,
Door hen die syn Gebod weer-streven,
Als die na syne Wetten leven;
Dog in betamelijken sin:
Hy werkt syn Wil uyt, onverlet
Door d'overtreders, dat is seeker;
Dog niet als *Gever* maar als *Wreeker*
Van syne eerst overtreden Wet,
Dus alle buyten spoorigheid

* Joan. XVII. 2.
† Catech. Vra. 28.

Die wy door menschen sien gebeuren,
Syn soo als *Straffen Gods* te keuren
*Van niet of swak-geloovigheid:
Gelijkt hun niet heeft goed-gedagt;
Om God *als God* met dank *t'erkennen*,
Geeft God haar over, om te rennen
Van quaad tot quaad met alle kragt.
Des zyn de boosen in dit deel
En 't heetste van haar quade werken,
Als arme lyders aan te merken,
Gevoert op 't Godlijk straf-tonneel.
Wie nu soo diep ons punt bekykt,
Vind grond tot *Christelyk vergeven*;
En in *verdraagsaamheid* te leven;
Hoe bitter ook verongelijkt:
Want eerst; hy kent die sonden dan
Voor Vrugten die den Boom betoogen:
Den doender 't voorwerp van meê-doogen,
Als die niet beters geven kan;
Tot datter God de hand aan sla;
En soo een hert koom om te wenden,
Met synen Geest daar in te senden:
Daar sugt hy om, daar wenst hy na.
Die alsoo doet, vergeeft de schuld
†Gelijkse Christus heeft vergeven;
En door Gods Geest met kragt gesteven,
Leert soo het Christelijk gedult;
Of liever leert *verdraagsaamheid*
Op d'eygen grond; want hier, is 't *draagen*
Vernoegt te blyven sonder klaagen,
In 's naasten hoogste onbescheid.
Merk ik dan dat my God dus toont
Hoe ongestelt hy is inwendig,
Op dat ik blyken doe uytwendig,
Dat beter Geest myn hert bewoont.

* Rom. I. 28.
† Ephes. IIII. 3.

Soo draag ik enk'lijk niet den last;
Maar met Gods insigt soo te lesen,
Breng ik het werk daar 't dient te wesen:
Waar op het woord *verdraagen* past.
Deest tweeling vrugt, geen kinder-werk
Komt vaste zielen (reeds gewassen
In kennis en geloof) te passen.
O Heere! maak ons hier toe sterk!
Op dat wy Christus Heerschappy
Tot in den grond toe, regt erkennen;
En soo aan u bestier gewennen,
Dat uwen wil ons leven zy:
Wel overtuygt dat *in 't gemeen*
*Uw regt *tot allen* komt te strecken;
Maar dat in 't selve regt t'ontdecken,
Uw regt is *over ons alleen*.

Uyt-breyding Over Hebr. IX. vers 14.

'T Zyn *doode werken* die geen blyken zyn van *leven*,
Die aan den mens geen vrugt dan schaamt' en droefheid geven;
Wiens mede-weten knaagt geduyrig even seer:
Maar komt de ziele door 't geloove te beschouwen,
Waar voor by haaren God die werken zyn gehouwen,
Die selve werken zyn geen doode werken meer:
Sy worden levend' met een nuttig blyk te strecken,
Dat God wilde aan den mensch door eygen doen ontdecken,
Dat hy *met woorden* was *bedorven* en *verkeert*:
Soo siet de ziele dat haar niets en kon genesen,
Nog *reynigen*, als 't regt erkennen van dat wesen
Waas in Gods volheid woont, en dat ons Wel-zyn leert.
Om dees erkentenis on menschen te doen *erven*,

* Rom. VI. 23.

Heeft God syn eygen Bloed gestort, en willen *sterven*,
Tot overtuygend blyk van syn barmhertigheid,
Uyt overstrooming van syn liefde in eeuwigheden:
Komt dese Waarheid eens de ziele t'overreden,
Dan is 't *gewisse reyn*, daar geen verwyt op leid.
Dan is de mensch in staat (niet eer) *om hert en leden*
Den Levendigen God ten dienste te besteden:
Die niet gedient en wort als had hy yets gebrek:*
Maar eenlijk in syn Huys en Koninkryk te bouwen,
Waar in hy leeft en heerst, syn deugden doet beschouwen:
Al waar syn woord voor wet, syn Geest voor werk-kragt strek:
Ziel nog niet overstemt door dees erkentenisse,
Al wat gy onderneemt tot Gods-dienst, moet u missen;
De dood bederft het al die gy nog levend steld;
Ziel, *die u binnenst' reyn* erkent *van doode werken*;
Betoon het steeds op dat *Gods leven* zy te merken
In 't leven dat gy voert, dat synen roem vermeld.

Gedagten Over de af-houding van sekere menschen van 't Heylig Avond-maal.

O Zielen! die door God verligt zyt en bekeert,
En daar op Jesus dood al roemend wilt verkonden,
Dog die van 't Nagt-maal om die Rede wort geweert,
Uw troost staat on-gekreukt op 's Nagt-maals eygen gronden,
Wanneer gy agt geeft, met alleen dat Brood en Wyn,
Heel staatlijk aan dien dis gegeten en gedronken,
Van Christus Vlees en Bloed de sigtbre Teekens zyn;
'T welk in syn Kruys-dood, u ten leven is geschonken;
Maar boven dat, wat naam *den Beeker* draagt, *die daar*
Gezegent wort, is 't niet van *Dank-bewys* aan Gode?

* Hand. XXII. 25

Waar door elk dis-genoot, (dit klemt) in 't openbaar
Syn naasten 's Heeren dood bekent maakt als een Bode,
Vervolgens ook aan u, dat Jesus Testament
Is on-herroepelijk geworden, door syn sterven;
Waar in gy nu als in een open perkament
De goed'ren leest die gy door sterf-regt wis moet erven:
Ja al begonnen hebt te erven, van nu aan
Met God door synen Geest tot eygendom te krygen;
Dees tyding roepense uyt die aan die tafel gaan
Wel luyds-keels door haar doen, schoon nog haar herten swygen
De mis-gebruykers selfs die voor een stuckje brood
Neer-knielen, of sy op Gods meyning geensins letten,
Zyn u door Gods bestier verkonders van de Dood
Syns Soons, die tot dit end syn Nagt-maal in wouw setten:
Eet (segt hy) Brood, drinkt Wyn, *tot myn gedagtenis*
Soo dikmaals gy dit doet; op dat geen mens vergeete
Wat hem door mynen dood' al goeds bestorven is.
Hier stoffelijk vertoont, en uyt myn woord geweeten.
Gy dan die aan dat Woord met ernst gehoorsaam zyt,
Dog 't onregt van 't gebruyk des Teekens uyt-geslooten;
U wort verzegelt, 't geen gy met verstand belydt,
Door d'Autaar-knielers, en onkund'ge dis-genooten:
Sy melden door haar doen, hoe wel sy 't niet verstaan
En daarom troost nog deugt deelagtig kunnen wesen;
Wat God aan u naast haar heeft buyten haar gedaan:
In syn Gesalfden Soon, Gestorven en Verresen.
'T zyn soo veel wysers, die inwendig onvermerkt
Uytwendig u die 't weet, den dag by uren meeten;
Sie dus hoe God tot uws Geloofs versterking werkt
Door hen wiens on-geloof haar doet hun oordeel Eeten:
*Om datse Eetende niet kennen 't onderscheid
Van 't vlees der knegten, en het lighaam onses Heeren;
Waaromse ook 't voorwerp zyn van uw medoogentheid,
Om hen, is 't mogelijk dat noodig punt te leeren.
Wat dan? belet men u het sterven van Gods Soon

* 1 Cor. XI.

Door 't gaan ten Avond-maal, al dankende te melden
Beantwoord en verdraag, op 't Christelykst dien hoon
Der blinde yeveraars die u voor ketters schelden:
[*]Uw tegenstaanders is 't een wis bewys van God
Dat sy nog na den Geest zyn in 't verderf gelegen,
Maar u ter Zaaligheid: betragt dan syn Gebod
[†]Hebt lief uw haters, en betaalt hun Vloek met Zegen:
En of u woord den last des swygers op-geleyd;
Gods Woord, nog uwe tong en worde niet gebonden:
Gaat onverschrocken voort, met yver en bescheyd,
In Jesus dood, door mond en leden te verkonden.

Zegepraal van 't Geloof over de Weereld. Of Uyt-breyding van 1 Joh. V. vers 5-13.

JOannes liefste Leer-genoot
Des Heylands, die in 's Meesters schoot
In 't laaste Paas-maal, was gelegen,
En wien hy vallende op de borst
Af-vraagde, 't geen geen ander dorst:
Vertoont (aan die syn Schriften wegen)
Door Geestlijkheid van styl die niemand soo en heeft
Hoe hoog syn ziele stygt, en vuur dat in hem leeft.

Hy schryvend' in het algemeen
Aan Christen zielen, groot en kleen,
Komt allesins haar aandagt wecken;
En met haar aandagt hun geloof
Om dus (het sienlijk dood en doof)
Hun Geest in 't eeuwig op te trecken:
Alwaar de Liefde Gods, of *God heel Liefde*, blinkt,
Den grooten Oceaan waar in men veylig sinkt.

Syn insigt onder and're dit

* Philip. I. 28.
† Matth. V.

Om tot bewustheid van 't besit;
Van 't aangevangen eeuwig leven,
En steunen op des Heylands naam,
Syn Lesers, soo het hun betaam,
Met ernst bevestiging te geven
Betuygt hy, als hy heeft door vast bewys geleert
De weereld door 't Geloof verwonnen en bekeert.

Myn Ziel door soo verheven taal
Gewekt in deese Zegen-praal;
Belust geloovig te beschouwen,
Volgt myn verligte Schryver na,
En speurt en slaat aandagtig ga
Wat sin de Woorden haar ontvouwen:
Waar doorse sig getroost, gestigt, bekragtigt vint
Wanneer hy vraagt; wie dat de weereld overwint.

Wat is verwinnen, 'k stel het my
Dus voor; en neem, dat ik het zy
Die van de weereld wort bestreden;
'T Zy datse aanvalt, lokt, of dreygt:
'K win als myn ziel niet t'haarwaarts neygt,
Maar boven haar gebeurlijkheden
Gestegen, die geen stof tot hoop of vrees weerhout:
Maar self de dood veragt, ja als haar slaaf beschout.

Wie nu is dit te doen bequaam?
'T is die sig Jesus niet en schaam,
Maar hem gelooft Gods Soon te wesen,
Die quam door Water en door Bloed;
Om 't menschlijk hert en blind gemoed
Door syn verligting te genesen.
Door Water niet alleen, als 's Vaders eygen stem
De doopling noemt syn Soon, dat had geen volle klem:

Om *dat hy was*, te doen verstaan,
Heeft God met Vlees sig aan-gedaan,
En wierd een voorwerp der gedagten:

Op dat hy scheurende dat Vlees
Ook *wat hy was*, aan ons bewees,
Op datmen hem Gods Soon souw agten:
Syn open Zyde wees waar op men letten moet;
Te weten dat hy quam door Water en door Bloed.

Syn bloedig sterven heeft geleert,
Dat God heeft 's menschen dood begeert;
Soo datwe zyn met hem gestorven,
Wiens straf aan ons tot vrede strekt:
In wien, met wien wy zyn gewekt,
Door synen Geest voor ons verworven.
Soo heeft hy 's Vaders eysch en wraak voor ons geboet:
En aan ons toe-gebragt een altoos duurend goet:

Wie nu met ydel mond gebaar
Al voorgeeft, dat hy houd voorwaar
De Christus Godes Soon te wesen;
Maar nog met syn begeerten vast
Aan 't stoflijk, datmen siet, en tast,
Sig van de weereld laat belesen;
Haar als verwonnen dient, gesalft door hoop en vrees,
Vertoont hoe seer hy nog geloof geeft aan het vlees.

Ellendig die haar onder buygt!
Myn Schryver seyt, de Geest getuygt
Dat eenelijk de Geest is waarheid;
Het vlees is *leugens*, soo men dat,
Als was de kern der saken, schat:
God geeft een schaduw syner klaarheid
In 't schepsel, en daarom die aan 't onsienlijk kleeft.
Is seeker door den Geest, dat hy de waarheid heeft.

Dees en geen ander, houd voor wis,
Het Goddelijk getuygenis
Dat hy ons gaf het eeuwig leven;
Welk leven is in synen Soon;
Al 't sinnelijk bekoorlijk schoon
Kan aan de ziele dat niet geven,

'T geen God haar, die syn Soon erkent heeft toe-gevoegt:
Een Geest leeft in der daad, wanneerse is vernoegt.

Die door 't geloof Gods Soon dan heeft,
Heeft ook het leven, en hy geeft
Door blyde werksaamheid, de teekenen
Van 't Leven Gods: maar och wat is 't!
De mensch soo lang hy Jesus mist
Is sonder leven ook te reekenen,
Hoe seer hy woelt en werkt, om dat syn werklijkheid
Uyt wroegend' onrust ryst, en uyt begeerlijkheid.

Het komt dan uyt op eenen sin,
Dat ik de weereld overwin,
Met Jesus voor Gods Soon te houwen;
En dat in waare erkentenis,
Dien Soon te hebben 't leven is,
De grond-slag van een wis betrouwen.
Dit is 't dat wort getuygt, en letm'er op *door wien*,
Soo moeten wy hoe *groot* en *wis* die saak is, sien.

Myn Schryver stelt'er twee-maal dry
Getuygen, en op d'eerste ry
Die van den Hemel sig verklaaren;
De Vader, 't Woord, de Heyl'ge Geest,
De Vader die dat is geweest,
Ook eer de tyd of Schepsels waaren.
Die tuygt door 't scheppen selfs, van 't geen hy doet bestaan,
Syn eeuwig heyls besluyt voor al syn werk gegaan.

Wyl niets by enkle toeval wiert,
Maar door een Raad die alles stiert
Met on-naspeurelijke wysheid:
Die uyt de uytkomst wort gekent,
Soo is God selfs begin en ent:
Waar in syn Opperheids bewys leyt.
Soo schiep hy 't schoon heel al, en in 't heel al den mensch,
Om dien tot God te zyn, in volheid boven wensch.

Het *Woord* getuygt, dat is de Soon
Verlosser die uyt 's Vaders Troon
Gedaalt, door Kruys-bloed, liet syn leven:
En dus sig selven heeft ontdekt:
'T geen hoogst tot Roem des Vaders strekt,
Die 't schepsel nooyt uyt sig kon geven;
Het kende geenen God, die God tot dienaar heeft,
*Die door syn kennis ons, het regt ten leven geeft.

'T verwyt der sonde dat ons neep,
Was oorsaak, datmen niet begreep
Dat nooyt de boosheid onser daden
In God verandring heeft gebragt:
Als die voor d'eeuwen heeft gedagt
Ons 't overstroomen met genaden.
Dat woord, getuygt het woord door syn versoenend bloed,
†Dat beter boodschap als het bloed van Abel doet.

De Geest getuygt, die 't Zegel-merk
Der Liefde Gods is, en syn werk
Door Heylig-making 't hert te buygen,
Die 't in de Liefde Gods ontsteekt,
Met alles wat daar tegen-spreekt
Door overreding te overtuygen:
Die werking is 't bewys dat God gehoorsaamt is
In 't aardse af te staan, op syn getuygenis.

Dees dry Getuygen nu zyn Een;
Des is 't getuygde hun gemeen,
En niet dan Goddelijke Waarheid.
En daer toe syn'er dry beneën,
Geest, Water, Bloed, en ook *tot* een,
Om ons te leyden tot die klaarheid.
Op Aarde tuygt *de Geest* door 't Evangelisch woordt,
De dienst des Geestes tot Geloove die het hoort.

Die Leere melt, een goed, een schat
Die van 't verstand nooyt was bevat.

* Jesaj. LIII.
† Hebr. XII.

Het *Water* in den doop beteekent,
Gelijk dat vogt aan 't lighaam doet,
Ons reyn gemaakt door Christus Bloed;
Als Nieuw Geboorene gereekent.
Het *Bloed*, dat is den Kelk des Wyns aan 's Heeren Dis:
Tuygt dat syn Bloed myn ziel tot drank geworden is.

Die teekens by het geen men hoort,
Op aarde, zyn een sigtbaar woord,
Om 't Eeuwig Heyl ons aan te kondigen,
Voeg tot dees dry nu d'eerste dry:
'T is God die onse Schepper zy,
'T is God die selfs ons quam ontsondigen.
'T is God die Heylig maakt, soo 't woord van dry nu staat,
Te sterker komt dan dees verdubbeling te baat.

En is 't by menschen hart en scherp,
Wanneer men 't woord van dry verwerp,
Daar hier 't genaden Woord en teekens
Door menschen ook wort toe-gedient;
God die 't belast en tuygt (wy sien 't,)
Lyd nog veel minder tegen-sprekens.
Hoe kan 't verschoonbaar zyn wanneer m'in twyffel trekt
'T Geen God, die meerder is dan alle, ons ontdekt?

Die in den Soone Gods gelooft,
Is levend Litmaat van dat Hooft,
Onmooglijk dat die waarheid misse;
Hoe sterk daar tegens wort gepleyt:
Hy (soo myn Schryver duyd'lijk seyt)
Heeft in sig selfs 't getuygenisse:
Inwendig woont dat woord, en soo hy wort gevraagt,
Syn doen syn seggen toont, het Zegel dat hy draagt.

Deelagtig des gewensten lots,
Syn staat bewyst de waarheid Gods,
Dus onbedriegelijk en seeker.
Maar wie hier Gode niet gelooft,

Gelijk hy blyft van rust berooft.
Scheld God selfs voor een leugen-spreker,
Wyl hy Geloof ontseyd aan Gods getuygenis,
Dat hem het leven in Gods Soon geschonken is.

Door syn bedrogen hert misleyt,
Verwerpt hy 't geen de waarheid seyt,
Agt sig onwaardig di'er genaden;
Soo wort Gods Eed onnut gemaakt:
En Jesus Priesterschap missaakt,
Met 's Heeren Geest als vals te smaden.
Geen sonde stygt soo hoog, als dees die nooyt en wert
Vergeven, maar verdoemt al wie'er in volhert.

Dus sie ik wat geschreven wort,
En 't oogmerk dat den Schryver port:
Dus segt hy heb ik u geschreven
U die op Christus Naam vertrout:
Dat is, die 't voor genoegsaam hout.
Tot deugt en zaaligheid ten leven,
Dat gy na 's Vaders wil hem uwen Heer belydt:
Gelijk gy door 't Geloof voor hem regtveerdig zyt.

Aan allen die dit soo bevat
Schryf ik deselve saak, op dat
Gy weet, 't geen by u wort geweten;
Dat is tot meer bevestiging
In 't geen gy reeds van God ontfing,
'T geen 't vlees u doet te ligt vergeeten:
Op dat gy niet vergeet, dat u geen tyds-geval,
Het leven dat gy hebt berooven kan of zal.

Op dat gy seg ik soo veel meer
De Naam van Godes Soon, uw Heer
Stelt tot een grond van uw betrouwen
En volle ruste van uw ziel;
Wat, of de weereld u ontviel,
Dien roem in hem sult gy behouwen,
Hier toe heb ik u al geschreven wat ik schryf;

Op dat Gods Liefde met Gods leven in u blyf.

Verheven ziel! die boven 't peyl
Der sinnen ons, soo hoog en steyl
Voert tot een rede, daar de reden
Des menschen blyft versuft voor staan;
Soo 'k my verbeeld, gy set my aan
Geloovig op dat spoor te treden.
En dat, soo veel te meer om soo veel tegenstands
Als daaglyks ons ontmoet, ter zyden of voor hands.

Daar allesins die waarheid wort
Verdagt, beknibbelt, in-gekort;
Men waant men souw den mensch bedriegen,
Wanneer-men hem soo hemels breet,
De liefde Gods ten ruymsten meet!
Schoon hy 't belast, die nooyt kan liegen.
Soo vreestmen, blinde drift! dat yemand al te dra
En tot syn schade kan omhelsen Gods gena.

Myn Schryver steltse nogtans; 't geen
Het hert van lust tot sonde speen,
En 't aardse rustig doet veragten.
O geestloose eeuw! waar valt gy toe?
Hoe maakt gy 't uwen God soo moe?
Die 't oor leent aan uw selfs gedagten.
Waarom hy u daar aan regtveerdig overlaat,
Die door u selven soekt de wisheid van uw staat.

Myn Schryver heeft dat stuk vol-pleyt,
Hy doemt al wie'er tegens seyt;
Hy troost en zegent die 't gelooven:
Hy ademt niet dan Liefde Gods;
De kern des zaaligen Gebods,
Vuur, door geen Zee-vloed uyt te dooven,
De ziel daar van geraakt, en strekt sig nergens toe,
Dan datse 't Leven Gods de menschen blyken doe.

En of haar al een sluymering
Of duysel-damp, of stuyp beving,

Waar af geen mensch heel vry kan weesen,
  Soo lang haar 't vlees nog sugten doet.
  Dees waarheid wackert het gemoet,
Verwint de traagheid, en het vreesen.
Laat twyflen dan die 't lust, die in 't onseeker dryft,
Wy weten dat in God de ziel gevestigt blyft.

  Soo brengen we ons gesprek ten end,
  'T welk uyt-gestrekt was, ik bekend,
Maar niet om my voldaan te agten,
  Die niet beknopter wesen kost,
  Te deser tyt: maar volgen most
Die t'samen strooming der gedagten.
Vergeef ons Leser, komt u dit gebreklijk voor:
Soo lieven-dooling staat te dulden op dit spoor.

Grond sonder grond voor 't Geloof.

Keer.

OP wisse gronden (segt het tegen-sprekend hert)
‘Zyn wy verpligt in God te vesten ons vertrouwen;
Maar los gelooven 't geen niet eens gebleken wert
Is dwaasheid, (doet het niet?) syn huys op wel-sand bouwen:
  Gy segt: gelooft, gelooft; soo, is het daarmee wel!
Soo voertmen roekeloos de zielen naar de Hel.’
Een ander segt; ik heb een hert dat steeds bedriegt;
‘En wee my! quam ik my soetvoerig te vergissen,
Door ligt-geloovigheid aldus in slaap gewiegt:
Te meenen dat Gods Heyl voor my is, kan my missen.
  God is bermhertig; maar aan allen is hy 't niet:
En ik en sie geen proef dat 's is aan my geschiet.’

Tegen-keer.

OP wisse gronden (seyt het regt geboogsaam *hert*:)
Ben ik verpligt in God te vesten myn *vertrouwen*;
Om dat hy 't selfs getuygt, schoon 't niet gebleeken *wert*,

Is 't waarheid; die my op de rots myn huys doet *bouwen*.
Geloof staat tegens *sien*; daarom geloof ik *wel*:
Uyt liefde werksaam niet uyt vreese voor de *Hel*.
Soo buygt myn hert voor 't Woord myns Gods die niet *bedriegt*:
Derhalven kan ik op dat spoor my niet *vergissen;*
Wyl 't ongeveynst Geloof ons nooyt in slaap en *wiegt*:
Maar brengt te regt, en wekt na 't sluymeren, en *missen*:
Hoe swak ik my beschouw, dat gunt my 't oorlof *niet*
Van af te staan de Gift, my van myn God *geschiet*.

Toe-sang.

GOd die de kenner is, en rigter van het *hert*,
Regtvaardigt het geloof, verdoemt het *mis-vertrouwen*;
Dat na 't verstand van 't vlees soo voort-getrocken *wert*,
Met tegens Gods bevel op *niet* te willen *bouwen*:
Te werken daar men nog geen kennis heeft van *wel*
Als zynde geensins vry van vreese voor de *Hel*.
Neus-wyse dwaas! gy segt dat u uw hert *bedriegt*:
En gy gelooft'et: wel! soo moet gy u *vergissen*:
Verraderlijke trek des Satans! die u *wiegt*
In duyseling, en soo de ware rust doet *missen*.
Maar segt gy; maar ik seg, dat *maar* behaagt God *niet*:
Een dwars-balk die men voor de waarheid t'elkens *schiet*,

Heylsaame verdoemenisse.

DIe Jesus waarlijk voor den Christus nu erkent,
Bequam die kennis niet als met te zyn veroordeelt;
Als eertyds Israël, in 't schaduw'agtig voorbeelt
Dat God eens gaf ter tyd van 't Eerste Testament.
[*]Doen Aarons Priesterdom door Korahs t'samen-sweering
By 't heele Volk betwist, het bloeyen van den staf
Van Aron d'uytspraak was, die God na schrik en straf
Deed sien, tot stilling van die stoute murmureering.

* Num. XVI. vers 22.

Gelijk hy Jesus die als een Gods lasteraar
Gehangen was, heeft uyt den Grave doen verrysen;
Om syn Hoog-Priesterschap in 't Soonschap te bewysen,
Soo wierd de Gods-moord van het mensdom openbaar:
Het mensdom soo verkeert van oordeel, ja vermeten,
Van meening als of God van hen gehoorsaamheid
Door werken had gevergt; tot haar geregtigheid:
Het voor-regt dat de Soon alleenig had beseten.
Die in het Lighaam kwam, om daar van t'overtuygen
Den blinde en dooden hoop, die God niet dienen kost;
Maar die het werk-loon was dat hy verdienen most:
Die dit bekent, leert regt voor Jesus Hoogheid buygen.
'T welk niet geschieden kan als met een diep berouw
En schult bekentenis, met droefheid om 't voorleden;
Dat hy Gods Koning en Gesalfden had bestreden,
Mits hy *benevens* Hem Gods Dienaar wesen wouw.
Maar schuld bekentenis, die nergens wort gevonden
Als met verseek'ring der vergiffenis gepaart;
Mits Jesus sig die ziel soo lievend openbaart,
Dat dus verdoemt te zyn 't verwyt beneemt der sonden.
Sulks die verseekertheid in eenen kring omvangt
Gewisheid van Gods gunst, en van het Eeuwig Leven;
Dat met de kennis Gods haar t'effens wort gegeven,
Dus schriktse voor geen dood, na diens'er na verlangt:
Om door volmaakt genot by hem te mogen wesen,
By wiense door 't geloof reeds in den Hemel is:
Hoe heug'lijk onderschryf ik myn verdoemenis,
Waar uyt myn Jesus my doet Heyl en Zegen lesen!

Gedagten Over Gal. IV. vers 10-13.

O Jesus! die aan 't Kruys-hout, op-geheven,
Van God vervloekt hebt uwen Geest gegeven;
  En dus een vloek voor my geworden, droegt
  Den *Vloek der Wet*, waar van gy my ontsloegt:
Myn ziele wenscht in haar bysonderheden,
Den grond-slag van den vloek der wet t'ontleden;
  Om het te sien door 't ligt van uwen Geest,
  Hoe seer myn hert is duysternis geweest.
Den eysch der wet, door Mose dus beschreven:
De mensche die dit *doet* zal daar door leven,
  Geeft maar de Schets van 't op-gedolven pad,
  Dat Adam voor syn val ten leven had:
De sonde die Gods Heerlijkheid doet derven,
Had reeds gewrogt het oordeel om te sterven;
  Soo dan *'t Gebod*, dat eerst ten leven was
  Komt *wel ten vloek*, maar niet tot *doen* te pas:
'T Gebod soo goed, wort dus ten dood bevonden,
Om dat de mensch bedorven door de sonde,
  Geheel verkeert in 't oordeel van de Wet,
  Die nog ten doel van syn betragting set,
En wil Gods wil voldoen door eygen werken;
Soo toont hy niet den Wille Gods te merken,
  Die 't schepsel van dien Riet-stoks-staf berooft,
  En hem *belooft* het *leven* die *gelooft*:
Daar tegens zyn dood-schuldig in Gods oogen,
Die langs de wet, als 't voorwerp van haar poogen,
  Sig 't leven nog belooven tot haar loon,
  'T geen hy alleen wil schenken in syn Soon,
De wet en kan geen schuldige reyn verklaaren,
Die met syn doen, tot meerder lasts beswaaren
  Den vloek der wet geduyrig onderschryft:

Vervloekt is, die in alles niet en blyft.
Vereyscht men hier een klaarder saaks ontdecking?
Het naam-woord *Wet* in ruyme sins betrecking,
Sluyt gansch de Schrift met Gods getuygenis
Te samen in, daar Jesus 't eynd van is:
Die heeft de wet voldaan, haar vloek gedraagen,
'T geen sy belooft (na 't eeuwige behaagen
Des Vaders) ons volkomen toe-gepast:
'T Geloof ontdekt, en stelt de waarheid vast.
Die dan niet werkt is door 't Geloof regtvaardig;
Die werken wil, maakt sig dies heyls onwaardig;
Wiens wesen God mishaagde al voor syn doen,
Syn wel-zyn eyscht geen werk-loon, maar randsoen.
Dus was ik ook voor God in d'eersten Adam,
Met dat ik was; den tweeden, die hem na quam,
Heeft my verlost van 't oordeel, dat de wet
(Verkeert gevat) my had ten vloek geset;
Met dat hy my geloovige gedagten
Geeft van de Wet, en hoe 'k die moet betragten:
Wel toontse myn *voorlede slaverny*,
Maar ook, hoe 'k *nu gezegent* ben, en *vry*:
Dus sie ik dat de Wet des Geests des Levens,
My van de Wet der sonde en dood, al t'evens
Verlost, met my t'ondecken 't heyl-ryk lot;
My vry gemaakt, JEHOVA mynen Godt.
O soone Gods! wiens eeuw'ge liefde u porden
Als Borg, voor my een vloek aan 't Kruys te worden;
Waar in ik my met regt gezegent noem,
Uw Kruys zy steeds myn blydschap eer, en roem:
En uwe Wet op Sinaï gegeven
Wort, is, en *blyft* my *nu* een wet ten leven;
Wanneer myn *doen* getuygt dat ik *erken*,
Hoe 'k *sonder doen* voor u *regtvaardig* ben.

De vrage wat de Kerk is. Beantwoord.

WAt is de Kerk? dit wort gevraagt?
Ik seg; de menschen die na desen
Aan Christus Regte-hand in 't oordeel sullen wesen,
Syn 't Volk dat desen naam met regt na waarheid draagt:
Zynde onderscheyden van de rest,
Der menschen, niet door enk'le daden;
Maar door een levendig Geloof van Gods genade,
Waar uyt haar liefde vloeyt, waar op haar hoop sig vest.
'T zyn dese die sig voor haar doen
In Christus reyn en zaalig agten;
Daar d'and're *grof* of *fijn* nog tot haar wel-zyn tragten:
Nog on-geloovig van haar suyvring, en Gods soen.
Kerk is dan die Vegaadering,
Die uyt den heelen hoop genomen,
Door 't woord der Waarheid Gods is tot Geloof gekomen;
Waar van haar Jesus Geest strekt tot verzegeling:
Die zyn des Heeren Eygendom,
En Schaaps-kooy die hy selfs gesogt heeft;
En tot syn onderwys in syne School gebrogt heeft:
Die hy herschaapen heeft door 't kragtig roepen; kom!
Dit laatste wil het *Griekse* Woord
Van *Ecclesia* tot ons seggen;
In *Kahal*, in 't *Hebreeuws* het Leerlinschap uyt-leggen:
Daar 't Grieks Kuriake 't gemeenste wort gehoort:
[in] 't *Duytse* naam-woord *Kerk*: welks sin
Naar eys bevat, soo sterk als soet is:
Gelyk voorts yeder naam een les voor myn gemoet is:
[Da]t ik geen Kerk meer soek, maar vind my self daar in,

Uyt-breyding Van 2 Petr. I. vers 3.

'T Is 1. *Christus Goddelijke kragt*,
Alleen, *die my heeft toe-gebragt*
2. D'erkentenis der ware Godheid,
Die niet haar selfs vernoegen sogt
Door myne dood (dus dagt myn sotheid)
Maar stierf op dat ik leven mogt,
In 't eeuwig Testament bedogt:

Ik spreek 3. *van 't Wesen dat my riep*:
Dat is met dat hy my her-schiep;
My aan sig tegenwoordig maakte.
Gelijk als 't ligt dat op syn woordt
Verscheen, en Lazarus ontwaakte.
Als Jesus stem was pas gehoort,
Soo quam ik met te worden voort.

Ik spreek van 't wesen dat sig niet
Door yets hier toe bewegen liet,
Als 't geen uyt syn natuur geresen,
De hand aan 't scheppen heeft geleyt;
Op dat ik souw getuygen wesen
Van God als God: 4. syn *Heerlijkheid*
En deugt most worden uyt-gebreid.

Syn *Heerlijkheid*, als God van Godt;
Die synen Soon der Liefde tot
Syn Dienaar heeft, en dus genoegsaam
Tot God des Sondaars, wien hy schenkt
Het Leven, en dat soo gevoegsaam
Dat sulks syn *Deugden* geensins krenkt:
Die ons met heyl en vreugde drenkt.

'K sie dan wat hem bewoogen heeft,
Die 't leven met myn wesen geeft,
Ik sie ook waar in dat voor-henen
Bestont myn Atheïstery;
Schoon ik een God had na myn meenen.
Maar 'k sie d'Almagt ook die my
Trok uyt die dood en slvaerny.

Uyt-breyding Over Hebr. IV. vers 14, 15.

O Heyl'ge Broeders! die *Gods woord*
Hebt *van den Heere selfs* gehoort;
En als waaragtig aan-genomen,
Dat hy u heeft de Soen gekomen,
Met God, door 't storten van syn Bloed,
'T welk alle *smet van uw gemoed*
Gewist heeft: u is dan *verkondigt*
Dat gy zyt *Zaalig* en *en ontsondigt:*
Door hem die 't u verkregen heeft.
Siet gy, die nu geloove geeft
Aan 't Goddelijk Getuygenisse,
Wat pligt nu legt op uw gewisse,
Houd dees belydenisse vast.
Dat is, en laat geen leed nog last
Van sond'ge swakhêên, vrees, nog lyden
Die u Geloof en Hoop bestryden,
Beletten uw erkentenis
Dat uw versoening seeker is;
En sulks uw Naasten te vertellen,
Om hem ter Leering voor te stellen.
Laat *Vlees* nog *Wereld*, die soo digt
Toe setten op den Zaal'gen pligt,

Soo door belaging, als verdrucken;
U uw Belyd'nis niet ontrucken.
Want die u [a] toe-leyd tot Gods Troon
En [b] Heligmaker is Gods Soon;
Uw Hoogen-Priester die u voor-ging,
Wanneer hy alle Hem'len door-ging:
Hy is geen aardsen Aäron,
Wien 't mensch'lijk medelyden kon
Slegts in een seek're maat bevangen,
Als ook, met sondlijkheid behangen:
Waar voor hy selver off'ren most:
Neen Jesus, die u heeft verlost,
Heeft sig in alles, (sonder sonde)
Versogt, gelijk als wy bevonden.
Hy is en *God* en *Mensch* te saam;
En dus op 't hoogst voor ons bequaam,
Soo *magtig* als *geneygt* te helpen
In d'Angsten, alsse ons overstelpen:
Die niet alleen (als God) sulks weet,
Maar die als mensch, door 't geen hy leedt
Selfs heeft gevoelt, hoe 't ons om 't hert is,
Als Ziel en Lyf beset van smert is:
Op dat ons dit bekent souw staan,
Nam hy al mee de menscheid aan:
Soo heeft hy met *volmaakt mee-doogen*,
Ons *struyck'len* en *verdriet* voor oogen.
Als dan syn Almagt palen stelt
Aan al de boosheid en 't gewelt,
Van die uw yever tegen-streven,
Hy kan en sal ook kragten geven!
In 't lyden, moet gy t'ondergaan,
Om tot syn Eere door te staan:
Laat geen bedreve struyckelingen,
Aan u den *roem der hoop* ontwringen;
Syn mede-doogen stygt te hoog.
Nadien met een goed-keurend oog,

a Hebr. Cohêên.
b Gr. Hiërus.

Hy dees uw swakhêên aan kan merken:
Gods Hoogen-Priester houdse als werken
Van Gods regtvaardigheid, om dat
(Syn Heyl niet na waardy geschat)
Gy, agtloos voor uw doen en spreeken,
Al uyt uw stand-plaats waart geweeken:
Waar in geen ziel weer wort geset,
Voor datse met toe-passing let,
Op d'onbedriegelijke kuntschap
Van 's Vaders liefde, en wisse vrundschap.
De kern van uw belydenis;
Waar van syn Soon d'Apostel is:
Die ook getuygnis heeft bekomen
Van God, met op te zyn genomen,
Dat hy als Priester en Profeet,
Sig in syn Ampt volmaaktlijk queet.
Daarom O Broeders om te sluyten,
Set al 't verwyt en vreese buyten;
Uw Zaalig voor-regt is uw last,
Houd d'eens gekende waarheid vast:
Want laat gy die lafhertig slippen,
Merkt op wat sorgelijke klippen,
Gy door u twyff'lend weyfflen stoot;
Met uwen Priester hier soo *groot*
En *mede-doogende* beschreven,
d'Eer syner *Waarheid* niet te geven:
Soo wort Gods Prediker veragt;
En onbetaamlijk slegt gedagt,
Soo van syn Goddelijk vermogen,
Als meer dan menschelijk me-doogen:
En dus syn Vader ook onteert.
Gy zielen dan, van God geleert,
Dees pligt beklyve op uw gewisse;
Volhert in uw belydenisse.

Op de Vrage, wat het is der *Goddelijker Nature deelagtig te zyn?*

'T Is myn *Natuur*, 't geen ik met *Woorden* heb gekregen
Tot *Grondvest* van myn *rust*, en *slagveer* in 't *bewegen*;
God die wel nooyt en wiert nadien hy eeuwig is,
Heeft my die eygenschap syns wesen aan-getoogen;
Waar *in* hy *rust* besit, waar *uyt* hy is *bewoogen*,
Tot werken: ('twelk ik weet door syn getuygenis.)
Nadien hy my syn Soon waar in syn wel-behaagen
Was, *is*, en *wesen zal*, (om welken voor te draagen,)
En dus *tot wien* hy 't al geschapen heeft, aan my
Tot Eygendom, en Hooft genadig heeft gegeven,
Soo ben ik *deel genoot van Gods Natuur*, en Leven:
En nedrigst, als ik sterkst dat hooge Punt bely.

Gedagten Over de vergeving der sonden.

WAnneer ik seg *dat God* (die my het leven
Schonk in syn Soon) *myn sonden heeft vergeven*;
Sulks is gesegt; dat al myn mis-bedryf
('T zy voor, of na t' Geloof van 't pad geweeken,)
My van dien troost, niet *moet*, niet *mag* versteeken
Waar door ik van syn gunst versekert blyf:
Nadien hy gaf een sulk getuygenisse
Aan 't buyten dat, steeds wroegende gewisse;
Dat hy, die nooyt van Wil verand'ren kan.
Myn spoorloos doen, beschouwde, met oogen
Van bitterheid, en toorn, maar vol medoogen
Nam hy my, (sig ontfermend) daarom an:
Vervolgens ben ik van die vrees ontslaagen,

Dat hy tot straf wraaksugtig my souw plagen;
In plaats, van dat, syn liefde houd haar kragt,
(Onaangesien al myn gebreken,) even
Of ik nooyt quaad gedagt had of bedreven,
Ja selfs de Wet op 't nauwste had volbragt.
Hoe soet, hoe goed, is dat getuygenisse!
God, met myn schuld genadig uyt te wissen,
*Deed sulks om regt van my te zyn gevreest:
Ik vind my dan gevalligst in Gods oogen,
En kragtigst ook tot synen dienst bewoogen,
Als sig dat woord sterkst voor doet aan myn Geest.
Verr' dan van daar, dat dit een spoor souw geven
Tot godloosheid en ongebonden leven;
'T regt vry gemoed en heeft geen toom van doen:
Laat wie het lust, steeds Wet en vloekdom blaasen;
Dat kan geen hert verand'ren (wel verbaasen)
Ons deugden spoor, is Gods geschonken soen.

Hoe en waar toe het Woord Vlees geworden is. Dubbel klink-digt.

TE vooren wierd het W O O R D , dat eeuwig was gevleest;
En quam syn Majesteyt met kleed op kleed te decken,
Om spreeker tot den mens die Vlees was te verstrecken.
'T welk ter gehoorsaamheid des Vaders is geweest.
Maar die volbragt, schoeyt *Nu* het werk op andren leest;
[De] Vader, met den Soon als W O O R D weer op te wecken
[Ko]mt dien, als 't Voorbeeld en den Waren Vorm t'ontdecken,
Waar *door*, waar *na*, waar *in*, Hy 't Vlees vergiet tot Geest.
[H]et Vlees wort Geest wanneer Gods meening wort gevat,
[En d]oor den voorhang des gescheurden Vleeschs gekeken
[Dat] God door 't Vlees in 't Vlees syn S O O N gevoorbeeld hadt.

* Ps. CXXX.

Wel zaal'ge dwaas! aan wien dees wysheid is gebleeken:
Diens *rede stom* gemaakt, en *eygen werking sat*
Houd voor sig lid nog tong, maar laat'er God door spreeken,
Na dien 't Gods koop-regt is, nu door 't heel al te *spreeken*,
Van synen Soon, dien Hy in eeuwigheid *besat*.
Door syn opwekking eerst, bewesen en *gebleeken*,
De wysheid waar in God volstrekt behaagen *hadt.*
Te vooren glad versaakt, of vleeslijk grof *bekeeken*,
Om dat de wysheid Gods wierd dwaaslijk *op-gevat*.
Maar 's menschen wysheid *nu*, verdwaast door Christus *Geest*.
Wort wys, en siet dat God sig deckend, komt *ontdecken*,
Wiens doen nu niet en is, als dooden op te *wecken*,
Die hy na 't Beeld syns Soons vormt op den selven *leest*:
Gelijkse in syn besluyt zyn voor-gekent *geweest*
Om hier tot prys van syn genade te *verstrecken*;
Welks Heerlijkheid, Hy eens volkomen zal *ontdecken*,
Als Christus voor elks oog verschynen zal, *gevleest*.

Wie dat in nood syn toevlugt tot God neemt.

VErbeel u binnen 't boord van een geslingert Schip
Door swaaren storm op Zee, op 't tipje van versincken,
Of haglijk stranden of te stooten op een klip,
Twee menschen, dus gedreygt een souten dood te drinken;
En stel dat *d'eene* sig in dat gewrigt van tyd
Geparst vint Hemel-waarts te heffen stem en handen,
Als Jonas Schippers dêên, en God met groot gekryt
Smeekt om syn hulp, en 't lyf behouden te doen landen:
Daar *d'and're* op verset in die beroerenis
Door d'engte van syn Vlees, hersamelt syn gedagten;
En op den vasten grond dat God syn Erf-goed is,
Als wat syn vlees beloopt stouthertig af te wagten:
Die by hem selven segt; myn God is immers myn;
‘Geen schepsel geen geval kan my goed dat doen derven;
Myn lighaam mag dan straks een Aas der Vissen zyn,

Als 't bloed syn loop verliest, maar *ik*, ik, sal niet sterven:
Ik die geworden ben met Christus eenen Geest,
Ben seeker dat my niets sal van syn Liefde scheyden.'
Dus stygt hy boven 't leed, daar 't stoff'lijk deel voor vreest;
De vraag is; *wie tot God syn toevlugt neemt van beyden?*
Voorwaar; indien men op de schaal van 't Heyligdom
Die beyde wicken zal, hy wort te ligt bevonden,
Wiens ernstigste gesmeek niet verder strekt, als om
Te toonen dat syn Geest nog ligt in 't Vlees bewonden:
Hy waassemt door syn mont syn herts begeerten uyt,
Die niet soo seer aan God als aan het schepsel kleeven:
Vergeetend' of nog vreemt, van dat gerust besluyt,
Dat hem syn God syn goed, en beter is als 't leven,
Daar d'andre ziel gebragt in d'eyge klem, als hy
En dus gejaagt in God haar schuyl-plaats weet te vinden:
Soo stygt sy al 't gevaar en 't schepsel verr' voorby:
En laat sig veylig van het eeuwige verslinden.
Gelooft zy God! die my heeft tot die keur gebragt,
(Ik seg en meen het) en doe 't leven door gelooven,
Om als 't op 't nypen gaat te staan door syne kragt:
En 't knorren van myn vlees, door stilte te verdooven.
'T zy verr', 't zy verr' van ons te roemen dat men sta;
Niet wetend' op wat proef hoe scherp ons God zal stellen:
Maar 't blyft een waarheid, dat een ziel die Gods gena
Aldus beschouwt, verwint al wat haar poogt te quellen.

De getrooste, en vernoegde en stille Ziel op 't Ziek-bedde spreekt aldus;

VRaagt gy my Vrienden hoe 't my gaat?
Ik ben in wenschelijken staat.
Al wort dit lighaam aan-gegrepen,
Dit swakke vlees van smert genepen;
Wyl bloed en sappen in haar werk

Onmatig, al te traag of sterk
Nu half gestremt, dan hart bewogen,
De herssens selfs geen rust gedoogen.
Dit alles raakt het stofflijk deel,
Myn Geest die blyft in haar geheel.
Ik heb myn leden dog gegeven
Hem die my door 't geloof doet leven:
Hy doe daarmee soo 't hem behaagt.
Myn Geest die 't Godlijk-zegel draagt
Beschouwt, bedaart en stil van herten
Als buyten sig, des lighaems smerten.
En onberoert om 't geense siet,
Om datse Jesus troost geniet.

Vraagt gy my Vrienden hoe ik 't stel?
Ik seg myn God maakt alles wel,
Wat hoeft my buyten hem te lusten?
Hy doet my in syn liefde rusten;
Want hy my geen verwyt en doet
Myns quaats, nog syn bewesen goet:
Hy dekt voor sig en my myn sonden.
Al wat ik leersaam heb gevonden
Gedeelt, gevoegt, beschouwt voorheen,
'T wort al versmolten in dit een,
Dat ik een Lid ben van Gods Soone
Als ik dees waarheid my vertoone,
Beset, besitse gans myn geest,
Maakt my getroost en onbevreest
Geduldig onder 't pak der smerten
Tot hupp'lens toe verheugt van herten,
Kort om, in God besit ik 't al
In hoop die niet beschamen zal.

Vraagt gy my Vrienden hoe 't al zy?
'T is altyd wel in God met my,
Syn Geest myn steunsel voor 't beswyken,
Doet in myn swakheid sterkte blyken.
Want al 't gewoel op 't pynlijk bede
Myn rust myn vreugde niet belet.
Hoe souw myn tong dat kunnen swygen?
Ik spreek om voor my lugt te krygen,
Van 't goede dat myn Godt my doet.
Wie vraagt na een gerust gemoet.
Ik hebt, en ken het, boven meenen,
Schoon sondig, ja van kop tot teenen.
Ik roem in Gods geregtigheid,
In synen Soon voor my bereid;
En door 't Geloove my gegeven:
Hy zal, 't zy door myn dood of leven,
Verheerlijkt worden in myn Vlees:
Nadien ik voor geen sterven vrees,
Daar 't my by hem te zyn gewin is,
En Christus al myn lust en sin is.
En soo 'k niet zyn kon, tot syn eer,
Ik wens geen et-maal levens meer.

Myn Vrienden die uyt liefde my
Komt sien, en hoort, wat ik bely,
'T verquiktme dat ik u mag seggen,
Hoe in myn hert de saken leggen;
Terwyl de kragt van myn geloof;
Schoon 't lighaams smerten niet verdoof,
Die tuymelingen stygt te boven.
Ik maan u, God met my te loven,

En over my te danken, die
Door alles heen syn Liefde sie:
Die my ten eynde toe sal sterken.
'T moet alles, dog ten goede werken.
Die hem beminnen wat voor stryd
En leet hen aanloopt in der tyd.
*Dit lyden kan in 't minst niet haalen,
By 't eyndloos heerlijk zege-praalen,
Dat voor Gods Kind'ren is bereid.
Al 't *schepsel* onder dienstbaarheid
Des ydelen verderfs geboogen,
Wagt dat onwetend uyt den Hoogen.
Wy selve sugten in dien stand;
Die God syn Geest ten onderpand
En deel syns Erfnis heeft gegeven,
Ja *selfs syn Geest* door wien wy leven
Begeert dat, en hy bid na God
Voor al de Heyl'gen om dat lot.
Wil God myn dagen nog wat rekken,
Ook dat zal tot syn eere strekken.
Gy Zielen wien ik dit bely
Gelooft, bedenkt dat nevens my.

Wanneer een ziele soo gestelt,
Gods Deugden op haar Lyk-bed melt,
En dat die woorden onder 't hooren,
Tot in het merg der zielen booren;
Die daar den Eed'len geur van houd.
Die sprenkels sout, die graanen goud
Verdienen op te zyn gelesen;
Dit heeftmen willen doen by desen:
Dog syn die trecken schoon en Eel
Gedood-verft met een grof pinceel,
'T is 't werk van 's Hemels Geest den gloed en kragt di'er straalen
In 't hert, niet 's menschen doen, dat op 't papier te maalen.

* Rom. VIII. 27.

Over de Heylige Dry-Eenheid.

HOe Een kan Dry zyn, en hoe Dry kan wesen Een,
En weet ik door geen kragt van reden-kunst t'ontlêen;
Maar ik versta en weet die waarheid door gelooven,
Aan Gods getuygenis, waar aan 'k my onderwerp.
Den geesteloosen mensch gaat dit te hoog, te scherp
Al 't Goddelijke stygt zyn aards verstand te boven:
Wyl hy het *meetbaar;* en 't *onmeetlijke* meet
Door 't selve meet-snoer, en soo *sot'lijk* sig vergeet,
Dat hy dat wonderlijk, dat al-begrypend wesen,
Begrypen wil, als of een dropje d'Oceaan
Vervangen woud; tot sulk een *hoovaardy* geresen,
Hy maakt sig *Rigter* daar hy most *ten oordeel* staan.

De getrooste en stille Ziele onder het lyden van haar vlees.

HEt is niet na myn sin gepraat,
Dat ik om 't ziek zyn ben ellendig;
Men weegt niet myn geluk in wendig;
Dat in myn Scheppers gunst bestaat:
De last van 't vlees en is het niet,
Die ons ellendig maakt; maar 't denken
En oordeel, doet het herte krenken
Wanneer men scheef de saak besiet:
Myn God door 't middel van syn ligt,
Heeft van ellende my ontheven,
En soo een sterk begryp gegeven,
Dat door vertroosting leert myn pligt:
En soo, dat ik die oeff'nen kan:
Myn Geest blyft staan, en draagt dit drucken.

Al komt myn Vlees my wat verruken,
   By korte vlaagjes nu en dan;
   Ik sie en neem met dankbaarheid
Myn ruymt' en dienst my aan-gebooden;
Als ik die immers heb van nooden:
   De rest wort heuslijk afgeseid.
   Voorts, soo ik niet blygeestig schyn,
Dat wort door wanlust my benomen;
Ik weet niet hoe het by souw komen,
   Dat ik te deeg souw geem'lijk zyn.

   Myn Susje lief, het geen ik seg,
Dat spreek ik uyt den grond myns herten;
Al krimpt myn vlees voor last en smerten,
   Dat neemt myn troost en vreugt niet weg.
   'K agt dat myn Schepper hebben wil,
Dat door den mist van 's lighaam quaalen,
Sterk schynen syn genade stralen;
   En dat maakt mynen geest soo stil:
   Hy doet syn my genoegsaamheid
Door kragtige bevinding merken;
Die in syn Soon my voor myn werken,
   Schonk t'effens deugd en zaaligheid.
   Al wort in schyn myn staat betwist
Door 't koortsig tuym'len der gedagten,
Dat kan ik als myn lyding agten,
   Ik word een suyvre Quiëtist:
   Ik rust, en waarom soud ik niet?
Myn werksaamheid is in dat rusten;
Gemor, nog klagt, kan my gelusten:
   'T is wel wat na Gods wil geschiet.

'K ben ziek, 't is waar; maar 't komt nog niet op 't sterven aan;
   Maar als dat beurt, hoe 't gaat myn God, die zal 't wel maken:
   Dit Hutjen, als hy 't breekt mag meer of minder kraken,
Maar myn Gebouw van Hem sal eeuwig blyven staan.

Kommerloosheid in Bekommernis.

MYn God! wat is de ziel in een gewensten staat,
Die sig op uw bestier gerust en stil verlaat!
Niet in een sagten stroom van voorspoet, en goê dagen,
Maar in een storm-gety, en onder ramspoets vlagen,
Die veel en lastig zyn, in meer dan een geval,
Onseker hoe daar van den uyt-slag wesen zal:
In sulk een stand, geen stand, maar dryving eer te heeten,
Hoe veylig is 't , te syn in uw vertreck geseten!
Gelijk een Soogeling, of speen-kind, in den schoot
Des Moeders sagjes rust, en vreest voor leed nog noodt.
Hoe wel vind sig dat hert, dat met u te beschouwen
Als Vader, leert op u gerust en stil vertrouwen!
Dat uwe hand erkent, in alles wat gebeurt
En selfs 't geen drukt en klemt, daarom voor pryslijk keurt:
Dat voor 't toekomstige sig, niet verknyst met sorgen,
Dat heden neemt soo 't komt en wagt bedaart wat morgen
Sig op zal doen: sie daar! dus vind ik my gestelt:
'T welk u tot lof myn God dit blad met blyschap melt.
Gy weet het hoe voor heen, myn vlees wel kromp van vreesen,
Door voor-gedagten, welk een slag het soude wesen
Die haast ons treffen moest; maar nu t'er komt op aan,
Zyt gy het die myn geest, nog over end doet staan.
'K hoef hier geen lyst van 't geen my nypt of dreigt te maken,
Gy weet, gy weegt, en stuyrt; de toedragt van myn saken:
By u staat vast het lot, voor my in 't vlees bereid,
Ik volge maar de stroom van uw voorsienigheid.
En, schoon ik niet en weet waar my die heen zal dryven,
Tot moeyte of to gemak, ik weet dat gy sult blyven
Myn eenig eeuwig deel, en rot-steen van myn hert,
Schoon al myn vlees beswykt, gevoelig van syn smert.
['K] weet dat gy boven 't geen ik bidden kan of denk
[M]y lydsaamheid, en moet, en kragt van geest kunt schenken:

Daar kan geen mangel zyn aan uw getrouwigheid,
Die grondvest hebt gy door 't Geloof in my geleid.
Hebt gy uw Soon tot Hooft, en Stam aan my gegeven,
Dus, syn en uwen Geest tot werk-kragt van myn leven:
En t'effens 't nieuwe hert dat meest is uyt-gebreid
Voor 't soeken van uw Ryk, en uw Geregtigheid:
'T is uwen wil, ook my dat Koninkryk te schenken;
En soud gy myner van dien by-slag niet bedenken,
Dat ik niet missen kan, soo lang ik woon in 't vlees?
'T gegeven Woord uw's Soons ontheft my van die vrees.
'T Gebed dat hy my leerd, schikt 't eynde en 't middel t'samen;
En 't souw uw goedheid nog uw Waarheid niet betamen,
Dat my in desen myn verwagting souw ontgaan:
Gy geeft my last myn sorg op u te laten staan.
En hebt my toegeseyt dat gy het wel sult maken.
Laat stormen dat het kryt, en laat myn bootje kraken,
Ik heb geen sinkens nood: myn Stierman woont om hoog
En t'effens in myn hert, wiens saak ik heb in 't oog.
Aldus gestelt, kan ik myn herssens en myn leden,
Tot tydelijk bedryf als Roeyster best besteden;
Maar soo hy my maar wenkt, de riemen binnen boord
Te leggen, 'k soek my ook te schicken na dat woord.
Soo verr', dat my niet eens bedroeven moet of spyten,
Of yemand my als sat, en losheid wouw verwyten
Dus Kommerloos te zyn, in myn bekommernis,
Mits hy 't my aan-beveelt die myn uyt-helper is.
Dat 's regt (om hier nog eens by Zeemans-taal te blyven)
Als vlyt nog arbeyt helpt, op Gods genade dryven;
Dog die, wien 't vol gemak, en voorspoed strekt tot muur,
Staar-oogen niet altyd, soo 't hoort op Gods bestuur.
Ik swyg van 't erger slag die lasteren en verdoemen,
'T geen de een'ge grond-slag is van al myn Heylig roemen:
Dat is d'erkentenis van mynen zaal'gen staat
Uw liefde-werk in my, dat voor myn werken gaat.
Dog hierom selfs, moet sig myn ziel niet troostloos quellen.
Sulks wilt gy ook, om myn Geloof ter proef te stellen;

Waar in gy selfs be-oogt myn wel-zyn vrede en vreugt:
En Zegen-praal in u, door regt beproefde deugt.
Wel aan dan ô myn God, laat wat gy schikt maar koomen,
Myn Geest wagt rustig af, selfs 't geen myn vlees doet schroomen:
'K zal staan door uwe kragt, en als gy somtyts sendt
Verpoosingen van rust, dat wort met dank erkent:
Hoe kleyn hoe kort die zyn, ik wil die in 't genieten,
Niet door ondankbaarheid, my laten los ontschieten:
Nadien gy teederlijk aldus myn swaakheid viert,
Gy die het vallen van een muske selfs bestiert:
Gy, tot wiens Troon ik regt, ja last heb toe te treden;
En dat on-aangesien al myn gebreklijkheden,
Aan u niet min bekent, als al myn leed en noot,
Die 'k u ook niet verberg, maar leg die voor u bloot,
Op dat gy my daar van soud langs soo meer genesen:
Dus, stil vertrouwen, zal myn sterkte in allen wesen;
Uw Geest zal na uw Raad, myn hand-geleyder zyn,
Tot ik verlost van 't vlees, volmaakt voor u verschyn.
Soo onder die 's myn ziel verrast sig neer laat buygen;
Dit Vers zal tegens my, tot myn beschaaming tuygen,
En door errinering van dees gestaltenis,
My toonen dat myn pligt, myn selfs verloogning is.

On-Christelijke en Christelijke belydenisse van Sonden, en gebed om zegen,
of *T'samen-vloed van gedagten by de gelegentheid van de tyding van 't overgaan van 't Kasteel van Naamen aan den Fransen Konink.*

WAt segtmen nu? is NAMENS sterkte
‘Waar voor men bad, waarom men werkte,
In 't aansigt van den Britsen Vorst,
Wien, schoon hy wilde, schoon hy dorst,
'T onset onmooglijk is gebleven
Na taayen weerstand op gegeven;
En kreuktse dus voor 't sier geweld
Der Franse Wapens? och! wat geld
By God dan Neerlands vuurig smeeken?
In desen vrugteloos gebleeken:
Is Bedestond aan Bedestond,
Die d'Overheid hoog noodig vond;
Op dat wy Zegen krygen souden
Tot nog toe dan voor niet gehouden?
'T schynt ja; en soo de saak sig toont
Dat hy die in den Hemel woont,
Blyft rooken tegens die Gebeden;
Soo keert dat storm-tuyg weer beneden,
Dat 's Hemels muuren breeken souw;
Dat laat maar stof tot druk en rouw.’
Wat nu verlegen Vaderlanders?
'T is nogtans God, en niemand anders

Tot wien gy om syn hulp moet gaan;
Dog 't zy in hooger sin verstaan,
Om Zegen en geen vloek te wagten:
Want bidden tegens Gods gedagten,
Is loutre terging voor syn oor,
En eyschen dat hy niet verkoor;
Schoon als een bies gy 't hooft laat hangen,
En traanen bigg'len langs de wangen,
Als (juyst met handen niet vol bloed,
Maar met de boesems vol van gloed
Der weereldse begeerlijkheden,)
Gy voor Gods Troon bestaat te treden:
En draagt daar voor nu dit, dan dat,
Gelyk 't door 't vlees is op-gevat.
Want in de sonden te belyden,
(Nu sterker dan op and're tyden
Gevergt,) soo maakt m'een swaare lyst
Van vuylighêên daar 't hert van yst:
En stelt als Bronnââr der ellenden
Den Afgods-dienst, het Sondag-schenden,
Twist Kettery, ontugtighêen,
En slingert sonde en straf door een,
De hooft-som en de kern der bede
‘Doelt al op uytterlijke vrede,
Of 's vyands magt in bloed geset,
Haar Kind'ren op de rots geplet.’
Als waaren dat de liefde teekenen,
Waar van Gods gunste stond te reekenen:
Of dat de God van Israël,
Beperkt most zyn in syn bestel.
Maar, breng *belydenis* en *bede*
Eens op de Toets-steen van Gods rede,
Of 's Heyligdoms ge-ykte schaal;
Te *ligt*, en *vals* is 't altemaal:
Want die sig wil van sonde myden,
Self in syn sonde te belyden,

Moet letten op het wortel-quaad,
Daar 't sonde plegen van ontstaat;
'T welk dieper als 't verval der seden,
Tot alle onbetaamelijkheden,
(Waar op het scherpst gebikt wort) leid
In ongeloofs ondankbaarheid;
Aan *God*, *als God*, en Bron van 't leven,
En wort syn Eere niet gegeven,
In syn geschonken Soon en soen,
'T erkennen; schoon men 't seyt te doen.
Dat opperst' algenoegsaam wesen;
Wort als soodanig niet gepresen;
Nadien men syne Zaaligheid
Veragt, of twyflig tegen-pleyt.
Dien hoon, doet 's Hoogsten toorn ontbranden;
Hy wreekt sig Heylig, met de schanden
Die beeken zyn uyt dese Bron,
Voor 't oog t'ontdecken van de Son.
'T is regt by God, hen die dog kleven
Aan 't ongeloof, voorts op te geven
Aan hunnes herts verduystering:
Dus; uyt de ziels beneveling
Ontstaat dien stapel-berg der sonden,
Als dat Gods Sabbath wort geschonden,
Met niet te rusten van boos-werk:
Ook datmen bouwt aan *Babels* Kerk,
Dat berst door alle glimp vergulding:
Niet met een staats-gewyse dulding
Van menschen in den Borger-stand;
'T welk schoon het komt van hooger-hand,
Gevloekt wort, op de Sprekers-stoelen;
Die dus haar dommen yver koelen.
Maar datmen 't Woord der Waarheid wel
In klank behoud, dog t'samen stel
Der leer-wys nogtans meer laat strecken,
Tot *Warring* als tot trouw ontdecken.

Soo queekt men Kettery en twist,
'T welk sinnen deelt, en herten splist.
De Baälims dienend' als te vooren,
Schoon 't grofste Rooms is af-geswooren:
'T welk die God vreesen bitter smert,
De handen volgen aan het hert,
Den stank dier zedenloosen zeden,
Die selfs een SENEKA met reden
Doorstryken souw, die Paulus stelt;*
Is nood'loos op dit Blad gemeld.
Genoeg is 't, kan men maar bemerken
Dat *sondig denken, spreken, werken*
Al vrugt van 't niet gelooven is,
Of van *bekrompe erkentenis*:
Voor beyde *'t blyk van Gods mishaagen*:
Vry meer als 't geen de naam van plaagen
Gemeenlijk draagt, als hart voor 't vlees:
En stof van smert en bange vrees.
Nu brand den Oorlog; en 't is seker
Voor mensch als mensch een bitt'ren beker,
Met al haar na-sleep: maar wel meest
Een Slaafse en Kinderlyken geest,
Die geest van vlees niet af kan sonderen;
Die hoort hy 't in de lugt maar donderen,
Sig t'schuyl maakt als Caligula,
Steeds gaande met hem selfs te râ.
Soo doet het grootste gros der menschen:
Haar vreugde groent, of moet verslensen,
Na 't sigtbaar mee of tegen-gaat
'T belang van 't vlees is in der daad
De slag-veer nog van 't schuld belyden;
Soo meentmen dees, en droever tyden
Sig af te schuyven van den hals:
Dan d'uytkomst toont sulks dwaas en vals

* Rom. I. 28--31.

Want om van 't Bidden ook te spreken,
Door 't jongst gebeurde is 't klaar gebleken,
('T staat buyten alle twist-geschil)
Dat niet na Gods belofte en wil
Gebeden was, maar na 't begeeren
Van 't vlees dat steeds den Geest des Heeren
Bestryden derft, dog vegt sig moe:
'T Komt God den Albestierder toe
Syn Raad te doen bestaan voor allen:
Niet 's menschen sotheid toe te vallen.
Wie is'er die behoorlijk let
In 't groote pligt-stuk, het Gebed
Dat niets den Vader kan behagen,
Als dat hem worde voor-gedragen
'T geen net gerigt na 't onderwys
Des Heylands, uyt Geloove rys.
Maar vloeyt dat Bidden uyt gelooven?
(Wat? d'aards gesintheid, dryft daar boven:)
Waar in na tydlijk lief of leet
Men Gods gena of ongunst meet?
En heet dat liefde tot den Naasten
Soo sterk na syn verderf te haasten?
‘Den wensch dat God den Vyand plaag,
Dat eene tien, tien hondert jaag?
Dat God wil kop en steert vernielen
Die'r boose en hatelijke zielen,
Dat dien verwaaten Assirier
Verteere door Gods toorne-vier:’
Dees en meer scherpe spreekens wysen
Die woest en sagte ziel doen ysen,
Vertoonen: (seg ik) die een hert
Dat door Gods Geest bewogen wert?
Die Geest van Liefde, Troost en Goedheid?
Gods yver is't niet, maar verwoetheid:
Ook veeltyds souw die hef der tong
Straks sitten soo de nood eens drong.

Daar is geen dappre na te meten;
Heel anders moet, (dat moet men weten)
De Krygsman doen in syn gelid,
Heel anders spreeken, als men bid.
Het laatste moetmen doen als Christen
Nooyt anders, 't eerste buyten twisten
Als mensch als onderdaan, die weet
Wat hem syn pligt gebied, en eedt.
Hoe kan sulk bidden God behagen!
Om 't Godlijk *oordeel*, *straf* en *plagen*,
Waar voor men desen Oorlog houdt,
(En 't is hem sulks die 't soo beschouwt)
T'ontvlugten, *en* gelijk sy spreken,
Den Zegen uyt syn handen breken.
Die vrye werker duld geen dwang,
Of werks-bestipping; syn belang
Syn Eer bepaalt syn Wils besluyten:
De nietig Aard-worm blyf daar buyten.
Die, wil hy God gehoorsaam zyn
De saak moet scheyden van den schyn.
De dingen die de sinnen *pramen*
Of *streelen*, onder wat voor namen
Men die beschouwt, gebruykt, ontmoet,
Syn in haar selven quaad nog goedt;
Maar goed en quaad na 's menschen oordeel
Die opvat tot syn schâ of *voordeel*:
Ook dat, na d'onderwerping is
Aan 't Goddelijk getuygenis.
Elk vlees krimpt wel voor scha en smerte;
Maar hier heeft een geloovig herte
Groot voordeel, ja een vasten grond,
Die 't ongeloove nooyt en vond.
Die weet sig selven te versaken,
'T is kommerloos, hoe 't God zal maken,
*Met al het tyd'lijk; dat dog moet

* Rom VIII. 28.

Hem mede werksaam zyn tot goed.
In d'Oorlog troost hem Jesus vrede;
In voorspoed, is syn wensch en bede
Dat yeder Christ'lijk sig bedien
Van 't goede dat hem God laat sien.
Die niet of swak gelooft, daar tegen
Is uyt-gelaten of verlegen;
Elk vrolijk lugtje blaast hem aan:
Elk buytje doet hem neder-slaan.

Den trouwsten raad dan, om in 't midden
Van al dees tuymling, soo in 't *bidden*
Als in 't *belyden* buyten last
Te wesen 't welk een Christen past,
Zal zyn; dat elk syn Schepper nader
Als wreeker niet, maar als syn Vader;
En stort geloovig in Gods schoot
Zyn sonde, schulden, en syn noot;
Hem bidde om Geloofs versterken,
Dat Jesus Geest hem wil bewerken
Om goede vrugten, tot syn eer,
Mild voort te brengen, langs soo meer.
Wyl al syn Eersugt maar moet strecken,
Om zielen tot Gods Soon te trecken,
Tot Ledematen van syn Kerk;
Niet tot eens menschen naam of merk.
Dat God in Oorlog, als in vrede
Bestier den geest der Overheden,
Om wys en trouw het Vaderland
Te houden in gewensten stand.
Dat Gods des Vyands hert wil grypen,
Niet juyst door dood'lijk vlees beknypen;
Maar liever door syn vrede woord:
Dat regt gevat alle onlust smoord.

'T syn menschen dog die ons bespringen,
En boven dat nog doopelingen:
   De Borgerlijke vyandschap,
   Eyst niet soo hatelijken stap,
Haar bloed, haar dood, ja doem, te wenschen.
Sy blyven onse mede-menschen
   Uyt eenen bloede voort geteelt:
   Niet al van Gods genâ misdeelt.
Kon elk soo vredige gedagten
Plaats geven, uytten en betragten,
   Gemeenen en bysond'ren twist
   Wiert buyten feytlijkhêen geslist.
Die soo begrypt de kern der saken,
En alsoo bid, zal wislijk smaken
   De vrugt syns biddens; hoe 't ook gaat:
   In 't kraken selfs van Ryk of staat.
God zal hem in de nederlaagen
Self d'overwinning weg doen draagen;
   Maar overwinning door 't Geloof.
   Die Son schynt alle sterren doof,
Stilt allen storm, breekt damp en misten.
O Zaalig stand-heyl van een Christen!
   Hy vind self 't leven in den doodt:
   Des tart hy alle lighaams noot.

Soo most ik eens myn geest ontsluyten;
En vol der woorden, die eens uyten
   Door 't seggen, wat myn denken is
   Van *Bidden* en *Belydenis*,
Hard in gestampt in dese daagen:
Waar in myn Ziele geen behaagen,
   En vind, maar dat soo sondig keurt
   Als alles wat er vuyls gebeurt.
Dit woord hoe *scherp* in veeler ooren,
Is *waar* voor die 't opmerkend hooren,
   Want die uyt wroeging bid, en vrees,

Vertoont de groote kragt van 't vlees.
Waar door sig 't hert niet op laat leyden
Om *tyd* en *tyd* te onderscheyden:
Men bid ('t is schande) schier al om
Als heerste nog het Jodendom.

Hels en Hemels plaats en wesen.

OP 't vragen; *Wat*, en *Waar* den Hemel zy of Hel?
Niet op syn Mahomets, of als de digters droomen,
Maar in gesond verstand en na den Geest genomen,
Souw dit myn antwoort zyn; dat ik geen plaats en stel:
Den Hemel voor een Geest; is, sig bewust van *wel*
Te wesen, en *vernoegt* en daar van t'overstroomen:
En 't denk-beeld van de Hel dat in myn hert kan komen,
Is 't *ongenoegen* tot een eyndeloos gequel;
By 't *knagen van een Worm* en *Poel vol vuurs* geleken,
Gelyk 't Gods Geest behaagt ons staam'lend toe te spreken.
Dog soo men door de Hel en Hemel wil verstaan
De plaetsen die God eens zal yeder lighaam geven,
Die hy ter eeuw'ger smaat zal wecken, of ten leven:
Daar af is in syn Woord ons geen berigt gedaan.

Een ander.

WAt vraagt een Christen waar de Hel
Der doemelingen plaats mag wesen?
Hy immers heeft geen Hel te vreesen.
Van God gebragt tot eeuwig Wel,
En vraagtmen waar den Hemel zy:
Waar toe op 't spoor van 't vlees te rennen?
Myn Hemel ('t geen ik rond bely,
Is God als mynen God te kennen.
Den Hemel dan is *hier* nog *daar*;
Maar in 't van God door-heldert Oordeel,

Dat Gods getuyg'nis 't synen voordeel
Sig toe-past, als volkomen waar
Die niet gelooft daar tegens, draagt
In 't schuldig onvernoegt geweten
Een Hel, een Worm die altyd knaagt
Al poogt hy 't elkens te vergeten.

Wyse dwaasheid, gekosen voor de dwaase wysheid.

DE Gods-geleerdheid op een *Philosophse snee*
En nieuwe snuf geset, mag spitse herssens streelen,
Die rede-kunstig sterk op keur van klanken speelen:
Maar deelt aan 't sieke hert de kern van troost niet mee
De *naakte eenvoudigheid*, maakt veel gewisser tree
Op 't pad der wysheid Gods, (Dat kanmen niet verheelen)
Hy wil aan Kindertjes, syn Heyl woord toe doen deelen:
Wie hem behaagen wil, kiest dan het laatst van twee.
Waar toe hier 't Seyl soo hoog en scherp in top te halen,
Daar God genadelijk soo laag tot ons wouw dalen,
Op dat ons oordeel buyg voor syn Getuygenis?
De Schilder moet op 't best sig sengen, die de Straalen
Van 't ongeschapen ligt, vernuftig af wil maalen:
Wy moeten niet verstaan 't geen aan te bidden is.

Het Ware Broederschap. Dubbel klink-digt.

DE Ziel, die met Gods SOON sig kan vereent belyden;
En van haar levendig geloove blyken geeft:
(Schon datse swakheid nog, en mis-verstanden heeft)
[Is bouw]ende op dien grond, een Ware Gods gevrydde.

Daar tegens een die gansch de schakel-reeks der tyden.
   En al wat waarheid heet, vast in syn herssens heeft;
   Dog nog geen waarheid kent, waar in men Gode leeft,
Die loopt al weet hy 't niet, het gansche spoor besyden.
Wat magt verbind my dan die eerste ziel te myden,
   Die met een teer ontsag aan Jesus liefde kleeft,
   En bid voor d'and're, die 't Geloof nog wederstreeft?
Men stelt 't voor-oordeel en afkeerigheid besyden,
(Dat boose net, waar aan de Duyvel altyd weeft)
   Den Band der Broederschap is, Jesus te belyden.
   Den Band der Broederschap is, Jesus te *belyden*!
Dog niet door blooten klank die op de lippen *sweeft*;
   Terwyl het oordeel slaat de kern der zaak *besyden*,
Om dat het nog te vast aan 's vleeschs gevoelen *kleeft*,
En 't geen 't Geloof bevat verdenkt of *tegenstreeft*,
   Quansuys om ergernis en dwaaling te *vermyden*:
   Een rustig Christen kiest niet eygensinnig *syde*,
Nog blust nooyt vlas-wiek uyt, waar in een vonkje *leeft*
Van 't Godlijk vuur, als maar 't geen God beteekent *heeft*
   (Door 't Doopsel) wort erkent; 't welk schaars valt in dees *tyden*.
   Hoe weinig kennen sig opregt voor Gods *gevryden*!
Selfs daar men trots den naam van fyn Hervormden *heeft*.
Wie sig met ernst ten dienst syns Gods en Naastens *geeft*
   Leer sulke, (is 't doenlijk) dog verstaan wat sy *belyden*.

Raadsel Vraag.....

ALs ik bemerk dat Christus heeft gegeven
[*]1. Den Kerken-dienst 2. op datmen schicken souw
   [†]Elk lidmaat in syn maat tot 's lighaams bouw,
3. [‡]*Tot* dat syn Kerk in 't top-punt is verheven!
En dat ik, van haar leyders *af-gedreven*,
   'T Naam Christendom soo *wilt* als *blind* beschouw,
   Ey seg my dog, (gy weet het soo 'k vertrouw)

* Ephes. IIII. vers 2.
† II. vers 12. 14. 15. 16.
‡ III. vers 13.

Waar nu het Paard en Ruyter is gebleven?
'T Paard vuur-rood, swart, ja *vaal* eerst *wit* geweest;
Wat; 'k vind een *veel* en *wonderhoofdig beest*,
In 't samen-stel der menschelijke ordeningen;
'K soek Kerken-dienst gevormt na Christus leest!
Dog ik gevoel, dus soekende, myn Geest
Te sterker tot myns selfs verpligting dringen.
Ja! soud ons niet de Liefde Christi dringen.
Om van syn Kinds verstand des Naastens *Geest*,
(Die nog niet kent syn vryheid Christus *leest*,)
(Maar slaaflijk bukt, voor menschelijke *ordeningen*)
'T ontheffen en t'ontdoen van 't merk van 't *beest*
Soo lang gedient en aangebêen *geweest*?
'K vraag aan my selfs, waarom hier traeg *gebleven*?
Eyst niet de nood dat yeder lid syn *trouw*
Voor 't lighaam toon? daar ik elks ziel *beschouw*
Doods-stil, of als een Zee-golf voort *gedreven*:
Wat hindert ons? van 't Slaafs gesag *ontheven*
Voor 't Meesterschap, dat 's Heeren *Tempel-bouw*
Wel voorgeeft, maar nooyt nooyt beginnen *souw*:
Niet aan de Kerk tot *dienst* maar *toets* gegeven.

Lust in on-lust.

TValt lastig voor een Ziel, op 't eeuwige geset,
Waar vanse in 't hooren, en in 't peynsen wierd verslonden,
Te worden door den drang van Aards bedryf verlet,
[En] aan de dienstbaarheid der ydelheid gebonden:
[A]an werk dat hand nog oog, en dus geen herssens vry
[En la]at, (of 't hert al poogt den slommer door te breeken)
[Op] Paulus wys, aan wien syn Tente-makery
[Wat h]inderde om het Woord der Zaaligheid te spreeken.
[Maar] in die lastigheid, kan nog een soort van lust
[Sig op] doen nu en dan, met innig stil genoegen;

* Apoc. VI. 2. 4. 5. 8.

Om dat den geest die heel in 't eeuwige berust,
Met onderwerping, sig na 't hoog beschik kan voegen.
Die sterke volgsaamheid vertoont meer kragt van geest
Als 't domme Volk bemerkt; dat na 't gesigt der oogen
Syn vonnis doorgaans velt; dat alles hoopt en vreest
Uyt een verkeert begin, in al syn doen bewoogen.
'T soekt sig, en *syn vermaak*, en *niet 't geen Godes is*;
Daar 't hert eens Christens in een beter plaats gelegen,
Uyt ondervinding selfs van 't geen hem lastig is,
D'uytnementheid van syn verandering leert wegen.
Sie hier volvaardigheid met sterke tegenkeer,
En 't soet, en 't bitter, sig tot aangenaamheid mengen!
Myn Scheppers wil te doen is 't dat ik dog begeer:
Tot dat hy zal dit vlees volmaakt tot vryheid brengen.
Soo dan ô morrend vlees! swyg hier ook Gode stil;
'K word dienstbaar, dog om dus myn vryheid te betoonen:
My schickende op die post daar God my stellen wil:
Tot dat ik t'eynde werks, met Christus in ga woonen.

Verrucking Aan de Poëtsche luym.

SOet Popje van myn lust, myn geest van Poësy?
Die 't Schat-vertreck van myn geheugnis plag te wesen,
Waar uyt ik 't Oud en Nieuw her voortbragt om te lesen;
Hoe diep versteekt g'u thans voor my?
'K souw immers na den trek myns herten, op 't papier
Soo 'k nu uw bysyn en uw inspraak kon genieten,
Puyk-stoffen tot een schat van Vaarsen 't samen genieten,
Met meer dan menschelijken swier:
Nadien ik in den Geest verrukt op hoogen toon
Van Jesus Hoogheid en uytnemenheid souw singen;
Mits Hy den oorspronk is, en stip-punt aller dingen,
Die t'samen Mensch is, en Gods Soon.

Ik souw nu, soo 't my dunkt, den aanwas van het ligt
Dat mynen geest bestraalt, meer dan voorheen ondecken;
Tot J E S U S , hem alleen souw al myn lof-spraak strekken:
Die dese neyging in my stigt.
Maar ik heb ongelijk, de saak wel in-gesien,
Myn geest van Poësy tot werksaamheid te vergen;
Die tyd nog plaats heb in myn herssens haar te bergen,
Om al het yd'le dat ik dien:
'T welk al myn tyd verslind; dog dat ik dienen moet.
Niet na myn lust en keur, maar na den wil myns Heeren,
Die my in desen ook gehoorsaamheid wilt leeren:
'T moet goed zyn; want hy vind dat goedt.
'K heb in vernedring maar te sien op syn beleid.
Die al wat sig verheft, verplet of neer doet buygen:
Syn woord en syn bestier strekt om my t'overtuygen
Van myn volslaagen nietigheid.
Rust dan, soo lang hy 't wil, myn geest van Poësy,
Al smoort'er in myn hert een lengte van gedagten,
Die ik wel heugens en vertellens waard souw agten:
Dat 's Hem tot Eer, en nut voor my.

Ondersoek Van Paulus Wens over Onesiforus 2 Tim. II. vers 16. 18.

DAt Onesiforus verquikt had Paulus Geest,
Daar die van Asien lafhertig hem verlieten;
Is Paulus tot een grond van weder-wensch geweest,
Dat syn verquikker mogt *barmhertigheid* genieten,
Voor *sig* en *syn gesin*; maar dat is niet geseyt
Dat God hun na den Geest wouw trecken uyt d'elende:
De Huys-heer had getoont door liefde dienstigheid

Aan Paulus, dat hy sig voor Gods verloste kende.
Maar 't geen hy wenst is dit, of 't na Gods Raad soo viel
Datse ook in lyden of in banden mogten komen;
Dat weer een ander voor 't beswycken hunne ziel
Mogt koelen, teederlijk met deernis ingenomen.
Dog dit is in de tyd; hy klimt nog op, en seyt
De Heere geve hem barmhertigheid te vinden
(Met na-druck) *in dien dag*, myn aandagt overleyt
Hoe datse desen strick gevoegsaam zal ontbinden:
Zal Christus als hy sit ten Oordeel, eerst als dan
Aan Onesiforus uyt deernis gunst betoonen?
Neen; maar soud dit niet zyn, dat Christus desen man,
Om 't geen hy Paulus deed, met Eere zal bekroonen?
Dat is, wenst Paulus niet dat Christus dan verklaar
Dat Onesiforus, sig niet der ketens schaamde
Van Paulus, en alsoo vermelde in 't openbaar
Dat hy goeddadig was by Paulus soo 't betaamde?
Hy souw barmhertigheid dan vinden in dien sin,
Dat hy getuygt wort een soodanigen te wesen:
Of dit voldoet of niet, dees waarheid legt'er in,
Dat liefde blyken door Gods Soone syn gepresen.
[*]Soo voert hy selfs, sig in, op synen Regter-stoel
Om syne Schapen van de Bocken af te scheyden;
Als hy ten Oordeel daagt de Volk'ren met gewoel:
Komt, (zal hy seggen) gy, wien ik myn Ryk bereydde;
(Tot hen die sullen staan aan syne Regte hand)
Komt gy, die selve van myn Vader zyt gezegent,
Be-erft dat Koninkryk, 't welk ik u toe-ken; want
My hebtge in myn gebrek goed-dadiglijk bejegent.
En als ik krank was, of gevangen, my besogt:
Te weten 't geen gy quaamt myn Broed'ren te betoonen,
Sulks houd ik my gedaan, en schoon gy 't soo niet dogt
Dat wil ik als het werk van myn Geest bekroonen.
Dus VERRE Apollos, quam ons onderling gesprek;
Als ik u Paulus wensch lest tot een vraag-punt maakte;

* Matth. XXV.

En 't houd by my tot nog een aangenaamen trek,
Schoon niet verseekert of wy 't pit des sins nog raakten:
Dog soo een twyff'ling valt niet lastig; want aldus
Beproeftmen weder-zyts, vermaaklijk 't geen wy weten:
Terwyl gy dikwils, ons een Onesiforus
Verstrekt; al zyn wy niet, (als Paulus) in een keten.

Eerste en tweede opwecking.

GOd die *nu* Wilde in 't Schepsel woonen
Door syn Geloof, Genade en Geest;
Quam sig in 't Schepsel *eerst*, bevleest
Vernedert, kragtelijk vertoonen:
Met dat hy, gansch bedekt, verscheen,
Natuurelijk, in ons, in Adam;
En selver uyt een Vrouw daar na quam,
Dus wierd Hy wordende voorheen.
Nu is hy als het *Zynde Wesen*,
Dat is als Geest, als God, ontdekt;
Met dat syn Lighaam opgewekt,
Hy in sig selfs eerst is verresen:
Daar na in ons, met dat ons wert
Van hem Geloof in Hem gegeven;
Waar door syn Geest, in ons het leven,
Tot synen Tempel maakt ons hert.
Maar hy die is, staat nog te wagten,
In Heerlijkheid, en weer gevleest;
Op dese Hoope dryft mynen geest
(Al is 't met staam'ling van gedagten)
Dat hy zal komen, met dat Hy
Dit Vlees uyt stof zal Heerlijk wecken,
En met en tot hem op zal trecken,
Op dat God AL in ALLEN zy.
'K sta stout in dit eerbiedig schroomen;
Ik sie het AL, met niet te sien
Den genen die ik sie; nadien
HY is en WAS: en wis ZAL KOMEN.

'T Leven verkregen door 't *verlies van 't Leven*.

'K Was door de sonde dood, doe 'k aan de sonde leefde;
En myn verstand en wil, Gods wille wederstreefde,
Na Satans wil geschoeyt op een verkeerde leest:
Dus walg'lijk voor myn God na Lighaam en na Geest.
Maar Jesus die *voor ons* der sonden is gestorven,
Een leven dat in hem, voor mynen God bestaat;
Gewrogt door synen Geest, en werksaam in der daat
Tot Hem, om eenlijk tot syn Heerlijkheid te wesen:
Op datmen self in my mag zyn getuygnis lesen,
Dat ik der sonde dood, maar Gode levend ben:
En geen belang als van syn Koninkryk meer ken.

Inval, Over Joan. XIX. vers 30.

O Jesu! Hebt gy selfs dan Gal en Eek genomen?
Op dat my niets meer suur of bitter op souw komen;
En hebt gy 't alles na de Schriften niet volbragt?
Soo rest'er immers niets, wat menschen vont bedagt.
Gy selfs most *door u selfs, alleen* te wege brengen,
Waar in geen menschen hand als werker sig kan mengen,
Gy eyst dan dat ik sulks volstrektelijk erken,
En *seg* en *toon* dat ik uw vry-gemaakte ben:
Als d'eygenschappen van een levendig geloover;
Gy hebt voldaan als Hooft, dog laat uw Leden over
Een lyden tot betoog van uw genoegsaamheid,
Die soet kunt maken selfs de wrangste bitterheid.

Op den Brief van P. v H.

WIe zal het Christendom ter dood toe krank genesen?
Klaagt elk 't seerst in 't syn; O God wat loopt het krom!
Terwyl men twisten splist, en datse dwaas en dom
Volherden plaasteraars met loosen kalk te wesen.

Wort Sions-muur geheelt met kragteloos belesen?
Spreekt EEN by elk verdagt, die t'eener slag den droom
Der schilligheden breekt, beroepende yeder, om
'T Geloof van 't geen hy seyd dog niet verstond in deesen
Soo rustig als getrouw (niet met getalm nog teesen)
Begrypt, begint hy 't werk, spreekt taal die niets verblom:
Stelt quaal en middel voor: dog als te scherp mispresen.
Maar stoort dien Tytel; *'T soo genaamde Christendom*
En 't soo genaamt hervormt? tree inwaarts en wort stom;
Die kranken helpen wilt moet nooyt haar belging vreesen:
Men houw maar 't middel-spoor regt tussen 't laffe *vreesen*,
En al te sterke drift; want blooheid maakt ons *stom*,
Daar 't spreken wort gevergt: en wie voorbaarig *dom*
Los toevaart slaat wel mis: en wort met regt *mispreesen*.
Lyd dan de waarheid last, soo lang men 't stuk *verblom*
Soo haalt 't van uyt de grond maar niet door vrugtloos *teesen*.
Wat is al moeyte en tyd daar aan gespilt voor *deesen*!
Myn Schryver daar van wars, roept yeders hart *weerom*,
Vervremt van troost en deugt, en stappende al den *drom*
Van soo veel lasters door, komt kragtig elk *belesen*;
Hoe harden Taal hy schynt te voeren, want het *wesen*
Syns voorstels, vat de kern van 't zaalig *Christendom;*
Gelooft 't geen gy belyd, uw gang wort regt van *krom*:
*'K volg; soo wort de breuk der Christenheid genesen.

Zegenende Vloek.

KOmt hier gy menschen die van Herten en van Ooren
(Hoe wys gy u ook waant) nog onbesneden zyt;
Weerstanders van den Geest des Heeren t'aller tyd,
Voorstanders van de Wet en dus van vloek en tooren!
Die *'t soeken* niet gedoogt *der Schaapkens* nog verlooren,
(Met datmen hun door 't Woord der zaaligheid verblyd)
Die Gods Regtvaardiging en Zegening bestryd:
God *riep* u *overlang*, om *doem* en *vloek* te hooren.

* Rom. X. 9.

[*]Vraagt gy *wanneer*? ik seg, *doen Jesus is gewekt*,
Sulks *heeft* aan 't mensdom *'t vast bewys van God* verstrekt,
Dat hy, die aan het hout als last'raar was gehangen,
Gods Soon en Dienaar was: *doen* is *vervloekt* verklaart
Uw *Oordeel* en het myn: dog *Vloek* die *Zegen* baart
Voor die sig schuldig kent, om 't Eeuwig Heyl t'ontfangen.

Aan myn Dogter *Barbara de Grauw* gesegt *Batenburg.*

GEdenk myn kind tot aller tyd,
Dat God u heeft syn Soon tot Hoofd en Heer gegeven;
En dat gy dus verschuldigt zyt
Door die erkentenis voor Hem, tot Hem te leven:
Uw Schepper leyde in uwen Doop,
(Die nette Schildery tot uwer onderrigting)
Een onlosbindelijken knoop
Op uwe ziele, tot *vertroosting* en *verpligting*:
De beyde deelen van 't Verbond,
Dat God genadig met den mensch in Christus maakte,
Die eer 't gebouw der weereld stond,
Als Borg en Soens-man, met syn hert tot God genaakte;
Uw Doop dan, *eerst vertoont* u 't Badt
Waar in gy zyt gesmoort, gewekt, en dus gewassen;
Daar na vermaantse u sterk; op dat
Gy leeft gelijk een lid van Christus komt te passen.
Want gy niet enk'lijk, volgens last
Der Dryheid zyt Gedoopt om los daer op te roemen;
Maar, (bind dat op uw herte vast)
Om Vader Soon en *Geest* betaamelijk *te noemen*:
Met dat het Zout der Christlijkheid,
Besprenk'lend al uw doen, sig door uw gansche leven
Gelijk een Eed'len geur verspreid,
Die uwen Naasten maant God in u Eer te geven.

* Rom. I. 4.

Dat Heylig vuur moet over al
'T zy 't voor of tegens gaat, sig levendig vertoonen;
Soo blykt in allerley geval
Dat Christus in ons woont, schoon wy in 't vlees nog woonen.
'T Geeft ruymte van den slender-sleur
Ontdaan te zyn, en dus de kinder-plak ontwassen;
Maar daarom hebt gy minder keur,
U door den drift van 't vlees te laten los verrassen:
Het sneeg bevat is niet genoeg
Der Vryheid, die ons God heeft in syn Soon geschonken;
Maar datmen neerstig daar by voeg,
Deugt door 't Geloof, hier toe wil ik uw Geest ontvonken:
Daar toe dient ernst en vlyt besteed,
Om soo voor and'ren ons belydenis te sterken;
Een mensch die deese dingen weet,
Is Zaalig (segt Gods Soon) komt hy die uyt te wercken:
Ik agt, als 't op een nypen gaat,
Van nood, en dood, dat God uw Hert zal troost toe-meeten,
Nae datge in meer of minder maat
Gelooft hebt, en gedaan, 't geen door u is geweeten.
'K sta toe den dienst van Man en Kind
Dat die wel slommer kan voor hand en herssens baaren,
En lastig heel veel tyds verslind:
Maar leert uw hert voor u in rust by God, bewaaren.
Woon by u selven 't aller stond;
En beurt het u den Boog t'ontspannen, 't zy hoe selden,
Voor wilde praatjens sluyt uw mond,
Gy hebt geen tong als om Gods Deugden te vermelden.
Schoon datmen in gemaakt gelaat,
Niet by de menschen hoeft als fym'lend af te steeken,
Gy toont waar toe uw hert uytgaat
Door zedig swygen daarmen niet met vrugt kan spreken.
[*]Soo blyk die sagt' en stillen geest,
Het regte ciersel dat geduursaam is van binnen;
Steeds kostelijk voor God geweest,

* 1 Petr. III. vers 1---5.

Om Zielen sonder woord te locken en te winnen.
Og! laat geen voorspoed, die u vleid
Nog vrees voor tegenspoed u sling'ren nog verrucken,
Want's weereld sorg en ydelheid,
Zyn 't die den wasdom van Gods woord in 't hert verdrucken.
Maar laat uw Doop, ik seg, uw Doop
Die u als Christen merkt, u steeds staan sterk voor oogen,
Om in Geloof, en Liefd', en Hoop,
Te wand'len na Gods wil, den aardschen drek onttogen.
Soo sult gy stygen boven *sorg*,
En losheid, die de ziel by beurten steeds verkragten;
Die frisse B A A T ik sta u B O R G
Sal u geworden door dees Lessen te betragten.
Gy siet myn Moederlijk berigt
Die 't vuur u naakt en digt kom aan de voeten leggen,
Maar sterk gedrongen door myn pligt:
Om dus te schryven 't geen ik niet by mond kan seggen.

Verrucking Over Ephes. I. vers II. aan 't eynde.

SOo dra als by my wert aandagtig op-gemerkt
Dat God het al en na den raad syns willens werkt;
Dat overleg beperkt myn Geest, om haar ontleeren
Al 't momp'len over Gods bestier:
Wyl my den raad syns wils door d'uytkomst kenlijk wier,
En wie ben ik, die 't mag berispen, of kan keeren?
Hy wildet; 't is genoeg om altyd stil te zyn;
Wat my gebeurt, 't zy schâ, schand, ongunst moeyte of pyn,
Ja selfs wanneer wy ons van 't vlees verrukt bevonden:
Myn God schept ligt uyt duysternis;
Al na den raad syns wils, die vrede voor my is:
Dat vind ik als myn wil wort in Gods raad verslonden.

Inval By gelegentheid van den Nieuw-jaarsdag 1692.

'T Gemeen en drocke doen, is als de tyd verjaart,
Malkandren op dien dag te *wenschen* Heyl en Zegen;
Ik als de rest voorheen gewent yets sulks te plegen,
Vraag nu waar toe gewenst? en, wat is wenschens waart?
Sot wenschen! Soo men nog op 't tydlijk wel zyn staart;
Is niet het eeuwige door Christus bloed verkregen,
Voor sestien Eeuwen en nog langer, van Gods wegen
Verkondigt? 't welk Gods SOON eerst selver had verklaart.
Die zaal'ge onsterflijkheid, door hem geopenbaart,
Is 't duursaam nieuws dat soo al 't oude op moet wegen,
Dat wy als Christenen, de tyd voorby gesteegen
Niet wenschlijks sien in 't geen soo schigtig henen vaart:
Als d'een'ge stof van wensch en hoop voor ons gespaart
Dat yeder vind, en toon syn Heyl in God gelegen.

Aan Mevrouw de Gr.

ALs ik bedaart en stil beschouw
Op deesen dag het doen der menschen;
Pligts-halven weet ik niet Mevrouw
Goed, schoon of nieuw u toe te wenschen:
Nadien ik U Besitster houw
Van 't geen geen tyd kan doen verslensen.
Wy zyn geleert; een Christen moet
Geen Slaaf meer van gewoontens wesen;
Maar in het geen hy spreekt en doet
Aan and're doen syn Oordeel lesen:
Dat Rigterschap als deugt gepresen,
Is ook een vrugt van Christus bloet.
Dees waarheid als eens Christens groet
Past elken dag niet min als desen.

Afscheyds-groet aan Juffrouw Geertruyd, &c.

GEwenschte Naam-genoot en Suster na 't gemoet,
Wat is uw onderhoud my stigtelijk en soet
Nu voor een poos geweest, veel meer als ik door klanken
Kan uytten op dit blad, dat een gering vertoog
Op 't scheyden geven wil, aan uw genegen oog,
  Met welk een hert ik u kom voor uw Heusheid, danken.
En voor die vrindschap, my betoont soo menigmaal
Als my te beurt viel in uw Moeders nedersaal,
  In soetheid 't samen van de zaken Gods te spreeken:
Siende op de werksaamheid van uw verheven Geest,
Die door den bolster byt en eyst de kragt en 't keest
  Der waarheid Gods, die u als waarheid is gebleeken.
Uw Geest die selver proeft, en niet, als veel geschiet
Door 't oog van anderen, maar door uw eygen siet;
  Die wel een kleyn verschil in liefde kunt verdraagen:
De liefde die geen quaad en denkt, nog afgunst voedt,
Maar blyd'lijk mede-stemt, waar sy Geloof onmoet:
  In sulke schept myn ziel een ongemeen behaagen.
Dit bind door soet gewelt myn ziel aan d'uwe vast;
En 't is in 't hene gaan my eenigsins tot last,
  (Hoe seer ik hyg na 't end van myn gerekt verlangen
Om 't Huys te mogen zyn) my van uw aangesigt
Te scheuren, lieve Ziel, maar 't geen de saak verligt
  Is dat ik meerder aan uw geest als vlees blyf hangen.
Waar van dit Rym-blad u moet strecken tot een pand.
Geen wyde tussen-stand van plaatsen scheyd den band
  Van Geest, dat is; daar wil en oordeel t'samen stemmen,
Van zielen die Gods Soon erkennen voor haar hooft:
Word ik van uw en gy van myn gesigt berooft,
  Die soort van trecking doet de knoop te vaster klemmen.
Vaar wel dan, dierb're Ziel! leeft vrolijk en gerust,
Die in den Schepper, niet in 't Schepsel schept uw lust;

'T welk u doet walgen van den draf der ydelheden:
Licht in de Weereld soo uw even naasten voor:
Uw stille zedigheid zy veelen tot een spoor
Om hun belydenis te cieren door haar zeden.

Dank-offer aan den heere Fredrick van Dorp, Heere van Maasdam etc.

*Voor syn H. Ed^ts^*. Beste uren *my toe-gesonden.*

DAnk' heb Godvrugtige Ziel; die ons den schoonen tyd
Die nimmer weder keert, en ons te los ontglydd'
Soo braf ten oirbaar brengt; en doet nu waarde schatten:
Die oversnellen, by de slippen weet te vatten:
Uw beste uren brengt geluckig op 't papier,
Versien met Bybels-stof, vervreemt van weitsen swier.
Soo blinkt uw Sang-nimph, schoon en zedig in ons oogen,
In een gewaad, geciert met Hemels glans, omtoogen:
Gy schaft eenen vollen dis tot zielen leckerny.
Maar 'k vraag my self en u hoe komt het dat gy my,
Onwaarde en onbekend, mee nood, en toe doet tasten,
Beneffens waardiger en onbekende Gasten?
Waar voor ik my aan uw beleeftheid schuldig ken:
Maar onvermogend tot het minste dank-loon ben.
Uw mildheid lykt de Son, die minnelijk haar stralen,
[S]oo wel op 't laag gewas, als hoog geboomt doet daalen:
Dies schoon uw Levens ligt al helt na 't ondergaan,
Uw Deugt klimpt op om hoog verr' boven Son en Maan.

O dubbel Ed'le Geest! wiens glimp van Een en Staaten
De oogen niet verblind, maar kunt uw self ontlaten
In 't woelen van 't gewoel, dat steeds de ziel vermoeit;
En eermen 't voelt veelmaals te vast aan d'aarde boeit.
Soo smaakt uw ziel een rust en lust gedaalt van boven,
Die u den Schenker van dat goede steeds doet loven,
Want alles komt van HEM; wat straalen van syn ligt
Wy sien: dies zy voor al ook dat tot hem gerigt.
Soo dan Heer FREDERYK, om met myn wens te sluyten;
Soo sal ik die als nu uyt grond des herten uytten;
Og! dat uw ernst en drift ons lang ten voorbeeld zy!
Verleer aan Oud en Jong onse ydeltuytery:
Soo strek MAASDAM een DAM om hooge vloên te stutten!
Syn dienst zy staat, en Raad, en Land, en School ten nutten.
God Kroon uw braaven Ouderdom
Met Zegen, Heyl en Eer al om.

Over Juff^r^. F.H. haar weder gesondwording.

1. ALs *Francoise* scheen gekomen
Op de kant van 't donker graf,
Wasse in en op-genomen
Door den troost dien God haar gaf;
En het vogt dier vreugde-stroomen
Vloeyt van hare lippen af:
2. 't Valt in 't herte door de ooren
Van die om haar Siek-bed staan;
Alsse met verbaastheid hooren,
Hoe die ziel is aan-gedaan:
Om haar schielijk te bekooren
Mee met *Haymans* t'huys te gaan:
3. Die niets doet als hem te roemen
Wiense *in* syn Soon behaagt;
Diense derft haar eygen noemen;
Waar op datse 't rustig waagt:

Wyl haar niemand kan verdoemen
Om het Zegel datse draagt.
4. Maar Gods wysheid die daar boven
's Menschen leeftyd schikt en weet,
En haar leven door Gelooven
Onder ons nog dienstig meet,
Heeft den uytgang nog verschooven
Van die ziel, soo reys-gereet.
5. Eed'le Geest! dees weder-keering
Tot gesontheid sien wy aan
Danklijk onder syn regeering,
Die u nog een poos doet staan,
Om uw Naasten (hem ter leering,
En vertroosting) voor te gaan.
6. Als gy hem met ernst doet merken
Op dien vasten Rots-steens grond;
Die uw hert tot troost kan sterken
In uw schynb're stervens stond:
Dat gy, sonder uwe werken

U een lid van Jesus vond.

Op 't Christelijk gedrag van Mevrouw E.D.G. in haar smertelijk Kraam-bedde.

WIe 't vast betrouwen in Gods Gunst en Bond-genootschap,
Die op 't omhelsen volgt van 's levens blyde Boodschap,
In twyffel trekt, verdenkt, ja lastert als verwaant;
En dat een gladden weg ter sorgeloosheit baant,
Wie ook niet steunen derf op Gods getuygenisse;
Maar nog armhertig soekt de rust van syn gewisse,
Elk koom, op dat hy eens syn ongelijk beschouw,
Voor 't Siek-bed, Kraam-bed, en het Pyn-bed van Mevrouw.
Om daar de straalen der Genade te sien schynen.
Door swaare wolken heen, van bitt're lighaams pynen:

Daar haren Geest verkloekt in 't knypen van de smert,
Beroert siet watse siet, en niet bewogen wert,
Als om met vollen mond op 't kragtigste te spreeken,
Van Gods vertroosting die ten lippen uyt komt breeken:
Wyl haar Geloove den onsienelijken siet,
Die ryklijk synen Geest op haar syn Dienst-maagt giet.
Sy vind sig in 't besit van 't al vernoegend wesen
Van 't stoflijk afgerukt, en boven hoop en vreesen:
Sulks datse niets meer wenst als dat hy in haar toon,
'T Zy dat'se leeft of sterft het leven van syn SOON.
Moet niet dit voorbeeld tot beschaaming overtuygen,
De herten die nog niet, sig voor Gods waarheid buygen?
Godvrugtige Drostin! God stelt u tot een blyk
Dat uyt syn liefde vloeyt, de liefde tot syn Ryk.
En hoe syn blydschap 't leed des lydens streeft te boven:
Soo wort in kragt betoont het leven door gelooven.
Dit is *Gods goed soo groot!* dat hy heeft weg-geleid
Voor die hem vreesen, in de tegenwoordigheid
Der menschen, die soo steeg haar hert en oogen sluyten,
Voor 't Zaligmakend Ligt; die blindheid hout haar buyten:
Maar ons die binnen zyn betaamt het, (na de maat
Die God elk lit bedeelt,) te toonen onsen staat.
Hier in verheven Ziel! in spyt van 's weerelds snootheid
Weegt Jesus smaadheid u, veel meer als d'aardse grootheid.
Hy die 't in ons begon, volmaak Mevrouw dien roem,
In u, en elk die met verstand syn NAME noem!

Aan I.K. over 't laat te rugge schicken van de Verklaaring van de Wet des Heeren.

DAt uyt den stroom van myn Gedagten
Een boekjen vloeyt langs dit papier,
En sult gy niet verwerplijk agten;
Het is een vonk van 't selve vier,
Den Geest, en 't ligt van dese bladen,

Die 'k laat, dog sonder te beschaden
U dankbaar nu te rugge stier.

U, die aan 's wysen sprekers lippen,
Als 't Byetjen aan de bloemen hangt;
En u geen Lessen laat ontslippen,
Dieg' uyt dien mond als Koning vangt;
Maar gaartse als Manna op in koppen:
Dit blad bevogtigt van die droppen
Is 't lees-loon, dat gy t'hans ontfangt.

Voor d'af-schrift van de Wet des Heeren,
*Dat onvervalst getuygenis;
Volmaakt om zielen te bekeeren,
Dat selfs der slegten wysheid is:
(Bevelen die het hert verblyden
Met alle touwen door te snyden)
En 't gunst-pand der verlossing is.

Aan al, die met ontdekte oogen,
Beschouwend' in den Geest Gods Soon,
Aldus de wond'ren merken mogen
Van dese Wet haars Gods, soo schoon;
Aan haar een Wet des Geest des Levens,
Die eerste eyst, JEHOVA tevens
Met haar geschonken vryheid toon.

Wat eystse dan? voor af *Gelooven*,
Te rusten op dat Godlijk Woord:
Soo streeft de Geest het vlees te boven,
Dat ligt verwart wort, of bekoort:
En voorts *door woorden*, en *door daden*
d'Erkentenis van die Genaden
Aan elk te *toonen* soo 't behoort.

Dees groote waarheid, wat voor laster,

* Ps. XIX.

En dreyging datmen blaast, en braakt,
Wort aan myn ziele vast, en vaster
Door dit bevrogt gesprek gemaakt:
Ja, 't weder-spreken selfs doet klemmen;
Om dat geen mensch dit toe kan stemmen,
Soo lang Gods Geest syn geest niet raakt.

Maar is 't aan u en my gebleken?
Eyst niet de kragt van dat betoog
Godvrugtig denken, wyslijk spreken,
En Heylig wand'len voor elks oog?
Die levendige erkentenisse,
Maakt ons tot Gods getuygenisse,
Dat syn getuyg'nis nooyt bedroog.

Die sig in Christus te beminnen
Gegeven heeft, en te gelyk
Den lust om Zielen aan te winnen
Tot onderdaanen van syn Ryk:
Dat 's regt *door goede werken stigten*,
De Hooft-som aller Christen pligten,
Daar Gods en 's Naasten liefde in blyk.

Soo wens ik wil Gods Geest bewerken,
Myn Vriend, uw werkelijken Geest:
En in genade en liefde sterken,
Door alles wat gy hoort of leest:
Volhard dus onvermoeyde Schryver;
Ik blyf u dankbaar, wyl uw yever
Ook my bedienstig is geweest.

Schets van een Predikatie gedaan over I Cor. XVI. vers 22. door H.W.G.

‘WIe d'Opper-wysheid vind en opwagt vint het leven,
In sig, en voor sig als JEHOVAHS Gunst-genoot;
Maar diese haat en smaat, bemint en vind de doot:’
Dit heeft ons SALEMS Vorst, voorseggende opgegeven.
'T welk Paulus naderhand, met and're klanken segt,
Aan syn Corinthers; als dien Goddelijken Schryver
In 't slot syns Briefs niet min voorsigtig, als vol yever
Syn Groet en Heylwens, door een Vloekspreuk t'samen hegt:
Soo yemand (doet hy hun en ons vervolgens lesen)
Den Heere die ons kogt, wiens *Salving* op ons daalt,
Dien *Jesus* niet weerom *met liefde* regt betaalt,
Die sal *vervloeking*, die zal MARANATHA wesen.
Die hem niet lieft, is hier geen Heyden in 't gemeen,
Die nooyt van Jesus wist, na dien hy 't nooyt gehoort heeft;
Maar elk die wel in 't oor en mond de klank voort heeft:
Dog 't hert voor Jesus min geslooten hart als steen.
Die dien uytnemensten hem mild'lijk aangeboden
Niet hoog agt, niet omhelst, niet aanhangt, en dat beeldt
In syn bedryven niet laat schynen, maar vereêlt
In quaadheid, sig verhangt aan al syn gruwel-goden;
Sulk een, en elk sulk een, is het nare voorwerp van
's Apostels vloek, (soo hy volhart) om nooyt te erven
Syn wel-zyn, maar gedoemt ten eeuwigen verderven:
Sulks hy volstrekt'lijk selfs vervloeking heeten kan.
Niet door een los geseg, maar waarheid sonder missen;
'T woord MARANATHA set het zegel op dien vloek;
De Heere komt, die al de plagen in syn Boek
Vermeld, sal gieten op 't God hatende gewisse.
Schrik dan O Sondaars, die soo veel-werf 't Zaalig woord
'T welk Gods Gesalfde SOON, soo vol beminlijkheden
Uw af-geschildert, heeft, gehoort, hebt, ja beleden:

En egter syne min door Duyvels min gesmoort.
Laat eens des Heeren schrik u tot Geloof bewegen;
Geloof dat werksaam is, door liefde tegens hem,
Die ons heeft lief gehad; dan heeft geen vloek meer klem:
Ja 't quaad en bitt're dan wort omgewent tot Zegen.
Wort schaamrood Zielen, die ja waarlijk eens geraakt
Van Jesus schoonheid, en syn liefde boven maten,
Die eerste liefde door verflauwing hebt verlaten;
Keer om en t'huys tot hem, wiens goedheid is gesmaakt!
Laat my dees wiekjes schier aan 't uytgaan, weer ontsteeken
Aan 't selve vuur, dat eerst het leven van uw Geest,
Den grond en 't ken-merk van uw Heyl-stand is geweest:
Op dat dien gloed door d'as der lauwheid heen mag breeken:
Heeft niet de Vader hem uyt synen Hemels troon
Getuygt, en u betuygt; dees wort u voor-gedraagen
Te zyn het voorwerp van myn eeuwig wel-behaagen;
Hoort hem, gehoorsaamt hem, 't is myn Geliefde SOON;
Al wie in hem gelooft, besit in hem het leven,
Dat eeuwigdurend is, aanvanglijk in genâ:
Hy is, op dat voor God den sterveling bestâ,
Uyt 's Vaders overvloed, der liefde, aan ons gegeven.
Heeft niet Hy selfs die soo uw Borg, als Bloed-vriend is,
Syn Troon en Kroon, om u verlaten, kunnen sterven,
Door Moorders handen, om u alles te verwerven
Dat u ontbrak ten Zoen en eeuwige Erffenis?
Syn liefde t'uwaarts heeft hem heel en al verslonden.
Beschouw hem dan aldus, sink veylig in den vloed
Dier liefde, en smelt aan geest en vlammen in dien gloed
Die sig alsoo verliest, wort in dien Soon gevonden,
Gevonden vry van schuld, van straf, van allen doem
Des vloeks, die sonder hem blyft rusten op de menschen:
Al watter aan hem is, of op het hoogst te wenschen:
Hy is aan die hem lieft, troost, blydschap, rust, en roem,
Een troost, die 't hert verquikt in wederwaardigheden;
De ziele rust op hem in 't quelligste gewoel
Van wellust dronken, in de voor-proef en 't gevoel

Van al syn goeheid, tot een onbegrepen vrede.
*Dan lust ons niets om laag, nog boven, neffens hem;
Wiens goedertierentheid veel beter is, als 't leven.
Aan wien de ziel met kragt al lievende blyft kleven
Totse hem volmaakt geniet in 't vry Jerusalem.
Sie daar het voorstel, grof gemaakt met flauwe streeken.
Soo vurig door uw mond gedaan:
'T wort meer in 't hert gevoelt als door 't verstand verstaan,
'T geen Jesus 't lievend hert geeft staam'lend uyt te spreken.
Wel Zaal'ge die door bevinding kragtig kent,
Den trek van Jesus liefde koorden!
Die hem inwendig pryst, door woordeloose woorden:
En dat gezegent merk, op al haar daden prent:
Dat is haar Heyligheid, het Goddelijk Cieraard
Van 't Huys van haar Gesalfde Koning;
Dus is myn ziel voor hem een wel-geschikte wooning
Als syne lieflijkheid al 't ledige beslaat.
O spreeker! 'k heb te veel te seggen, om te seggen
Soo heeft uw tong myn hert geroert!
Gy hebt my boven my verrukt en op-gevoert:
Waarom ik hier myn pen te magtloos neer moet leggen.

Schets van een Predikatie gedaan door D. v W. over Cantica I. vers 4.

DE Bruyd nadiense van den Koning is geleid
(Niet selver ingegaan) in syne binnen Kamers;
Vind, overstroomt van vreugt, niet reeders niet bequamers,
Dan datse melding doet van syn goedgunstigheid:
Wy sullen segtse; ons verheugen en verblyden
In u, dat 's U aleen erkennen 's levens Bron,
Daar al ons Heyl van vloeyt, die ons door lyden won:
En dat ons nevens u niets lust, met een belyden:
Vry segtse; dat 's gesegt, wy die de leeden zyn

* Ps. LXXIII.

Van 't Lighaam door uw Bloed gekogt, wy uw gemeente,
Gy Hooft en Heer, en wy uw vlees en uw gebeente:
  Schoon 't aan 't verstand van 't vlees soo vreemt en wonder schyn
Wy sullen dat is, niet geseyt, eens lang na deesen
  Maar soo van nu af aan, met dat gy u ontdekt
  Soo goed soo groot te zyn (dat in 't oneyndig strekt,)
Sult gy het voorwerp steeds van al ons blydschap wesen.
  Dit is ons soo vertoont, gestelt, en toegepast;
Dit hebt gy ons myn HEER als waarheid Gods doen hooren;
Ik heb dien Hemel-dauw gesogen door myn Ooren:
  Ik seg'er Amen op, en houw 't als waarheid vast.
'T Geloove segt gy ons, derf alles voor sig mynen;
  'T omhels en eygent sig, God Soon en al syn schat:
  'T wort door Gods Geest gewrogt, als 't soo wort opgevat:
En dan moet voor de ziel al 't sigtbaar schoon verdwynen.
  De Lof-stof van de Bruyd is Gods genaden-werk;
Sy van sig selven los, kan eygen Net nog Garen
Meer rooken; en ik kan aan u myn pen niet sparen,
  Die my levend lit erkenn van Jesus Kerk.
Om dat gy hebt myn ziel getroost, gestigt, bewogen,
  Bevestigt 't geen ik reeds op Gods getuygenis
  Had toegestemt: O troost die onverliesbaar is!
'T zy dat ik Leef of Sterf, nooyt van myn God bedroogen.
  Want dat hy tot het woord nog Zegel-teekens geeft,
In Doop en Avond-maal, set alle twyffel buyten:
Myn ontrouw selver kan die deur des Heyls niet sluyten,
  Die my syn Woord de Geest met kragt geopent heeft.
Myn Doop is 't waarpand soo 'k uyt swakheid kom te sondigen,
  Van 't soen-verbond myns Gods, dat onverbreekbaar is:
  Dat doet my vol Geloof toe treden aan syn Dis,
Om daar de Kruys-dood van myn Heyland te verkondigen.
  Die door syn Sterven my in d'Erfnis heeft geset,
My by syn Testament voor eeuwig toe-geschreven:
Syn dood vermeld ik ook, met niet myn selfs te leven.
  Maar, als der Wet gedood, gehoorsaam aan syn Wet.
Ik voormaals arm, mismaakt en schuldig en ellendig:

Ben, nu die Koning my verhoogt heeft, uyt dat slyk,
In syne schoonheid, schoon, in synen Rykdom, ryk:
En in syn Zaligheid, is myn geluk onendig.
Myn ziel verliest haar selfs, alsse in den geest betragt
De Liefde Gods, in dus den Aard-worm te onthaalen:
Hy heeft niet stuks-gewys, my aan syn Voorpoortaalen;
Maar *in* het Heylige der Heyligen gebragt.
Soo spraaktge in het Gebed; soo hebt gy uwe reden
Geschaakelt en gevest; en 't heeft myn ziel voldaan:
Ga voort als Gods gesant, houw dese waarheid staan,
Die van den Satan, 't Vlees, en Weereld wort bestreden.
*Gods Vrede-boodschap is Gods kragt ter Zaaligheid,
Een yeder die gelooft; die wens ik, van uw lippen
Geduyrig vloeyen mag; die waarheid kan niet slippen:
Maar oordeelt rigterlijk, wat hert en tonge seid.
Het woord des Levens kan geen doode werken baaren.
God maak ons nog veel meer gehoorsaam aan dat woordt!
Ik dankbaar voor het geen ik heb van u gehoort.
Wild, u by desen myn gevoelen rond verklaaren.

Aan Juff^r. J. v R.

DE wyse Hovenier, op dat hy vrugt bekoom
Van Wyngaard-rank en Boom;
Neemt door het snoey-mes weg d'onnutte waterschooten
En al te dartle looten:
De Landman met de WAN scheyd na de dorssing af
De Tarw van 't vlugtig kaf.
Soo doet ook onse God wiens wyngaart syne Kerk is;
Een planting die syn werk is;
Een dorsvloer daar het kaf sig onder 't koorn vermengt,
'T geen hy een poos gehengt,
Dog met te schudden, hen, die sig door waan bedriegen
Als stof doet heene vliegen.

* Rom. I. 16.

JEHOVA enkel Geest, tot tuyge dat syn kragt
In swakheid wort volbragt;
Wil datwe allenskens min aan 't stoflijk sullen kleven
En door Geloof maar leven,
Daar toe beschikt hy ons de doornen in het vlees;
En komt van binnen vrees,
Hy send van buyten stryd, met op ons los te laten
Die syne waarheid haten;
Die selfs, ja met het woord der waarheid in den mond.
Vertreden syn verbond;
Als of uyt eene Bron kon 't soet en bitter wellen.
Dog dees die ons soo quellen,
Op 't ongestuymigst, Lyn in dat haar vloek gespan
Gods *Snoey-mes* en Gods *Wan*.
Dus staanse hem ten dienst, hoe wel sy 't soo niet meenen
Ook om ons vlees te speenen
Van ruste van gemak, 't geen dikwils het gemoet
In sluymer vallen doet.
*De groote Paulus heeft dat al voor sestien Eeuwen
Vertoont aan syn Hebreëeuwen;
En daarom stelt hy als een Vaders liefde pand
De Kindstugt van Gods hand;
Die voor de sinnen niet als treurstof schynt te wesen;
Maar in der daat doet lesen
Den wel-geoeffenden, ter Loop-baan ingeleid,
De vrugt der vreedsaamheid.
Daar kome dan wat kan, voor al die 't soo beschouwen
Geen noot in al 't benouwen;
Wyl hen dat lyden selfs, niet meer voor *tugt* verstrekt,
Maar 't hert veel hooger trekt.
Dat in Gods Heyligdom dat buyen, stormen, rasen
Door stilte kan verbasen;
Die Kindstugt, soo genoemt, is, seg ik, dan geen tugt,
Maar 't baar-wee, om de vrugt
(Welks bly beschouwen zal een droog-doek zyn dier traanen,

* Hebr. XI.

Den doorgank soo te banen.
O Ziel! met God getrouwt, uw maker is uw man!
Gy schrikt'er dan niet van,
Hy heeft aan u syn Geest, en door syn Bloed gegeven,
Om selfs in u te leven;
*Waar toe gy in uw vlees de dooding Jesu draagt
Vol moets, en niet vertraagt:
†Een eeuwig groot gewigt van 't toppunt der gelucken
Volgt op ons ligt verdrucken.

Op de Donderbuy &c. aan O. v A.

Een Somer-koelte kan wel ligt
Een mens een Rockjen uyt doen trecken;
Maar stormt het uyt den Noorden digt
Wy sullen ons te warmer decken.
'K wil seggen; dat door tegenstand
Ik in geen yever voel verflauwen;
Die ons bedreygt en wil benauwen
Giet dwaaslijk Oly in den brand.
Wat segtge Apollos? is uw hert
Met my niet eens? ik agt het seeker;
'K voel in desen vrees nog smert,
Maar teed're sorge voor den spreeker
En innige medoogentheid
Voor dese die soo vinnig woelen:
Vergeeft 't haar Heer! en doe hen voelen,
Door uwen Geest, hun onbescheid.

Aanmerking over G.K. aan de selve.

GEliefde Ziel; aan wien uw schuld verpligting
Als uwen lust soo sterk te vooren koomt,
Dat gy daar door geduyrig overstroomt
In werksaamheid tot uwes naasten stigting:

* 2 Cor. IV. 10.
† 2 Cor. IV. 17.

Uw yever pleegt, op voorwerp, plaats, nog tyd
Geen raad, met schroom; maar grypt ter goeder trouwen
Dat alles aan, tot planten, gieten, bouwen:
'T welk doorgaans ook tot Zegen mild gedyd.
Hoe vry is God in syn genade werken!
'K sie Geesten, veel sterk-straalender van ligt,
Door wie vry min (myns wetens) wort verrigt:
Soud ik niet op die hand en schikking merken?
Dierbare Ziel! uw voorbeeld sett' ons aan
Om 't spinrag der beletsels door te breeken;
En 't hoogste woord soo laag als klaar te spreeken,
Als 't door 't geloof eenvoudig wort verstaan.

Afscheyd aan A.S. op syn vertrek na Indiën.

O Abraham! niet min een Soon, als Naam-genoot
Des Grooten Vaders, die syn Isak uyt den schoot
Van Sara tegens hoop op hoope kon verwagten,
Wyl gy hem navolgt door Geloovige gedagten,
En uwe hoop belyd spyt allen tegen-stoot!
U, Zeyl-reê na de kust, daar tegens onse voeten
Gestaan wort, wil ik met dit Rym-blad nog eens groeten.
Eer dat de Kiel Noortgouw haar Anker ligten zal:
God doe u (dits myn wensch) de Weereld over al
Verwinnen door 't Geloof 't zy wat u mag ontmoeten:
Dat is; dat gy moogt staan, door een vernoegden Geest.
Die in Gods liefde rust; al buldert een tempeest
Op 't droog, of op het diep, van menschen, of van baren:
Steeds even moedig in gemacken en gevaren.
Door voorspoed niet verlokt, in veerspoed niet bevreest.
Waar toe 't bygaande Schrift tot hand-geley kan strecken;
'T welk na het Susterlijk versoek op uw vertreken
U wort gesonden tot een teeder vriendschaps-pand:
Gy hoort, gy weet van wie, geschreven door myn hand.
Errinnert u daar by het jongst van ons gespreeken:

Toen u en ons in 't kort vertoont wiert met veel kragt
*Hoe 't heele al dat door Gods hand is voort-gebragt,
Hem toebehoort en meest de menschen die'er woonen,
Op d'aarde syne zyn: by koop-regt, dat Gods Soone
Sig door syn Bloed verkreeg, 't welk ons verlossing wragt.
Hoog noodig is 't u nooyt dees waarheid te vergeeten
(Nu gy tot menschen reyst, soo wyt van ons geseten)
Niet troostelijk alleen maar stigtelijk al om:
Die Vreemde zyn uw Vlees, hoe diep in 't Heydendom,
En komen Gode toe, hoewel zy 't niet en weten.
Sy hebben van dat ligt nog niet een enk'len straal;
Derhalven als gy om uw koop-bedryf, haar Taal
Sult leeren; denk dan ook om dese t'onderwysen,
In Canaans spraak, en dus haar Ziel met 's levens spyse
Te vullen, die tot nog is ledig t'eenemaal:
Het is uw Christens pligt die Zee tot Land te maken;
(Niet min als menschelijk daar uwer Meesters saken
Behertigt moeten zyn, doet dat met trouw en vlyt)
Want denk waar toe gy van Gods Soon gegrepen zyt
Om aan den loop-prys van uw roeping te geraken.
Dat doel-punt is, dat gy uw Naasten leeren meugt
'T zy waar, en wie hy zy, den grond van troost en deugt.
Werkt soo dan tussen weegs omtrent uw Reys-gesellen,
Poog ook den INDIAAN Gods daden te vertellen:
En wagt daar op tot Loon uws Heeren Troon en Vreugt.
Soo sult gy winste doen van Gelt niet, maar van Zielen;
En schatten garen die geen roest en kan vernielen.
Hier mee vaarwel, tot op 't *misschienlijk* wellekom
Wy sien malkander *Hier* of *Boven wis* weerom:
Soo vreesen wy geen dood, al treedse ons op de hielen.

* Ps. XXIV. 1.

Aan I.V.

WY stellen dat het Woord Vlees geworden most, en sterven
In 't aangenomen Vlees, om onse Zaligheid
Door ons verligting en versoening te verwerven:
Bestaande in 't kennen van syn ZYN SOON, en GODLYKHEID.
Te deesen eynde heeft Johannes ons beschreven,
De Leer en 't Lyden, van het Vlees geworden WOORDT.
En teekenen, geschied om klem en kragt te geven
Aan 's Leven boodschap, *'t eerst uyt Jesus mond gehoort:
†Hy schreefse, segt hy, op dat wy gelooven souden,
Dat Jesus, diese deed de Christus is, Gods soon:
En dat geloovende, ons gewis besitters houden
Van 't leven in syn Naam, (Syn Godlijk arbeyds-loon.)
Soo leerd dien Schryver ons; dat dit *Geloof* en 't *Leven*
Onscheydbaar zyn verknogt; en dat hy daar volstrekt
De kennis toe vereyst van 't geen hy heeft geschreven,
Wyl sonder die Gods Soon en wysheid blyft bedekt:
En dus de kennis van dat Algenoesaam Wesen
'T welk aan den Sondaar geeft het leven door syn ligt:
Verborgen, die dog nooyt door peynsen, schryven, leesen
Van 't geen men elders haalt wort in de ziel gestigt.
Laat sig de nieuwe snuf der wysheid vry blanketten
Met smeersels die sy uyt de schrift behendig stal,
Dog dat niet weten wil; en poogen voor te setten
Haar trots, dog nietig kraam; 't werk slipt in dit geval.
'T vernuft 't welk God en sig vermeet te kunnen kennen
Na waarheid en tot deugt, door Redekaveling,
Die Christus buyten sluyt; is maar om af te mennen
De sterkste geesten selfs, dog tot verydeling.
k'Heb volgsaamheid nog tyd, tot proeven, of te wegen
Al 't seggen en geswets dat sulken toeleg heeft;
Maar 'k leg'er het gesag van Gods Apostel tegen,
In 't woord welks klank en sin, myn hert verseekring geeft.

* Hebr. II. 2.
† Joh. XX. 30. 31.

Derhalven soo men my eens vraagt met stoute kaken,
Seg; waarom kan ik niet, al hadde God geen S O O N
‘God kennende, en my selfs, ter Zaaligheid geraken?’
Ik heb geen antwoord op soo onbeschoften toon,
Als van versmading; want ik heb hier niet te schiften
Met een Americaan, die van geen Bybel weet;
Maar met een dart'len geest, die 't geen hem uyt de schriften
Bekent was, vlak ontkent en lasterlijk versmeet.
'T zy myn eenvoudigheid of botheid te vergeven;
Spitsvondighêen, waar door men aan het grondwerk wroet:
Heel verre van daar in als sommige te leven
'T zyn stoorders van myn rust en last voor myn gemoet.
'K weet dat men somtyds, dus dit doen poogt op te doeken,
‘Dat ook de schrandere gewonnen moeten zyn;’
Maar toegestaan, dat dees' als Grieken wysheid soeken,
Ik stel hen Christus voor, hoe dwaas hen dat ook schyn:
Voor dien Gekruysten moet der wysen wysheid buygen;
Hy is, aan die gelooft Gods wysheid en Gods kragt:
Soo dat Gepredikt wort hen niet kan overtuygen,
Door synder reed'nen wort vergeefs daar na getragt.
Waar dog gebied ons God daar herssens toe te scherpen?
Neen; hy beveelt ons wys te zyn tot matigheid:
En sulke vragen die hy dwaas keurt te verwerpen,
Waar door men niet tot troost, maar twist wort ingeleid.
'T is aan de linker-zy, en agter 't net te vissen,
Dat hier scherpsinnigheid de hand aan 't roer wil slaan;
'T welk, meen, ik doorgaans doet veel vangst van Zielen missen:
'K moet hier met geen vernuft, maar God te rade gaan.
Daarom ô schrand're Vriend! hoor myn versoek in desen
Veragt niet dit myn doen, want veyligst volgt gy 't na;
Soo dwaas te worden wort voor wys by God gepresen:
En 't is uw Naasten nutst, daar ik u Borg voor sta.

Aan de.... Drukgenooten.

DIerbare Zielen, Druk-genooten
Die met ons staat in een gemoed,
Wat schaad het of de Satan woed,
En Stieren u met Hoornen stooten?
Haar toeleg mist die Christus Naam,
En onsen band van geest bestryden,
Gods waarheid wort gebout door lyden:
Dat bind ons sterkst door liefde t'saam.
JEHOVA lagt om 't sot vermeten
Van uw verdrukkers, die syn Soon
In ons vervolgen: Og! dien hoon
Keert tot hun schoon sy 't niet en weten:
Laat ons op 't Christlijkst onse wraak
Betragten aan die bitt're Zielen;
De boosheid, daar sy toe vervielen,
Schaad niet, maar voordert aan Gods saak.
Met datwe in vlyt, en ernst betoonen
Wat werk-kragt al ons doen beleid;
Omsigtig, en met nedrigheid,
Nadien wy in het vlees nog woonen:
Dat met de weer'ld in een gespan
Niet laat ons listig te belaagen,
Dien Vyand, dien wy met ons draagen,
Die *drift* voor *yever* veylen kan.
De goede God (dit is myn beede)
Besitte uw gansch opregte Geest,
Soo kragtig, dat na deesen leest
Gepast zy al uw doen en zeden:
Op dat gy selver sonder woord
Uw Naasten locken moogt en winnen;
Uw Haaters doet van spyt ontsinnen:
Soo wreekt gy u, gelyk 't behoort.

Aan Mevrouw E.B.

HEt is my meer gebeurt, Mevrouw, van u te scheyden;
Maar gist'ren, van my selfs in 't afscheyd niet voldaen,
Wil myn genegen hart met Rym Uw Schipswaarts leyden:
Uw goedheyds overmaat vergun ons dit bestaan.
Een ryk gedeelte van myn *soetste* levens uren,
Mevrouw die vind ik in uw tegenwoordigheid
En stigt'lijk onderhoud: nu staan wy te *besuren*
(Soo dagt ik) weeken tyds in uw afwesentheid:
Maar ik heb ongelijk op uw vertrekt te maalen,
Die stel, dat waar gy zyt, gy ook met vreugt sult zyn:
Souw ik dan nydig zyn, dat God, die sijn genade straalen
Deed schynen op uw Geest, door U op and're schyn?
Het VADE MECUM nu, dat u op reys versellen
En altoos by moet zyn, is; dat gy u beschout
Na God geschapen, om syn deugden te vertellen;
Met dat gy u een lit syns Soons, en Christen hout.
Dit is de grond van 't werk, dog vinnig wedersprooken
Van Vlees, van Weereld, van de boose Geestlijkheid:
Dog gy Mevrouw betoont (het spin-web! door-gebrooken
(Dat and're blind en bind,) wat u aan 't herte leid:
Dat is; uw 's naastens Ziel selfs Christus te gewinnen
Ontheven van 't ontsag voor 't vleeslijk Priesterdom:
God wilde nooyt door haar syn Tempel-bouw beginnen
Die bouw-lien werpen 't werk steeds door haar heersugt om.
Maar sagt! waar souden myn gedagten strooms-wys dryven,
Dit souw een Reys-wens zyn; vergeet ik myn bestek?
Ik keer; en sluyt met een; Gods Geest moet by u blyven
Mevrouw! wy wagten uw Weer-omkomst na 't vertrek.

Aan Juffrouw Joanna van Ryswyk.

ZAal'ge Ziel! bereyds verheven
Boven 't stoflijk sigtbaar leven,
  Daar gy nu in 't vlees maar leeft
Door 't geloove van Gods Soone:
Gun my dat ik u vertoone
  Hoe 't myn geest getroffen heeft,
Als men my deelagtig maakte,
'T geen voorwaar ons allen raakte
  'T geen gy denkt en volgens schrijft:
Hoe gy onder smaad, en lyden
Stof tot roem vindt, en verblyden,
  Tegen hoop op hope dryft.
k'Vind uw Woorden ô Johanna!
Soet, en vetheid, Hemels Manna,
  Lieflijk als uw lieven Naam:
Eed'le Ryswyk, laat my rysen
Niet om u, maar God te prysen,
  'T geen ons t'aller tyd betaam:
Waar wy syn genade merken;
Kragtig om het hert te sterken
  En de struykelende voet,
En te rigten trage handen:
Sie! dit wiekje raakte aan 't branden
  Aangestooken by dien gloed.
Scheelt hier siekte of gesontheid,
Als Gods Geest in pen en mond leid
  Woorden, die hy schreef in 't hert?
Sulks syn prickelen en spooren
(Of 't de weereld niet kan hooren)
  Alsmen slap in 't loopen wert:
Daar wy volgen Jesus leyding,
Tot syn Koninkryks verbreyding,
  Na den Regel van syn Woort:

Immers sal de geest der sterckte,
Die het willen in ons werkte,
  Ons bestieren voort en voort,
En bewaren voor 't beswyken:
Laat ons pal staan sonder wyken
  Niet in ons', maar syne kragt:
Godts belofte kan niet misse
Met de cierlyke Erffenisse
  Ons belooft, van ons verwagt.
Laat, wat kan, onsinnig woelen;
Wy, en die 't met ons gevoelen
  Zyn dog maaksels van Gods hand:
En, wanneer wy 't regt betragten
(Hoog, dog waar zyn dees gedagten)
  Sout der Aarde, steun van 't Land.

Afscheyd aan A.I.

GY vergt my ô Vriendin een Rymken op dat gy
Als wy gescheyden zyn daar by gedenkt aan my,
Wel aan hier siet gy hoe gevolgsaam dat myn pen is:
Heeft weynig t'samenspraak, en korts gemaakte kennis
  Uw Liefde en agting soo te mywaarts reeds gewekt;
  Wy ondervinden dus wat Zeyl-steen dat ons treckt:
Te weten; dat wy beyde op God als onsen Vader
Vertrouwen; die uyt hem door eene levens Ader,
  Syn Eeuwig blyvend Woord, zyn door 't Geloof geteeld
  Vernieuwde na den trek van 't Godlijk Evenbeeld:
Geregtigt in den Geest tot Christus, en syn schatten
Een dierbaar voorregt dat de Weereld niet kan vatten,
  Wyl 't vleeschelijk verstand des geensins is bewust:
  Maar aan de Kind'ren Gods den grond van troost en rust.
En d'onderlingen band van Eendragt, Liefde en Vreede,
Soo Christus is ons Hooft, wy zyn malkanders leden,
  *Gedoopt door eenen Geest, tot eenen Geest gedrenkt:

* 1 Cor. XII. 13.

Geen afstand nog geen dood die dees vereening krenkt.
Op dat gy myner nu soodanig moogt gedenken
Weet ik u geen Nieuwjaar nog geen Vaarwel te schenken
Dat kostelijker zy, al s't onderling vermaan
Van in des Heeren Werk, steeds vuurig voort te gaan,
Dat is, door woord en daad syn Deugden te vermelden.
Dien arbeyd sal hy ons genadiglijk vergelden,
En ryklijk, hier met troost in rampen, en hier naer
Met ons te kroonen na den stryd in 't openbaar.
Als hy sal seggen, dat het Aard en Hemel hooren;
Komt gy gezegende! myns Vaders uytverkooren,
Besit dat Koninkryk, dat U is toebereyd,
Voor d'Eeuwen eer den grond des weerelds was geleyd.
Dat is het lot by ons gewislijk te verwagten;
Laat ons hier zynde, maar met ingespanne kragten
Toeleggen, dat naast ons, ook onsen mede mensch
Deelagtig worden mag aan ons geluk en wensch.

Inhoud Van een Predikatie gedaan door Do. de Wit, tot Sluys in Vlaanderen, over Cantica I. 7. 8.

HOe dat de Kruyskerk, die soo vraagt na 't regt bescheyd
Waar dat haar Bruydegom syn lieve kudde weyd,
En dekt en legert voor den brand der middag straalen;
Van haar liefsten wort beantwoort op een wys
Waar in hy onder 't soet van *hare schoonheid prys*,
En *sagt berispen* mengt (geen bitter overhalen)
En hoe hy haar gebied, te soeken 't voetspoor van
De Schaapkens sonder erg, die hoe het wreed gespan
Der Wolven haar ook dringt haars Heylands beeld vertoonen:
En syn vrindinne vergt, dat sy dog weyden sal

De jonge Geytjes, of de teederste van al,
Selfs daar de Herderen, of Joodsche Meesters woonen.
Sulks dat de Koning haar den Riem bind onder 't hert,
Op datse in hoope sta, en niet amegtig wert:
Dit alles hebt gy ons in netten schik doen hooren,
En na den eysch van tyd en hoorders toegepast;
Op sulk een ziel-geregt ging mynen Geest te gast:
Die at uw woorden op, ô Spreeker! door myn Ooren.
'T geen nu myn ziel soo neemt tot voedsel dat is 't myn;
'k Erken in Christus oog door hem soo schoon te zyn,
Hy die niet straf, maer sagt erinnert myn gebreeken:
Hy laat my geen verlof tot bitt're afkeerigheid,
Dog ik bekort 't geen ruym en klaarder is geseid,
Ik dank myn God: syn Geest bekragtig voorts u spreeken.

Schets van een Predikatie gedaan door den Heer Lips over Ps. XXI. 1, 2.

ALs God syn Kerk en Volk brengt onder 't pak van 't Kruys,
(Want soo begint hy steeds het Oordeel van syn huys)
Tot proef van haer Geloof, tot blyk van syn genade,
Die dan op 't Geestelykst blinkt; komt doorgaans haar te stade,
De wisheit van syn hulp, aan elk die waarlijk lyd,
Voor Gods belang en Eer 't welk hy ter Regter tyd,
Te voorschyn brengen sal, al schynt hy lang te wagten:
Waar onder 't broose vlees, wel slingring van gedagten
In Jesus lyders werpt, soo datse droef en bang,
Eens sugten; *'t is vergeefs*, eens roepen, Heer! *hoe lang?*
De Text van Heden sal een merkbaar voorbeeld wesen,
Van dees gestalte; Daar Gods Kerk, geparst van vroese
Segt; *'k hef myn Oogen tot de Bergen waar van daan*
Komt dog myn hulp? maar straks van 't struyk'len opgestaan
Soo roemtse; *myne hulp is* van geen vleeslijk wapen,
Maar *van* JEHOVA *die het alles heeft geschapen*.
Waar toe haar van Gods Geest volstrekt wort toegeseyt

Haar 's Konings hoede en hulp, tot in der eeuwigheid.
Terwyl de Spreeker nu die woorden gaat ontleden,
Dat dan de hoorders hier haar aandagt aan besteden:
'T zyn woorden van een *Liet* waar van den waren toon
Geen ooren streelt van 't vlees, maar d'Eere van Gods Soon
Al lang voor hene singt, op Hemel-maat geslaagen:
Geen stof die stoffe geeft, tot ziels-quel, janken, klaagen,
Dat is geen singen, maar getier, dat Godt verveelt:
Maar die den Heere singt en op Gods Cither speelt,
Belyd met vreugt voor elk 't erkennen van Gods waarheid,
Die 't leven met het ligt ontdekte in kragt en klaarheid,
Door 't senden van syn Soon; nu merk de Tytel-praal
Een Lied HAMMAALOTH, *der trappen* 't welk 't herhaal
Van Gods verlossingen hier kan te kennen geven:
Hy heeft al meer dan eens syn Kerk van last ontheven.
Maar nu, wat singtse hier? eerst, haar verlegentheid,
Terwyl Gods bystand in haar oog soo lang verbeid.
Daar na, haar moedigheid in 't onverswakt betrouwen
Op haren Heyland door 't geloovige beschouwen.
Nu ryst de Vraag wat hier door *Bergen* wort verstaan,
Waar Gods gedrukte BRUYD haar oog op komt te slaan?
'T woord Bergen in Gods Boek, heeft veel beteekenissen,
Maar hier ter plaats op datw' ons doelwit niet en missen
Schynt dit wel 't naaste dat op d'Ardsche mogenthêen
Gesien wort; Koningen die Kroon en Troon bekleen,
Dog Vorsten van den WYN der Hoereryen Dronken:
Verbeeld u nu Gods Kerk als in een dal gesonken
En tussen steylten in, waar opse treurig siet;
En segt, van deese dog wagt ik myn bystand niet:
Sy zyn 't die my soo fel, en God in my bestryden:
'K swyg van de schynbaarheid dat ik nog eens sal ryden
Op deese Hoogtens die soo yslijk voor my staan?
Waar komt dog eens myn hulp my toe gesegt van daan?
Soo vraegtse; maar terstond herneemtse 't antwoord weder
Als ofse seggen wouw; myn ziel wat buygtg' u neder!
Is niet myn hulpe van JEHOVA? die 't heel al

Gemaakt heeft, Hy die *is*, die *was* die *wesen* sal?
Die *wort het gene hy is*, om dat hy sonder missen
d'Uytwerker sig betoont van syn beloftenissen.
Hy die 't afschynsel is van 's Vaders Heerlijkheid,
Door wien den Hemel met de aard' is toebereid:
Die 'k heb als Schepper en Herschepper aan te merken.
Want myn vernieuwing is het puykstuk syner werken
En 't rustpunt van syn doen; die Koning is myn Heer,
Syn hoede is my genoeg 'k wil buyten HEM niets meer.
Hy selfs sal WREEKER syn, aan die syn Hoogheid tergen
Wat maal ik met myn Oog op die gevreesde Bergen.
Vlees zynse dog; maar myn verlossing staat soo wis
Te wagten, dat ik reeds my voorstel datse al *is*.
De Bruyd dan leunt soo op haar Liefsten in haar lyden;
Daar toe genootsaakt en verpligt door alle tyden,
Van hare planting af, tot nu toe, en dit woort
Heeft nog syn klem op u, u die my heden hoort:
Tot scherp berispen van uw ernst en yeverloosheid;
Als die niet op en merkt (in dagen soo vol boosheid
Van Vyanden omringt als van Byenswarm)
Op wien gy steunen moet, nadienge u op den Arm
Van 't Vlees te veel verlaat, op Vorsten, op verbonden,
Op Heyren ryk van tal; dit's een van uwe sonden,
Dat gy die staven rieds soo veel vertrouwt, en niet
Van Vlees en Schepsel af, op God uw Koning siet.
Aan d'And're kant te laf blyft gy voor 't Schepsel beven,
Beangstigt voor uw rust, uw Weeld', uw Goed, uw Leven:
Als was JEHOVA niet uw Goud tot overvloed
Uw kragtig Silver, en uw eeuwigdurend goed:
Wat; kiest een beter spoor, leer uw geloovig dragen
Gelyk 't Gods Volk betaamt in winst, en nederlagen,
Die in de wisselbeurt van voorspoet, en van leet,
Stygt boven hoop en vrees, als die uw grondvest weet,
In hem, wiens trouw bestier gy sult soo pryslijk vinden,
Dat synen WIL uw sin en willen sal verslinden,
Soo sult gy hoe gepraamt van moeyte, schand en pyn

Door syn genade, meer dan overwinnaars zyn.
En dood nog leven sal uw van syn liefde scheyden;
Maar 't sterven selfs u in d'onsterflijkheid geleyden.

Dit stuk, geleerde Lips, ons door uw Tong vertoont,
Heb ik niet heel voor niet in 't hooren by-gewoont:
Des wouw 'k my selfs een Schets, uw Ernst een spoorslag geven.
Ontfang gy gunstelijk, 't geen dankbaar is geschreven.

[Geboorts-vermaningen.]

Op myn Vaders Verjaardag den 20ste. November 1694.

MAlkand're Jaar op Jaar Geboorten te vermaanen,
Wort meer tot sleur van ydelheid;
Als Ernst, Godvrugtig aangeleid,
Hoewel dat, wel gebruykt, daar toe de weg kan baanen:
Te weten, als men denkt, en tot syn Naasten segt;
O Mensch! beschouw u als herbooren
(In Adam waar 't gy dog verlooren)
Uw Doop getuygt u dat, in Christus hebt gy regt:
In desen staan gelyk stok Ouden, met de Kind'ren;
Hoe zaalig is de Ziel die 't weet!
En op dien grond haar tyd besteet
Terwyl ons jaaren vast aanwassend al vermind'ren.
Gelyk 't ô Vader lief tot uwent is gestelt;
Gy ylt na 't Graf met groote schreeden,
(Die op uw nieuwen Jaardag heeden
Styf hondert weeken min dan tagtig jaren telt.
Ik wensch met diepen ernst de kragt van dees gedagten,
Dat gy uyt Godt herboren zyt;
Soo in uw ziel, dat sulks uw tyt
Doe vrolijk doorgaan in gelooven en verwagten:
Op dat gy 't lastige van uwen Ouderdom
Godvrugtig met gemak moogt dragen;
Verlangende om te zyn ontslagen
Van 't pak van 't vlees, hier op seg Elk; Heer Jesus kom!

Ter verjaaring van den H^r^. H. de Gr.

VAn Vrouwtjes en haar Sex, die sig in Rym doen hooren
Door een geleende pen, die 't heel schroomhertig doet;
Wort gy ô Drost de Groot op sulk een wys gegroet,
Als die de plaats nu houwt van onsen Jongst-gebooren:
De straffe Louwmaand, die de stroomen houd bevrooren
Maakt dat gy in den Haag van daag verjaren moet;
Als die in 't veertigste set heden uwen voet,
Onkundig van 't getal, uw leeftyd nog beschooren.
Dog dees onsekerheid moet nooyt geen vreugde stooren;
Wie wys is reekent niet na 't lang of kort, hoe goet
Of quaad syn leven is, maar na 't gerust gemoed,
Dat hem verselt, schoon goed, en leven wort verlooren:
Dit wort u toegewenst, en toegekent; een soet
Dat Hemels is, en dat geen dwaas weet na te spooren.

Siet hoe Suster Vrouw en Nigt
Sig ontlasten van haar pligt;
'T is opregt al is 't niet Drostlijk:
En hoe kleyn in syn waardy,
Doet hier een verjaartaart by,
Druyve trantjes maken 't kostlijk.

Op myn Eygen Verjaardag.

EEn vierwerf Elf tal is voorby,
Van Jaaren, die God gaf aan my,
Met Braakmaands vierde dag verscheenen;
Gelyk men by de Menschen telt:
Maar 't geen in 't Godlijk niet en gelt
Myn *regt begin* loopt verr' *voor heenen*:
Hoe wel 't my *later* is ontdekt;

't Welk aan myn Geest tot ruste strekt,
In 't midden van het ydel woelen,
Der weereld en myn eygen vlees:
Gods Waarheid stelt ons boven vrees
En hoop, van 't geen wy sien en voelen.
Myn God die myn gestalte weet,
Die aan my hebt soo mild besteet
(Door overvloeying van genaden)
Uw liefde en goedheid; sie my aan,
Doe gy my in den Heere staan:
Tot Prys van al uw groote daden.

Diepe ernst
By gelegentheid van het verjaaren van Maria Henrietta de Graeuw

den 24ste. van Slaagtmaand 1705.

DE Menschen praten meest van *'t leven*, daar dog *'t sterven*
Het voorland is van al wat Groey en Adem *heeft;*
Wyl 't eynde aan syn begin onscheydbaar hegt en *kleeft*:
Mits al wat stoflijk is, gewislijk moet *verderven*.
Daarom (al souw ik het nog seven-maal *verkerven*,
Die ses-en-vyftig Jaar nu ruymtjes heb *beleeft*;
En twintig-maal meer leeds, als liefs ben door-*gestreeft*:)
Wy spreeken van de dood, als d'eynd paal van ons *swerven*.
Dat oogenblik schynt nââr voor alle vlees en *bloed*;
De wysgeer stoft; hy siet sulks rustig te *gemoed*:
'T zy soo; hy evenwel en kent het *overkleden*
Met 's Hemels Woonstêe niet, al spreekt hy nog soo *fier*:
'T Geloovig hert alleen, met Goddelijken *swier*.
Ontfangt dat troost'lijk ligt, te hoog voor 's menschen *reden*.

Dees Inval die my sterk heeft komen *overreden*,
Is oorsaak dat ik met een ongemeene *swier*,
Myn Dogter, in veel Ernst, Uw Jaar Getyde *vier*.
Gy wilde ik souw voor u een Blad met Rym *bekleeden*,
Die 't vierde deel eens Eeuws voorby, het tweede *ontmoet*:
Ontfang dit Heugnis-pand, en trek van 's Moeders *bloet*.
Sy wandelt door 't Geloof, soo langse in 't vlees blyft *swerven*.
Treed op myn spoor myn Kind, die in dit treurdal *streeft*,
Na boven, en de rust, waar in men waarlijk *leeft*:
Onwis wat Jaaren-tal nog voor u staat te *kerven*.
Erken 't onsigtbaar Goed dat nooyt en kan *bederven*;
Daar *Heyligheid* met *Heyl* onscheydbaar hegt en *kleeft*:
Ten Prys van Hem, die sig voor ons gegeven *heeft*
Ter Dood, op datwe in Hem selfs leven, alswe *sterven*.

Myn God! wat wort dan soet en heuglijk 't woord van *sterven!*
Als 't geen bewindselen van ongeloof en *heeft*;
Waar door om 't hart het slyk der aerd-gesindheid *kleeft*,
De sonde in ons, die daar het goede doet *bederven*;
Sulks wy het tegens God, ons leven steeds *verkerven*
'T Geloof van Jesus D O O D , die nu syn Vader *leeft*,
Herstelt het struyk'lend hart, soo dat het opwaarts *streeft*
Uyt rust tot rust, het Punt dat ons belet te *swerven*.
Het Koninkryke Gods is niet voor vlees en *bloet*:
En nogtans woont'et in 't Geloovige *gemoet*,
Dat sig met geen Cieraad dan Christus wilt *bekleeden*,
Als Tempel van syn Geest: dan tart'et uyt heel *fier*
In diepe ootmoedigheid, al 's weerels grootsen *swier*;
'T zy datse dreigt of vleyt, gestyft door hooger *reden*.
Als dees bedenkingen ons minlyk *overreden*
Uyt overvloed van 't hart krygt ook 't gelaat een *swier*,
Daar Christus Geest in blinkt, 't verlangen blaakt als *vier*
Om van het stoflijk deel sig haast te sien *ontkleeden*;
Hoewel, soo God het wil te blyven ook *gemoedt*.
Aan wien 't Geoffert heeft, Eer, Leven, Vlees en *Bloedt*.
'T wenst maar in 's Naastens Heyl des Vaders Eer te *erven*,

[*]Dat is de Kroon en Prys, waar na het jaagt en *streeft*:
Alsoo te doen myn Kind! is Christelijk *geleeft*,
Hoe seer men 't ook in 't Oog der weereld *mag verkerven.*
Die laffe schroom, waar door wy niet belyden *derven*,
Dient rustig uytgebonst: die aan den Heere *kleeft*,
Word eenen Geest met hem die ons bekragtigt *heeft*:
Soo leeft Gods Soon in ons, hoe wel wy daaglijks *sterven*.

Aan myn Suster Elizabet Gordon, verjaarende den 29ste. October 1684.

NU Wynmaand haast aan 't eynde raakt,
En Uw Geboorten Dag genaakt;
Herdenk ik myn beloftenisse,
O Suster? dat ik die een reys
Souw vieren, dies ik poog dien eys
Met dese regels uyt te wissen.

Waar toe myn Geest geprikkeld is
Door aandrift der verbintenis;
Daar een drievoudig snoer ons strengelt:
Daar samenstemming des gemoeds,
In 's Heeren vrees, den Band des Bloeds
Met ongekreukte Vrindschap mengelt.

Daar gy van Jongs met lust en vreugt,
Gekosen hebt het spoor der Deugt:
En nu, voor Vaders oude Jaaren
Een steun en stok, hem 't wigtig pak
Van 't Huyskruys, soo vol van ongemak
Helpt draagen sonder vlyt te spaaren.

Maar souw ik alsmen doorgaans doet;
Na d'Oude Wet, myn Jaardags groet

* Phil. 3.

Met wilt gewaey van Lof omboorden?
Vermaan of wens van dat of dit?
Myn Liefde heeft een beter wit:
Gy schat de daden meer als woorden.

Al word dan myn genegentheid
Door 't nydig Water dat ons scheyd,
Belet om dese maal uw Hairen
Te Cieren met verwelk-baar groen:
Ik denk uw een geschenk te doen,
Dat beter geur en kragt beware.

Wat vraagt gy na een Tak of Krans,
Uw Zeden in een suyv´ren glans,
Betoonen, dat uw Ziel na boven
Streeft na het eeuwig Heyl-cieraad:
En wat gy u bevallen laat
Zyn Bloemen uyt dien Hof der Hoven.

Schoon ik in d'uytgelese Stof
De saak niet na haar waarde trof;
Dees Leer is suyver, en blyft duren;
*Vervat in dees Belydenis:
Die uyt-gebreyd een deeltjen is
Van myn besteede Sondags uren.

Dit is op Uw Geboortendag
Het best dat ik U off'ren mag;
Dat wyst door wien wy zyn Herboren
Uyt onverganklijk Hemels Zaat:
De troostelijkste toeverlaat
En winst als 't alles gaat verloren.

Hier mee O Suster! Weest gegroet
Uyt d'innigheid van myn gemoet;
En souw ik wens of beden sparen?
Gy saagt, nu Jaaren vyf-maal vyf:
Gods goedheid Zegen uw bedryf,
En wil u Eeuwiglijk bewaren.

* Dit siet op de Uytbreiding voor de XII. Geloofs Articulen Pag. 1. en 2.

Aan G.K.

DOor Vrienden die aan uw Verjaardag denken
Word ik gevergt om u wat Ryms te schenken;
Geliefde Ziel, schoon dat geen Rym-lust t'hans
My Bloem of Blad geeft tot de Letter-krans.
Ik moet en wil dien wil gehoorsaam wesen;
Dog is het stram, dat ik u sal doen lesen,
Dat stel ik op dier Vrienden reekening:
En hef dus aan op sulken voor beding.
U die van daag tot dry-en-vyftig Jaaren
Gestegen zyt, en lust uyt puyk van blaaren,
In verw en geur om 't hooft geen Lente kroon,
Al blaakts' in 't oog der Jonkheid nog soo schoon:
De Meymaand houw haar Bloemen die verslensen;
Ook, lof gesmuk en stapels yd'le wenschen,
Met jok door-spekt, waar uyt men in 't gemeen
Jaardigten smeed, behaagt u dat? och neen!
Uw Geest en Ernst is hooger opgesteegen;
Wat blyf ik dan om digtstof nog verlegen?
Die vloeyt my toe, wanneer ik overslâ,
Dat uwe God soo Ryklijk syn genâ
In 't kleyn bevang, van Herssens en van Leden:
Heeft neergestort, daarse uytvloeyt door uw zeden:
Die onbeschroomt waar gy maar spreken meugt
Uw Naasten leert den grond van Troost en Deugt:
In 's Heeren werk soo yevrig als gestadig;
Na Geest en Vlees Uw Mede-mens weldadig:
Myn D O R C A S , hoe gering in uw gelaat
Een Moeder in uw Maagdelijken Staat!
Die vol van liefde en teerheid elk bejegent
Want God gewis uw Heyl'gen arbeyd Zegent;
Met Zielen die men voor uw Queeksels kent,
Gewonnen, door uw aangelegt Talent.

Uw Voorbeeld moet hoogstygender verstanden
In 't loopen slap van knyen, en traag van handen,
Door stil verwyt, verstrecken tot een spoor:
d'Eenvoudigheid, breekt met uw yever door.
Als 't swacke soo beschaamt de Sterk en Wysen
Laat ons met u den Vryen Gever prysen:
Die syne kragt doet sien in swacker vat.
Hy stier al voort uw gang op 's levens padt:
Om Zielen uyt haar duysternis te trecken,
Door u; soo lang hy nog uw tyd sal recken:
Tot dat gy, als uw post is uytgestaan,
Den loop-prys die op 't eynde van de baan
Gehangen is, gewislijk sult verwerven:
Die 't sterf'lijk deel dan af-legt met uw Sterven.
Dit wort gewagt van ons, en my die blyf
Een Suster na den Geest van G E E R T R U Y T Kuyf.

[Gedagtenis of lyk-digten.]

Op het zalig afscheyden van Mevrouw Francoise van der Zwaalm, Huysvrouw van de Heer C.M.

WEg Rouw-gebaar en bitt're klagten;
Als Vrouw Françoises Levens lamp
Hier uytgink, mogt een Duyvels damp
'T geween des Avonds doen vernagten:
Maar op-gehelderde gedagten,
Vertoonen 't Heyl, geen smart nog ramp,
Soo Juygt men liefst om 't Lot der Vroomen,
Die losgemaakt van 's Lighaams Band
Na storm en smert, haar Vaderland

[*]De Haven hares rust bekomen,
Nu sagt gevoert aan stille stroomen
   En vette Wey, door Jesus hand.
De Ziel waar van ik thans wil singen,
   Die Eed'le Ziel, in 's levens jeugt
   En ryper tyd, op 't pad der Deugt
Een Son, waar uyt wy ligt ontfingen;
Wekt mynen Geest, en doetse ontspringen
   Op 't Denkbeeld van haar Hemels-vreugt.
Al kraakt haar Aardsen Tabernakel
   Op 't Ziek-bed door Gods hand gebragt;
   In haare swakheid wenkt syn knagt:
[†]De Silv'ren koorde, datse ontschakel,
'T geheel ontdoen van 't broos getakel,
   Is 't datse wenscht, en hoopt, en wagt
Waar mag dan myn Verlosser blyven!
   En komt hy nog niet? och wanneer.
   Soo roeptse hygend yeder keer:
Daar tusschen kan geen pen beschryven;
De blydschap, die in 't boven dryven
   Haar soo vervroolijkt in den Heer:
Die nog haar uytgank wat wil recken,
   Tot stigting van die om haar staan,
   Och! sugtse 't was wel haast gedaan
Kwam 't duyster blauw myn handen decken!
Dit Sterf-bed moet een Preekstoel strecken.
   Men merk het maar aandagtig aan.
Soo nadert dien gewensten morgen,
   Als sy de Morgen-sterre sag,
   (Met Wyn-maands seventiende dag)
Wiens glans voor 't sterfelyk oog verborgen
Haar deed vergeten leet en sorgen:
   Met wat den Geest beroeren mag.
Schik *Man* en *Kind'ren,* niet verlooren
   Uw Vrouw en Moeder; 't dierbaar pand

* Ps. XXIII.
† Prov. XII.

Is best bewaart in Jesus hand;
Nu eerst volmaaktelijk herbooren!
Sy trad u maar een stap te vooren,
Gods Beeld versaat haar in dien stant.
Der boosen geest en naam mag varen
Laas! neerwaarts en vergaan in stank;
Maar Christen Deugden Lely-blank
Doen ryk van geur den Geest op-klaren:
FRANÇOISE zal haar Naam bewaren,
Door dees ontbinding vry en vrank.
Het voor-beeld van haar Heylig Leven,
In vast Geloof, en Liefd en Hoop;
Sta steeds in onsen levens-loop,
Ten Zeden Spiegel voor-geschreven:
Om haar kloekhertig na te streeven,
Tot God door 't sterf-lot ons ontknoop.

Op den Zaaligen Uyt-gang van Sophia van Zittert....

STaar-oogend op de Leeme kas,
Die 't Stoflijk deel van Fytie was,
Gekist, en ree in 't Graf te dalen:
Soo denk ik: immers 't geen men siet
Daar leggen, dat en is sy niet,
Die God tot sig heeft willen halen:
Wat is zy dan? dat is haar Geest,
In 't Lighaam voor een poos geweest:
Maar wat is dat? wie kan dat seggen?
Nadien 't in God verborgen is
Met Christus: dees geheymenis
Staat eerst na desen uyt te leggen.
Ik ben; 't sta vast: maar *wat* ik ben
Is onbevatbaar: 't gene ik ken

Daar van is eenlijk door 't Gelooven
Dat ik een Lit ben van Gods Soon!
Als ik my dit maar regt vertoon
Soo styg ik *smert*, en *smet* te booven.
Dog om te keeren tot dit lyk;
Die Ziel, die ons soo meenig blyk
Op 't Siek-en Sterf-bed heeft gegeven,
Soo van haar Liefden, als Geloof;
Geniet nu meer dan d'eerste schoof
By Christus, van het Eeuwig Leven.
En 't Lighaam dat daar onder leid
In hoop der onverderflijkheid,
Wagt haar Verlosser eens t'aanschouwen:
Terwyl by ons in zegen is
Haar Uytgang, en Gedagtenis
Aan Elk ten voorbeeld voor te houwen.
SOPHIA! schoon gy aan ons oog
Onttrocken zyt, gy trekt om hoog
Tot u, en met u ons gedagten:
Gy rust, ontdaan van sonde, en last:
Gy smaakt de volheid, die wy vast
Door 't proeven hopende verwagten.

Anthony de Ridders Sterf-Bed aan P. v H.

'K Laat van Helden-daden Singen
Trots, hoog-draavend', al wie 't lust;
'k voel een andere Bron ontspringen,
Nu de *Ridder* is gerust:
Ridder kleyn en slegt in d'oogen
Van de Weereld voor-gestelt;
Die haar quelling nu ontvlogen
Tart haar bassen en geweld.
'T lust me APPOLLOS, uw verhalen
Hoe syn Uytgank is geweest:

(Om het stukwys af te malen)
Op te volgen, met myn Geest;
Gy een oog-en-oor getuygen
Sult my seggen wat die Ziel
(Nooyt te breeken, wel te buygen)*
Naliet, als hy ons ontviel;
'K sie u voor syn Bed geseten,
Sterf-bed, wat? Zege-koets.
Luyst'ren hoe dat vry geweten
Uytbreekt soo vol troost en moets:
Broeder, segt hy, sie een kranken
Die geen siekte en agt nog dood;
Helpme dog myn Schepper danken
Voor syn Gunst soo eynd-loos groot.
'K eysch drie dingen nu myn Vrinden,
U te spreeken yets alleen:
Dan, dat wy ons t'samen vinden
En God danken in 't gemeen:
Spreekt dan, praat dan van Gods deugden
('T spreken valt de Ridder swaar)
Dat ik dus vervult van vreugde
Roemend; juychend henen vaar.
Men verrigt het eerste, en twede,
Ridder zegent syn gesin:
Neemt weer 't woord, en toond in 't Brede
Onsen pligt, naast syn gewin;
Siet my 't enden van myn swerven
'K val nu, soo de Weereld meent;
Maar de Ridder sal niet sterven,
Ik met 's Levens Vorst vereent,
Dat 's de grond van myn vertrouwen,
Dat ik ben in hem ge-ent;
In dat hoog, en sterk beschouwen
Vind ik my van God gekent,
Een besitter van syn Schatten,

* Dit siet op sijn Devys.

Van syn Ryk, ja selfs van hem:
'T welk geen vlees'lijk hert kan vatten,
Dog het heeft op 't myn syn klem.
Broeder, hoor, eer ik 't laat slippen,
Seyd hy (want ik jaag na 't endt)
Neem van syn bestorve lippen
Ridders laatste Testament;
Breng het ernstelijk te binnen
Al de Vrienden, die gy weet
Dat ons in 't Geloof beminnen,
Ridders dood verdient geen leedt;
Maar datse in gedagten houwen
Soo als Ridder heeft gedaan,
Op den selven grond te bouwen;
Op alle leed te onder gaan
Voor die troostelijke Waarheid,
Aller Deugden wortel Bron:
Schoon al 't Sanhedrin de klaarheid
Van dit ligt nooyt lyden kon.
Op het minderen der krachten,
Wort de Buert by een versogt;
'T scheen het snikken stond te wagten;
Hy, na dat syn stem vermogt,
Doetse yeder Lessen hooren,
Reyktse Broederlijk de hand,
Doet haar heugen 't geen te vooren
'T werk was van hun onverstand:
Buertjens, seyt hy, ik ga sterven,
Soud gy 't nu op desen togt
Wel met Ridder wagen derven,
Dien gy levend niet vermogt:
Siet dees Pest nu, desen Ketter,
Die nu van geen dood-schrik weet,
Vol van vreugden-troost; en lett' er
Soo op, dat gy 't nooyt vergeet:
Op hun ja, segt Ridder weder,

Vrienden maar gy hebt geen grond,
Want men solt u op en neder
Maakt en breekt ter selver stond;
'T woord dat spreektmen, maar de waarheid
Van Gods Woorden houdmen t'soek,
Mengt of deckse met de maarheid
Van de Werk-wet, Toorn en Vloek.
Dat gesprek baart sterke ontroering,
d'Eene roept, dit is geen dood,
Maar een Zaalige overvoering,
Daarmen heeft geen stervens nood.
d'Ander wenst; die soo mogt mêe gaan
Die segt; ô geluckig Man
Die als God hem roept, soo rêe staan,
En ons soo vermaanen kan:
'K heb myn leven lieve Buerman
Nooyt de Dood soo sien veragt:
Eenen nogtans siet hier fuer van
Dien dit al te moedig dagt;
En die komt'er tusschen spreeken,
Dat de Dood soo yss'lijk is:
Ridder hier op; 't is een teeken,
Sots-hooft van uw duysternis,
O! dat gy uw God regt kende
Soo als Ridder doet, gy sout
Niet vervaart zyn voor uw ende:
Maar verwagten, 't stil en stout.
Dog gy vraagt niet na de saaken,
Die voor al u noodig zyn;
Die geen onderscheyd kunt maaken;
Tusschen 't wesen en den schyn.
Die de Rust van uw gewisse
Door den slender-dienst betragt;
Geeft op uw belydenisse,
Die soo Heylig is, geen agt.
Daarom blyft gy soo verkindert

In een droeve onwetentheid:
Ligt en Troost word u verhindert,
Door uw leydens afgeleid.
'K seg, niet om haar te beschimpen,
Maar ik sie u in een schyn,
Die myn hert om u doet krimpen,
En gy moet gewaarschuwt zyn,
Om te sien uyt eygen oogen:
Stervend spreekt myn trouw gemoet.
Dese menschen opgetoogen
Scheyden met den lesten groet:
'T minst is dat zy swygen derven;
Straks is 't steedje door bekend
Dat de Ridder ligt op sterven
En soo troost'lijk wagt syn end.
Dat maakt sterke Geesten wacker;
Juffrouw N.L. indien Nagt
(Op haar aansoek) met haar macker
Wort voor Ridders Bed gebragt:
'T Bloed aan stremmen ryst in d'Ad'ren,
Hy ontvonkt op dit gesigt,
En hy segt haar, als sy nad'ren
Met een heusche woorden pligt,
Datse Tuygsters willen wesen
Van de koenheid van syn Geest,
Haar soo levend aangepresen,
Als voor 't weg gaan onbevreest:
Juffer kost ik ooyt verhoopen
In myn Sterf-bed uw besoek,
Daar gy schuw plagt weg te loopen
Voor de Ridder om een hoek:
Sal ik 't u nu niet vergeven?
Desen omkeer is hier groot,
My t'ontvlieden in myn Leven
Tot my komen in myn Dood?
Op een styf getuygenisse,

Dat niet uyt afkeerigheid,
Maar door and're hindernissen
Rees die schyn van onbescheid,
Daarmen nu was doorgebrooken:
Om de stigting die men wagt;
'T quade hem te na gesprooken
Was gehoord, dog nooyt geagt.
Ridder weder; is 't in desen
Ernst dan, ik geloof dat best:
Suster, welkom moet gy wesen,
Hoor wat Ridder segt op 't lest:
Daar op weer aan Hemels-breete,
(Of het nooyt en was geschiet,)
Gods vertroosting uyt-gemeeten,
Die hy strooms-wys nu geniet:
'K weet nu segt hy, by bevinding
Hoe 't Geloov' my ondersteunt;
'K sie de dood tot myn ontbinding
Onder d'oogen, onbekreunt
Want, verlost van vrees en wroegen
Schrik ik niet, voor 't geen ik wagt,
Die door volheid van genoegen,
Al wat is, behaaglijk agt:
'k Heb die seekere bewustheid,
Dat myn God myn Erf-goed is:
Dees myn vrede, en gerustheid
Steunt op syn getuygenis:
'T geen my nu soo stil doet wesen,
En soo onuytspreeklijk bly,
Is uyt dat begryp geresen,
Datmen doemt als Kettery:
'K wilde mynen Naasten leeren,
'T geen Gods Woord had vast geset;
Datmen niemand kan bekeeren
Door het dond'ren van de Wet,
Maar dat Christus blyde boodschap

(Daar men Gods genâ in las)
Van Gods Gunst en Geest-genoodschap
Daar toe 't eenig middel was.
Datmen most sig selfs beschouwen
Als een Lidmaat van Gods S O O N ;
Dus *door hem* op God vertrouwen:
En een levendig vertoon
Geven, soo *door* Woord als Werken,
Dat soo Deugt als Zaaligheid,
Als Gods giften aan te merken
Voor ons doen ons zyn bereyd:
Ja Vrindinnen, dat 's de reden,
Die alleen, van 't dom gewoel
Waarom ik verdrukt, bestreden,
En selfs van den Predik-stoel
Soo vervaarlijk uyt-gemaakt ben,
Als vergiftig, hels, verkeert;
En als walglijk uyt-gebraakt ben,
Van het Avond-maal geweert:
Maar waar zynse nu die Mannen,
Die met bittere vinnigeid
Tegens Ridder in-gespannen
Hebben my Gods Dis ontseid?
Lust hen niet nu eens te komen
Sien, hoe dit haar vonnis is
By haar Schepper op-genomen?
God geeft my getuygenis:
'k Was vloekwaardig in haar oordeel,
Maar myn God die goed en wys
Sig bekent maakt tot myn voordeel,
Keurt my waard syn Paradys:
O! hy stelt het voor my open,
'k Heb volstrêên den goeden stryd:
'k Heb myn Renbaan, uyt-geloopen
En ik wagt tot deser tyd
's Levens-kroon, die my regtvaardig

God sal geven, als den prys,
Dien ik ben in Christo waardig;
'k Gaan in vreed' op dese wys:
Juffre', seg van Ridders wegen,
Dat ik dit vry uyt verklaar,
In het Sterf-bed neer-gezegen;
Aan dien * *Scherpen Yeveraar:*
Daar op dagtmen van 't ontbieden;
Dog het wierd te laat geagt,
'T hadde moeten eer geschieden
Voor 't verval van Ridders kragt.
Die vermoeyt door yev'rig spreeken
Segt, APPOLLOS neemt gy 't woord,
Vat het op, daar ik 't laat steeken,
Gun dat Ridder nu wat hoort:
Onder 't stigtiglijk Redeneeren,
Graag gehoord, en goed gekeurt;
'T luste APPOLLOS sig te keeren,
Oock tot Ridder op syn beurt:
Broeder: segt gy, 'k moet u vergen,
Wegens ons gemeensaamheid,
Wilt my nu dog niets verbergen
Soo u yeds op 't hert nog leid:
Gooten wy niet ons gedagten
In malkanders boesem uyt?
'k Wil uw rustig oordeel wagten,
Waar het door-gaat, waar het stuyt,
In bevattinge te maken,
Van den sin, en t'samenstel:
(Anders in den grond der saken
Zyn wy 't eens, dat weet ik wel)
Van Gods Woorden, doe my weten
In de tegenwoordigheid
Van dees Vrinden, wat vergeten
Wat gedoolt is, of mis-leid,

't Zal my zyn tot onderrigting
Of versterking, dog hy seid;
'K vond in uw gespreeken stigting
Nimmermeer verschilligheid;
'K ben het met u eens in allen,
Dat betuygt myn bleeker mond:
Gy laat niets op d'aarde vallen
Dat gy door uw aandagt vond.
Legt het aan, na d'ouden yver;
Agt geen haat, nog aards belang;
'T paard geprickelt, rent nog styver,
'T Christen hert en kent geen dwang.
Schoon men u wouw Duyvel heeten,
God, die 't hert keurt, niet den schyn,
En belagt al 't sot vermeten:
Zal gewislijk met u zyn.
Hoort hy van Gods woonstêê reppen,
En het Hemels overkleed,
Ridder moet dat onderscheppen:
'K vind, segt hy, geen schamens leed,
Siende sterk met glinst'rend oogen
Op 't Geselschap (siet eens aan)
'K zal met Hemels Ligt omtoogen
Voor 't Gerigt myns Gods bestaan:
[*]Die niet naakt ben, maar tot deksel
Heb Gods Soons geregtigheid,
En het Heerlijk overtreksel
Aanstonds wagt, voor my bereid.
'K voel myn hygend hart nog springen
Vrienden, segt hy, op uw praat;
Ridder moet een Deuntjen singen
Eer hy na den Hemel gaat.
‘[†]*Ziel het kooytje zal haast breeken*
(Neurt hy) *dat u hier besluyt,*
Dan sult gy het Hooft op steeken

* 2 Cor. V. 2, 3, 4.
† Uyt B. Basschof.

En vry vliegen uyt:
Wat wouw my den Hemel helpen,
Souwd gy daar niet zyn?
Niets en sal myn droefheid stelpen
Als uw soet aanschyn:'
'T woord van *droefheid* nauw gesprooken
Valt soo vremt in Ridders mond,
Dat syn sang wort af-gebrooken,
Berstend uyt ter selver stond:
Droefheid! houw! ik heb geen smerten:
Droefheid! neen; 'k sing nu niet meer,
Die te vrolijk ben van herten
Nu ik tot myn Jesus keer:
'T is geen Yling, ô Vrindinnen!
Die de Ridder singen doet,
Maar de vreugde, die van binnen
Werksaam is tot overvloed.
Op 't verrukt gedrag des kranken
Segt gy, wel! laat ons voor 't lest
'T saam met Ridder God eens danken,
Die syn Ziel soo houwd gevest.
'T bidden, spreeken, dat tot stigting
Bey gerigt was, geeft syn vrugt;
Die Vrindinnen tot verpligting,
Om met soo veel ernst als sugt,
(Sterk geroert in 't samen spreken)
Onbeschroomt van haren kant
In betuyging uyt te breeken,
Dat sy zyn in één verstand
Met de Ridders grond-gedagten;
Daar'er niets als waan en wind
Uyt die Lessen is te wagten,
Daarmen bind, en steeds ontbind.
Eynd'lijk gaanse sig vertrecken
Susters segt hy meent gy dat
Ridders draad nog lang sal recken?

't Snikje nadert, toeft nog wat;
Dog genoodsaakt om te scheyden,
Laat hy haar met Zegen gaan,
Jesus Geest wil u geleyden,
Die, die houd de Ridder staan.
Alle die om 't bedde stonden,
En op 't stervend aangesigt
Merkten, waren als verslonden
Door de stralen van Gods ligt.
Die soo soeten stilte maken
Dat de droeve omstandigêen,
Schoon gesien haar 't hert niet raken;
Ridders Huys-vrouw kermt alleen.
Og! dat ik nu van ons beyden
d'Eerste was, tot myn geluk:
Vrouwe, seyd hy, by myn leven
Sorgd' ik na myn magt, maar God,
Wien ik u heb op-gegeven,
Roept my tot syn Rust-genod;
'k Heb voor U, en onse Kinderen
Hem gebeden om syn Geest:
Wilt in 't weg-gaan my niet hind'ren
Denk, ik heb *uw Man geweest*.
Dus spreekt my niet aan als Vrouwe,
Maar als Christen, ik veragt
Al dat nââr betoog van Rouwe,
Nu myn God my datelijk wagt,
Om syn throon, myn Loon, te erven,
Op 't behouden van 't Geloof;
Ik, ja ik en sal niet sterven
'k Laat de slang, dit stof tot roof.
'k Weet myn Vonnis is geschreven
Tot volstrekte Zaligheid,
Aan Johannes op-gegeven;

'k Peyns vast wat de Geest daar seid*
Is 't niet *in den Heere sterven*,
Datmen sig in Christus vind
In de Dood? 'k sal dus niet derven,
Hem die myne Ziel bemind:
'k Heb *in hem* gesogt te leven,
d'Eygen-selfsheid glad versaakt;
My als Lid-maat op-gegeven
In Gods Soon, in hem volmaakt:
'k Sogt uyt dat begin te werken
Voor syn dienst, en tot syn eer;
(Schoon 't de boosheid niet kon merken)
Nu gebied hy dat ik keer;
Om te wesen eens ontslagen
Van myn tegensprekend vleys;
Dat ik met my om most dragen,
'T welk my neerwierp, reys, op reys:
Dikwyls sugt hy; Heer! hoe lange
Toeft gy! 'k moet dog by u zyn:
'T wagten valt de Ridder bange,
Die soo hygt na uw aanschyn:
Onder des de stem aan 't flouwen
('T lighaam neerwaarts styf en koud)
Blyft hy nog 't verstand behouwen,
Knikkend op uw onderhoud;
Als gy segt, myn Broêr! verstaat gy
Nog myn stem? gy hebt ô Held
Wel gestreden; en nu gaat gy
Om den Prys u voor-gesteld,
Uyt de Hand uws Gods t'ontfangen:
Die met open armen reê
U op 't soetste zal omvangen,
Glad verbreeken stervens wee:
Geen quartier-uurs na dat knikken,
Geeft de Ridder soet, en sagt
Synen Geest schier sonder snikken,

* Apoc. XIIII. 13.

Stilder als men had gedagt.
Maar veel ligt soo 't Ridder wagte;
Want een poos nog voor syn Dood,
Segt hy, hoor, wat ik daar dagte;
Als ik kryg den lesten stoot.
Zal dat wesen met bewustheid,
Of gevoelloos? 'k meen op 't best,
Dat my God in Slaaps gerustheid
Weg zal nemen op het lest:
Dit sprak hy met een bedaartheid,
Of hy was gesont geweest;
Kragtig blyk van d'onvervaartheid
Voor de dood van Ridders Geest.
Daar voer d'Ed'le Ziel soo henen,
d'Heldre Fackel, niet geagt,
Maar die vuerig heeft geschenen
In des Weerelds blinde nagt.
Even als de Son met straalen,
Soo 't ons toe-schynt, sinkt in Zee,
Sagmen Hem in 't ligt in-haalen;
Na veel Stormen op de Ree
Van de Zaaligheid gekomen;
Wiens gewenste heugenis
Blyft in Zegen by de Vroomen,
Wien Gods Eere dierbaar is.
Sie! APPOLLOS uw verhaalen,
Soo wat staamlend na vertelt;
'T is (kost ik 't niet netter maalen)
Met beroernis op-gestelt,
Ja met traanen; dog van vreugde:
Och! dat onser yeder een
Ridders dood soo levend heugde,
Dat zyn vreugd ons bleef gemeen!

Aan Vader Mosman over den Uytgank van syn Huysvrouw.

UW Lieve Helft uw Hals-Vrindin
Uw levens trouwe Gesellin,
O Mosman! ruym den tyd van agt-en-dertig Jaren
Heeft ons verlaten na het vlees;
Is ons een stuk voor uyt ter Haven in gevaren,
Verheven boven last en vrees.
Soo heeft dat Werktuyg uyt-gedient;
Dog soo, dat gy en wy, myn Vrient
Den Eed'len Geur van haar Gedagtenis behouwen:
De blyken diese op 't Sterf-bed gaf
Van een getrooste Ziel, en stil en sterk vertrouwen,
Die steeken al te helder af.
‘'T is (seyse) goed al wat God doet,
Myn sonden zyn uyt myn gemoet
Gewist, als had ik geen myn leven lang bedreven:
Op Christus is myn hoop gevest,
Syn Liefde blyft my by in Sterven als in 't Leven,
Hy sal my bystaan op het lest.
*Ik ben in mynen God soo bly
Die my gemaakt heeft sonder my
Tot eene van syn Volk en Schaapken syner weyde:
Wat rest my meer in dit geval
Als dat ik synen Lof en Trouw, met dank verbreyde?
Die Eeuwig Eeuwig duyren zal.’
Dit en nog meer, uyt 's herten grond
Quam op door haar bestorven mond;
Soo gingse uyt, soo is haar Geest van 't Vlees ontslagen,
Om boven, 't Groot Hallelujah
Aan haar Verlosser, (hem nu nader) op te dragen,
Wy sien haar met verlangen na.

* Ps. C.

'K neem met een teer gevoelig hert
O Mosman deel in uwe smert;
Een Brok die aan het Vlees valt bitter te verdouwen,
Maar 't welk gy ook door kragt van Geest,
Tot Evenmoedigheid in 't tegen-wigt kunt houwen:
Gods Eere weegt u aller-meest
Goed-keurende 't Al-goed bestier,
Hebt gy dit pand, soo waard soo dier,
Gewilliglijk aan hem den Leen-Heer weer-gegeven:
Uw Huysvrouw ging in 't Sterven voor:
Gy door uw stil gedrag, wyst levend, ons die leven
Ter lydsaamheid, een Christelijk spoor.
'K sie 't als myn dank-stof aan, met vreugt;
En als 't bewys dat troost en deugt
Geen wortel-grond en heeft, als Gods Getuygenisse,
Bekragtig door syn goeden Geest.
Soo dragen wy al 't leed, met een gerust gewisse,
Dat niet gebeurlijks hoopt of vreest.

Lyk-digt Op het Christelijk Af-sterven van Cornelis van der Vorm 1696.

SOo laat dan van der Vorm het Sterflijk Leven slippen,
Die smertelijk geraakt aan leden en gesigt,
Dien last te boven steeg, en so vol vuur, als ligt
Het Woord des Levens voerde op syn bestorven Lippen:
Die Geest die als een Rots, stont in den swaarsten storm
Des Haats, om Christus wil, voor geen geweld dier baren
Beteutert, is om hoog en Heerlijk heen gevaren:
En laat den Zeeuwschen grond syn stoffelijken *Vorm*.
Dog dat is 't minst; syn Naam zal by ons zyn in Zegen:

Die vol geloovs dus hielt het Ridderlijke spoor
In 't Sterven: van der Vorm! hoe Zaalig staptge ons voor!
Wat sal hier teed'ren Rouw, of blydschap 't swaarste wegen?
Myn Hert wort hier gepraamt, door togt en tegen-togt,
Maar prys-lykst, wort de smert om uw verlies verswolgen,
In d'Ernst, om uwen Ernst en yever na te volgen,
Voor Christus Naam en Ryk: gy hebt uw Loop volbragt.

Lyk-gedagtenis Van Maria Bronkhorst Huysvrouw van D°. H.W. Gordon, met het Schip Wadding-Veen in de Baay van Kaap de Bona Esperance verongelukt met haar twee Soontjes den 24. Mey 1697.

M A R I A B R O N K H O R S T ! soo getrouwe druk-genood,
Als Bed-Vrindin van myn door ramp-gesolden Broeder
Raakt eenig Mensch 't gesigt of tyding van uw Dood;
Ik voelse naast uw Man, uw Vader en uw Moeder:
Als ik den Uyt-gank weeg, waarme g'uw suck'len sloot.
Beschaamde Hoop! aan 't *Hooft van Goede Hoop gevat*,
Regt draats den tegen trek, van uw gerekt verlangen
Om 't Vaderland te sien: wanneer 't Sout bruysend Nat
Na 't Waddings-Veensch Gevaart; de Kiel-borst had ontfangen,
Kort weg-nam alles wat haar buyk omvangen hadt.
Helaas! al krimpt myn Vlees verstaande t'yslijk lot
Op u en nevens u op honderden gevallen;
Rust, seg ik daar met Lof in 't Duyn-Sand: en by Godt
Soo veel den Geest betreft: daar (stel ik) geen van allen
Tilt aan 't verleden Leed, om 't Eeuwig heyls-genot.

Aan haar vader

Dit lag, Vrind B R O N K H O R S T , my op 't hart en 't most'er af;
Soo Schrey ik met den Geest op myn Schoon-susters graf:

Vergeef het my dat ik uw teerheid op kom wekken,
En traanen uyt uw Oog door myn Gesang sal recken.
  Ik selfs in dit geval stuyt die beweging niet;
  Die niet gevoelloos ben van 't geen het Vlees geschiedt.
Dees slag, gebeurde dry paar maanden eer wy 't wisten.
Nu quetsse ook my als mens door 't weten; maar als Christen
  Soo styg ik door 't Geloof, verr' boven al die smert.
  En voel de Werk-kragt Gods, op myn verandert hert.
Hy schonk aan ons syn S O O N, en met hem 't Eeuwig leven;
Dies zal hy 't geen ons dient, niet laten ons te geven:
En rukt hy 't liefste weg, in nare omstandighêen,
Dat is dan goed voor ons, al segt het Vlees steeds neen:
  Als 't enkel stoflijk, om soo harden Taal te vatten.
  De Geest kan 's Vaders doen, na 's Vaders liefde schatten.
En berst door al den drang die 't Vlees soo druckend praamt;
Door lydsaamheid, en hoop op God, die nooyt beschaamt.
  Sie daar! dus had ik schier uw Dogter al vergeten,
  Die 't Aardse Jammer-kleed, dus vroeg heeft af-gesleten,
Of 't is haar af-gerukt; als God haar leeme Vorm
Verbrak, en wierp haar in de Haven door den Storm,
  Die 't Kiel-hout op de Klip aan splinters deede stooten:
  Wel dronkse een soute dood, met al haar sterf-genooten;
  Maar dees verbreeking scheyd een Ziel van Christus niet,
  Die, dwars door 't sterven heen, op hem haar leven siet.
Dit wil ik lievende en geloovende vertrouwen,
Met haaren Man ook dus uw Dogter te beschouwen:
  'T is even-veel wat grond of aarde haar Lyk bedekt
  Daar 't Vlees in hoope rust, tot Gods Basuyn het wekt.
's Is met haar vieren t'huys, daar wy nog dobbrend swerven
Door 's Weerelds woeste Zee in een geduurig Sterven:
  Want buyten 't Eeuwige is dog niet een enkel punt,
  Dat voor een oogenblik ons ware rust vergunt.
Wel aan laat ons Geloof dan volgen die ons voorgaan:
Laat ons al 't leed, door liefd', en hoope rustig doorstaan.
  Dus al wat smerten nypt, en alle tederheyd,
  Zy als ons dank-geschenk op Gods Altaar geleyd.

'k Wens U 't genot van sulk een Ziels gestaltenisse,
Als die hier 't schryf-tuyg stuur, door een getroost gewisse:
Gy, neem van myne hand dees Ziele-togten aan;
'T werk is veel meer door 't Hert, als pen of kunst gedaan.

Ter gedagtenis Van Cornelia de Graauw, gerust in den Heere den 7. May 1704.

I.
WAt Vreugde-bron komt in myn Hert ontspringen,
Nu myn Cornelia
Myn Geest ontsonkt om in Triumph te singen?
Ik speur haar Uyt-gang na.
Haar teering-koorts die haar had neer gesmeten
In 't Siek-bed agtien weeken lang,
Een Borst-quaal, die haar viel soo bang,
Heeftse al vergeten.

II.
Men sag haar Vlees verteeren en verquynen
Tot op het Vel en Been;
Maar ook het ligt van Gods Genade schynen
Door al die Nevels heen:
Die Hand, by haar als Vaderlijk gedraagen,
Heeftse al haar lyden door-geset
(Meewarig om ons tyd verlet)
Met weynig klaagen.

III.
Sy hoorde al vroeg stil mompelen van haar sterven,
Wel seyse, waar toe dat?
Ik vrees geen dood, die 't Hemelryk sal Erven;

‘Door Christus al myn schat.’
Hoe meer zy 't end haars Ren-perks quam te naken,
Hoe meer haar Tong ook los wierd, tot
Het roemen in den troost, die God
Haar gaf te smaken.

IV.
‘'k Zal) seyse) geen drie etmaal nu meer leven,
Want Christus komt to my,
Die voor my heeft syn Dierbaar Bloed gegeven:
Waarom ik ben soo bly
Og Moeder lief! help my den Heere loven,
Die door syn blyschap my verbaast,
En overstelpt, om dat ik haast
Sal zyn daar boven.’

V.
‘Den Hemel sie ik al met myn gedagten;
Myn God heeft my verhoort
Met my al 't aardse als drek te doen veragten:
Hoe dierbaar is syn woord!
Waar op myn Jeugt heeft weynig agt gegeven:
Maar 't welk my ook vergeven is:
Waar toe Gods soon myn voorspraak is
In Dood en Leven.’

VI.
‘O Jonkheid! laat myn Sterf-bed u nu leeren
Wat Zaalig sterven sy:
Ik wens u toe een Uytgang van den Heere
Gelyk hy geeft aan my:
Soo vol van troost, dat ik maar wens om ooren
Die goed en Christelijk zyn, op dat
Ik haar de vreugd die my omvat,
Ook geef te hooren.’

VII.
Soo Galmdese uyt nu met gebrooken woorden,
Dan met een volle stem,
(Ontroerende al de geene die het hoorden)
Haar Rust en Hoop in hem,
Tot wien haar Ziel uytging met sterk verlangen:
‘Ik ben Geluckiger dan gy
(Seyse ons) nadien den Hemel my
Eer zal ontfangen.’

VIII.
Het flauw gesigt en dor vermagert wesen
Hoe seer 't gebrooken wert;
Behielt een trek, die troost'lijk gaf te lesen
De stilte van haar hert.
Een saak heel schoon, maar seldsaam t'hans te agten,
Een nog een agtien-jaar'ge Jeugd
Te sien kloekmoedig, ja met Vreugd
Den Dood-snik wagten.

IX.
Hoe 't Lighaam van de dood-smert wierd genepen;
't Verstand bleef even vry;
Dan riepse van die angsten aan-gegrepen
‘Myn God! Wanneer komt gy?’
En konnende vol vaaks, geen slaap bekomen,
‘'k Wagt (seyse) op een volmaakter wys
Myn rust als ik in 't Paradys,
Ben op-genomen.’

X.
Nooyt moet aan myn Geheugenis ontslippen
De klem van 't laatste woordt,
Dat klam en kout, met reeds bestorven lippen,
Sy brogt met moeyte voort;
(Om antwoord op het geen ik sprak, te geven)
‘Wanneer den sigtb'ren mensche sterft,

Den nieuwen Mensch die nooyt verderft,
Krygt dan regt leven.’

XI.
Hier sweegse; en korts begaf haar na het spreeken
Gesigt en Pols, met een;
Den Adem-togt al stygende besweken;
Dus voerse sagjes heen.
'T welk aan de geen, die om haar Sterf-bed stonden
Hun hert aandagtig hefte om hoog,
Met teedre traanen in het oog:
Dog dankb're monden.

XII.
Gewenste rust! van 't Vlees dat daar ter nêer leid,
Ontbonden van de smert:
'T welk een gety (heel sterk) van Vreugd, en teerheid
Maakt t'effens in myn hert:
Myn God! hoe Wys! hoe Goed zyn al uw wegen!
Gy geeft verquikking na de pyn,
Een lieve Lugt en Sonne-schyn
Na Storm en Regen.

XIII.
'T is uw geschenk, dat haar gedagtenisse
By my in Zegen blyft;
Dat zal myn hert als 't mat word, steeds verfrissen:
Nadien 't myn Hoope styft.
My, die met lust verlang tot u te komen;
Die 't Jongste Pand van mynen Schoot,
Voor my, door een Roemryke Dood
Hebt op-genomen.

Ter gedagtenisse van D^{0}. Pontiaan van Hattem Deser Weereld Overleden den 8. Septemb. 1706.

WAt vuur-straal komt myn doffe Geest
Als ik'er minst op denk, ontsteeken?
Die haar, lang doods en stom geweest,
Weer vergt om Rymende te spreeken:
Dog niet gelijkmen is gewoon
In Lof- en Lyk- en Treur-Gedigten;
Op hoogen trant, of droeven toon:
Dat is voor Sotte en Weerelds-wigten;
Want P ONTIAAN van H ATTEM was't
Die nu sig set voor myn gedagten;
Al wat niet op dit Denk-beeld past
Is hier met reden niet te wagten.
Geen klagt, nog traanen op sijn *Lyk*,
Die lang sijn selven was ontleken;
Geen Lof-spraak; want in Jesus Ryk
Valt Jesus Lof alleen te spreken.
Ik wil maar 's Mans gedagtenis,
Die (om 't geen God ons heeft gegeven
Door synen Dienst) ons dierbaar is,
Een weynig op dit Blad doen leven.
Wie 't lust te vragen is hy dood?
'k Seg t'effens Neen, en Ja met eenen:
Het *Weesend* heeft geen stervens nood,

Waar van het *Schynsel* is verdweenen:
Het waare WEESEN dat in Godt
Met Christus Woonplaats heeft genomen;
Gekeert na synen uytreys, tot
De STAD en 't Vaderland der Vromen.
Maar 't schynsel was het stoflijk deel;
T'broos Vat waar uyt een schat moest blinken,
Als Kas van 't Goddelijk Juweel:
Gemaakt om weer in 't stof te sinken.
Het schynsel dat van die tyd af
Het Waare Ligt daar op quam dagen,
Soo sterke weder-straalen gaf
Die weynig oogen konden dragen.
Hy sag 't verval der Christen-kerk,
'T Geloov versaakt, door die 't belyden;
Gods yever dreef hem voort aan 't Werk
In vroege Onrypheid van de Tyden:
Syn ryk Talent begroef hy niet,
Maar setten 't uyt met alle kragten;
Hoe swaaren onweer dat hy siet
Door tegenstooting van gedagten:
Getroost het nypen van den haat
Van gans de Priesterlijke Bende;
Een blyk van hun verblinden staat,
Die Jesus Hoogheid nog niet kenden
d'Onkunde en Nyd, in een gespan
Dol-driftig op hem ingevlogen,
Berokkenden een Kerken-ban:
Dog slipten in hun verder poogen.
Soo bleef myn Spreeker ongemoeyt;
Die in 't ontvouwen van Gods Deugden
Ons Oor hield aan syn Tong geboeyt:
En vulde ons Hert met Troost en Vreugde.
De grond aldus in ons bereyd
Heft hy steeds aan, voor los te dryven,
Met sterke paalen vast geheyd:

Om tegens Wind en Vloed te blyven.
   En dat bestaan is wel gelukt;
'T groot Hooft-punt in ons hert geschreven
   Is onuytwisbaar daar gedrukt,
Om 't sterflijk Leven t'overleven.
   Hy heeft ons van het GOEDE en 't WAAR,
Of 't geen de WIL omhelst en 't OORDEEL,
   Berigt gegeven Sonneklaar:
Tot stigting Gods, ons grootste voordeel.
   Maar, bleef den HELD van myn Gedigt,
Die stof verschaft aan dees Gesangen;
   Stil sitten by dat vriend'lijk Ligt?
Neen; hooger lust had hem bevangen:
   Om (draavend' op Gods Wysheids spoor)
In veel verborgtentheên te dringen;
   Soo dat hy veelmaals sig verloor
Verrukt in syn bespiegelingen:
   Die groote Geest nooyt Peynsens moe,
En in de diepten Godts te delven,
   Verslonden tot verflauwens toe;
Vergat de WEERELD, en sig selven.
   Vergat syn hoorders langs soo meer
Na hun bequaamheid t'onderscheyden;
   Wie sterk en grof, wie kleyn en teer
Van doen had, datmen laagskens leyde:
   Nam lastig op dat sulken Ligt.
Als hy ontfing, en van hem straalde,
   Wel deede scheem'ren ons gesigt:
Maar in heel weynig Herssens daalde,
   Dit koelde syn gemeensaamheid
In ommegang soo soet voor desen:
   Hem lockende om in eensaamheid
Een Wandelaar met God te wesen
   Sulks is wat wrang voor ons geweest.
De laatste Jaaren van syn Leven;
   Maar nu, 't behulp, om aan den Geest

En geensints aan het VLEES te kleven:
Wat Geest? den Geest die ons en Hem
Gemeen is; en die ons doet spreken,
Als Spreekers niet, maar Beeld en STEM:
En dus, als sigt-en-hoorbaar teeken
Van 't Ware, dat men hoort nog siet.
Een hooftpunt, dat myn overleden
Nooyt in gesprecken vaaren liet,
Maar stampten 't in door klem van reden,
In ernst die sonder weerga was,
Soo vast geduursaam als verheven:
Hy bragt'et allesins te pas,
Des moeten wy Getuyg'nis geven.
Wat vonden wy die Geest vol gloeds!
Vervult door toe-vloed van gedagten;
De Tong vol vuurs de Borst vol moeds,
Om 't swaarste en uytterste te wagten!
Hy meende; dog 't was mensch'lijkheid,
(Gelyk door d'uytkomst is gebleken)
Dat hem een Bloed-doop wierd bereid,
Om RUGTBAAR voor Gods Naam te spreken:
Maar dat dit anders was bestemt
Heeft god syn Dienst-knegt doen bevinden;
WER, loop, en opset zyn gestremt
Met 's levens-strikje STIL t'ontbinden.
Die groote Ziel, dat denkend Hooft
Had sig al peynsend' afgesleten;
En 's levens vonkjen uyt-gedooft,
Eer dat hy 't kon of wilde weten.
Gelyk een Keers, die als haar smeer
Verteert is, uytgaat sonder blasen,
Een korte Siekte toog hem neer:
'T geen die 't wel merkt niet kan verbasen.
De dingen volgen hun Natuur;
Wy sullen 't altyd soo bevinden:
Hoe sterker vlam, hoe eer het vuur

Syn stof en voedsel moet verslinden.
  Soo sweem de schyn van PONTIAAN;
De Geest als Geest tot God gevlogen,
  En 't leemen Vat in 't Graf gedaan,
Is 't voorwerp weg, van Oor en Oogen.
  Op 't lest gestreckter in gelaat,
Door overkropping van gedagten
  Een voorwerp, dat gelieft, gehaat,
Sulks beyde al even nietig agtte.
  Dat Leeft nu Gode, na den Geest,
Veel eygtenlijker dan te vooren:
  Ook leeft hy ons, hoewel ontvleest,
Syn spraak behoeft nu Stem, nog Ooren:
  En dat ontsteekt my Ziel soo sterk,
Als VLAMMEN Gods; ô VUUR'GE kolen!
  'k Laat syn bebloktste Penne-werk
Gerust'lijk aan den Nagt bevolen:
  By hem uytdrukk'lijk soo verstaan;
(Eer hem 't verstand ontviel, en 't spreken)
  Als WEEFSEL nog on-afgedaan,
Of draad die God hem af deed breken:
  En riep hem tot syn Paradys,
Om hem de Wysheid uyt te leggen
  Op onuytspreekelijke WYS,
Die Paulus selfs ons niet kon seggen.
  Verlust u daar verheven Geest!
Het Levend Woord zal kragtig blyven,
  Waar van gy Dienaar zyt geweest:
Gesprek leert klaarder dan het schryven.

Graf-schrift

Wie vraagt; wat dekt dees Zark? 't gebrooken aarden Vat
Dat PONTIANUS *Geest, omsloot, en hiel gedrongen*;
Doe 't God aan stukken brak, is Hy'er uyt-gesprongen:
't Was veel te naauw, om hem te bergen met syn schat.

Ter gedagtenis van juffrouw Agatha Adriana Baak. Aan den Heer *Johan Batenborg:*

HOe gelukig in het kiesen,
't Stuyt geen *Weedom in 't verliesen*
Van een Kostelyken *Steen*:
Dees A G A A T soo ryk in 't brallen
Uyt uw Trouw-ring korts gevallen.
Laat u t'hans de smert alleen.
Dog waar toe bedekt te spreken?
Daar gy t'effens zyt versteken
Van soo minsaame Egt-genoot:
In het beste van haar dagen,
Als een Roosjen, af-geslagen,
(In haar bloeyen) door de doot.
Die met soo gewenste Deugden
Was een Kroon uws Hoofts, en Vreugde;
Heldre B A A K ! die in den Nagt
Deser ydelheid dêe ligten
Ongesmukte Christen pligten:
Niet gepast met dwase pragt.
'K wil u maatig helpen treuren;
Daar Gods wil is goed te keuren,
Die haar vroeg ontbond van Zorg:
Want den strik der Aardse Trouwe,
Kon haar niet beneden houwe,
Om een hooger B A A T en B O R G .
Smert u dieplijk haar te missen;
Laat haar Zaal'ge Heugenisse

In uw Ziel geteekent staan:
Nu het Lighaam zinkt in d'Aarde,
Blyft de Geest by God in waarde:
'T geen u ook voer opwaarts aan.

Op het overlyden Van Willem van Heemskerk, den Ouden.

Soo komt myn HEEMSKERK eens na soo veel pyn tot RUST,
Wiens Kaarsjen in de Pyp, en Snik-vlam uyt-geblust:
Geen stanken na sig laat; maar wel den Eed'len geur
Van syn Gedagtenis, in 't ruym verschiet en keur
Van Rym en Spreuken, die syn onvermoeyde hand
Op 't keurlykst maalde, met het punt van Diamant
Op 't helder Chrystallyn, hy ruylde Kunst om Kunst
Soo deed hy veel en wel en won der grooten Gunst.
Syn Naam dan, leef met Lof: syn Geest by God om Hoog:
Hy had de Deugd tot Doel, en dies syn Heyl in 't Oog:
Myn Geest (dank-pligtig aan syn Vriendschap) *staat hier stil*:
En seyt; **Goed lest is best*, voor *Wel hem, die wel wil.*

Graf-schrift.

Dees Zark dekt Heemskerks leeme Kas,
Tot rust van syn Gebeent en As:
Maar wat hy in syn Leven was
Vertoont syn Diamant op 't Glas.

Op den selven.

Dees Zark bedekt den Man, wiens dubbel vaard'ge Hand
Van Digt en Sny-kunst heeft doorlugtig blyk gegeven;
Maar die de teekenen van syn verligt Verstand,
Nog vaster in het Hart des Lesers heeft geschreven,
Als in het Christallyn die van syn Diamant.

H.D. GROOT.

* Dit waren syne Devysen.

Op de dood Van J. Oudaan Franszoon.

SO is Oudaan op 't lest ontstrikt van 's Lighaams band.
Die, door beroernis aan de meeste helft der Leden,
In 't derde Jaar geboeyt op 't pynlijk Ledekant,
Nog even fris behield de werksaamheid der reden.
Soo heeft die groote Geest syn levens-loop volbrogt,
Die in dat Renperk door den trek na 't eeuwig leven
Bewogen, ernstelijk *het goede heeft gesogt*,
En yvrig aangeleyd de ponden hem gegeven:
'T zy hy Latyners stak in 't Nederduytse kleed,
Ten dienst des Landgenoots, onkundig van de Talen;
Maar *meer*; wanneer hy sig in Digt-maat hooren deed
Met yeder saak door keur van woorden af te malen.
Meest; als in Bybelstof die Adervloeyend wier,
Dan song hy als een Swaan, met uytgelese klanken;
Dan goot syn Geest sig uyt zielroerend op 't papier:
En maanden yeder God en synen Soon te danken.
Ik, nevens and'ren door soo menig vrindschaps pand
Aan hem verpligt, kan sulks getuygen door bevinding:
En vind my, (schoon in al 's niet t'samen in verstand,)
Niet onverschillig op de weet van syn ontbinding.
Die treft; dog soo, gelyk den uytgank van een Vriend
Een Christen raken moet, die blyft aan 't stof niet kleven
Gekeert to stof: hy siet dat werktuyg uytgedient,
En weg gehaalt door hem, die 't had te leen gegeven.
Soo sie ik myn Oudaan ontstrikt van 's lighaams band,
Myn Hert en Pen wil syn geheugenis bewaren;
'k Sie in den Geest syn Geest gelaten in Gods hand:
Die zal in 't Eeuwig Ligt al 't duystere op doen klaren.

Houwlyks-lesse aan Salomon Armand, en Elisabeth Francoise de Graauw
In den Egten-Staat bevestigt den 31. Octob. 1703.

GElieven, die door Hooger Magt;
Zyt van heel verr' by een gebragt:
En die vrywillig hebt gesloten,
  En wederzyds betuygt voor God
Uw Egt Verbond, om deel-genoten
  Te worden in een selve lot.

  Myn Rym-pen Groet U desen dag,
  Die wel uw Hoog-tyd heeten mag:
Maar wagt niet (Jeugdige Egtelingen)
  Dat ik (gelykmen is gewoon)
Uw dart'le Deuntjes op zal Singen
  Van Hymen, Venus, of haar Soon.

  Weg met dat Heydensche gebras,
  'T Komt in myn toeleg niet te pas;
My lust een hooger snaar te roeren
  En u langs 't menschlyk Houwlyks-Feest
Eerbiedig denkende op te voeren;
  Tot God; tot Christus in den Geest.

Kom, luyster? hoe vol kragts en viers,
Dat PAULUS aan syn Ephesiers;
Heeft schryvend op het Hart gebonden
De grootheid dier verborgentheid;
Op datse waardiglijk verstonden
Waar d'Egtenlieden pligt in leid.

Gedenkt, gedenkt, ô Bruydegom!
Dat gy van God gemaakt zyt, om
Uw Hooft den Christus te vertoonen;
En gy ô Bruyd! gedenkt dat gy
Uw Man tot Heerlykheid en Kroone
Strekt van Gods Kerk, en Schildery.

Gods Bruyd, die Christus haren Heer
Erkent, en buygt sig voor hem neer,
Bemint hem meerder dan haar leven:
Om dat hy (haar ter Reyniging)
Sig heeft aan haar, voor haar gegeven.
Hoe Godlijk is dees Wisseling!

Houw dit, Gelieven, in 't gesigt;
Dien Leest en Hoof-som van uw Pligt
Kent een verflauwen, of verand'ren,
Door nae berouw, of tegen-keer:
Gy leeft nu aan, en voor malkanderen
En van nu af u selfs niet meer.

Dan ondergaat met Lust de Vrouw,
Al wat'er voor valt in de Trouw,
De smart van Dragt en Kinder baren.
De Man ontsiet geen moeyte, of sweet,
Als Vrouw en Vrugt maar wel mag varen,
Hy draagt haar swakheid, en haar leet.

'K seg dan, wanneer gy 't Godlijk Beeld
Bemerkt, dat in 't natuurlijk speelt;

Soo voelt sig uwe Ziel bestralen
Met ligt en troost ter dankbaarheid;
Aan hem, die met tot ons te dalen,
Ons op voerde in syn Heerlijkheid.

En schoon al uw verliefde sin,
Verrukt door 't eerste soet der Min,
Sig nu ter hoogte niet kan heffen
Van d'Ernst der geene, die, dit Schryft;
Gy sult eens nader-hand beseffen
Wat stand houd, en wat hene dryft.

Dan sult gy ('k spoed my tot een slot)
Rust vinden in den *sterken God*;
Gewapent tegen alle vreesen:
Het tegenbeeld van *Salomon*
Gods soon sal uwen *Vreede* weesen
Die door syn Dienst uw *Vryheid* won.

Soo siet gy, welk een Leering dat
Uw Beyder Naams-beteek'ning vat;
God doe u die naa waarde wegen;
Soo Leeft gy Minlijk tot syn Eer.
Hy Kroon uw Egt met synen Zegen
In Eeuwigheid! ik wens niet meer.

Traanen van Salomon Armand, Over de Dood van syne Huysvrouw Elisabeth Francoise de Graauw.

WAt Kunst-pên zal myn bitt'ren Rouw afmaalen?
Nadien de Dood, die Deugt nog Jonkheid spaart,
Myn Levens-Son in 't rysen heeft doen daalen:
Wat baatte 't my na wens te syn gepaart?
Myn Hals-vriendin die door een Kuysche Trouwe
My gaf haar Hert en Regte-hand met een;
Waar door ik wierd besitter van een Vrouwe
Wien weergâ schier is onder duysent geen.
Die uytterlyk om sig te doen beminnen
Bekoorlijk, in haar spreeken en gelaat;
Nog schoonder Ziel huysde in de Borst van binnen:
Met Ciersel dat voor d'Oogen Gods bestaat,
Die buygsaam 't Lot des Levens, haar beschooren
Sig onderwierp; dog Groots van Geest en Moed,
Wist haar verdriet t'ontveynsen en te smooren:
Niet onbedeelt van leed en tegenspoed,
O Kraam-Bed! dat voor 't eynd van Sestien Weken
Haar Sterf-Bed wierd; en soo van langer hand
Myn dierste Pand, myn Schat heeft weg-streken:
Wreed Nood-lot! gy ontstrikt den soetsten band.
'K sag hoe van dag tot dag die Bloem verdorde,
Door Hoeft en Koorts die nimmer haar verliet;
Met Traanen uyt myn Oog besprengt te worden,

Vlyt, sorge, nog Genees-Kunst, holper niet.
Hoe na ging haar myn Jammer-klagt aan 't Herte!
(Hoe dikwils heeft haar schreyen 't myn verselt!
En doorgaans doen verheelen hare smerte.
Waar van haar Vlees wierd meer en meer beknelt.
‘'k Sie segtse op 't lest; al wil ik 't ons ontgeven,
Myn Tydglas loopt vast uyt; God roept my t'huys;
Die gaarn met u nog wat had willen leven:
Nu grieft my dat ik u nog laat in 't kruys,
Ik vrees geen Dood; God weet'et! die myn Sonden
Heeft uytgewist, door Jesus Offer-Bloed,
Die selfs my eerst gesogt heeft, en gevonden,
En voorstelt aan Gods Oog, soo reyn als goed.
Myn Priester, die ter Regte-hand geseten
Der Majesteyt syns Vaders, voor my bidt;
Hy (buyten wien ik niets begeer te weten)
Ontsteekt myn wens na synes Ryks besit.
Maar 'k voel die vlugt na boven, overdwerssen,
Door sugt voor u; des wagt ik af, dat God
Dit wigt van Vlees, dat myh blyft neerwaarts perssen
Afnemen zal, myn Scheepje is anders vlot.’
In desen heeft de Hoop haar niet doen missen;
Want kort daar aan, hoe meer 't na 't eynde ging,
Hoe meerder Gods vertroosting haar gewisse
Vervulde, en haar Ziel meer vreugde ontfing.
Soo wierdse by verval van 's Lighaams kragten
Sterk in den Geest; haar Tong en stond niet stil
(Hoe swak van Stem) uyt volheid der gedagten,
Te spreeken van haar rust in 's Vaders wil.
‘Og! seyse, kost ik 't u myn Vrinden seggen
Hoe 't by my leyd, hoe wel ik my bevind,
Hoe vol van Vreugd! geen vleeslijk overleggen
Verstaat'et, wat het is te zyn Gods Kind.
Al schynt dees Romp ellendig en in Banden
Des naaren Doods, 't *is maar de buyten bast*:
Ik selver, *Ik* ben al in Jesus handen,

By God om hoog: en boven Stervens last.'
Dan eens; 'O ziel! het Kooytje zal haast breken
Dat u besluyt, ja knypt, dan weer, myn Hert
Zal vol Geloov nog A B B A Vader spreeken
Als Stem en Spraak myn Tong benomen wert.
Myn Liefste Man! nu hoor ik met bedaarnis
Uw Klagten; en dat trekt my niet weerom,
Wat taye Dood dit Vlees houd in beswaarnis:
Ruk los dien Band! Heer Jesu! toest niet! kom!'
Dan weer 'ik heb den goeden Stryd gestreden,
Den Loop voleynd; weg, weg verdriet en leet!
De Kroon waar voor myn Heyland heeft geleden
En lydende verwon, is my gereet.
Ja, ja! 'k hoor reeds het H A L L E L U J A singen!
Wie segt'er, dat ik niet gelukkig ben?
Geen engte daar myn Vlees nog deur moet dringen
Scheyd my van God, die 'k voor myn Vader ken.'
Dit ging soo op den duur aan; en nog breeder
Als op 't Papier kan worden neer-gestelt;
Schoon over my ten eyne toe soo teeder,
Dat nog myn Ziel in dat herdenken smelt.
Myn dierste Pand! myn Ziel! myn tweede Leven!
Slegs voor een tyd, my al te kort, geleent;
My af-gescheurt, doe ik u op most geven:
Die niet in 't Graf geset zyt onbeweent:
Soo gy op 't hoogst den lust waart van myn Oogen,
Soo lang wy hier Vereenigt zyn geweest;
Uw Denk-beeld, nu uw Vlees my is onttoogen,
Komt schoonder voor aan myn bedrukte Geest.
Het voedsel van myn treurige gedagten,
Waar mede ik soek te koest'ren myn verdriet:
Hoe duur doen sig verloore goed'ren agten!
Veel meerder selfs dan als men haar geniet.
Al d'inspraak soo van Gods-vrugt als van reden
Die 'k buyten drift, keur bondig, goed en regt;
Wort afgekaatst van myn genegentheden

Voor 't voorwerp, daarse soo zyn aangehegt.
Verbeeldingen, die ik niet kan versetten,
Soo bitter als te vooren minsaam soet:
Og kon ik regt op die gevoelens letten!
'T verstrekte een Zalf voor myn gequetst gemoet.
Want alles toont myn Nietheyds onvermogen;
In myn bestaan een loutre af-hanklykheid:
Gods Raad bestaat; daar tegens als ons poogen
En wenschen slipt, als God daar neen toe seyt.
Wat is 't al uyt-gedagt, gesust, gekreten?
Myn Ega keert niet weder na benêên.
Soo Zalig nu in Abra'ms schoot geseten:
Dat voert ook myn verlangen derwaarts heen.
Elizabet! wiens rust de sterke God is,
'k Benyd u niet; spyt al myn druk en rouw:
'k Vind dat myn Geest deelagtig aan uw lot is,
Als ik met u in Christus my beschouw.
Gy zyt met Storm ter Haven in-gevaaren,
Van al wat last en smert heet, heel ontdaan:
Ik ben nog in Zee vast sukk'lend' op de baaren,
Ben onbewust wat ik nog uyt moet staan.
Maar uw verlies, de felste stoot van allen
Is reeds geleen; God gaf en nam weerom.
En of my lief of leet te beurt mag vallen
Ik wagt geen rust, tot dat ik by u kom.
Ik houw nog een van dry, die gy my baarde,
God weet hoe kort, als uwe Beeltenis:
Terwyl by my blyft in de hoogste waarde
Myn Engel Lief uw Soetheids Heugenis.

Aan myn suster Elizabeth Gordon, By gelegentheid van der selver Verjaaring.

MOet ik, of moet ik niet aan uw Geboorte denken?
En is het mynen Pligt,
Op uw Verjaar-dag dan, myn Suster u te schenken
Een Kransken van Gedigt?
Men kon soo *Ja* als *Neen* ter wederzyts betwisten;
Dog ('t geen ik nutter meen)
Ik doe wat Vreemts, soo 't schynt, en om geen tyd te kwisten
Bevestig *Ja door Neen*.
Men telt in 't Borgerlyk wel Daagen, Maanden, Jaaren;
Maar daar Godsdienstigheid
Sig voordoet in haar kragt, is 't tyd'lyk heen gevaaren
In grondloos' Eeuwigheid.
Ons, dien verkondigt is *het Vrolyk Jaar des Heeren!*
En 't Ligt van Hooger *Dag*
Geopent in Gods Woord, past dat wy tellen Leeren
Heel anders als men plag:
Ik die voor desen dan, ook dees en die kwam groeten,
Gelyk men was gewoon;
Zal uw Geboortedag, als myne reek'nen moeten
Van 't opstaan van Gods Soon.
Wat geeft my Wyn-Maand dan met haar verloopen daagen,
Als maar gelegentheid,
Om tot myns Heeren Lof uw Blydlijk voor te draagen
Syn Heyl ons toegeleid?
Want als 't Geloof ons seyt dat Jesus is verresen;

't Verheug ons allermeest,
Uyt on-verganklyk Zaad *Herboorene* te wesen
Uyt Water, en uyt Geest.
Ons oud beginsel dat bedorven was, uyt Aarde,
En raakt ons dan niet meer;
Het nieuwe Schepsel zy gewogen na syn waarde,
In Jesus onsen Heer:
In Jesus onsen Heer die (Gisteren en Heden
De selfde in Eeuwigheid)
Ons met syn Geest beschonk, en met syn Glans bekleede
En voert ter Eeuwigheid.
't Zy onse *Jaaren* dan hier korter zyn of rekken;
De Ziele, die Gelooft,
Is boven Tyd en Dood (laat d'Aarde 't Stof vry dekken)
Steeds Levend in haar Hooft.
Die kragt zal onsen Geest bewaaren en verkloeken
In alle Tegenheid,
Die ons verhind'ren souw het Ryke Gods te soeken,
Met syn Geregtigheid.
Dat Jesus Konink zy in 't Herte van de Menschen;
Wat rest ons meer als dat?
Syn Hoede is over ons, syn Volheid vult ons wenschen
Hy Selfs is onse Schat.
Siet Suster dat wy dit malkand're doen gedenken
Is uwe en mynen Pligt;
En meer als Loover-goud of Groen om u te schenken
Met vleyend Lof-gedigt.
Gy siet den Aanvang dus, die duyster scheen, verklaaren
Door 't midden en besluyt;
Dat schrabt door duursaamheid, voor Dagen, Maanden, Jaaren
Verjaaring-Deuntjes UYT.

N:B: *Den Leser gelieve te mercken dat Pag.* 62. *regel* 5. *staat bantmen, dat baantmen moet wesen, als mede Pag.* 196. *de tweede regel van onder staat goet dat, leest dat goet Pag. 251. aan 't Hooft der Predikatie staat Ps.* XXI. *lees Ps.* CXXI. *soo'er voorders soo hier soo daar nog een misstelde Letter of Stip mogte gevonden worden, gelieve den Leser te verbeteren.*